

gemeente Tynaarlo

Jaarrekening 2018

Inhoudsopgave

JAARVERSLAG 2018	5
Voorwoord en inleiding	7
Hoofdstukverantwoording	11
Onvoorzien	43
Algemene dekkingsmiddelen	47
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	51
Financiering	58
Lokale heffingen	62
Verbonden partijen	66
Grondbeleid	77
Kapitaalgoederen	90
Bedrijfsvoering	98
Interbestuurlijk toezicht	101
JAARREKENING 2018	107
Grondslagen	111
Balans	115
Hoofdstukrekening	119
Toelichting op de balans	123
Toelichting op de hoofdstukrekening	139
SiSa 2018	161
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	167
BIJLAGEN	169
Bijlage 1: Totaaloverzicht kredieten	171
Bijlage 2: Totaaloverzicht reserves en voorzieningen	177
Bijlage 3: Incidentele baten en lasten	189
Bijlage 4: Overzicht van baten en lasten per taakveld	197

Jaarverslag 2018

Voorwoord en inleiding

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met veel genoegen bieden wij u het jaarverslag 2018 aan. Het jaarverslag is het sluitstuk van onze planning en control cyclus en het spiegelbeeld van de begroting. Hiermee leggen wij verantwoording af over de uitvoering van de begroting, die in het najaar van 2017 door uw raad is vastgesteld.

Hoogtepunten in het jaar 2018

2018 was een bijzonder jaar. Na de gemeenteraadsverkiezingen in maart is een nieuwe coalitie gevormd. Veel van de activiteiten waarover we in dit jaarverslag verantwoording afleggen, zijn in de vorige collegeperiode opgestart. Ook zijn besluiten genomen die de voorbereiding vormen voor activiteiten die de komende jaren uitgevoerd gaan worden.

Ondanks dat is in 2018 weer veel gebeurd in onze mooie gemeente. Een greep uit de hoogtepunten van afgelopen jaar:

- *Bestuur en ondersteuning*

In 2018 hebben we onze dienstverlening verder verbeterd. Onder andere met een nieuwe website, de stembureau app en het thuis aanvragen en bezorgen van producten en diensten. Hierdoor kunnen inwoners steeds meer zaken digitaal regelen, zoals de aangifte van een geboorte, de aanvraag van een huwelijk of een vergunning. We slagen er steeds beter in om de denkkraft en creativiteit in de samenleving te benutten. Als gemeente zijn we meer en meer ambassadeur van ontwikkelingen en verbinder van partijen, in plaats van bepaler van wat er moeten gebeuren

- *Veiligheid*

In 2018 hebben we gewerkt aan een betere samenwerking tussen politie en onze BOA's. We hebben ingezet op een effectieve aanpak van woon- en jeugdoverlast en geïnvesteerd in veilige evenementen. Onze inwoners voelen zich steeds veiliger.

- *Verkeer, vervoer en waterstaat*

De infrastructuur in Eelde, Paterswolde en Vries is sterk verbeterd. Onder andere door het aanleggen van nieuwe klinkbestrating en de herinrichting van wegen, parkeren en straatmeubilair. Bij het ontwikkelen en uitvoeren van nieuwe plannen trekken we zoveel mogelijk op met onze inwoners. Alle scholen hebben het Drents Verkeersveiligheidslabel gehaald.

- *Economie*

2018 was een topjaar voor onze bedrijventerreinen. Op Vriezerbrug werd maar liefst 2,2 ha bedrijfskavels verkocht. Ook hebben de eerste bedrijven zich gevestigd op Businesspark Ter Borch. B&W investeren in goede contacten met ondernemers en bedrijven. En werken regionaal samen aan een sterke toeristische regio. Ook werd duidelijk dat alle kernen in onze gemeente glasvezel krijgen, óók de buitengebieden. In 2018 zijn we eigenaar geworden van het PBH-terrein. We zijn een intensief participatietraject gestart waarmee we een basis willen leggen voor de verdere ontwikkeling van het centrum.

- *Onderwijs*

Alle scholen in de gemeente krijgen de komende jaren nieuwbouw of worden gerenoveerd. In 2018 zijn de plannen hiervoor verder voorbereid of uitgevoerd. De gemeentelijke bijdrage hiervoor staat onder druk, mede door de stijgende bouwkosten en achterblijvende Rijksbijdragen. Er is extra geld beschikbaar gekomen voor ICT in het onderwijs en groene schoolpleinen.

- *Sport, cultuur en recreatie*

Sport en bewegen liep als een rode draad door onze gemeente in 2018. De buurtsportcoaches helpen nieuwkomers integreren, bijvoorbeeld met het geven van fiets- en zwemlessen. Maar liefst 173 senioren in Zuidlaren deden mee aan het project Sociaal Vitaal in Zuidlaren. En dankzij de ondersteuning van de buurtsportcoaches telt onze gemeente inmiddels 11 gezonde scholen.

- *Duurzame sportaccommodaties*

Tynaarlo heeft flink geïnvesteerd in duurzame sportaccommodaties. Dit heeft geresulteerd in LED-verlichting voor SV Yde, SV Tynaarlo en VAKO en energiebesparende maatregelen voor de zwembaden. Ook is Tynaarlo een nieuwe gymnastiekzaal rijker en is gestart met de bouw van de dubbele sporthal Groote Veen.

- *Cultuur en natuur*

In 2018 vond de afsluiting plaats van FestTYvals. Een prachtig cultureel jaar met Tynaarlo als dé culturele gemeente van Drenthe. Er zijn diverse projecten uitgevoerd die bijdragen aan de biodiversiteit. Het gebied Tusschenwater is ingericht voor natuurontwikkeling en waterberging. We hebben meegedaan aan het project Bloemrijke akkers. En ons verbonden aan de regionale aanpak voor ecologisch bermbeheer.

- *Afval scheiden wordt beloond*

Eind 2018 zijn de nieuwe afvaltarieven vastgesteld en is de uitrol van de PMD-container voorbereid. Groen en PMD-afval kan vanaf 1 januari 2019 gratis worden aangeboden. Voor het aanbieden van restafval wordt wel betaald. Goed scheiden van afval wordt beloond.

- *Regionale Energiestrategie*

De gemeente Tynaarlo heeft de intentieovereenkomst ondertekend om te komen tot een Regionale Energiestrategie (RES): een plan waarin wordt vastgelegd hoe we in Drenthe en Tynaarlo onze woningen van het aardgas af krijgen, waar duurzame energie wordt geproduceerd en welke infrastructuur daarvoor nodig is.

- *Volkshuisvesting en stedelijke vernieuwing*

De druk op de woningmarkt is in 2018 verder toegenomen. De behoefte aan woningen groeit. Met de woningcorporaties hebben we afgesproken dat de sociale woningvoorraad op peil moet blijven. Ook heeft de gemeenteraad opdracht gegeven te starten met de plannen voor woningbouw in Vries Zuid. Daarnaast zijn we begonnen met de voorbereidingen op de Omgevingswet en de Omgevingsvisie.

Sociaal domein

Als gemeente hebben wij lokale bekendheid, betrokkenheid en zicht op benodigde zorg en ondersteuning. In het sociaal domein werken we steeds nauwer samen met inwoners, onder andere in het VN-Panel en het Platform Burgerparticipatie. De denkkracht uit onze samenleving kunnen we goed gebruiken. Want ook in onze gemeente zien we de tekorten in het sociaal domein oplopen.

In 2018 zagen we het aantal cliënten in het sociaal domein stijgen. Het budget vanuit het Rijk was hiervoor niet toereikend. In de najaarsbrief 2018 is daarom € 2,8 miljoen onttrokken aan onze algemene reserve grote investeringen (ARGI). In de jaarrekening wordt zichtbaar dat het tekort voor Jeugdhulp over 2018 verder gestegen is met € 0,2 miljoen naar een totaal van € 3 miljoen.

De groei van het tekort wordt nog gedempt door aantal meevallers. Zo hebben we een voordeel van € 240.000 in verband met de afrekening over 2017 van de Verslavingszorg Noord Nederland op basis van het solidariteitsbeginsel verslavingszorg in Drenthe. Op het onderdeel Wmo zien we dat, in tegenstelling tot eerdere jaren, de Rijksbudgetten dichter bij de daadwerkelijke realisatie aansluiten. In 2018 is er per saldo een voordeel van € 250.000 behaald. Op het onderdeel participatie hebben we een voordeel van € 150.000 op de uitgaven aan de bijzondere bijstand en een voordeel van € 115.000 op de uitvoeringskosten voor de WPDA. Het uiteindelijke tekort over 2018 komt daarmee uit op € 2,8 miljoen.

Weerstandsvermogen

Bij het opstellen van de jaarrekening hebben we een nieuwe inventarisatie gemaakt van de risico's die we lopen bij de uitvoering van onze werkzaamheden. Deze risico's zetten we af tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen in deze jaarrekening heeft een ratio van 206%. Dit is een verbetering ten opzichte van de begroting 2019 (vastgesteld in november 2018). Toen zaten we op een ratio van 182%. Let wel, de hogere weerstandscapaciteit ontstaat doordat er nog geen rekening is gehouden met de verwachte onttrekkingen uit onze reserves (Argi en de Arca) in 2019.

Positief resultaat

Al met al hebben we het jaar 2018 afgesloten met een positief resultaat van € 1,5 miljoen na bestemming. Zoals ieder jaar hebben we ook in 2018 een aantal mee- en tegenvallers gehad. De belangrijkste daarvan zijn:

- Een voordeel van € 215.000 in verband met vrijvallende middelen uit de voorziening onderhoud gebouwen;
- Een voordeel van € 100.000 op de toeristenbelasting door een stijging van het aantal toeristische overnachtingen en het tarief;
- Een voordeel van € 90.000 op het budget voor leerlingenvervoer;
- Een nadeel van € 140.000 naar aanleiding van de gevormde voorziening begraven, zoals beschreven in de najaarsbrief 2018. Dit wordt nader toegelicht in de financiële hoofdstukverantwoording van hoofdstuk 7; taakveld 7.5;
- Een voordeel van € 244.000 op de bouwleges door een aantrekkelijke markt. Daarnaast zijn de leges gekoppeld aan de bouwkosten en die zijn in 2018 sterk gestegen.

Wij vertrouwen u met deze jaarstukken goede en volledige informatie te verstrekken.

Met vriendelijke groet

College Burgemeester en Wethouders

Hoofdstukverantwoording

Hoofdstuk 0 || Bestuur en ondersteuning

1. Hoogtepunten

Inzet op kwaliteit van gegevens en dienstverlening

Net zoals in 2017 hebben we in 2018 de digitale ontwikkeling en dienstverlening verder vorm gegeven. Hieronder staan de belangrijkste punten die we in 2018 hebben opgepakt.

Aansluiting op Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA)

Iemand die met een verkeerd woonadres in de Basisregistratie Personen (BRP) staat, kan daarmee adresfraude plegen. Bijvoorbeeld door misbruik te maken van regelingen als kinderbijslag en studiefinanciering of door (belasting) schulden en boetes te ontwijken. Gemeenten en Rijksdiensten zoals de Belastingdienst, CJIB en Politie krijgen soms signalen die wijzen op een verkeerde adresregistratie. Deze signalen delen zij via het informatieknoppunt van de LAA. De LAA analyseert deze signalen en maakt ze geschikt voor onderzoek door de gemeente. De gemeente (burgerzaken) start vervolgens een adresonderzoek en corrigeert indien nodig de BRP.

Identiteits-scanners

Fraude met identiteitsbewijzen veroorzaakt aanzienlijke schade bij burgers, overheid en het bedrijfsleven. Identiteitsfraude is wereldwijd zelfs de meest voorkomende vorm van fraude. Wanneer een identiteit wordt gestolen of misbruikt is het persoonlijk leed niet te overzien, afgezien van de financiële schade.

Gemeente Tynaarlo heeft daarom besloten de strijd aan te gaan met identiteitsfraude. Met behulp van een oplossing, genaamd id-burger, is de gemeente in staat om binnen enkele seconden paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen te controleren op echtheid, ongeacht het land van herkomst. Dit gebeurt door het document te scannen en te controleren op verschillende zichtbare en onzichtbare echtheidskenmerken.

Makkelijker, veiliger en beter verkiezingen organiseren

Bij iedere verkiezing staan de gemeenten weer voor een nieuwe logistieke uitdaging. Zo ook de gemeente Tynaarlo. Mensen stemmen op tijdelijke locaties die bemand worden door vrijwilligers. Tegelijkertijd moeten de uitgebreide protocollen wel worden gevolgd. En dat vergt een solide organisatie. Om de organisatie beter te managen en minder gevoelig te maken, is de StembureauApp ontwikkeld en deze is in 2018 aangeschaft. Deze app geeft direct aan of een pas geldig of ongeldig is. Op de oude manier moesten stembureauleden dit zelf in het papieren register opzoeken en controleren. De app houdt de opkomst bij (immers elke pas die gescand wordt is een stem). Deze opkomst kunnen wij op het gemeentehuis direct inzien (via netwerkverbinding); wij hebben hier zicht op alle locaties.

Website

De gemeente Tynaarlo heeft woensdag 4 april 2018 haar nieuwe website gelanceerd.

Deze is gebruiksvriendelijker en overzichtelijker dan de 'oude'. Zo zijn de meest gevraagde informatie en producten snel te vinden.

De nieuwe website heeft een betere zoekfunctie en is te gebruiken op alle mobiele apparaten. De website is ons belangrijkste voorlichtingsmiddel, maar vooral ook een platform waar inwoners hun zaken digitaal kunnen regelen. Daarom is de nieuwe site zoveel mogelijk actiegericht. De bezoeker kan in veel gevallen direct een product aanvragen, een afspraak maken, of direct naar de juiste informatie van andere overheden en instellingen.

Vanuit "huis" aanvragen van producten en diensten

Steeds meer producten en diensten kunnen digitaal worden aangevraagd. Via "I-Burgerzaken" kan een geboorte worden aangegeven, een huwelijk of geregistreerd partnerschap aangevraagd worden, of een paspoort of rijbewijs. Ook vergunningen kunnen digitaal worden aangevraagd. Deze manier van dienstverlening zal steeds meer de loketfunctie in het gemeentehuis overnemen. Toch blijven we in gesprek met inwoners en bedrijven, waar dat nodig is. Digitaal werken waar het kan, en in gesprek waar dat nodig is, noemen we de "Tynaarlose maat".

Paspoorten thuisbezorgen

In 2018 hebben we hard gewerkt om ervoor te zorgen de inwoners hun paspoort of identiteitskaart vanaf 2019 ook kunnen laten bezorgen. Dit kan in heel Nederland, behalve op de Waddeneilanden.

Van expert naar netwerker

Wij vinden het belangrijk dat de inwoner en de initiatiefnemer op een eenvoudige en goede manier worden ondersteund door de gemeente. In 2018 hebben we een aantal initiatieven op die manier ook met inwoners opgepakt en gerealiseerd. Ook bij het opstellen van beleid werken we samen, zoals met het platform burgerparticipatie. De ontwikkeling dat we werken als netwerker en accounthouder zetten we in 2019 door, met als doel dat we daarmee minder vanuit expertise en meer vanuit de samenwerking oplossingen voor vragen realiseren.

Gebiedswethouder en gebiedsgericht werken

Wij willen zichtbaar, aanwezig en betrokken zijn in de dorpen. Daarom hebben wij de dorpen en kernen verdeeld en hebben spreekuren of bezoeken.

Op struun:

Het college van B&W is ook in 2018 'Op struun' geweest naar enkele kleine kernen waaronder Oudemolen en Taarlo.

'Op struun' is een activiteit waarbij B&W in gesprek gaan met een vertegenwoordiging van het dorp, bijvoorbeeld het bestuur van de vereniging voor dorpsbelangen. Bij voorkeur buiten op locatie, of in goed Drents: op struun. Het is daarbij aan Dorpsbelangen om een programma te organiseren. Zo willen burgemeester en wethouders met eigen ogen en oren beleven wat de inwoners bezighoudt.

Gebiedswethouder op visite:

Gebiedswethouders gaan op bezoek bij de inwoners. Dit kan op uitnodiging van het bestuur van Dorpsbelangen of op verzoek van een inwoner. Dit is waardevol omdat je als bestuurder zichtbaar bent en weet wat er leeft in een dorp. Samen in gesprek gaan en inwoners op weg helpen bij de vragen waar ze tegenaan lopen.

Integriteitsbeleid

Integriteit is onderwerp van gesprek bij de benoeming van raadsleden en maakte onderdeel uit van het raadsintroductieprogramma. Voorafgaand aan de benoeming van de wethouders heeft een integriteitsscreening plaatsgevonden.

2. Indicatoren

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo
Formatie	Fte per 1.000 inwoners (2018)	7,1
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners (2018)	7,1
Apparaatskosten	Kosten per inwoner (2018)	€ 559
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen (2018)	13,9%
Overhead	% van totale lasten (2018)	11,8%

Gemeente specifiek	Norm	Tynaarlo
Betaaldiscipline	Percentage betalingen waarbij wettelijke betaaltermijn (30 dagen) is behaald (2018)	86,14%
Betalingstermijn	Gemiddelde betalingstermijn (2018)	20 dagen

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	De Tynaarlose maat: dichtbij de inwoner <i>Doelstelling: onze inwoners kunnen steeds meer van onze producten en diensten digitaal aanvragen. We hanteren hierbij de menselijke maat: digitaal waar het kan, in gesprek waar dat nodig is. We geloven niet in standaardoplossingen, maar in de Tynaarlose maat. Vanuit het perspectief van onze inwoners en dichtbij onze inwoners.</i>			
	1.1	Het verder vorm geven van de werkwijze waarbij het perspectief van de inwoner centraal staat.	Ja	
2.	Transparant, voorspelbaar en betrouwbaar <i>Doelstelling: we willen als gemeente betrouwbaar en voorspelbaar zijn. Dat vraagt om een toegankelijk, dienstbaar, verbindend en controleerbaar bestuur. Daarom werken we aan heldere structuren, en is het duidelijk hoe we in verschillende situaties handelen en onze inwoners benaderen. Het zaakstelsel dat we daarbij gebruiken is een belangrijk hulpmiddel.</i>			
	2.1	Werkwijze zaakgericht werken verder uitwerken.	In ontwikkeling	
3.	Meepraten en zelf doen, of: van expert naar netwerker <i>Doelstelling: op veel terreinen moeten we onze rol als expert afstoten. Daarvoor in de plaats moeten we onze netwerkfunctie uitbreiden: ontwikkelingen en initiatieven ophalen uit de samenleving en samen met inwoners, instellingen en ondernemers uitvoeren.</i>			
	3.1	Cultuurverandering op basis van de drijfveren van de organisatievisie Koers.	Ja	
4.	Maatschappelijk vastgoed <i>Doelstelling: investeren in vastgoed is voor ons geen doel op zich. Het zijn de activiteiten en initiatieven, die we willen ondersteunen.</i>			
	4.1	Uitvoeren onderzoek naar een mogelijke disbalans tussen het gebruik van maatschappelijk vastgoed in de praktijk en het bestaande relevante beleid en regelgeving.	Ja	
	4.2	Beheer van de accommodaties door de gemeentelijke organisatie vanuit de drijfveren van Koers.	Ja	
5.	Een gemeente die in staat is in te spelen op veranderingen <i>Doelstelling: de bedrijfsvoering is helder, lenig en slagvaardig. We hebben de basis op orde en kunnen flexibel inspelen op veranderingen. Samenwerkingsverbanden gaan we alleen aan als er duidelijk een meerwaarde is aangetoond.</i>			
	5.1	In de paragraaf bedrijfsvoering is het ambitieniveau rondom de bedrijfsvoering geformuleerd en wordt verantwoording afgelegd over de realisatie van deze ambities.	Ja	
6.	P&C-cyclus begrijpelijk en digitaal <i>Doelstelling: na de grote wijzigingen die we hebben doorgevoerd om de wijzigingen van het BBV in de begroting te verwerken, gaan we ons richten op het digitaliseren van de planning & control-cyclus. Deze digitalisering past binnen de kaders van Koers.</i>			
	6.1	Digitalisering van de begroting en jaarstukken.	Ja	

4. Toelichting op afwijkingen

Ten aanvang van 2.1: Het zaakstelsel wordt zeer goed gebruikt en de komende jaren worden processen steeds verder gedigitaliseerd. Omdat dit proces de aankomende jaren nog niet is afgerond staat dit als toelichting op de afwijkingen.

Hoofdstuk 1 || Veiligheid

1. Hoogtepunten

Samenwerking met de politie verbeterd

De inzet van de handhavers van de gemeente is afgestemd met de inzet door de politie. In 2018 zijn onder andere stappen gezet in de onderlinge communicatiemogelijkheden. Zo hebben de BOA's politie portofoons gekregen en is er meerdere malen per week een gezamenlijke briefing. We merken dat de politie graag met ons samenwerkt en op ons kan steunen. De groeiende samenwerking en de inzet van onze handhavers bevordert de veiligheid in de gemeente en verbetert het veiligheidsgevoel van de inwoners. Dit blijkt onder andere uit de veiligheidsmonitor. Hier zijn we trots op!

Integraal veiligheidsbeleid en uitvoeringsprogramma

Samen met inwoners is de afgelopen jaren gewerkt aan het veiligheidsbeleid. Dit is concreet gemaakt in een uitvoeringsprogramma. Het uitvoeringsprogramma is een concrete uitwerking van de prioriteiten uit het Integraal Veiligheidsbeleid 2017-2021. Het uitvoeringsprogramma is in 2018 volgens plannen gerealiseerd.

Op orde crisisorganisatie

De interne crisisorganisatie is op volle sterkte en getraind. Taken zijn belegd en betrokkenen weten waar ze voor opgeroepen kunnen worden. Bestuurders zijn getraind in het omgaan met crisissituaties ten aanzien van veiligheid.

Aanpassing Bibob-beleid (bevordering integriteitbeoordelingen door het openbaar Bestuur)

De Wet Bibob is een (preventief) bestuursrechtelijk instrument. Als er een ernstig gevaar dreigt dat bijvoorbeeld een vergunning wordt misbruikt, kan de gemeente de aanvraag weigeren of de afgegeven vergunning intrekken. Zo wordt voorkomen dat de overheid criminele activiteiten faciliteert en wordt bovendien de concurrentiepositie van bonafide ondernemers beschermd. Het nieuwe beleid zorgt ervoor dat de toepasbaarheid van het instrument wordt uitgebreid naar onder andere vastgoedtransacties.

Wet aanpak woonoverlast (artikel 151d Gemeentewet)

Met de wijziging van de APV heeft de burgemeester de bevoegdheid gekregen om specifieke gedragsaanwijzingen te geven aan overlastgevers in zowel huur- als koopwoningen. Voor deze bevoegdheid kan worden ingezet, zal er eerst op alle andere mogelijke manieren worden geprobeerd de overlast tegen te gaan. Denk bijvoorbeeld aan een waarschuwing, een goed gesprek, bemiddeling of mediation. Steeds zal nauwkeurig moeten worden gekeken welke overlast plaatsvindt en of andere wetgeving wordt overtreden, zoals de Woningwet. Pas als dit allemaal niet lukt, kan de burgemeester de bevoegdheid uit artikel 151d van de Gemeentewet gebruiken.

Jeugdoverlast

Deze vorm van overlast blijft een prioriteit in onze gemeente. Het is een thema wat blijvend aandacht nodig heeft. Ook in 2018 hebben de gemeente en partners geïnvesteerd in de integrale aanpak van jeugdoverlast. De aanpak is zowel gericht op preventieve als repressieve maatregelen.

Veiligheid rond evenementen beter georganiseerd

De gemeente investeert continu in het verbeteren van veiligheid rond evenementen, die in de gemeente worden georganiseerd. Voorafgaand aan het evenement hebben medewerkers van de gemeente, Veiligheidsregio, politie en GHOR/GGD controles gedaan en adviezen gegeven aan de organisatoren. Ook de veiligheid ten aanzien van de Zuidlaardermarkt heeft aandacht gekregen. Aan de veiligheid voor de bezoekers is gewerkt, maar ook in het welzijn van de dieren die tijdens de markt verhandeld worden, zijn verbetering aangebracht.

Schade door overlast bij jaarwisseling blijft afnemen

Het tegengaan van schade en de aanpak van overlast en geweld tijdens de jaarwisseling heeft een volwaardige plek binnen het veiligheidsbeleid van de gemeente. Hierbij wordt de jaarwisseling steeds meer als een evenement benaderd om ervoor te zorgen dat het een meer georganiseerd karakter krijgt. Ook is het beleid erop gericht dat er voorwaarden aan de festiviteiten worden gesteld en moet er sprake zijn van minder schade, vervuiling en overlast. Dit beleid werpt zijn vruchten af. De schade, die wordt veroorzaakt door de feestvierders, blijft afnemen ten opzichte van het verleden!

Incident- en rampbestrijdingsplan Groningen Airport Eelde geactualiseerd

Het incident- en rampbestrijdingsplan voor Groningen Airport Eelde is geactualiseerd en in 2018 vastgesteld. Op 4 juni 2018 is voor de veiligheid rond de luchthaven een grote multidisciplinaire oefening gehouden, die succesvol was. Hier is onder andere het nieuwe incident- en rampbestrijdingsplan beoefend.

2. Indicatoren

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo	Drenthe
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren (2017)	42	82
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners (2017)	0,8	1,5
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners (2017)	3,0	4,4
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners (2017)	2	2,5
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners (2017)	4,1	4,1

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	De misdaad is georganiseerd, nu de overheid nog... <i>Doelstelling: middels een integrale aanpak waarbij de hele veiligheidsketen actief is voorkomen dat de onderwereld naar boven komt. Hierbij gaan we de instrumenten die de gemeente in kan zetten intensiever gebruiken.</i>			
	1.1	Opstellen van een bibob-beleidslijn.	Ja	
	1.2	Aanpassen APV in het kader van de aanpassing van de wet aanpak woonoverlast.	Ja	
2.	Dichtbij de inwoner <i>Doelstelling: burgers betrekken bij veiligheidsvraagstukken.</i>			
	2.1	Evaluatie Buurt WhatsApp-groepen.	Nee	
3.	Maatschappelijke impact in crisissituaties <i>Doelstelling: de maatschappelijke impact bij crisissituaties zo klein mogelijk houden.</i>			
	3.1	Inzet rechtsbeschermingsprocedures bij mijnbouwprocedures om de maatschappelijke impact van aardbevingen te beheersen.	Ja	

4. Toelichting op afwijkingen

Ten aanzien van 2.1 "Evaluatie Buurt WhatsApp-groepen heeft er in 2018 weliswaar geen evaluatie plaatsgevonden maar liggen er wel goede contacten met een aantal beheerders. Voor 2019 wordt geïnformeerd of er wederom behoefte is aan een evaluatie. De Buurt WhatsApp-groepen zijn een groeiend fenomeen, waarbij bewoners op een moderne manier toezicht houden in hun wijk. In 2017 heeft er een evaluatiegesprek plaatsgevonden tussen enkele beheerders, politie en gemeente. Die gemaakte afspraken gelden nog steeds en worden in 2019 gecontinueerd. Op de gemeentelijke website worden burgers geïnformeerd en voorgelicht over het opzetten en gebruik van een Buurt WhatsApp-groep. Verder zijn in de meeste dorpskernen borden geplaatst bij de grote toegangswegen.

Hoofdstuk 2 || Verkeer en vervoer en waterstaat

1. Hoogtepunten

Onderhoud en participatie met inwoners

Bij ons onderhoud en het maken van plannen (vaak samen met rioolvervangingen) informeren en betrekken we de inwoners op een manier die past bij een participatief proces. We gaan in een vroegtijdig stadium 'open' het gesprek aan met onze inwoners. Dat doen we onder andere met blanco tekeningen, zonder gemeentelijk plan, maar wel met duidelijke kaders. Op deze manier benutten we het moment om wensen die er zijn, zo mogelijk, direct mee te nemen.

Veel infrastructurele verbeteringen (wegen, straatbeeld, riolering) in Vries en Eelde en hoofdweg Paterswolde

In zowel het centrum van Eelde en Vries zijn na veel voorbereidingen en gesprekken met belanghebbenden resultaten geboekt. De centra kregen een impuls, zowel onder de grond als boven de grond. Het gaat onder meer om nieuwe klinkerbestrating en de herinrichting van de wegen, parkeren, straatmeubilair en voetpaden. Alle verbeteringen zijn passend bij deze tijd. Dit betekent dat ze onder andere regelluw zijn ingericht.

Bruggen

Uit inspecties bleek dat de duikerbrug over het Zeegserloopje dusdanige schade vertoonde dat vervanging noodzakelijk was. In de winter van 2018 is deze duikerbrug vervangen door een nieuwe auto- en fietsbrug met daaronder een faunapassage. De leuninggen zijn uitgevoerd in dezelfde stijl als de overige bruggen in het Drentsche Aa gebied, waardoor eenheid ontstaat.

Veiligheid

We vinden het belangrijk dat kinderen op jonge leeftijd leren over verkeersveiligheid. In dat kader hebben alle scholen het Drents Verkeersveiligheidslabel (DVL) gehaald. Daarmee is Tynaarlo de eerste gemeente in Drenthe waarin alle scholen gelabeld zijn.

De afgelopen vier jaar hebben we gewerkt met een gladheidsmeldsysteem met sensoren in het wegdek in Zeijen, Zeegse en Eelde (de koudste plekken). Na wat opstartperikelen draait het systeem nu prima, met grote voordelen voor een goed, efficiënt en preventief strooibeleid. Er wordt pas gestrooid als het glad gaat worden.

Tijdelijke opslaglocatie

De Top-locatie op de gemeentewerf is bedoeld als een tijdelijke opslagplaats voor grond, puin, zand, blad en takken. Met deze opslagplaats kunnen we de vraag en het aanbod op elkaar afstemmen. Voor het ontvangen van grond is er in 2015 een BRL-9335 certificaat gehaald. We voldoen hiermee aan de landelijke beoordelingsrichtlijn voor grond. In 2018 is er in totaal 3 keer een partij grond van 2.000 ton gezeefd, dat is een record. De grond is weer afgezet in de gemeente.

Succesvolle aanbesteding onderhoud lichtmasten

In 2017 hebben we een aanbesteding uitgeschreven met 34 gemeenten en twee provincies voor het onderhoud van onze lichtmasten. Dit heeft geresulteerd in een onderhoudscontract dat inging op 1 februari 2018. Hiermee maken we het mogelijk om op een bedrijfsmatige, duurzame manier de lichtmasten te vervangen.

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Behoud en ontwikkeling vervoersnetwerk <i>Doelstelling: we zetten in op voldoende onderhoud van wegen en fietspaden. Zo zorgen we ervoor dat het openbaar vervoer, de vervoerders, automobilisten en fietsers op een goede, comfortabele, snelle en vooral veilige manier hun plek van bestemming kunnen bereiken.</i>			
1.1		BOR schouw / wegininspectie	Ja	
1.2		Bruggen en kunstwerken (wat hebben we, hoe staan ze er technisch en rekenkundig voor?).	Nee	
2.	Comfortabele fietspaden <i>Doelstelling: voor het vergroten van het comfort willen we alle doorgaande fietspaden uitvoeren in beton. Hiervoor zoeken we naar subsidiemogelijkheden.</i>			
2.1		Fietspaden uitvoeren in beton en hiervoor subsidie aanvragen.	Doorlopend	
3.	(Omgeving) Groningen Airport Eelde <i>Doelstelling: samen met marktpartijen, de provincie Drenthe, Groningen Airport Eelde en de Hanzehogeschool Groningen ondersteunen we initiatieven in het gebied rond de luchthaven. Een van de initiatieven is een onderzoek naar de mogelijkheden om het terrein van Flora Holland te ontwikkelen tot een logistiek knooppunt.</i>			
3.1		Ondernemersgericht bestemmingsplan voorterrein luchthaven.	Nee	
4.	OV-knooppunt De Punt <i>Doelstelling: het Transferium draagt bij aan de verkeersveiligheid, de verkeersdoorstroming, de bereikbaarheid en het openbaar vervoer.</i>			
4.1		Afhankelijk van besluitvorming, aanleg van infrastructuur.	Ja	
5.	Samenwerking binnen de regio <i>Doelstelling: binnen de Regio Groningen-Assen werken we samen met het projectbureau en de deelnemende gemeenten en provincies aan het verbeteren van de bereikbaarheid van- en binnen de regio.</i>			
5.1		Verbeteren van de bereikbaarheid.	Ja	

4. Toelichting op afwijkingen

Ten aanzien van 1.2 Het investeringsplan bruggenonderhoud is nog niet afgerond. Er is prioriteit gegeven aan geconstateerde schades aan bruggen in Waterwijk.

De jaarlijkse visuele inspecties met betrekking tot beheer en onderhoud zijn uitgevoerd. Daarnaast zijn de betonnen verkeersbruggen rekenkundig beoordeeld op het gebied van draagkracht. Naar aanleiding van deze constructieve doorrekeningen zijn de bruggen die niet aan de huidige normering voldoen ook aanvullend geïnspecteerd op schades die wijzen op constructieve problemen.

Ten aanzien van 2.1 Fietsen heeft de toekomst. Zowel recreatief als woon-werkverkeer.

De komende tien jaar zou het afhankelijk van subsidies mogelijk moeten zijn om een aantal doorgaande fietspaden van beton te voorzien. Vanuit de "verkiezing" het slechtste fietspad zijn twee fietspaden met voorrang op de planning gekomen. Dat zijn Hoofdweg Eelde en de Hunebedstraat in Tynaarlo. Op de Hoofdweg zijn we gestart met een interactief traject met de aanwonenden. Ook de provincie is daarbij betrokken. We werken aan mogelijkheden van cofinanciering. Voor het fietspad Hunebedstraat zijn we onder andere in gesprek met nutsbedrijven, omdat een mogelijke aanleg van glasvezel of een vervanging van de waterleiding een goed moment is om ook het fietspad te verbeteren van klinkers naar beton. Technisch gezien ligt het fietspad er nog goed bij.

In de loop van 2019 wordt een wegen/fietspadenplan aangeboden aan de gemeenteraad met daarin opgenomen verbetervoorstellen voor onder andere bovenstaande wegen/ fietspaden.

Hoofdstuk 3 || Economie

1. Hoogtepunten

In ons collegemanifest hebben we aangegeven dat we voor onze inwoners, bedrijven en instellingen een herkenbaar bestuur willen zijn. Herkenbaar in het beleid dat wij voeren, zichtbaar in de samenleving en gericht op samenwerken en faciliteren.

Economie algemeen

Als nieuw college zijn we in 2018 voortvarend van start gegaan met de kennismaking en het leggen van contacten met ondernemers en bedrijven. We hebben de rol als verbindende speler voortgezet. We intensiveren de contacten met ondernemers en bedrijven, waardoor we beter in staat zijn met ze mee te denken en een adviserende rol te vervullen. Zo zijn we op advies van een aantal ondernemers gestart met het onderzoeken naar de mogelijkheden van een bushalte nabij Vriezerbrug, waardoor de busverbinding vanuit Groningen en Assen wordt verbeterd. We zijn actief lid van de regiovisie Groningen-Assen, waarbinnen wij regionale afstemming hebben.

Onderzoek Economisch Beleid

De rekenkamercommissie heeft een onderzoek laten doen naar het economisch beleid en het ondernemersklimaat in Tynaarlo. Het rapport is in december opgeleverd en in januari door het onderzoeksbureau aan de raad gepresenteerd. In relatie met de omgevingsvisie worden ondernemers betrokken en worden accenten en uitvoeringsprogramma voor economie in 2020 opgesteld.

Uitgifte Vriezerbrug

De vraag naar vestigingsmogelijkheden is na jaren van crisis enorm toegenomen. Voor de verkoop van bedrijfskavels op Vriezerbrug was 2018 een topjaar; er is voor maar liefst 2,2 ha aan bedrijfskavels verkocht. Er is nu nog 1 ha zichtlocatie beschikbaar.

Businesspark Ter Borch

Op het businesspark Ter Borch zijn inmiddels een drietal bedrijven gevestigd: Hotel Van der Valk, McDonalds en crematorium Ommeland en Stad. Er heeft zich inmiddels een aantal partijen gemeld die geïnteresseerd zijn in vestiging op het Businesspark. Met deze initiatiefnemers zijn wij in gesprek.

Bedrijvenregeling Drenthe

De bedrijvenregeling Drenthe 2017-2019 is een subsidieregeling gericht op economische structuurversterking en verbetering van het vestigings- en investeringsklimaat. De regeling is een gezamenlijk initiatief van de provincie Drenthe en zeven Drentse gemeenten. Wij nemen deel aan deze regeling via cofinanciering voor € 200.000. Hierdoor is een totaalbudget van € 400.000 ontstaan voor de eigen ondernemers, maar ook voor nieuw gevestigde ondernemers op Vriezerbrug, het voorterrein GAE en op Businesspark Ter Borch. In 2018 zijn twee subsidies toegekend voor een totaalbedrag van € 100.000,-.

Vrijtijdseconomie

Meer structuur in toeristische informatievoorziening en regiomarketing

De vrijetijdseconomie is één van de belangrijkste sectoren voor Drenthe. Ook voor de gemeente Tynaarlo. Als gemeente dragen wij ons steentje bij door het realiseren en onderhouden van een goed netwerk; qua infrastructuur maar ook wat betreft samenwerking. We zijn ons ervan bewust dat we als gemeente onderdeel zijn van een toeristisch en recreatief netwerk dat verder gaat dan de gemeentegrenzen. Wij vinden het tegengaan van versnippering belangrijk.

In 2018 heeft de toeristische samenwerking in de regio De Hondsrug geleid tot het bundelen van informatie in één toeristisch magazine met alle relevante toeristische informatie over het gebied. In regionaal verband zijn er voor ondernemers meerdere netwerkbijeenkomsten georganiseerd over bijvoorbeeld de kansen van de Duitse markt. Wij zijn gestart met eenzelfde soort samenwerking in de Kop van Drenthe.

Het doel is versnippering van informatie tegengaan en het bundelen van krachten om te zorgen voor een sterke toeristische regio. In 2019 zullen de regio's verder doorontwikkeld worden tot sterke submerken binnen het hoofdmerk Drenthe. Het Recreatieschap Drenthe en Marketing Drenthe zijn belangrijke partners in dit proces.

De lokale informatievoorziening bestond in 2018 uit: Digitale informatie middels app/website Zuidlaren, website TIP Eelde, Tourist Info folderpunten (TIF) in Zuidlaren en Tynaarlo en Tourist info punten (TIP) in Eelde en Vries.

Vitale vakantieparken

In 2017 hebben provincie Drenthe, Recreatieschap Drenthe, Recron en de Drentse gemeenten een onderzoek uitgevoerd naar de vitaliteit van de huidige verblijfsrecreatielocaties. Het onderzoek geeft inzicht in de recreatieve kwaliteit en het recreatief perspectief van de verblijfsrecreatielocaties. In navolging hiervan is 2018 een actieplan opgesteld met maatregelen waardoor de toeristisch recreatieve kwaliteit verbeterd kan worden. Vanaf 1 januari 2019 is een taskforce ingericht ter ondersteuning van ondernemers en overheid op het gebied van advisering, subsidie en expertise. Binnen de opgave pakt elke betrokken partij- ondernemers, gemeenten, provincie – vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid - de handschoen op. Wij zoeken onze ondernemers actief op om de kansen binnen het project onder de aandacht te brengen.

Mooie en actieve kernen

Het *centrumplan Vries*, waarin verbeteren van de openbare ruimte het speerpunt was, is succesvol uitgevoerd. Ook zijn we in gesprek geweest over ideeën in het kader van de motie bruisende kernen. In 2019 geven we invulling en uitvoering aan het vervolg. De motie bruisende kernen wordt ook voor Eelde-Paterswolde en Zuidlaren uitgevoerd. Dat doen we in lijn met de bestaande centrumplannen om zo dubbelingen te voorkomen.

Het *centrumplan Eelde* is, qua verbetering van de openbare ruimte, in uitvoering gebracht. De raad heeft gelden beschikbaar gesteld voor de plaatsing van nieuwe armaturen. Daarnaast hebben wij met de initiatiefnemer van een woningbouwplan op ons perceel aan de Hoofdweg 67 en het daarnaast gelegen particulier terrein afspraken gemaakt over de voortgang van de planvorming. Deze ontwikkeling leidt ook tot een verdere opwaardering van het centrumgebied.

Centrumplan Zuidlaren

Sinds begin 2018 is de gemeente eigenaar van de PBH-locatie. Begin 2018 zijn de uitkomsten van de inwonersenquête gepresenteerd aan de raad. Om een vervolg te geven aan de inwonersenquête is gewerkt aan een voorstel voor een participatieproces om tot een concreet plan te komen voor de centrumontwikkeling. De raad heeft hiermee ingestemd.

Groningen Airport Eelde

In 2018 is een partner gevonden om de hub-strategie vorm en uitvoering te geven. Er zijn dagelijkse vluchten gestart naar Kopenhagen en München. Hoewel de gekozen partner zich eind 2018 heeft teruggetrokken, is hiermee een basis gelegd voor de verdere doorontwikkeling van de 'Toegangspoort van het Noorden'.

Pilot Stadsdistributie

Wij hebben in samenspraak met de provincie de planuitwerking gestart voor de aanpassing van de toegang van het bedrijventerrein van Flora Holland Eelde. Deze aanpassing is uitgevoerd en afgerond.

2. Indicatoren

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo	Drenthe
Funciemenging	% (2017)	45,1	49,6
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar (2017)	144,1	130,8

De funciemengingsindex weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen. Onze gemeente telt een hoger aantal ZZP'ers dan gemiddeld. Derhalve valt de index lager, en het aantal bedrijfsvestigingen hoger, uit.

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Aansluiten bij bestaande structuren <i>Doelstelling: wij participeren binnen bestaande structuren van ondernemers en leveren een bijdrage aan een collectieve aanpak.</i>			
	1.1	Aansluiten bij netwerkbijeenkomsten.	Ja	
	1.2	Doorgaan met Tynaarlo verbindt.	Ja	
2.	Plaatselijke economie wordt in grote mate in de regio bepaald <i>Doelstelling: Tynaarlo is sterk afhankelijk van het economisch klimaat in de regio Groningen-Assen. Daarom zoeken we aansluiting bij bovenlokale overlegorganen, zoals de Regiovisie en het Recreatieschap waar we onze belangen binnen de regio behartigen.</i>			
	2.1	Uitvoeren bedrijvenregeling Provincie Drenthe.	Ja	
3.	Mooie en actieve kernen <i>Doelstelling: de herinrichting van het centrum van Vries is afgerond en opgeleverd, het centrum van Eelde is opgeleverd en we kunnen volop aan de slag met de centrumontwikkelingen in Zuidlaren.</i>			
	3.1	Starten met de uitvoering van centrumontwikkeling Zuidlaren.	Nee	
4.	Dienstverlening aan ondernemers <i>Doelstelling: via netwerkbijeenkomsten en bedrijfsbezoeken halen we de informatie op die nodig is om onze dienstverlening verder te optimaliseren.</i>			
	4.1	Aansluiten bij netwerkbijeenkomsten en bedrijfsbezoeken.	Ja	
5.	Vrijtijdseconomie (29/1 akkoord Sonja) <i>Doelstelling: de vrijetijdseconomie is een belangrijke economische pijler. Provincie en gemeenten willen van Drenthe dé vrijetijdspijler van Nederland maken.</i>			
	5.1	Opzetten van een digitale database als fundament voor gastheerschap en informatievoorziening (Drenthe.nl).	Ja	
	5.2	Opzetten programma Vitale Vakantieparken Drenthe.	Ja	
	5.3	Intensiveren samenwerking met Hondsrug Drenthe.	Ja	
	5.4	Verder ontwikkelen marketing Zuidlaren (website/app/werkgroep toeristische ondernemers).	Ja	
6.	Culturele gemeente <i>Doelstelling: in 2018 is de gemeente de Culturele gemeente van Drenthe. We hopen, naast de mooie economische impuls, ook duurzame verbindingen tot stand te brengen tussen diverse groepen in de samenleving.</i>			
	6.1	Voortzetten cultureel jaar.	Ja	
7.	Pilot stadsdistributie <i>Doelstelling van dit initiatief is: goederen aanleveren aan de locatie Flora Holland en deze gecombineerd en geclusterd naar Groningen vervoeren, voor het toekomstbestendig leveren aan de (binnen)stad Groningen.</i>			
	7.1	Verruimen van inritten / verbeteren infrastructuur.	Ja	

4. Toelichting op afwijkingen

Ten aanzien van 3.1 Centrum Zuidlaren. De daadwerkelijke start, via het Participatieplan centrum Zuidlaren, vindt plaats in 2019.

Hoofdstuk 4 || Onderwijs

1. Hoogtepunten

Onderwijs is een belangrijke basis voor de ontwikkeling. De kwaliteit van het onderwijs ligt bij het onderwijsveld zelf. Vanuit de gemeente dragen we door middel van een goede huisvesting en samenwerking in de zorgstructuur zo goed mogelijk bij aan goed onderwijs. Het accommodatiebeleid is daarom een belangrijk onderwerp voor de gemeente. Immers, goede huisvesting is een randvoorwaarde om goed onderwijs mogelijk te maken. We doen dit in goed overleg met de betrokken schoolbesturen.

Voortgang accommodatiebeleid

In 2018 is verder uitvoering gegeven aan de projecten binnen het accommodatiebeleid in de kernen Eelde-Paterswolde, Vries en Tynaarlo:

- In Vries is de OBS de Vijverstee gereed en in gebruik genomen. Hier wordt de laatste hand gelegd aan het inrichten van het buitenterrein;
- In Tynaarlo is sprake van vertraging. Hierover zijn afspraken gemaakt met Stichting Baasis. De oplevering staat gepland voor maart 2019;
- In Groote Veen in Eelde vordert de bouw van de gezamenlijke school. De verwachting is dat de school medio 2019 in gebruik wordt genomen. Dat is wat later dan gepland;
- Er is gestart met de realisatie van de dubbele sporthal in Groote Veen. Beoogde oplevering staat gepland voor het vierde kwartaal van 2019;
- De “vernieuwbouw” van Obs de Westerburcht loopt uit qua planning. Dit heeft als oorzaak de veranderende leerlingenprognose van deze school. Hierdoor zijn de oorspronkelijke vernieuwbouwplannen gewijzigd, de bouwkosten gestegen en is de uitvoering uitgesteld. In het najaar van 2018 start men hier met de vernieuwbouw;
- De uitvoering van de eerste projecten in voormalig Westlaren staan voor medio 2019 op de planning;
- Uitvoering van de plannen voor de Wenackers is mede afhankelijk van de grondverwervingsbesprekingen. We zijn daarover in gesprek;
- De gemeentelijke bijdrage aan het accommodatiebeleid staat door stijgende bouwkosten en normbedragen onder druk en vraagt om een bijstelling van de investeringskosten.

Overleg met de schoolbesturen

Wij hebben een gezamenlijk overleg met alle schoolbesturen en kinderopvangorganisaties in het zogenaamde LEA overleg (de lokale educatieve agenda). Wij hechten aan goede communicatie en willen relevante onderwerpen met hen delen en bespreken. De samenwerking verloopt goed. Wij onderhouden goede contacten met de schoolbesturen en bezoeken de scholen regelmatig.

Bijdrage aan impulsen voor ICT en groene speelpleinen

Wij zijn er trots op dat in samenspraak met de schoolbesturen en de gemeenteraad gelden beschikbaar zijn gekomen die goed besteed worden voor ICT en groene schoolpleinen. Wij hebben afgesproken dat zij die gelden mogen inzetten als ook de vernieuwbouw van schoolgebouwen gereed is.

Passende zorgstructuur op scholen

Het doel van passend onderwijs is dat zoveel mogelijk kinderen naar het regulier basisonderwijs kunnen gaan. CMO Stamm is gestart met een onderzoek naar de stand van zaken van passend onderwijs binnen onze gemeente. We verwachten begin 2019 de resultaten van het onderzoek gereed te hebben. Daarna gaan we met de schoolbesturen in gesprek om de aanpak en de rollen van alle betrokkenen te bespreken.

2. Indicatoren

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo	Drenthe
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen (2017)	0,19	0,61
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen (2017)	14,78	20,16
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs (2016)	0,9	1,9

Het verzuim in de gemeente Tynaarlo volgen we nauwgezet. Samen met het Centrum Jeugd en Gezin hebben we blijvend aandacht voor het signaleren en voorkomen van verzuim.

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Schoolbesturen verantwoordelijk voor hun eigen gebouwen			
	<i>Doelstelling: de komende jaren worden alle scholen gehuisvest in moderne schoolgebouwen. De schoolbesturen zorgen als bouwheer voor de uitvoering. Naast de bouw ligt ook de verantwoordelijkheid voor het onderhoud en de aanpassing van de schoolgebouwen bij de schoolbesturen.</i>			
1.1		Het huisvestingsprogramma 2018 is vastgesteld.	Ja	
1.2		Uitvoeren accommodatiebeleid Eelde, Vries en Tynaarlo.	Ja	
1.3		Start uitvoering accommodatiebeleid Zuidlaren.	Ja	
2.	Laag schoolverzuim			
	<i>Doelstelling: we streven ernaar dat elke leerling de school verlaat met een startkwalificatie.</i>			
2.1		Zo snel mogelijk oppakken van meldingen van verzuim.	Ja	
2.2		Vroegtijdig in beeld krijgen van thuiszitters.	Ja	
3.	Goede relatie met scholen			
	<i>Doelstelling: we onderhouden goede contacten met de scholen door middel van werkbezoeken. Alle scholen doen mee aan Tynaarlo Culturele Gemeente.</i>			
3.1		Werkbezoeken aan scholen.	Ja	
3.2		Alle scholen doen mee aan Tynaarlo Culturele Gemeente.	Ja	
4.	Passende zorgstructuur op scholen			
	<i>Doelstelling: de scholen, jeugd-/jongerenwerkers, leerplichtambtenaren en medewerkers van het Expertiseteam jeugd werken nauw samen met en binnen de sociale teams.</i>			
4.1		Onderzoek passend onderwijs.	Ja	
5.	Leerlingenvervoer			
	<i>Doelstelling: aanbesteding van het leerlingenvervoer, als onderdeel van de grote regionale aanbesteding publiek vervoer.</i>			
5.1		Afronden aanbesteding leerlingenvervoer.	Ja	
5.2		Sluiten overeenkomst vervoerder.	Ja	

4. Toelichting op afwijkingen

Ten aanzien van 4.2 Het project en de activiteiten van de Culturele gemeente Tynaarlo zijn opgenomen in het jaarprogramma van het ICO. Ook worden in overleg met alle schoolbesturen de activiteiten onder de aandacht gebracht en door de samenwerking van de Interne Cultuur Coördinator en ICO is ook hier een nauwe verbindingen. We vinden het belangrijk dat scholen, net als veel partners in het culturele veld op deze manier met elkaar verbonden zijn. In hoofdstuk 5 wordt Tynaarlo Culturele Gemeente behandeld.

Hoofdstuk 5 || Sport, cultuur en recreatie

1. Hoogtepunten

Sport, cultuur, recreatie, openbaar groen en natuur en landschap is een hoofdstuk dat erg divers is. De gemeenschappelijke doelstelling is dat voorzieningen en buitenruimte het mogelijk maken voor inwoners en bezoekers om elkaar te ontmoeten, te ontspannen en samen te ontwikkelen.

FesTYvals: Culturele gemeente Tynaarlo

De gemeente Tynaarlo was in 2017-2018 Culturele gemeente van Drenthe. Het culturele jaar is officieel ten einde gekomen op 3 juni 2018 tijdens de laatste voorstelling van 'Het Meisje van Yde', waarbij het stokje van de culturele gemeente is overgedragen aan de gemeente Midden-Drenthe. Tijdens het jaar zijn er heel veel activiteiten georganiseerd door, voor en met lokale bevolking, verenigingen, ondernemers en instellingen. De activiteiten hebben een brede uitstraling gehad en of hebben dat nog steeds. Het culturele jaar heeft een bijdrage geleverd aan de leefbaarheid in de gemeente Tynaarlo en de sociale cohesie bevorderd. Het aantal bezoekers is boven verwachting te noemen. Er is veel positieve reuring en media-aandacht geweest. Eind 2018 is aan de raad de eindevaluatie aangeboden. De inhoudelijke en financiële verantwoording is openbaar toegankelijk via <https://festyvals.nl/evaluatie/>.

Sociaal vitaal structureel ingebed

Het project 'sociaal vitaal' is gericht op kwetsbare ouderen en wordt mede mogelijk gemaakt door de samenwerking tussen buurtsportcoaches en de sociale teams. In 2018 hebben 173 senioren uit Zuidlaren e.o. zich aangemeld voor de fittest. Hiervan zijn 45 personen doorgestroomd naar bestaande en nieuwe sportgroepen. Daarnaast hebben 4 mensen zich aangemeld voor een training sociale weerbaarheid. Het project heeft een structureel vervolg gekregen. De voorbereidingen voor de editie in Vries e.o. in 2019 zijn inmiddels opgestart.

Positief Opvoeden Drenthe (POD) krijgt een vaste plek

Met POD Sport wordt onder begeleiding van de buurtsportcoach en een jongerenwerker gewerkt aan een positief verenigingsklimaat. De positieve ervaringen van onder andere voetbalverenigingen VAKO en FC Zuidlaren hebben ertoe geleid dat meer verenigingen zich hebben gemeld om hiermee aan de slag te gaan. Problemen die gerelateerd zijn aan jeugdzorg worden binnen deze context eerder gesignaleerd en waar mogelijk binnen de vereniging opgepakt. Indien nodig wordt jeugdzorg ingeschakeld voor begeleiding of eventueel een vervolgtraject.

Integratie door sport en bewegen

In samenwerking met de TussenVoorziening (TuVo) en vrijwilligers van vluchtelingenwerk zijn de buurtsportcoaches actief aan de slag gegaan met de integratie van nieuwkomers door middel van sport en bewegen. De volgende activiteiten werden aangeboden:

- Team-up (therapeutische beweeglessen) voor kinderen uit oorlogssituaties. Uitgevoerd voor leerlingen van de taalklas en voor oudere kinderen van de TUVO;
- Fietslessen voor kinderen zodat ze zelfstandig naar school kunnen gaan, net als hun Nederlandse leeftijdsgenoten;
- Fietslessen voor volwassenen;
- Intensieve begeleiding bij sportkeuze en doorstroming naar een sportvereniging;
- Zwemlessen voor kinderen en volwassenen;
- Bemiddeling bij de inzet van het jeugdsportfonds en MEE-doenpremies.

Sportvoorzieningen op orde

De tennisverenigingen AYR in Vries heeft voor het nieuwe tennisseizoen 2018 vier tennisbanen vervangen. In de zomermaanden heeft Tennis Vereniging De Marsch in Eelde-Paterswolde de drie tennisbanen – waarover in de winterperiode de blaashal staat – vervangen.

Ook heeft de stichting kunstgras Eelde, die eigenaar is van de twee hockeyvelden, begin 2018 het zand-ingestrooide kunstgras hockeyveld vervangen door een semi-waterveld. Daarnaast is er LED-veldverlichting aangelegd op de voetbalaccommodaties van SV Yde, SV Tynaarlo en VAKO. Ook is de stichting VV Actief aan het einde van 2018 begonnen met de vervanging van het kunstgras pupillenveld. Zo zijn er met subsidie van de gemeente soms langdurende trajecten afgerond en gerealiseerd.

Tenslotte heeft de stichting zwembaden gemeente Tynaarlo met behulp van een gemeentelijke lening dit jaar een flinke duurzaamheidsslag gemaakt door allerlei energiebesparende maatregelen uit te voeren in de drie zwembaden in Tynaarlo.

Uitvoeringsplannen accommodatiebeleid

In 2018 is begonnen met de bouw van de nieuwe gymnastiekzaal in Tynaarlo. Deze wordt conform de planning in mei 2019 opgeleverd. Daarnaast heeft wethouder De Graaf in november 2018 de eerste paal geslagen voor de bouw van de dubbele sporthal in Groote Veen in Eelde-Paterswolde.

Accommodatieplan Zuidlaren

De plannen voor concentratie van sportaccommodaties op De Wenackers in Zuidlaren zijn verder uitgewerkt. Met name met FC Zuidlaren zijn verdere verkenningen gevoerd.

Voorwaarde voor uitvoering van de plannen is de verwerving van de benodigde gronden, waarover met de grondeigenaren gesprekken over zijn gevoerd.

Tenslotte is de haalbaarheid van nieuwbouw van het Harens Lyceum op het terrein verder onderzocht. De school is een van de grotere gebruikers van de geplande sporthallen en de sportterreinen. Over de nieuwbouw van de school moet dus duidelijkheid bestaan. In maart 2019 hebben wij hierover verdere gesprekken met het Harens Lyceum.

Onderhoud openbaar groen, bomenonderhoud op orde

- Biodiversiteit en duurzaamheid zijn belangrijke speerpunten in het beheer van de openbare ruimte. Afgelopen najaar heeft de gemeente Tynaarlo, samen met andere Drentse gemeenten, waterschappen en provincie, het afsprakenkader ecologisch bermbeheer ondertekend. Één van de afspraken is: *“Partijen bevorderen door ecologisch beheer de kwaliteit van de Drentse bermen, taluds, oevers en overhoeken zodanig dat dit bijdraagt aan het verbeteren van de biodiversiteit en aan behoud en herstel van de leefomgeving van bijen, vlinders en overige insecten.”* In 2019 worden deze afspraken uitgewerkt en doorgevoerd in de uitvoeringsplannen;
- We hebben afgelopen jaar zoals gebruikelijk de BOR-schouw uitgevoerd. Dit om te checken of we de buitenruimte onderhouden op het afgesproken BOR-niveau. Het rapport wordt begin 2019 ter kennisname aangeboden;
- Bomen blijft een gevoelig onderwerp met tegengestelde meningen. Als groene long tussen Assen en Groningen zijn bomen in grote getale aanwezig in de openbare ruimte. Ze geven ons zuurstof en een mooie/prettige leefomgeving. Echter ook schaduw voor zonnepanelen. Daarnaast overlast door o.a. bladval en plaaginsecten. Dat vraagt steeds om een duidelijke communicatie wat mogelijk is en wat een inwoner kan verwachten;
- Sinds 1 april 2018 zijn 26 medewerkers van het werkvoorzieningsschap Alescon bij team Gemeentewerken gedetacheerd. Hierdoor worden deze medewerkers rechtstreeks door de gemeentelijke uitvoerders en voormannen aangestuurd. Dit heeft positieve gevolgen voor zowel de uitvoering van de werkzaamheden als het werkplezier van de WSW medewerkers.

Speelruimtes met en voor inwoners

Onze gemeente kent een succesvol speelruimtebeleid. Hierbinnen komen plannen tot stand komen in nauwe samenspraak met initiatiefnemers, burgers, wijkverenigingen, belangenverenigingen, participanten, buurtbewoners en belanghebbenden. Daarbij wordt ook een beroep gedaan op deze partijen om een financiële bijdrage te leveren (eigen middelen / fondsenwerving, geldinzamelingsacties, sponsorloop etc.). Indien mogelijk wordt een beroep gedaan op de zelfwerkzaamheid tijdens de voorbereiding en uitvoering. Dit heeft in 2018 geresulteerd in zeven succesvol afgeronde initiatieven in Donderen, Midlaren, Goudsbloemweg in Paterswolde, Scheperij / Zetstee, Gording Slaiten, Havezathelaan en het skatepark in Zuidlaren.

Vitaal Platteland

In 2018 zijn in samenwerking met externe partijen en door middel van co-financiering diverse projecten gestart en/of afgerond, waaronder:

- Herstel Landgoederen Eelde-Paterswolde fase 2: Op verschillende landgoederen is de natuurlijke beleving en recreatieve aantrekkelijkheid verbeterd. Dit is gedaan door onder andere het herstel van lanen en verschillende tuinstijlen, vervanging en herstel van (wandel)bruggen en aanplant van Stinseflora. Alle deelnemende particuliere landgoederen waren reeds in 2017 gereed. De Landgoederen van Natuurmonumenten (de Braak - Vennebroek en de Duinen) zijn in de loop van 2018 ook afgerond;
- Tussenwater: het gebied ten zuiden van de Groeve is ingericht voor waterberging en natuurontwikkeling, waarbij de drinkwaterfunctie duurzaam is ingepast. Aanleg van een fiets-wandelvoorziening in de Dijk maakt hier deel van uit;
- Omgevingsplan V Zeijen fase 1: Met als centraal uitgangspunt het verbeteren en in goede staat houden van de woon-, werk- en leefomgeving zijn de vrijwilligers van Stichting Zeijerwiek, in samenwerking met Dorpsbelangen en Boermarke Zeijen, een vervolgproject gestart met diverse projecten op het gebied van landschap, natuur, cultuurhistorie en recreatie;
- Landschapsproject 'Natuurerf Versterking biodiversiteit in Bunne-Winde-Bunnerveen'. Uitvoering van dit project is gestart in 2018 en heeft tot dusver 29 deelnemers met een erven- en inrichtingsplannen opgeleverd. Dit heeft geresulteerd in ca. 1 ha bloemenweide, ca. 300 m² hagen en singels, ruim 100 geplaatste nestkasten en de aanplant van ca. 80 solitaire bomen. De verwachte afronding van dit project is in het voorjaar van 2019;
- Bloemrijke akkers 2018: Ook in 2018 heeft Tynaarlo weer meegedaan met het provinciale project Bloemrijke akkers van Agrarisch Natuur Drenthe. Het project omvat het inzaaien van (delen van) akkers of akkerranden met zaadmengsels van nectar gevende gewassen. Doel is het vergroten van de biodiversiteit, stimuleren van duurzame landbouw, kennis verspreiden over het nut van bloei en natuurlijke plaagbestrijding en verfraaiing van het landschap.

Openluchtrecreatie

In 2018 is een impuls gegeven aan de mogelijkheden voor paardenrecreatie in het Drentsche Aa-gebied. Samen met vertegenwoordigers van het Nationaal Park Drentsche Aa, Recreatieschap Drenthe en de gemeente Aa en Hunze hebben wij een plan uitgewerkt met maatregelen waarmee de toegankelijkheid van het gebied voor menners en ruiters wordt verbeterd. Ook moet het ervoor zorgen dat informatie over het routenetwerk zowel in het gebied zelf als digitaal (via app/websites) een impuls krijgt. Het plan moet in 2019 geheel uitgevoerd zijn.

Daarnaast hebben wij het initiatief van Lentis ondersteunt voor het aanleggen van een beweegparcours en een 4-mijl oefen parcours (voor hardlopen, wandelen) in Zuidlaren ter stimulering van het bewegen van onze inwoners.

Bibliotheek werkt aan een transformatie

De bibliotheek moet verdere maatregelen nemen voor een verdere transformatie, om met minder gemeentelijke subsidie klaar te zijn voor de toekomst. In 2018 zijn hier verdere gesprekken met de bibliotheek over gevoerd die tot doel hebben dat de begroting 2020 de transformatie laat zien.

2. Indicatoren

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo	Drenthe
Niet-Sporters	% (2016)	48,1	55,1

Het aantal deelnemers in sportverbanden ligt in Tynaarlo hoger dan gemiddeld in Drenthe. Door blijvende aandacht voor goede voorzieningen en de doelgroepen in het project Sociaal Vitaal hebben we ook aandacht voor de niet-sporters in de gemeente.

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Bereikbare en betaalbare sportvoorzieningen <i>Doelstelling: we zetten in Tynaarlo in op breedtesport en leggen een sterke verbinding met het sociale domein.</i>			
	1.1	Gymzaal Tynaarlo gereed.	In ontwikkeling	
	1.2	Bestemmingsplan Wenackers Zuidlaren.	In ontwikkeling	
	1.3	Start bouw dubbele sporthal Grote Veen.	Ja	
	1.4	Evaluatie Verzelfstandiging zwembaden.	In ontwikkeling	
2.	Ontwikkeling subsidies welzijn, sport en cultuur <i>Doelstelling: we werken niet meer met exploitatiesubsidies, maar met een projectsubsidie die bijdraagt aan het doel van een activiteit en gericht is op een zo breed mogelijke participatie.</i>			
	2.1	Tussentijdse evaluatie Stichting Openbare Bibliotheken Tynaarlo (SBOT).	In 2019	
3.	Transformatieplan Kunst & Cultuur <i>Doelstelling: belangrijk speerpunt blijft cultuureducatie. We willen meer en vraaggericht invulling geven aan dit beleid.</i>			
	3.1	Middels interne cultuurcoördinatoren bij scholen ophalen welke activiteiten gewenst zijn.	Ja	
4.	Culturele gemeente <i>Doelstelling: een divers programma zowel voor eigen inwoners, als voor bezoekers van buiten de regio. We merken dat verschillende nieuwe samenwerkingsvormen ontstaan en dat het onderwerp op een positieve manier leeft binnen de gemeente.</i>			
	4.1	Voortzetten cultureel jaar en evenement ter afsluiting van het culturele jaar.	Ja	
5.	Borgen niveau groenonderhoud <i>Doelstelling: we stellen het onderhoudsniveau van het openbaar groen vast op BOR-scenario 'Sober en Degelijk'. Op hoofdlijnen is dit een niveau basis (rapportcijfer 6); We kijken naar een optimale mechanisatie en minimale inzet van menskracht. Binnen onze aanpak werken we aan het vergroten van de biodiversiteit. Ook onderzoeken we hoe we invasieve soorten kunnen bestrijden dan wel beheersen.</i>			
	5.1	Schouwen van de openbare ruimte wordt jaarlijks uitgevoerd.	Ja, repeterend	
	5.2	Bevorderen van de biodiversiteit d.m.v. beheer en meenemen als uitgangspunt bij nieuwe ontwikkelingen.	In ontwikkeling	
	5.3	Beheerplan opstellen van invasieve soorten in gezamenlijkheid met Provincie Drenthe en Drentse gemeenten.	In ontwikkeling	
6.	Onderzoek naar groenonderhoud door inwoners <i>Doelstelling: we zoeken aansluiting bij de kracht van de samenleving. Initiatieven van inwoners die zich richten op onderhoud van de openbare ruimte faciliteren we.</i>			
	6.1	Bij bewonersinitiatieven onderzoeken we hoe we afspraken kunnen maken met inwoners en belanghebbenden over het onderhoud dan wel de aanleg in de buitenruimte.	Ja, bij ieder initiatief wordt dit bekeken (repeterend)	
	6.2	Kostenbesparing onderzoeken door middel van pilotprojecten.	Ja, het gehele proces wordt geëvalueerd	
7.	Programma Natuurlijk Platteland <i>Doelstelling: voor het Drentsche Aa gebied zijn prioriteiten benoemd, waarbij veel maatregelen gericht zijn op het (hydrologisch) herstel van het Drentsche Aa systeem.</i>			
	7.1	Streekbeheer Taarlo en Oudemolen.	Gereed	
	7.2	Landschapsproject Bunne-Winde	In uitvoering	
	7.3	Landschapsproject Zeegse	2019	

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
	7.4	Nieuw beleid voor beheersing 'invasieve exoten'	2019	
8.	(Openlucht) recreatie <i>Doelstelling: ten oosten van Zuidlaren willen we in het waterbergings-, waterwinning- en natuurontwikkelingsgebied Tusschenwater een wandel-fietsverbinding realiseren.</i>			
	8.1	Realisatie van de wandel-/fietsverbinding in het gebied Tusschenwater.	Gereed	
	8.2	Uitvoeringsprogramma verbeteren recreatieve natuurbeleving Hunzegebied.	2019	
	8.3	Vanuit de ja, mits houding zijn gesprekken gevoerd met: Zetstee/Scheperrij, de Gording/Slaiten en Havezatelaan in Zuidlaren, Lottinge, Holtkampen in Vries en de Goudsbloemweg en een nieuwe speelplek in Paterswolde.	Ja	

4. Toelichting op afwijkingen

Bereikbare en betaalbare sportvoorzieningen

1.1 Gymzaal Tynaarlo

Na de sloop van de oude gymzaal bleek, na sondering, dat de grondslag onder de gesloopte bebouwing tegen viel. Hierdoor moest het ontwerp van de fundering aangepast worden. Dit heeft geleid tot vertraging. De oplevering is nu gepland eind maart 2019.

1.2. Bestemmingsplan Wenackers Zuidlaren

De gemeente is in onderhandeling met Lentis over de verwerving van de terreinen van Lentis om de beoogde "concentratie van sport op de Wenackers te kunnen realiseren". De verwerving van het traject is onderdeel van de plannen van Lentis met betrekking tot het gehele terrein.

In het gemeentelijk plan met betrekking tot de herinrichting van De Wenackers is de nieuwbouw van het Harens Lyceum als onderdeel opgenomen. Er is een dalend aantal leerlingen bij het Harens Lyceum, locatie Zuidlaren. Hierover moet het Harens Lyceum duidelijkheid geven. Als het Harens Lyceum onverhoopt afziet van nieuwbouw, dan heeft dat consequenties voor de omvang van de te realiseren sportvoorzieningen op De Wenackers.

In de loop van 2019 bestaat over het onderhandelingstraject met Lentis en de plannen van het Harens Lyceum meer duidelijkheid.

1.4. Evaluatie verzelfstandiging zwembaden

Het zwembadbestuur heeft in 2018 vol ingezet op de verduurzaming van de zwembaden overeenkomstig het plan, waarvoor de gemeenteraad een lening van € 924.0000 heeft verstrekt. In 2018 zijn vrijwel alle maatregelen uitgevoerd en in gang gezet. In overleg met het zwembadbestuur is ervoor gekozen om de evaluatie 2015-2017, die voor 2018 gepland was in het najaar van 2018 op te pakken. De evaluatie is vrijwel afgerond en wordt in de eerste helft van 2019 voorgelegd aan de gemeenteraad.

Ontwikkeling subsidies welzijn etc

2.1 . Tussentijdse evaluatie Stichting openbare Bibliotheken Tynaarlo.

In 2018 is begonnen met de evaluatie van het Meerjarenplan "Bibliotheek kijkt vooruit", vastgesteld door de gemeenteraad in januari 2018.

De stichting heeft aangegeven dat het tijd kost om concrete invulling te geven aan de beoogde transformatie. De stichting is vooral ook bezig met accommodatievraagstukken in Eelde-Paterswolde en Zuidlaren om de eerste ombuiging te realiseren. De stichting heeft aangegeven een concreet uitvoeringsplan van de bibliotheek in de gemeente Tynaarlo, waarin ook de rol en de positie van de bibliotheek in het cultuurhuis Eelde-Paterswolde, te zullen leveren in de eerste helft van 2019.

Transformatieplan kunst en cultuur

In 2018 is aan ICO voor de laatste keer een subsidie toegekend en zijn we met een inkooptraject begonnen. ICO werkt vraaggericht en betreft cultuur coördinatoren bij het aanbod. We zien graag dat er een extra slag gemaakt wordt in het betrekken van het onderwijs bij het aanbod. Tijdens het inkooptraject voor 2019 is hieraan aandacht besteed.

Programma Natuurlijk Platteland

Onder de noemer van Provinciale Programma Natuurlijk Platteland 2017 – 2027 gaat het herstel nog steeds plaatsvinden. Het programma heeft een doorlooptijd van tien jaar t/m 2027. De vertaling van prioriteiten naar concrete uitvoeringsprojecten kent echter een langere voorbereidingstijd dan voorzien. Uitvoering van de eerste projecten start naar verwachting in 2019.

Hoofdstuk 6 || Sociaal domein

1. Hoogtepunten

De transitie

We zijn er trots op dat we met externe partijen en zorgaanbieders, en met veel inzet van de organisatie een grote decentralisatie hebben vormgegeven en uitgevoerd. In de eerste jaren na de decentralisatie draaide het vooral om zorgcontinuïteit, het uitvoeren van de nieuwe taken en het (her)inrichten van het gemeentelijke zorgdomein. In 2017 werden we geconfronteerd met de financiële gevolgen van de decentralisatie; alle kosten konden niet meer gefinancierd worden uit de rijksbudgetten. De gemeente werd geconfronteerd met een tekort van €1,6 mln. Er liggen uitdagingen op financieel en inhoudelijk vlak. De ontwikkeling naar een resultaatgerichte inkoop en een integrale benadering van WMO en Jeugdzorg heeft zich in 2018 doorgezet.

Dichter bij de inwoner, nu de stap maken om te komen tot de transformatie

Als gemeente hebben wij lokale bekendheid, betrokkenheid en zicht op benodigde zorg en ondersteuning. Wij zien ook dat wij door onze lokale aanwezigheid meer inwoners kunnen ondersteunen en zorg kunnen bieden waar dat nodig is. Onze aanpak is proactief, professioneel en dichtbij. De sociale teams en het toegangsteam jeugd hebben hierin een belangrijke taak. Meer zorgvragen kan ook betekenen dat er een groter beroep wordt gedaan op de budgetten dan wat beschikbaar is aan financiële middelen.

In 2018 werd steeds meer gewerkt vanuit de gedachte van de omgekeerde toets: eerst kijken naar wat nodig is en of dat binnen de grondwaarden past van de verschillende wetten. Vervolgens vindt de juridische toetsing plaats. Zo is maatwerk mogelijk zonder dat dit tot willekeur leidt.

Activeren van het voorliggend veld door middel van sport

We zetten in op het voorliggend veld, waarmee we op een laagdrempelige manier kwetsbare doelgroepen activeren. Wij zijn trots op de resultaten die in 2018 zijn gerealiseerd, waaronder:

- De samenwerking tussen buurtsportcoaches en sociale teams door de inzet van sport en bewegen bij diverse casussen (eenzaamheid, zelfbeeld, sociale weerbaarheid, fysieke en mentale gezondheid);
- Het fysiek en sociaal activeren van kwetsbaren senioren in het project 'Sociaal Vitaal Zuidlaren' uitgevoerd door de buurtsportcoaches en de sociale teams;
- Het stimuleren van een positief verenigingsklimaat bij sportverenigingen via het programma POD Sport, uitgevoerd door de buurtsportcoaches en de jongerenwerker. Het programma is gericht op kwetsbare jeugd;
- Het verhogen van de participatie van mensen in een uitkeringssituatie via het programma 'Sport Maakt Actief', uitgevoerd door de buurtsportcoaches in samenwerking met sportaanbieders en de WPDA;
- Het signaleren en doorverwijzen van kwetsbare jeugd (motorisch/armoede/sociaal) door MRT-screening en het programma 'Sport jij ook?', uitgevoerd door de buurtsportcoaches in samenwerking met de basisscholen;
- Integratie van nieuwkomers door sport en bewegen, onder meer via het programma Team Up!, fiets- en zwemlessen en begeleiding naar sportverenigingen.

We doen het samen! VN panel, burgerpanel, sociale raadvrouw

Binnen het sociaal domein werken we meer samen met het VN-panel en het Platform Burgerparticipatie. Ook is een sociale raadvrouw benoemd voor vragen en zorgen van inwoners. Wij zijn tevreden met de goede basis van vertrouwen in de samenwerkingen, waarbij we met ieders inbreng de resultaten bereiken. Op die manier werken we eraan dat inwoners mét en zonder een beperking dezelfde kansen en mogelijkheden hebben in de samenleving.

Armoede en Schulden

In april 2018 heeft de gemeenteraad het nieuwe beleid voor armoede en schuldhulpverlening vastgesteld voor de periode 2018-2021. In 2018 is een start gemaakt met enkele speerpunten en aandachtspunten uit dit beleid. Zo is begonnen met het inzetten van nazorg en vroegsignalering, het bieden van preventieve budgetcoaching en het betrekken van ervaringsdeskundigen. Rondom het thema armoede en schulden is in 2018 een eerste pilot afgerond met het platform burgerparticipatie.

Er zijn in 2018 vier dialoogbijeenkomsten georganiseerd om met ervaringsdeskundigen in gesprek te gaan en ze te betrekken bij het nieuwe beleid.

Participatiewet

Met ingang van 31-12-2018 is de Sociale werkvoorziening opgeheven en is dit in SDA-verband, ondergebracht binnen de GR Werkplein Drentsche Aa. Hiermee is een jarenlang proces afgerond om de uitvoering van Alescon en WPDA in één organisatie onder te brengen.

We geven hiermee invulling aan onze taak om inwoners met een beperking dichtbij huis werk te bieden. Een goed voorbeeld hiervan zijn de WSW-medewerkers die gedetacheerd werken binnen team Gemeentewerken in het groen.

Verder ontwikkelingen

- Vanuit het budget re-integratie wordt door de WPDA een project gestart in samenwerking met Visio De Brink en De Buitenplaats om inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt werkervaring op te laten doen;
- In 2018 is de aanbesteding Publiek Vervoer afgerond, dit betreft leerlingenvervoer en WMO-vervoer;
- Rijksontwikkelingen eigen bijdrage en verlenging Algemene Schoonmaak Voorziening (AVS). We hebben veel met het ministerie gecommuniceerd over de tarieven huishoudelijk hulp en de nieuwe rijksregeling van de verplichte bijdrage WMO;
- Uitwerking convenant dementie. Ten behoeve van het bevorderen van een dementievriendelijke gemeente;
- Meedoenbanen: 10 van de 18 plekken zijn ingevuld. Dit zijn niet- betaalde banen (max. 15 uren per week) voor de groep inwoners die willen participeren, waardoor het verrichten van zelfstandig vrijwilligerswerk of betaald werk dichterbij komt.

2. Indicatoren

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo	Drenthe
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar (2017)	586,5	706,4
Jongeren met een delict voor de rechter()	% 12 t/m 21 jarigen (2015)	0,86	1,29
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar (2015)	3,05	5,73
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking (2017)	67,1	65,2
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen (2015)	1,3	1,8
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners (2018)	24,2	36,8
Lopende re-integratievoorziening en	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar (2018)	24,7	45,5
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar (2018)	9,4	11,6
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar (2018)	0,6	1,0
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar (2018)	0,2	0,4
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO()	Aantal per 10.000 inwoners (2018)	35	63

Het aantal banen in de gemeente is lager dan gemiddeld. Dit duidt op het zijn van een woongemeente, waar veel inwoners hun werk buiten de eigen gemeente hebben. De indicatoren geven over het algemeen aan dat in de gemeente Tynaarlo de percentages lager liggen dan gemiddeld in Drenthe. Dit komt overeen met het beeld dat de gemeente goed opgeleide en actieve inwoners kent. De sociale structuur is voor een deel een gegeven. Het feit dat de percentages lager liggen betekent niet dat er geen aandachtsgebieden zijn.

Binnen het sociaal team zetten we in op persoonlijke benadering en vroegtijdige signaleringen. Daarmee spannen we ons in om deze indicatoren positief te blijven beïnvloeden.

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	Transformatieplan en Monitor Sociaal Domein <i>Doelstelling: we zetten in op perspectief bieden aan risico-jongeren, nieuwe vormen van zorg, participeren, verminderen van armoede, ondersteunen van mantelzorgers, voorkomen dat er problemen ontstaan door vechtscheidingen, langer zelfstandig thuis wonen en elkaar op een laagdrempelig manier ontmoeten.</i>			
	1.1	Evaluatie pilots uit het transformatieplan.	Ja	
2.	Dienstverlening Wmo en Jeugd <i>Doelstelling: de sociale teams en het Toegangsteam Jeugd zijn er voor alle vragen van onze inwoners en vinden samen met de inwoner een passende oplossing.</i>			
	2.1	De sociale teams werken actief in de dorpskernen en worden steeds meer de laagdrempelige en zichtbare toegang voor de inwoners.	Ja	
	2.2	Inzetten op preventie en behandeling in de jeugdzorg en jeugdhulp vanuit de sociale teams en expertiseteam jeugd.	Ja	
3.	Veiligheid rond jeugd <i>Doelstelling: we investeren in een sluitende keten van veiligheid rond jeugd.</i>			
	3.1	Investeren in scholing, deskundigheidsbevordering en inzet expertise.	Ja	
4.	Samenwerking met wijkverpleegkundigen <i>Doelstelling: met de functie wijkgericht werken willen we samen met Zilveren Kruis verbinding leggen tussen de belangrijkste partners in de wijk, zoals de sociale teams en het medisch domein.</i>			
	4.1	Verder opbouwen en versterken van de samenwerking met wijkverpleegkundigen.	Ja/Nee	
5.	Beschermd wonen <i>Doelstelling: gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor beschermd wonen. De financiering daarvan loopt nu nog via centrumgemeente Assen. Vanaf 1 januari 2021 ontvangen wij de middelen voor beschermd wonen zelf. We moeten ons daarop voorbereiden.</i>			
	5.1	Opstellen van een regionaal plan voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang.	Ja	
6.	Uitvoeringsorganisatie Participatiewet <i>Doelstelling: vormgeven aan de organisatie en uitvoering van de Participatiewet</i>			
	6.1	Actualisatie kadernota participatie en het versterken van participatie.	Nee	
	6.2	In beeld brengen van het toekomstperspectief voor de dienstverlening vanuit Alescon.	Ja	
	6.3	Het geven van een impuls aan de meedoenbanen.	Ja	
7.	Armoede en schuldhulpverlening <i>Doelstelling: we zetten in op armoede en schuldhulpverlening</i>			
	7.1	Opstellen integrale beleidsnota armoede en schuldhulpverlening.	Ja	
8.	Platform burgerparticipatie <i>Doelstelling: het middels een nieuw platform voor burgerparticipatie waarin inwoners vroegtijdig bij beleid en maatschappelijke vraagstukken betrokken worden.</i>			
	8.1	Het vormgeven van de nieuwe werkwijze met een nieuw platform voor burgerparticipatie.	Ja	

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
9.	Nieuwkomers <i>Doelstelling: integratie en participatie van nieuwkomers.</i>			
	9.1	Extra inzet op integratie en participatie van nieuwkomers.	Ja	
10.	Harmonisatie kinderopvang <i>Doelstelling: op 1 januari 2018 is de wet Harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk in werking getreden. Dit betekent dat de financiering en de kwaliteitseisen hetzelfde zijn voor zowel kinderopvang als peuterspeelzaalwerk. De ambitie is dat ieder kind gebruik kan maken van voorschoolse opvang.</i>			
	10.1	Ondersteunen éénoudergezinnen en gezinnen met een laag inkomen bij het gebruik maken van voorschoolse opvang.	Ja	

4. Toelichting op afwijkingen

Extra inzet op integratie en participatie van nieuwkomers

Samen met de Hanzehogeschool zijn in 2018 voor alle stakeholders twee bijeenkomsten georganiseerd om dit onderwerp bij iedereen hoger op de agenda geplaats te krijgen. Werk komt als centraal thema steeds terug; dit is veelal de sleutel om te integreren. In 2019 wordt een project daadwerkelijk uitgevoerd om hier successen in te boeken.

Ten aanzien van de inzet Veiligheid rond Jeugd is dit een continue proces. Daarom houden we de kleur oranje aan, om de alertheid hierop te houden.

Ten aanzien van het Transformatieplan en monitor sociaal domein

Met de nieuwe kadernota Sociaal Domein willen we een impuls geven aan de transformatie. De monitor Sociaal Domein is een dynamisch document waarbij we steeds kijken hoe de kwaliteit van dit document kan worden verbeterd.

Ten aanzien van de Harmonisatie van de kinderopvang gaan we in samenwerking met het LEA overleg gezamenlijk de doorgaande lijn in het onderwijs op pakken.

Hoofdstuk 7 || Volksgezondheid en milieu

1. Hoogtepunten

Actueel afvalbeleid

In 2018 is het afvalbeleid vastgesteld en zijn de nieuwe tarieven bepaald. De invoering van de PMD-container is uitgerold en het inzamelen van het huisvuil is opnieuw aanbesteed voor de komende jaren. Het groen op de milieustraat en in de containers wordt daarmee gratis. Onze gemeente heeft nu al een hoog afvalscheidingspercentage en ook de tarieven zijn vergeleken met omliggende gemeenten laag. Door verder na te denken over tarifiering (vast recht, kosten per lediging en kosten op basis van gewicht) streven we naar een nog hoger scheidingspercentage.

Veel rioleringsprojecten zijn gereed

In de afgelopen jaren zijn veel werkzaamheden uitgevoerd aan riolering en daarmee aan de wegen en het groen. Een greep uit de vele werkzaamheden die uitgevoerd zijn in 2018 in deze projecten:

- De riolering aan de Bovendiepen Borgwallinge Zuidlaren is vervangen en de buitenruimte is heringericht. Voor het regenwater is een buis bijgelegd. Het regenwater gaat nu uiteindelijk naar het Zuidlaardermeer. Hierbij is bijvoorbeeld ook de weg ingericht met klinkerverharding, passend bij een 30 km verblijfsgebied;
- Riolering in de centra van Eelde en Vries zijn (deels) vervangen. In Vries is een regenwaterriool bijgelegd waarop onder andere het parkeerterrein en het pand van Emté aangesloten zijn. In Eelde is het oude riool vervangen en een regenwaterriool bijgelegd. De verharding en daken zijn afgekoppeld;
- Het knijpriool onder de Lageweg in Zuidlaren, dat nog bestond uit een oude asbest leiding, is vervangen. De knijpconstructie is vervangen en er is een grotere leiding gelegd. Om het woongebied van de Oude Dijk in de toekomst af te koppelen is een regenwateroverstort aangelegd. De kolken langs de Lageweg zijn hierop aangesloten en het profiel van groenstroken is aangepast;
- De riolering in Zuidlaren is gereed, inclusief het afkoppelen van de Schipborgerweg. Dit is het tweede onderdeel van de rioolvervanging van Westlaren;
- In Midlaren is het riool in de Tolhuisweg vervangen. Hierbij is een regenwaterriool aangelegd en is de openbare ruimte heringericht. Voor alle bovenstaande projecten geldt dat we dit in samenspraak met onze inwoners gedaan hebben;
- De rioolbuffers van Oosterland in Paterswolde zijn opgeknapt en kunnen weer jaren mee. Aan de riolering op het terrein resteren nog werkzaamheden.

Samenwerking waterketen, cluster Kop van Drenthe

In het kader van de samenwerking cluster Kop van Drenthe is in 2018 weer uitvoering gegeven aan het gezamenlijk baggeren van vijvers en watergangen. Voor de gemeenten Assen, Aa & Hunze, Noordenveld en Tynaarlo is in 2017 een gezamenlijk bestek op de markt gezet. In 2018 is een tiental vijvers gebaggerd. Daarnaast is een start gemaakt met het bestek gereed maken van een serie vijvers die in 2019 gebaggerd gaan worden. Dit is wederom een samenwerking tussen de vier Noord-Drentse gemeenten. Tynaarlo trekt dit project.

Duurzaamheid

- Coöperatie Glasvezel Noord (CGN) heeft in en rond Bunne glasvezel aangelegd. In de tweede helft van het jaar heeft CGN zich ingezet om abonnees te werven in Donderen, Zeijen en de randen van Vries (waar nog geen glasvezel is). Voor de realisatie van dit deel van het projectgebied van CGN is ook financiële ondersteuning nodig door de betrokken overheden. Het Drents Glasvezel Collectief (DGC) heeft afspraken gemaakt met de joint venture Glasvezel Buitenaf/RE-NET om glasvezel in het gehele projectgebied Van DGC aan te leggen. In december 2018 is de wervingscampagne afgerond. Intussen zijn gesprekken geweest met de gemeenten in het DGC-gebied en de provincie over financiële ondersteuning;
- Er zijn inmiddels vier energiebuurtteams in de gemeente actief. EC Drentse Aa en Buurkracht spelen bij deze initiatieven een belangrijke rol;
- In 2018 zijn de eerste stappen gezet om in provinciaal verband te komen tot een Regionale Energie Strategie (RES) Die is bedoeld om in regionaal verband de bijdrage aan de doelstellingen te formuleren, zodat we voor de gemeente Tynaarlo ook weten wat we gaan

bijdragen. We doen bestuurlijk mee in deze RES, zowel vanuit de portefeuilles van duurzaamheid als ruimtelijke ordening;

- In 2018 hebben we verschillende initiatieven rondom verduurzaming ondersteund, veelal gericht op bewustwording en hoe inwoners op hun eigen manier bij kunnen dragen;
- Samen met andere Drentse gemeenten werken we in het Drenth's Energie Loket aan initiatieven om inwoners te stimuleren om energie te besparen.

Volksgezondheid

- De subsidie 'Aan de slag met preventie in uw gemeente' is binnengehaald voor de provincie Drenthe. We starten met het opstellen van lokale gezondheidsprofielen en een plan van aanpak gericht op preventief gezondheidsbeleid;
- Dankzij de inzet van de buurtsportcoaches heeft onze gemeente inmiddels 11 gezonde scholen (9 PO, 1 VO, 1 speciaal onderwijs). Deze scholen zetten in op gezonde voeding en sport en bewegen.

Begraven

Het beleid ten aanzien van begraven is voorbereid en wordt in 2019 aan de gemeenteraad aangeboden.

2. Indicatoren

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo	Drenthe
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner (2017)	122	155
Hernieuwbare elektriciteit	% (2016)	18,5	19,1

**Restafval is niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval. Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.*

We scoren nu al goed met ons afvalscheidingspercentage en ook de tarieven zijn vergeleken met omliggende gemeenten laag. Door verder na te denken over tarifiering (vast recht, kosten per lediging en kosten op basis van gewicht) streven we naar een nog hoger scheidingspercentage. Dit vertaalt zich in een laag tarief.

Het afgelopen jaar zijn er verschillende verzoeken geweest voor grootschalige energie in de vorm van grondgebonden zonneparken. Deze passen niet binnen de huidige bestemmingsplannen. Voor nieuwe initiatieven voor grootschalige zonneparken en andere vormen van duurzame energie willen we eerst een ruimtelijk beleidskader hebben. Dit beleidskader wordt onderdeel van de nog op te stellen omgevingsvisie. Na afronding van de planologische procedure en de toekenning van de SDE-subsidie is de weg vrij voor realisatie van de eerste fase van het zonnepark op de luchthaven.

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status	
1.		Volksgesondheid <i>Doelstelling: In het leven is gezondheid een belangrijke waarde. De beweging die de overheid maakt, is gericht op de inzet van de eigen kracht van inwoners. Er is meer aandacht voor en inzet van preventie. We streven naar een samenleving waarin een gezonde leefstijl de normaalste zaak van de wereld is.</i>			
		1.1	Inzet op preventief gezondheidsbeleid vanuit het concept 'positieve gezondheid.'	Ja	
2.		Afval is grondstof <i>Doelstelling: we willen voldoen aan de landelijke doelstelling afvalscheiding. De milieustraat moet aansluiten bij de maatschappelijke ontwikkeling dat inwoners steeds bewuster omgaan met afval. Aan nieuwe recyclemethoden doen we mee indien daarmee voordelen te behalen zijn.</i>			
		2.1	Derde afvalbak voor plastic, metaal en drankkartons en nultarief voor groenafval.	Ja	
3.		Duurzaamheid <i>Doelstelling: we stimuleren en faciliteren activiteiten en initiatieven van dorpen of verenigingen op het gebied van duurzaamheid. We geven het goede voorbeeld, onder andere door op onze eigen gebouwen zonnepanelen te plaatsen.</i>			
		3.1	Aanbesteding duurzame elektriciteit.	Nee	
		3.2	Updaten energielabels en opstellen van Energie Prestatie Adviezen voor utiliteitsbouw (EPA-U).	Ja	
		3.3	Zonnetour en warmtetour of vergelijkbare activiteit Actie 'Voetafdruk Tynaarlo.	Ja deels	
4.		Riolering <i>Doelstelling: we voeren een doelmatig en sober beheer, tegen zo laag mogelijke kosten. Hiermee houden we de rioolheffing voor onze inwoners op een laag niveau. Wateroverlast is nooit helemaal te voorkomen. Ook niet als het hele rioolstelsel is gemoderniseerd. Ons uitgangspunt daarbij is: 'Water op straat mag, water in de woning niet'.</i>			
		4.1	Het water bovengronds dusdanig begeleiden dat ernstige overlast wordt voorkomen.	Ja	
5.		Kostendekkend begraven <i>Doelstelling: op vijf plaatsen in de gemeente bieden we de mogelijkheid om te begraven.</i>			
		5.1	Informatieavond en concreet voorstel rond thema begraven en de kostendekkendheid hiervan.	In ontwikkeling	

4. Toelichting op afwijkingen

3.1 De aanbesteding duurzame elektriciteit heeft in 2018 plaatsgevonden en er is een overeenkomst gesloten voor twee jaar. Daarbij is de elektriciteit nog niet verduurzaamd door middel van certificaten. Dit geeft ons de tijd en gelegenheid te zoeken naar de beste manier om de inkoop te verduurzamen door bijvoorbeeld echt duurzame/lokaal opgewekte alternatieven die minder kosten dan de groencertificaten.

3.4 De Voetafdruk van Tynaarlo, waarbij het zelf meten van de voetafdruk door inwoners centraal gaat heeft geen vervolg gekregen. Wel zijn vijf nieuwe duurzame (groeps)initiatieven ondersteund en de bestaande initiatieven voortgezet.

5.1 Begraven

In 2018 zijn er meerder informatieavonden geweest met de raad rondom begraven en de hoogtes van de begraafrechten en het begraafbeleid. In 2019 wordt dit verder uitgewerkt tot een besluitvormend voorstel.

Hoofdstuk 8 || Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

1. Hoogtepunten

Omgevingswet en Omgevingsvisie

We zijn projectmatig gestart met de voorbereidingen op de inwerkingtreding van de Omgevingswet en het opstellen van een Omgevingsvisie. Dit laatste zal plaatsvinden via een breed ingestoken participatieproces. Er is in 2017 door de gemeenteraad krediet beschikbaar gesteld voor de Omgevingswet en Omgevingsvisie. De projectgroep Omgevingsvisie is ingesteld evenals een raads werkgroep. Het startdocument en participatieplan voor de Omgevingsvisie is opgeleverd. Besluitvorming hierover vindt begin 2019 plaats.

In 2018 is een projectteam Omgevingswet samengesteld. Dit projectteam brengt in beeld wat er moet gebeuren om op 1 januari 2021 gereed te zijn voor de komst van de Omgevingswet. Dat heeft onder meer te maken met werkprocessen, ICT, vergunningverlening, omgevingsplan, omgevingsvisie en cultuur. Afstemming en samenwerking met (keten)partners is essentieel. Dat gebeurt binnen SDA- en VDG-verband.

Nadat het college-uitvoeringsprogramma eind september 2018 met de raad was besproken, is de besluitvorming voor het vaststellen van het startdocument en participatieplan voorbereid. Begin 2019 wordt de raad gevraagd deze documenten vast te stellen.

Om ons te helpen bij het opstellen van de omgevingsvisie is eind 2018 gestart met de aanbesteding van een bureau hiervoor. Begin 2019 wordt de opdracht gegund en kan gestart worden met het uitwerken van het participatieplan in een plan van aanpak. Daarna kan het participatieproces daadwerkelijk starten.

Woningbouw

De druk op de woningmarkt is in 2018 verder toegenomen, al zijn er wel duidelijke verschillen tussen de diverse kernen / delen van de gemeente. De toegenomen druk komt onder andere tot uitdrukking in het aantal bouwplaninitiatieven en is ook in positieve zin terug te zien in de kaververkoop op de gemeentelijke ontwikkellocaties (zie verder paragraaf Grondbeleid elders in deze jaarrekening) Momenteel leidt dit er zelfs toe dat het aanbod afneemt en de prijzen sterk toenemen.

Bestemmingsplannen / beheersverordeningen

Onze bestemmingsplannen / beheersverordeningen zijn, met de vaststelling van de beheersverordening kern Eelde Paterswolde medio 2018, actueel.

(Centrum)ontwikkelingen

Voor de centrumontwikkelingen verwijzen wij naar de toelichting bij hoofdstuk 3. Qua grondverwerving hebben wij succesvol de strategische grondaankopen van de PBH-locatie kunnen afronden.

Wandelbos Tynaarlo

Dorpsbelangen Tynaarlo heeft een herinrichtingsplan opgesteld om een kwaliteitsslag te maken in het wandelbos. De afwatering wordt verbeterd en de paden iets opgehoogd. Langs de vijver is inmiddels een onderhoudspad aangelegd. Verder worden twaalfhonderd eerste- of tweedejaars bomen geplant. NS-vastgoed heeft aan de Dorpsbelangenvereniging een financiële bijdrage toegezegd voor de herinrichting. Ook de gemeente heeft een aanvullende subsidie beschikbaar gesteld. Voor een deel worden de werkzaamheden door vrijwilligers uitgevoerd. Op deze wijze wordt verder gewerkt aan de kwaliteitsslag van het wandelbos.

Prestatieafspraken met woningcoöperaties

Met de door ons gemaakte prestatieafspraken 2018 is invulling gegeven aan het door de gemeenteraad vastgestelde volkshuisvestingbeleid van de gemeente Tynaarlo. Met corporaties en huurders zijn we prestatieafspraken overeengekomen, waarbij nadrukkelijk wordt ingezet op de thema's betaalbaarheid, beschikbaarheid en duurzaamheid. Niet alle zaken die partijen beleidsmatig gewenst achten kunnen ook daadwerkelijk (gelijktijdig) worden opgepakt of geprogrammeerd. Dit hangt samen met de gelimiteerde investeringscapaciteit van de corporaties. Een belangrijke afspraak is dat de gemeentelijke notitie Sociale Volkshuisvesting leidend is als het gaat om het aantal woningen van SEW en Woonborg in de kernvoorraad in de gemeente Tynaarlo. Dit betekent concreet dat de afspraak is om de bestaande sociale voorraad op niveau te houden.

Woningmarktonderzoek kernen Tynaarlo 2018

Eind 2017 hebben wij onderzoeksbureau Companen opdracht verstrekt om onderzoek te doen naar de woningmarkt van Tynaarlo. Als gemeente Tynaarlo zetten wij in op een vraaggestuurd woningbouwprogramma. De uitkomsten van het woningmarktonderzoek zijn in de tweede helft van 2018 opgeleverd. Het onderzoek geeft ons inzicht in de kwantitatieve en kwalitatieve vraag naar woningbouw in de gemeente. Met andere woorden, wat zijn de kansen en opgaven die zich hier voordoen? Het onderzoek dient daarom als onderbouwing van plannen en initiatieven op dit vlak en de beleidsmatige keuzes die hierbij worden gemaakt. Tevens geeft dit onderzoek inzicht in de aard en omvang van de vraag naar diverse vormen van wonen met zorg. Dit geeft betere mogelijkheden voor een vraaggestuurde woningbouwprogrammering.

Woningbouw in Vries

Ten aanzien van sociale woningbouw in Vries is met Woonborg afgestemd dat Woonborg op de korte termijn hun locatie aan de Tynaarlosestraat zal herontwikkelen met grondgebonden woningbouw.

Op 30 oktober 2018 heeft de gemeenteraad opdracht gegeven om een startnotitie op te stellen voor de ontwikkeling van de beoogde woningbouwlocatie Vries Zuid. Wij verwachten deze notitie in het eerste kwartaal 2019 aan de gemeenteraad te kunnen voorleggen.

2. Indicatoren

Verplichte indicatoren	Norm	Tynaarlo	Drenthe
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro (2018)	256	190
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen (2016)	5,7	4,7
Demografische druk	% (2018)	88,9	80
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	In Euro's (2018)	592	658
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	In Euro's (2018)	644	706

**De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.*

3. Realisatie doelstellingen en verantwoording besluitvorming gemeenteraad

Nr.	Ambitie	Actie	Realisatie	Status
1.	De omgevingswet zorgt voor vereenvoudiging van regelgeving en integrale benadering <i>Doelstelling: De Omgevingswet leidt tot meer samenhang in beleid en regelgeving binnen het fysieke domein. Het geeft ruimte aan ontwikkeling en biedt tevens waarborgen voor de kwaliteit van de leefomgeving. Er zijn minder vergunningen nodig en procedures worden eenvoudiger en korter.</i>			
	1.1	Projectmatig oppakken invoering van de Omgevingswet.	Ja	
	1.2	Nadere overwegingen omtrent planvorming Vries.	Ja	
	1.3	Bestemmingsplan voorterrein luchthaven.	Ja	
2.	Omgevingsvisie <i>Doelstelling: de visie helpt om duidelijke en voorspelbare keuzes te maken over waar welke ontwikkelingen plaats kunnen vinden en welke omgevingskwaliteit gewenst is.</i>			
	2.1	We stellen een omgevingsvisie op, via een interactief proces.	Ja	
3.	Huisvesting voor nieuwkomers <i>Doelstelling: de taakstellingen die het ministerie oplegt voor de huisvesting van vergunninghouders gaan we in afstemming en goede samenwerking met de woningcorporaties realiseren. Dit doen we aan de hand van onze visie: "samenleven in één wijk of buurt".</i>			
	3.1	Pilot tussenvoorziening in Eelde.	Ja	
4.	Realisatie onzelfstandige huisvesting <i>Doelstelling: in de prestatieafspraken 2018 nadere afspraken maken met de corporaties over de voorwaarden en wijze waarop invulling gegeven kan worden aan het verzoek om te voorzien in de behoefte aan onzelfstandige of andere vormen van goedkope woonruimte.</i>			
	4.1	Uitwerken onderzoeksuitkomsten woningenbehoefte in grotere kernen.	Ja	

4. Toelichting op afwijkingen

Ten aanzien van 3.1, huisvesting van statushouders geldt, dat deze kan plaatsvinden via de reguliere afspraken die we daar over hebben met de woningbouwcorporaties.

We hebben na TUVO 1 ook de TUVO 2 opgestart en de gemeentelijke taakstelling op gebied van huisvesting van nieuwkomers is gerealiseerd.

Onvoorzien

Onvoorzien

In het overzicht van onvoorzien wordt een verantwoording gegeven op het gebruik van het geraamde bedrag voor onvoorzien. De post onvoorzien is als een post in de begroting opgenomen en dient als dekking voor incidentele lasten en structurele lasten voortvloeiend uit nieuw beleid. Onvoorzien wordt verantwoord onder taakveld 0.8: Overige baten en lasten .

Bestaand beleid is, dat een bedrag van € 32.500 voor incidenteel onvoorzien wordt begroot.

Gedurende het boekjaar worden de stand en het verloop van deze onvoorzien posten iedere twee weken aan de gemeenteraad gerapporteerd, als daar door begrotingswijzigingen aanleiding toe is.

Onvoorzien incidenteel algemeen	€
<i>(kostenplaats 4008300 / 4380100)</i>	
Beschikbaar geraamd 2018	32.500
Vrijval najaarsbrief	-32.500
Nog beschikbaar	0

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

In het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen wordt een verantwoording aangegeven op de volgende onderdelen

- Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is
- Algemene uitkeringen
- Dividend
- Saldo van de financieringsfunctie

In totaliteit zien de financiële uitkomsten er als volgt uit:

(x 1.000)

Algemene dekkingsmiddelen	Raming begrotingsjaar Voor wijziging	Raming begrotingsjaar na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	5.685	5.682	5.777
Algemene uitkeringen	37.916	38.968	39.026
Dividend	275	309	304
Saldo van de financieringsfunctie*	-1.382	-1.183	-1.191
Totaal	42.494	43.776	43.916

* Het saldo van de financieringsfunctie is het saldo van (a) de betaalde rente (last) over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekening courant en (b) de ontvangen rente (baat) over de uitzettingen.

Het werkelijke saldo van de algemene dekkingsmiddelen is € 43,9 miljoen, terwijl de actuele ramingen uitgaan van € 43,8 miljoen. Dit voordelige verschil van € 0,1 miljoen wordt als volgt verklaard:

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

Dit voordeel van € 95.000 wordt voor een groot deel verklaard doordat de opbrengsten toeristenbelasting over 2017 € 19.000 hoger uitvielen dan geraamd. Daarnaast is door het groter dan verwachte aantal toeristische overnachtingen ook in 2018 op de toeristenbelasting een voordeel van € 83.000 gerealiseerd. Voor het opleggen van de aanslagen is de gemeente afhankelijk van de jaarlijkse aanlevering van gegevens door het Recreatieschap Drenthe, waardoor tussentijdse sturing moeilijk is en schommelingen bij het opstellen van jaarrekening onvermijdelijk zijn.

Algemene uitkeringen

Het voordeel op de algemene uitkering ad € 58.000 bestaat voornamelijk uit nabetalingen over voorgaande jaren.

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Bij het opstellen van de begroting en jaarrekening dienen de voorzienbare en kwantificeerbare risico's zo goed mogelijk in beeld te worden gebracht.

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing dient ten minste te worden opgenomen:

- Inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Inventarisatie van de risico's;
- Het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
- Een kengetal voor de: netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit;
- Een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Beleid over weerstandsvermogen: weerstandscapaciteit en de risico's

De raad heeft op 28 oktober 2014 de geactualiseerde nota weerstandsvermogen en risicomanagement vastgesteld. De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bij deze jaarrekening is een actualisatie van het inzicht dat in de begroting 2019 is opgenomen.

De uitkomst van de actualisatie geeft een verhouding tussen de geïnventariseerde risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit is gebaseerd op basis van de inzichten die bij het opstellen van de jaarrekening beschikbaar zijn. Beleid is dat als deze verhouding, uitgedrukt in een ratio lager dan 0,8 en daarmee "onvoldoende" is, er voorstellen voor herstel worden aangeboden.

Conform advies van de accountant richten we ons in de paragraaf weerstandsvermogen op de risico's na correctie met een omvang groter dan € 250.000. De kleinere risico's tellen wel mee voor de totale risico-omvang, maar zijn niet meer toegelicht. Hiermee komt de focus meer te liggen op de risico's die grote gevolgen kunnen hebben voor onze gemeente. De kleinere risico's zijn benoemd en worden intern beoordeeld en besproken.

Voor veel voorzienbare risico's worden beheersmaatregelen getroffen om het effect van het optreden van een risico zo klein of voorspelbaar mogelijk te maken. De bruto risico's worden door het treffen van maatregelen daarom kleinere, zogenaamde "netto risico's". Deze "netto risico's" dienen door het weerstandsvermogen volgens de eerder genoemde verhouding opgevangen te kunnen worden.

Weerstandscapaciteit (jaarrekening 2018)

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken.

Deze weerstandscapaciteit bestaat uit een tweetal elementen:

- 1) Weerstandscapaciteit in de exploitatiesfeer
 - onvoorzien incidenteel en structureel;
 - onbenutte belastingcapaciteit.
- 2) Weerstandscapaciteit in de vermogenssfeer
 - algemene reserve calamiteiten;
 - algemene reserve grote investeringen;
 - reserve inkomensfunctie.

Tabel Weerstandscapaciteit Tynaarlo (bedragen in duizenden euro's)
(standen op basis van inzichten 31.12.2018)

Weerstandscapaciteit exploitatie (x € 1.000)

Onvoorzien		
Onvoorzien incidenteel	0	
<i>Onbenutte belastingcapaciteit *1</i>		
<i>OZB tot normtarief (artikel 12)m\</i>	3.635	
<i>Totaal weerstandscapaciteit exploitatie</i>		3.635

Weerstandscapaciteit vermogen (31-12-2018)

Algemene Reserve Calamiteiten *2	10.687	
Algemene Reserve Grote investeringen	5.376	
<i>Totaal weerstandscapaciteit vermogen</i>		16.063
Totale weerstandscapaciteit		19.698

*1 Het bedrag aan onbenutte belastingcapaciteit is berekend op basis van de tarieven OZB 2018 en de laatst bekende WOZ-waarde afgezet tegen het zogenaamde artikel-12-tarief.

*2 Het betreft hier de stand van de algemene reserve calamiteiten exclusief de geormerkte gelden die in deze reserve zitten.

Beoordeling omvang van de risico's

Hoe komen we tot de benodigde weerstandscapaciteit?

Bij iedere begroting en jaarrekening actualiseren wij de risico's. We gaan na of er nieuwe risico's zijn bijgekomen en/of risico's vervallen. Van de risico's die we lopen vindt een inschatting plaats van de omvang en van de kans dat het risico zich voordoet. Bij het bepalen van de omvang is ook van belang of het om een structureel risico gaat of een incidenteel risico. Afhankelijk van de mogelijkheden om de risico's te beheersen vindt vervolgens een correctie naar beneden plaats. Alle risico's na correctie tellen wij op. Dat totaal is de benodigde weerstandscapaciteit.

De risicobeoordeling is gebaseerd op de inzichten die t/m het opstellen van de jaarrekening 2018 beschikbaar zijn. Ontwikkelingen en wijzigingen in wet of regelgeving geven geen aanleiding de risico's te herijken. Wel is in deze jaarrekening een winstneming binnen een grondexploitatie genomen. Dit heeft voor de uitkomsten van de risico's die niet binnen een grondexploitatie zelf worden opgevangen, effect. Voor de grondexploitaties maken we jaarlijks een actuele exploitatie opzet, die wordt voorzien van een risicoanalyse, conform de nota grondbeleid. De informatie die uit deze risicoanalyse per grondexploitatie komt, bevat specifieke informatie per complex en past daardoor minder in de standaardmethode.

Toelichting op risico's (na demping door beheersmaatregelen) groter dan € 250.000

Grondexploitaties € 1.780.000
(risico inschatting gedaald t.o.v. begroting 2019, november 2018)

Wij hanteren een methode van risicobeoordeling binnen grondexploitaties. Vanwege de nieuwe winstnemingsmethodiek (PoC-methode) worden winsten uit grondexploitaties eerder genomen. Deze wijziging heeft ook gevolgen voor onze systematiek voor het bepalen van de risico's. De risico's dienen nu te worden gesplitst in project gerelateerde risico's en macro economische risico's. De macro economische risico's dienen te worden afgedekt ten laste van het weerstandvermogen en project gerelateerde risico's worden betrokken bij de tussentijdse winstnemingen. Het totaal aan berekende macro economische risico's van de lopende grondexploitaties is ca. € 3,55 miljoen. De kans dat alle macro-economische risico's zich tegelijkertijd voordoen is niet waarschijnlijk. Daarom wordt in deze risico inschatting de helft binnen het weerstandsvermogen afgedekt wat neerkomt op € 1,78 miljoen afgedekt ten laste van het weerstandsvermogen. Ten opzichte van de begroting 2019 is dit bijna een halvering omdat daar ook nog de projectgebonden risico's in waren meegenomen.

*Centrumplan Zuidlaren (Prins Bernard Hoeve) € 3.765.000
(risico inschatting in de begroting 2019 was nog P.M., november 2018)*

De totale boekwaarde van de aangekochte grond, het voorterrein en de daarna gedane immateriële investeringen bedraagt ultimo 2018 € 7,53 mln. De terugverdiencapaciteit van deze investering wordt hoofdzakelijk bepaald door het uiteindelijke plan. Dit plan wordt in 2019 definitief gemaakt en komt tot stand middels een participatief proces met de inwoners van Zuidlaren. Omdat het uiteindelijke plan en het programma nog niet bekend zijn, willen we, rekening houdend met het voorzichtigheidsbeginsel, uitgaan van een behoudend terugverdienpotentieel. Daarom houden we rekening met een lagere opbrengst van € 3,76 mln. (50% van huidige boekwaarde). We hebben deze risico-omvang meegenomen in de benodigde weerstandscapaciteit.

*Aanvullende bijdrage aan GR-en en samenwerkingsverbanden € 630.000
(risico inschatting gedaald t.o.v. begroting 2019, november 2018)*

Het is voorstelbaar en waarschijnlijk dat wij aanvullende bijdragen aan GR-en en samenwerkingsverbanden moeten voldoen. Het monitoren van GR-en en samenwerkingsverbanden is een belangrijk instrument om tijdig afwijkingen te signaleren en waar mogelijk bij te sturen. Het risico na correctie op aanvullende bijdragen aan GR-en en samenwerkingsverbanden is gewijzigd t.o.v. eerdere inzichten ten tijde van het opstellen van de begroting. De uitkomsten uit de ontwikkelingen/kaderbrieven van de GR-en zijn en worden verwerkt in de (meerjaren)begroting. De financiële risico's t.a.v. GR-en en samenwerkingsverbanden beperken zich daarmee uitsluitend tot de financiële consequenties van eventuele incidenten die zich kunnen voordoen. Dit bepaalt dat wij de omvang van deze risico's hebben verlaagd t.o.v. de begroting.

*Decentralisaties sociale domein € 630.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2019, november 2018)*

Er kunnen verschillen ontstaan als gevolg "open einde regelingen", waardoor een toename van het aantal inwoners of de noodzaak voor duurdere zorg leidt tot hogere uitgaven. In 2017 is het uitgangspunt van solidariteit rondom de jeugdzorg losgelaten.

Ondanks dat we meer inzicht hebben gekregen, zijn de kosten van met name de jeugdzorg in 2018, veel nadeliger dan gedacht. De omvang van de risico's zijn niet direct en volledig te beïnvloeden, omdat veel indicaties en verwijzingen via huisartsen gaan. Ook zit er een structureel effect in deze kosten.

Voor 2019 en 2020 zijn deze voorziene tekorten incidenteel opgenomen in de begroting. Ook is er in het najaar van 2018 een onderzoek gestart naar de besteding van de middelen. Met de inzichten uit dit onderzoek en de lopende onderzoeken op landelijk en provinciaal niveau zal er naar gestreefd worden om de uitgaven in het sociaal domein op de lange termijn in evenwicht te brengen met de daarvoor aanwezige middelen.

*Gevolgen van een lokale ramp € 250.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2019, november 2018)*

De kans op een lokale ramp is klein, maar kan wel grote gevolgen hebben. Het risico na correctie is niet gewijzigd en blijft € 250.000. Overigens is dit een zo specifiek en vaak uniek risico dat de daadwerkelijke omvang veel groter kan zijn en dat in die situaties bezien moet en kan worden of ook op landelijke fondsen of steun gerekend kan worden.

*Accommodatiebeleid € 420.000
(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2019, november 2018)*

Op 8 december 2015 is het accommodatiebeleid vastgesteld met daarbij een sluitend dekkingsplan. Bij de uitvoering van het accommodatiebeleid behoren vanzelfsprekend de risico's die te maken hebben met de bouw van scholen en sportaccommodaties. Omdat de scholen onder de verantwoordelijkheid van schoolbesturen worden gebouwd, door afspraken over de normbedragen en doordat in het dekkingsplan een buffer is opgenomen om risico's op te vangen is het risico als laag beoordeeld. We zien de afgelopen jaren dat de normbedragen en de bouwkosten o.a. door marktontwikkelingen substantieel zijn gestegen. Als gemeente hebben we daar ook mee te maken en daarom hebben we in onze risico-inschatting daarmee rekening gehouden.

In 2016 is samen met de schoolbesturen een planning opgesteld van het tempo en de fasering van de (ver)nieuwbouw. Dat leidt ertoe dat het risico van tijdelijke huisvesting niet meer aanwezig is en dat de verwachte kosten allemaal in de projectbegrotingen zijn opgenomen. Ook voor het te ontwikkelen plan Zuidlaren is de verwachting dat dit risico ondervangen kan worden .

Bij het accommodatiebeleid gaat het echter om grote bedragen en is niet uit te sluiten dat zich vroeg of laat nieuwe risico's voordoen, zeker omdat aanbestedingen nog niet hebben plaatsgevonden.

Risico's door rentewijzigingen : € 300.000

(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2019, november 2018)

De rente is momenteel erg laag en, de mogelijkheid om aan het grondbedrijf het risico van stijgende rentes af te dekken door een opslag op de betaalde rente te berekenen, zijn, door de BBV eisen die in 2016 zijn aangepast, verminderd. Daarom is voor de Algemene dienst het risico toegenomen dat een rentestijging leidt tot extra (niet door te berekenen) kosten. Met de huidige omvang van de boekwaarde van het grondbedrijf van ca € 30 miljoen is het effect van een rentestijging van 1% al ca 300.000. Overigens geldt dit risico voor maximaal 1 jaar, omdat bij het opstellen van de jaarlijkse grondexploitatie steeds met de dan actuele werkelijke rente kan worden gerekend.

Schade ten gevolgen datalekken en cyber risico's € 450.000

(risico inschatting ongewijzigd t.o.v. begroting 2019, november 2018)

Datalekken

Een relatief nieuw risico is de aansprakelijkheid die gemeenten hebben als het gaat om het beheer van (persoons) gegevens. De wet Datalekken is per 1 januari 2016 ingegaan. Vanuit de Wet Algemene Verordening Persoonsgegevens (AVG), ingegaan op 1 mei 2018, kunnen door de Autoriteit persoonsgegevens forse boetes worden opgelegd als persoonsgegevens "op straat komen te liggen". Om dat te beheersen worden intern de standaarden van de BIG, de Baseline Informatiebeveiliging Gegevens, gehanteerd. Het risico van datalekken kan leiden tot omvangrijke boetes.

Cyber risico's

Het kan gaan om schades door operationele systeemstoringen, maar ook om verlies van data, aansprakelijkheid en cybercrime door hacking, systeem-inbraak, gegevensdiefstal en DDoS-aanvallen. Financiële gevolgen daarvan kunnen bijvoorbeeld extra kosten voor herstel, aansprakelijkheid en boetes zijn.

Samen met de aangestelde functionarissen voor Informatiebeveiliging en Privacy worden de risico's en de beheersmaatregelen, die genomen kunnen worden, georganiseerd. Tot en met 2018 was er ook een speciale 'cyberverzekering' afgesloten waarmee de risico's als systeemuitval en de kosten in geval van aansprakelijkheid of dataverlies worden verzekerd. De relatieve hoge premie, de eigen risico en de strenge voorwaarden voor uitkering het eventueel voordoen van deze risico's, hebben onze organisatie doen besluiten deze verzekering op te zeggen. Dit effect op de hoogte van Cyber risico's is vertaald in een hoger netto risicobedrag die ook al in risico-inschatting bij de begroting 2019 was meegenomen.

Omvang weerstandsvermogen

De omvang van het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio. Ratio's kunnen beschouwd worden als indicatie.

De ratio voor het weerstandsvermogen wordt aldus berekend:

$$\text{Ratio van het weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} \text{ oftewel: } \frac{19.698}{9.559}$$

De ratio van het weerstandsvermogen is 206%. (De ratio moet minimaal 100% zijn).

Het verloop van het weerstandsvermogen ziet er als volgt uit:

Verloop weerstandsvermogen Bedragen in € 1.000	B 2017	JR 2017	B 2018	JR 2018	B 2019
Stand Argi op 31-12	5.448	2.827	6.580	5.376	3.254
Stand Arca op 31-12	10.573	10.570	10.570	10.687	7.687
Onvoorzien incidenteel	33	3	33	0	33
Onbenutte belastingcapaciteit	3.152	3.152	3.152	3.635	3.635
Weerstandscapaciteit	19.206	16.552	20.335	19.698	14.609
Benodigde capaciteit	8.097	8.832	7.812	9.559	8.011
Ratio	237%	187%	260%	206%	182%

Het weerstandsvermogen in deze jaarrekening heeft een ratio van 206% en bedraagt in geld uitgedrukt afgerond € 19.698.000. Dit is een verbetering t.o.v. de begroting 2019 (vastgesteld in november 2018). Daar zaten we op een ratio van 182%. Deze verbetering heeft te maken met een hogere weerstandscapaciteit. Tegenover de hogere weerstandscapaciteit staan ook hogere risico's t.o.v. de begroting van 2019 voor € 1.548.000. De hogere weerstandscapaciteit ontstaat doordat er nog geen rekening is gehouden met de verwachte onttrekkingen uit de Argi en de Arca in 2019.

Opgemerkt moet worden dat door de ontwikkelingen in de omgevingsvisie, het dekken via de begroting 2019 en 2020 van de tekorten in het Sociaal domein en de investeringen in glasvezel de ratio van het weerstandsvermogen de komende jaren nog flink zal afnemen. Daarnaast is de berekeningswijze van de onbenutte belastingcapaciteit een "standaard" berekeningswijze en het effectueren van deze ruimte is niet op korte termijn te realiseren.

*Naast de risico's zoals eerder in deze paragraaf benoemd, is er ook nog een bedrag meegenomen voor kleinere risico's (< € 250.000). Samen zijn dit ongeveer een 20-tal risico's die zijn ingeschat op € 1,3 miljoen.

Kengetallen

We zijn verplicht tot het opnemen van een zestal kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen en deze kengetallen te beoordelen. In onderstaande tabel staan de kengetallen:

Kengetallen	B 2017	JR 2017	B 2018	JR 2018	B 2019
Netto schuldquote	88%	48%	83%	68%	94%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	89%	38%	84%	58%	82%
Solvabiliteitsratio	32%	45%	36%	43%	39%
Structurele exploitatieruimte	1%	1%	2%	4%	1%
Grondexploitaties	51%	32%	30%	25%	28%
Belastingcapaciteit	92%	88%	90%	89%	92%

Netto schuldquote

Een goed kengetal om de hoogte van de schuld te beoordelen is de netto schuld als aandeel van de baten; de netto schuldquote. Om goed inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote weergegeven zonder en met correctie voor verstrekte leningen. In de VNG-handreiking "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer de schuld lager is dan het begrotingstotaal (<100%) dit als voldoende kan worden bestempeld en boven de 130% als onvoldoende. Onze netto schuldquote valt in de categorie voldoende.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee het bezit gefinancierd is met eigen vermogen. In de VNG-handreiking "Houdbare Gemeentefinanciën" is aangegeven dat wanneer een solvabiliteitsratio hoger is dan 30% dit als voldoende kan worden bestempeld en lager dan 20% als onvoldoende.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte is een maatstaf voor het verschil tussen structurele baten en lasten met in achtname van beperkingen en verruiming van de exploitatie door dotatie en onttrekking aan reserves. De maatstaf geeft aan welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen. Er is geen VNG norm voor het niveau van dit kengetal. Een positief getal geeft aan dat er meer structurele baten dan lasten zijn. Dat duidt op houdbare financiën.

Grondexploitaties

Dit percentage geeft informatie over de boekwaarde van bouwgronden in exploitatie (BIE) in verhouding tot de totale gemeentelijke baten. Er is geen VNG norm voor de hoogte van deze ratio. Hoe lager de ratio hoe minder de relevantie van negatieve waardeontwikkeling van NIEGG en BIE voor de begroting en daarmee een lager risico voor de gemeente. Wij hebben aanzienlijke grondposities. Dat komt terug in dit percentage. Ten opzichte van de begroting 2019 zien we een daling. De oorzaak hiervan is met name gelegen in de afnemende boekwaarde van de grondexploitaties als gevolg van kavel verkopen.

Belastingcapaciteit

Dit percentage geeft de hoogte van de gemiddelde lasten per meerpersoonshuishouden in 2018 uit hoofde van OZB, rioolheffing en reinigingsheffing weer ten opzichte van het landelijk gemiddelde. We zitten ruim onder het landelijke gemiddelde (100%).

Samenhang kengetallen

De relatief grote grondpositie zien we terugkomen in de verschillende kengetallen. We hebben relatief veel vreemd vermogen (leningen) om deze gronden te financieren. Een grote grondpositie maakt ons kwetsbaar voor negatieve waardeontwikkelingen en rente stijgingen. Om nadelige schommelingen op gronden op te vangen, nemen we dan ook een bedrag mee van € 5,54 mln in de benodigde weerstandscapaciteit. Daarnaast hebben we intern aandacht voor de renterisico's en proberen we die zo veel mogelijk te beheersen.

Risico's gerangschikt naar invalshoek	Kans	Risico-kans in %	Risico-omvang	Som	Beheersingsmaatregel	Correctiefactor	Risico na correctie
Grondexploitaties. Voor een toelichting op deze risico's wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen.					Zie tekstuele toelichting. Risico afwijkend bepaald.		1.780.000
Centrumplan Zuidlaren					Zie tekstuele toelichting. Risico afwijkend bepaald.		3.765.000
Aanvullende bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden*	Vorstelbaar en waarschijnlijk dat dit voorkomt	70%	500.000	1.050.000	Begrotingen van gemeenschappelijke regelingen worden na vaststelling door de raad in de begroting opgenomen. Tussentijds wordt de ontwikkeling van de resultaten van gemeenschappelijke regelingen gemonitord. Bij VJB en NJB worden aanpassingen, indien noodzakelijk, opgevoerd.	40%	630.000
Decentralisaties in het sociale domein met onvoldoende middelen voor uitvoering van de taken	Mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt	70%	500.000	1.050.000	De voorziene tekorten voor 2019 en 2020 zijn incidenteel opgenomen in de begroting. Daarnaast zijn keuzes te maken in gehele begroting, maar sommige verplichtingen leiden niet direct tot een besparing in verband met bestaande afspraken. Ook is er in het najaar van 2018 een onderzoek gestart naar de besteding van de middelen. Per 2020 vind binnen NMD verband een nieuwe aanbesteding plaats.	40%	630.000
De gevolgen van een lokale ramp	Ongewoon en komt zelden voor	10%	2.500.000	250.000		0%	250.000
Accommodatiebeleid; Toename in bouwkosten door stijgende prijzen.	Vorstelbaar en waarschijnlijk dat dit voorkomt	70%	1.000.000	700.000	Keuzes te maken en in contracten uitgaan van aanneemsommen. Risico kan verkleind worden, maar coor Zuidlaren is de fase van bestekken aanbesteden nog niet gerealiseerd. Daar zit nog het risico	40%	420.000
Cyber risico's	Mogelijk en voorstelbaar dat dit voorkomt	30%	2.500.000	750.000	De systemen worden/zijn ingericht volgens uitgangspunten Baseline Informatieveiligheid Overheid en Tynaarlo is aangesloten bij de Informatiebeveiligingsdienst (IBD). Daarbij hebben we met (cloud)leveranciers verwerkersovereenkomsten waarin harde afspraken staan opgenomen hoe veilig met onze gegevens om te gaan. Verder monitoren we diverse processen vanuit ICT, is onze Next-Gen firewall up to date en hebben applicatiebeheerders periodiek overleg met de leveranciers (ook omtrent veiligheid).	40%	450.000
Rentewijzigingen	Vorstelbaar en waarschijnlijk dat dit voorkomt	70%	715.000	500.500	Door zicht op financieringsbehoefte en treasury, langlopende leningen, interne rekenrentes en maatregel om bij iedere actualisatie grondexploitatie de daadwerkelijke rente weer te hanteren wordt risico voor langjarig effect gedempt. Effect vooral voor 1e jaar aanwezig	40%	300.000
Overige risico's na correctie met een omvang kleiner dan € 250.000							1.334.000
TOTAAL=benodigde weerstandscapaciteit							9.559.000

* De risico's gemerkt met een "*" hebben een structureel karakter. Hierbij is het uitgangspunt, dat deze risico's maximaal drie jaar gedekt worden uit het weerstandsvermogen. De berekende risicosom is daarom vermenigvuldigd met de factor 3 (**Risicokans*Risico-omvang**)

Financiering

Inleiding

Deze paragraaf behandelt onderwerpen die behoren tot het treasurybeleid van onze gemeente.

Treasury kan worden omschreven als het inzichtelijk hebben van de in- en uitgaande geldstromen en de beheersing van de hieraan verbonden risico's en het rapporteren hierover. De uitvoering van de treasuryfunctie dient op een prudente wijze de publieke taak en vindt plaats binnen de wettelijke kaders, zoals die in de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) zijn vastgelegd. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal.

Algemene ontwikkelingen

Liquiditeitenplanning

De huidige liquiditeitsplanning is verouderd. De komende periode zal gewerkt worden aan een nieuwe liquiditeitsplanning. Zodat er een duidelijke prognose is van de geldstromen voor de komende maanden. Dit inzicht is nodig om de financieringsbehoefte zo goed mogelijk te kunnen bepalen.

Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van een langlopende liquiditeitsplanning, waarin de investeringen uit vastgestelde besluiten en plannen zijn opgenomen.

Renteverwachtingen

Op grond van eigen waarneming en informatie vanuit de bankwereld wordt getracht om de renteverwachting te bepalen. Dit blijft moeilijk te voorspellen door economische en internationale ontwikkelingen. Het vertrouwen in de economie van zowel producenten als consumenten is herstellende. Bij het opstellen van de begroting 2018 is rekening gehouden met een kort geld rente van 1% en van 2% voor lang geld rente. In 2018 zijn er twee langlopende lening afgesloten voor in totaal € 10 miljoen. In de begroting van 2019 wordt rekening gehouden met een kort geld rente van 1% en van 2% voor lang geld rente.

Treasurybeheer

Renterisicobeheer

In de wet Fido is een kasgeldlimiet en een renterisiconorm gegeven om de invloed van (externe) rentewijzigingen op de financiële resultaten van de gemeente te beperken.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is opgenomen om een grens te stellen aan de korte financiering. Dit is financiering met een looptijd van één jaar en korter. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage (8,5%) van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. Voor 2018 zijn de jaarlasten, voor mutaties met reserves, begroot op 74,3 miljoen. De rentepercentages van korte financieringsmiddelen zijn doorgaans lager dan de rentepercentages van lange financieringsmiddelen. Om optimaal van de ruimte onder de kasgeldlimiet te kunnen profiteren is een adequate liquiditeitsprognose van de geldstromen van groot belang.

Berekening kasgeldlimiet jaarrekening 2018

	Bedragen X 1.000	1e kw 2018	2e kw 2018	3e kw 2018	4e kw 2018
1	saldo vlottende passiva	8.400	6.800	4.500	5.900
2	saldo vlottende activa	16.400	9.900	8.100	7.300
3	Vershil (2-1)	8.000	3.100	3.600	1.400
4	Toegestane kasgeldlimiet	6.316	6.316	6.316	6.316
	ruimte (4+3)	14.316	9.416	9.916	7.716

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de ruimte in de kasgeldlimiet gedurende 2018 niet is overschreden. Er is in 2018 geen kasgeld aangetrokken.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft tot doel het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (schuld met een rentetypische looptijd van één jaar of langer) door o.a. het aanbrengen van spreiding in de looptijden in de leningenportefeuille. De gemeente loopt risico als er nieuwe leningen worden aangetrokken, of als er een renteherziening van toepassing is. De norm wordt berekend door een in de Uitvoeringsregeling Fido vastgesteld rentepercentage van 20% te vermenigvuldigen met het begrotingstotaal.

In de volgende tabel wordt het renterisico van 2018 weergegeven op basis van de jaarrekening en het renterisico van 2018 t/m 2021 op basis van de begroting van 2019.

Renterisico	2018	2019	2020	2021
Renteherziening	0	0	0	0
Betaalde aflossingen	15.255.000	766.000	6.776.000	788.000
Renterisico	15.255.000	766.000	6.776.000	788.000
Renterisiconorm:				
Begrotingstotaal per 1-1	74.300.000			
Door ministerie vastgesteld percentage	20%			
Renterisiconorm	14.860.000			
Overschrijding	395.000			

Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze gemeente in 2018 de renterisiconorm heeft overschreden. Bij de begroting van 2018 was dit al verwacht. Omdat er begin 2018 voldoende middelen in de schatkist aanwezig waren is hier verder geen actie op ondernomen. In totaal is er voor € 15,2 miljoen aan leningen afgelost in 2018 en is er maar voor € 10 miljoen geherfinancierd.

Kredietrisicobeheer

De kredietrisico's doen zich voor bij de verstrekte geldleningen.

In onderstaande tabel is aangegeven aan welke risicogroep leningen zijn verstrekt en welke zekerheden zijn overeengekomen.

Risicogroep	Met/zonder hypothecaire zekerheid	Restantschuld X € 1.000,--	%
Stichting Eelder Woningbouw	Zonder	6.840	97,8
Sportverenigingen	Zonder	151	2,2
Overig	Zonder	925	0,0
Totaal		7.916	100,0

Gemeentefinanciering Schatkistbankieren

In februari 2013 heeft het kabinet het voorstel 'Wijziging van de wet financiering decentrale overheden (Fido) in verband met het rentedragend aanhouden van liquide middelen in 's Rijks schatkist' bij de tweede kamer ingediend. Het wetsvoorstel verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. Geld en vermogen mogen niet langer bij bijvoorbeeld banken buiten de schatkist worden aangehouden. Dagelijks wordt het saldo op de bankrekeningen boven de € 500.000 afgestort naar de schatkist. Daardoor blijft de Gemeente Tynaarlo altijd onder het drempelbedrag.

De hoogte van het drempelbedrag is afhankelijk van de financiële omvang van een decentrale overheid, afgemeten aan de omvang van de begroting (dezelfde maatstaf die ook wordt gebruikt voor de berekening van de kasgeldlimiet). De drempel is nu gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal. Voor de Gemeente Tynaarlo geldt voor 2018 een drempel van € 557.250. Ultimo 2018 zat er in de schatkist een bedrag van € 192.000. Het gemiddelde van de liquide middelen per kwartaal ziet er voor 2018 als volgt uit:

1 ^e kwartaal 2018	€ - 1.611.779
2 ^e kwartaal 2018	€ - 1.040.363
3 ^e kwartaal 2018	€ - 1.579.822
4 ^e kwartaal 2018	€ - 1.395.802

Financiering

De financiering van gemeentelijke activiteiten is gebaseerd op integrale financiering. De totale financieringsbehoefte van de gemeente is de graadmeter. Bij de thans geldende renteontwikkeling wordt eerst de ruimte die de kasgeldlimiet geeft optimaal benut om kort geld aan te trekken voor o.a. voorfinanciering van investeringen. Het moment van consolidatie van kort geld naar lang geld hangt onder meer af van de renteontwikkelingen op de korte en lange termijn en de ruimte binnen de kasgeldlimiet. De looptijd van de geldlening wordt bepaald door de aard van de te financieren investeringen, de resterende looptijd van de bestaande leningen en de te betalen rentepercentages bij de verschillende termijnen van de leningen. Voor de financiering van grondaankopen worden veelal fixe-leningen afgesloten. Bij het aantrekken van geldleningen wordt bij tenminste 2 financiële instellingen offerte gevraagd.

Relatiebeheer

Het totale betalingsverkeer vindt plaats via een viertal banken, zijnde Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), ING, Rabobank en ABN AMRO Bank. De rekeningen bij de ING, Rabobank en ABN AMRO Bank worden met name gebruikt als service naar de klanten voor het doen van betalingen aan de gemeente. De saldi op deze rekeningen worden minimaal gehouden. Het betalingsverkeer tussen het rijk en de gemeente en de betalingen aan derden vindt geheel plaats via de BNG.

Toerekening van rente

Onderstaande overzicht geeft aan hoe het saldo van betaalde rente over externe financiering en ontvangen rente over extreme financiering wordt toegerekend aan de grondexploitaties en de taakvelden.

	Werkelijk 2018	Begroot 2018
Geen rente over het eigen vermogen		
Renteschema (x 1.000)		
Externe rentelasten over korte en lange financiering	€ 1.261.991	€ 1.461.186
Externe rentebaten	€ -71.883	€ -78.784
Saldo rentelasten en rentebaten	€ 1.190.108	€ 1.382.402
Rente die aan grondexploitaties moet worden doorberekend	€ -393.624	€ -367.918
Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld toegerekend moet worden	€ -362.527	€ -361.819
Rentebaat van doorverstrekte leningen indien daarvoor een specifieke lening is aangetrokken	€ 362.527	€ 361.819
Saldo door te rekenen externe rente	€ -393.624	€ -367.918
Rente over eigen vermogen	€ -	€ -
Rente over voorzieningen	€ -	€ -
	€ -	€ -
De aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 796.484	€ 1.014.484
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	€ 991.211	€ 1.365.007
Rente resultaat op taakveld treasury	€ -194.727	€ -350.523

Bestaande opgenomen geldleningen

Hieronder is een overzicht opgenomen van de leningen ultimo 2018.

Staat van opgenomen geldleningen per 31 december 2018										
Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Datum raadsbesluit	Lening nummer	O S R	Jaar van laatste aflossing	Rente percentage	Restantbedrag van de geldlening per 1/1/2018	Opgenomen geldleningen 2018	Rente 2018	Aflossing 2018	Restantbedrag van de geldlening per 31/12/2018
FINANCIERING ALGEMEEN										
794.115	27-07-93	BNG 80897	s	2033	2.620	492.687		12.635	25.184	467.503
15.000.000	B&W25-02-03	BNG 96734	s	2053	4.860	13.684.292		659.009	138.887	13.545.405
4.000.000	B&W29-11-05	BNG101002	s	2030	3.820	2.080.000		78.552	160.000	1.920.000
777.434		BNG 400090747		2029	5.940	0	777.434	46.180	46.246	731.188
20.571.549	Totaal					16.256.979	777.434	796.376	370.317	16.664.096
FINANCIERING WONINGBOUW										
11.560.187	B&W25-07-06	BNG 102047	s	2036	5.110	7.225.116		361.819	385.340	6.839.777
11.560.187	Totaal					7.225.116	0	361.819	385.340	6.839.777
FINANCIERING GRONDEXPLOITATIE										
8.500.000		bng 40108510		2018	1.590	8.500.000		69.982	8.500.000	0
6.000.000		bng 40108818		2024	2.750	6.000.000		165.000	0	6.000.000
6.000.000		bng 40108817		2020	2.050	6.000.000		123.000	0	6.000.000
6.000.000		bng 40108816		2018	1.230	6.000.000		607	6.000.000	0
6.000.000		bng.40109497		2024	1.290	6.000.000		77.400	0	6.000.000
5.000.000		bng 40112077		2028	990	0	5.000.000	23.462	0	5.000.000
5.000.000		bng 40112076		2023	290	0	5.000.000	6.873	0	5.000.000
42.500.000	Totaal					32.500.000	10.000.000	466.323	14.500.000	28.000.000
74.631.737	ALGEMEEN TOTAAL					55.982.096	10.777.434	1.624.518	15.255.657	51.503.873

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf heeft betrekking op de gemeentelijke belastingen, rechten en het kwijtscheldingsbeleid. Het besluit begroting en verantwoording (BBV) stelt eisen aan de verslaggeving rond de lokale heffingen. Hetgeen is opgenomen in de paragraaf lokale heffingen in de begroting 2018 moet worden verantwoord. In het BBV is opgenomen dat wordt ingegaan op:

- de inkomsten uit de lokale heffingen;
- het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd;
- een aanduiding van de lokale lastendruk;
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

Met de informatie in deze paragraaf wordt voldaan aan de eisen in het BBV.

Inkomsten

Omschrijving	Inkomsten
OZB woningen	4.040.627
OZB niet-woningen (eigenaren en gebruiker)	1.210.462
Afvalstoffenheffing (vastrecht en diftar)	2.591.494
Rioolheffing	2.702.759
Forensenbelasting	61.636
Toeristenbelasting	464.165
Begraafrechten (lijkbezorgingsrechten)	342.395
Leges	2.363.250

Beleidsuitgangspunten

In het collegemanifest "samenwerken in vertrouwen" zijn de hoofdlijnen van het beleid voor 2014 tot en met 2018 uitgezet. Uitgangspunt in dit manifest was dat de onroerendezaakbelasting in deze periode alleen trendmatig zou stijgen. Voor het overige is uitgegaan van kostendekkendheid.

Het algemene uitgangspunt kon als volgt worden vertaald:

- Zo laag mogelijke financiële lasten voor de burgers;
- Heffingen en tarieven op een kostendekkend niveau houden of brengen.

In de begroting zijn de uitgangspunten voor de belastingen en heffingen voor 2018 bepaald. Het voor 2018 vastgestelde beleid is opgenomen in onderstaande tabel.

Omschrijving	Uitgangspunten 2018
OZB tarief woningen	2% meeropbrengsten
OZB tarief eigenaar niet-woning	2% meeropbrengsten
OZB tarief gebruiker niet-woning	2% meeropbrengsten
Toeristenbelasting	Volgens advies Recreatieschap, 2018 € 1,15 en 2019 € 1,20
Forensenbelasting	2% meeropbrengsten
Afvalstoffenheffing	Kostendekkend, met eventueel inzet voorziening
Rioolheffing	Kostendekkend, met eventueel inzet voorziening
Begraafrechten (lijkbezorgingsrechten)	De uitgangspunten worden in het najaar voorgelegd aan de gemeenteraad
Leges	De uitgangspunten worden in het najaar voorgelegd aan de gemeenteraad

Bron: Begroting 2018

Baten en lasten per belastingsoort

Leges

Totale legesverordening										
Begroting	Totale lasten	overhead	BCF BTW ex overhead	Eind totaal lasten	leges opbrengsten	kosten dekking	Leges- opbrengsten gewijzigd	Jaarrekening legesopbrengsten werkelijk		
Totaal	1.660.773	906.938	122.328	2.692.506	1.910.364	71%	2.065.565			2.363.250

Titel 1

TITEL 1 ALGEMENE DIENSTVERLENING										
Begroting	Totale lasten	overhead	BCF BTW incl overhead	Eind totaal lasten	Leges opbrengsten primitief	Kosten dekking	Leges- opbrengsten gewijzigd	Jaarrekening legesopbrengsten werkelijk		
Hoofdstuk 1 Burgerlijke stand	33.080	9.495	5.258	47.833	47.832	100%	71.672	70.216		
Hoofdstuk 2 Reisdocumenten	457.503	242.496	24.803	724.802	323.190	45%	501.489	353.180		
Hoofdstuk 3 Rijbewijzen	171.140	97.150	12.012	280.302	167.700	60%		180.819		
Hoofdstuk 4 Verstrekkingen BRP	28.677	14.642	3.202	46.520	7.700	17%	8.200	5.348		
Hoofdstuk 6 Verstrekkingen Wbp	-	-	-	-	-	-				
Hoofdstuk 9 Overige publiekszaken	32.710	18.302	3.541	54.554	23.734	44%		13.431		
Hoofdstuk 10 Gemeentearchief	347	317	17	3.147	3.147	100%	3.319	374		
Hoofdstuk 12 Winkeltijdenwet	-	-	-	-	-	-				
Hoofdstuk 14 Verkeer en vervoer	30.995	9.748	4.612	45.356	10.599	23%		6.288		
Hoofdstuk 15 Diversen	11.210	317	311	11.837	300	3%		0		
Hoofdstuk 16 Telecommunicatie	7.789	6.330	333	14.452	14.452	100%	70.000	86.744		
Totaal Titel 1	773.452	398.796	54.088	1.228.803	598.654	49%	654.680	716.399		

Titel 2

TITEL 2 DIENSTVERLENING FYSIEKE LEEFOMGEVING										
Begroting	Totale lasten	overhead	BCF BTW incl overhead	Eind totaal lasten	leges opbrengsten	kosten dekking	Leges- opbrengsten gewijzigd	Jaarrekening legesopbrengsten werkelijk		
Hoofdstuk 2 tm 8 Omgevingsvergunningen e.a.	776.891	428.908	60.574	1.266.372	1.272.040	100%	1.372.839	1.621.403		
Hoofdstuk 6 Bestemmingswijzigingen	1.559	1.139	60	2.758	2.758	100%	2.814	1.185		
Totaal Titel 2	778.450	430.048	60.633	1.269.131	1.274.798	100%	1.375.653	1.622.588		

Titel 3

TITEL 3 DIENSTVERLENING EDR										
Begroting	Totale lasten	overhead	BCF BTW incl overhead	Eind totaal lasten	leges opbrengsten	kosten dekking	Leges- opbrengsten gewijzigd	Jaarrekening legesopbrengsten werkelijk		
Hoofdstuk 1 Horeca	30.724	27.744	1.460	59.927	9.783	16%		0		
Hoofdstuk 2 Organiseren evenementen	52.712	41.360	2.596	96.668	13.474	14%	23.045	14.251		
Hoofdstuk 3 Prostitutiebedrijven	-	-	-	-	-	-				
Hoofdstuk 4 Kinderopvang	19.320	5.349	2.939	27.608	12.818	46%	12.187	9.862		
Hoofdstuk 5 Kansspelen	5.916	3.515	605	10.036	837	8%		0		
Hoofdstuk 7 Diversen	200	127	7	333	334	100%	0	150		
Totaal Titel 3	108.872	78.095	7.606	194.573	37.245	19%	35.232	24.263		

Afvalstoffenheffing

AFVALSTOFFENHEFFING							
	Totale lasten	overhead	BCF BTW	Eind totaal lasten	Overige opbrengsten	Opbrengsten heffing	kosten dekking
Afvalstoffenheffing	2.405.272	440.077	326.815	3.172.165	580.671	2.591.494	100%

Rioolheffing

RIOOLHEFFING							
	Totale lasten	overhead	BCF BTW	Eind totaal lasten	Overige opbrengsten	Opbrengsten heffing	kosten dekking
Rioolheffing	2.457.992	329.405	284.540	3.071.937	369.178	2.702.759	100%

Begraafrechten (lijkbezorgingsrechten)

BEGRAAFRECHTEN							
	Totale lasten	overhead	BCF BTW	Eind totaal lasten	Overige opbrengsten	Opbrengsten rechten	kosten dekking
Begraafrechten	2.523.847	153.565	0	2.677.412	0	342.395	13%

In het boekjaar 2018 is de voorziening begraven gevormd (najaarsbrief 2018), dit heeft geleid tot een eenmalige dotatie van € 2.124.707 aan de voorziening begraven. Deze is volledig als last in de

exploitatie opgenomen. Daarnaast is de werkwijze van de voorziening ook in de opbrengsten voor 2018 verwerkt. Hierdoor worden alleen de toerekenbare baten voor 2018 verantwoord, de inkomsten t.b.v. meerjarige afkoopsomen worden aan de voorziening toegevoegd en niet in de exploitatie verantwoord. Indien de lasten worden gecorrigeerd voor de vorming van de voorziening bedraagt de mate van kostendekkendheid 62%.

Lokale lastendruk afgezet tegen de anderen gemeenten in Drenthe

Onroerend zaakbelasting

Gemeente	Gemiddelde WOZ waarde woningen	OZB tarief woningen	OZB tarief eigenaren niet-woningen	OZB tarief gebruiker niet-woningen
Aa en Hunze	€ 251.100	0,1265%	0,2032%	0,1109%
Assen	€ 192.200	0,1738%	0,3778%	0,3065%
Borger-Odoorn	€ 200.700	0,2183%	0,2183%	0,1525%
Coevorden	€ 225.200	0,1891%	0,1891%	0,1576%
Emmen	€ 178.400	0,2054%	0,3204%	0,2582%
Hoogeveen	€ 190.100	0,1594%	0,2740%	0,2086%
Meppel	€ 223.200	0,1310%	0,3170%	0,2550%
Midden-Drenthe	€ 232.200	0,1165%	0,2058%	0,1650%
Noordenveld	€ 237.200	0,1158%	0,1158%	0,1299%
Tynaarlo	€ 266.700	0,1117%	0,1471%	0,0943%
Westerveld	€ 285.500	0,1031%	0,1414%	0,1122%
De Wolden	€ 285.800	0,1156%	0,1709%	0,1499%

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Heffingen en woonlasten meerpersoonshuishoudens 2018

Gemeente	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing	Woonlasten
Aa en Hunze	€ 203	€ 167	€ 661
Assen	€ 210	€ 181	€ 693
Borger-Odoorn	€ 163	€ 238	€ 798
Coevorden	€ 277	€ 204	€ 843
Emmen	€ 276	€ 167	€ 750
Hoogeveen	€ 248	€ 147	€ 662
Meppel	€ 181	€ 171	€ 602
Midden-Drenthe	€ 205	€ 239	€ 676
Noordenveld	€ 183	€ 256	€ 701
Tynaarlo	€ 192	€ 166	€ 644
Westerveld	€ 175	€ 217	€ 654
De Wolden	€ 192	€ 227	€ 716

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Heffingen en woonlasten éénpersoonshuishoudens 2018

Gemeente	Afvalstoffenheffing	Rioolheffing	Woonlasten
Aa en Hunze	€ 153	€ 167	€ 610
Assen	€ 139	€ 181	€ 621
Borger-Odoorn	€ 122	€ 238	€ 757
Coevorden	€ 230	€ 204	€ 796
Emmen	€ 242	€ 167	€ 716
Hoogeveen	€ 176	€ 147	€ 591
Meppel	€ 181	€ 171	€ 602
Midden-Drenthe	€ 160	€ 239	€ 631
Noordenveld	€ 142	€ 256	€ 660
Tynaarlo	€ 140	€ 166	€ 592
Westerveld	€ 100	€ 217	€ 579
De Wolden	€ 151	€ 204	€ 652

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Kwijtschelding van belastingen, heffingen en rechten

Wanneer iemand een laag inkomen heeft kan in bepaalde gevallen kwijtschelding worden verkregen van gemeentelijke belastingen of heffingen. Van rechten wordt geen kwijtschelding verleend, met uitzondering van de leges voor een ID-kaart.

Kwijtschelding kan worden verleend wanneer niet aan de betalingsverplichting kan worden voldaan, ook niet door middel van een betalingsregeling. Of iemand in aanmerking komt voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding hangt af van de persoonlijke financiële situatie.

Over 2018 is een bedrag van € 120.000 kwijtgescholden.

Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente Tynaarlo participeert in diverse verbonden partijen voor het realiseren van haar maatschappelijke opgaven en ambities. Verbonden partijen zijn partijen waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft.

Een financieel belang bestaat uit het door ons ter beschikking gestelde bedrag, dat we niet kunnen verhalen bij faillissement van de verbonden partij, of waarvoor we aansprakelijk zijn indien de verbonden partij haar verlichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij door stemrecht.

Deze bestuurlijke en financiële zeggenschap brengt verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid met zich mee. Door te participeren in een vennootschap, stichting of openbaar lichaam – hoe licht of zwaar ook – verbindt de gemeente zich aan de andere organisatie. Soms is de gemeente mede-eigenaar of werkt de gemeente met organisaties samen om maatschappelijke belangen en doelen te realiseren.

Ontwikkelingen gemeenschappelijke regelingen

Ter versterking van de rol van de gemeenteraden is de Wet gemeenschappelijke regelingen gewijzigd. Op een vroegtijdig moment informeert een gemeenschappelijke regeling (GR) de deelnemende raden door middel van een kaderbrief over de financiële en beleidsmatige kaders van de GR. Door afstemming met andere vertegenwoordigende organen (raadsleden van andere deelnemende gemeenten) ontstaat politieke druk voor het (algemeen) bestuur om daadwerkelijk iets met een zienswijze te doen.

Wettelijk kader en beleid

Artikel 186 Gemeentewet en het daarop gebaseerde Besluit Begroting en verantwoording (BBV) – met name artikel 15 – regelt de wijze waarop verbonden partijen worden gemonitord. Het BBV is vernieuwd. Het is van belang dat de informatie over verbonden partijen aansluit op de informatie over de gemeentelijke posities, activiteiten en risico's.

Het BBV schrijft verder voor dat de informatie over de verbonden partijen opgenomen wordt in de taakvelden, waarop de samenwerking met de verbonden partij betrekking heeft. Dit bevordert dat de financiële bijdragen aan verbonden partijen, en de daaraan verbonden risico's, in de beschouwingen over de gemeentebegroting worden meegenomen.

De nieuwe eisen uit het BBV zijn sinds 2018 voor de GR-en van kracht. Dit betekent bijvoorbeeld dat de GR-en inzicht moeten verschaffen in de kosten van hun overhead.

Nota Verbonden Partijen

Onze Nota Verbonden Partijen bevat de kaders voor beleid en de werkwijze rondom verbonden partijen en dateert uit 2013. Het voornemen was dat deze in 2018, in lijn met het BBV, opnieuw zou worden vastgesteld. Dit is uitgesteld naar 2019. Er is een begin gemaakt met het actualiseren van de nota.

Informatie verbonden partijen

In onderstaand overzicht worden per verbonden partij: de vestigingsplaats, een samenvatting van doel, bestuurlijke belang en betrokkenen, financieel belang, ontwikkelingen en de risico's weergegeven.

	Hoofdstuk	Naam en vestigingsplaats	Doel / openbaar belang	Bestuurlijk belang, wijze van deelneming en betrokkenen	Financiën	Stand eigen en vreemd vermogen	Ontwikkelingen	Risico's
1	Veiligheid (hoofdstuk 1)	GR Veiligheidsregio Drenthe (VRD), gevestigd in Assen.	<p>Samenwerkingsverband tussen de colleges van de twaalf Drentse gemeenten.</p> <p>De Veiligheidsregio behartigt de belangen van de aan deze regeling deelnemende gemeenten op de volgende terreinen:</p> <p>a. brandweezorg; b. rampenbestrijding en crisisbeheersing; c. geneeskundige hulpverlening.</p> <p>Daarnaast heeft de Veiligheidsregio de zorg voor:</p> <p>a. adequate samenwerking met de politie en de meldkamer ambulancezorg ten aanzien van onder meer de gemeenschappelijke meldkamer; b. gecoördineerde en multidisciplinaire voorbereiding op de rampenbestrijding en crisisbeheersing.</p>	Alle 12 Drentse colleges zijn door hun burgemeester in het algemeen bestuur vertegenwoordigd. Een gewone meerderheid van stemmen is nodig voor het nemen van besluiten.	<p>Het resultaat van de organisatie voor 2018 bedraagt € 363.000.</p> <p>Tynaarlo heeft in 2018 € 1.347.692 bijgedragen aan de VRD.</p>	<p>Omvang eigen vermogen 31.12.2018: € 1.600.226 31.12.2017: € 1.827.894</p> <p>Omvang vreemd vermogen: 31.12.2018: € 26.591.750 31.12.2017: € 25.634.357</p>	<p>De VRD constateert dat het huidige organisatiemodel van de brandweer, met inzet van vrijwilligers, tegen de grenzen van het stelsel aanloopt. Door de toenemende professionalisering van de brandweer en de veranderende samenleving, waarin mensen niet meer automatisch in hun dorp of stad werken en sneller van baan wisselen, is het moeilijker om vrijwilligers te vinden en te behouden. Ook staat de rechtspositie van de brandweervrijwilligers ter discussie.</p> <p>Dit betekent dat het werven van vrijwilligers meer inspanning kost en het meer kost om de paraatheid op hetzelfde niveau te houden. De doorloopsnelheid van een vrijwilliger is hoger dan voorheen en de 'startkosten' van een nieuwe brandweervrijwilliger zijn toegenomen.</p> <p>Overige ontwikkelingen: de hernieuwde samenwerking crisisbeheersing in Drenthe, invoering van de Omgevingswet, data en informatie en de transitie en ontwikkeling van de meldkamer.</p>	<p>Door de ontwikkelingen (zie kolom links) ziet de VRD noodzaak om de oorspronkelijke incidentele bijdrage in 2019 voor ontwikkelingen en experimenten om te zetten naar een tijdelijke uitzetting van de begroting van 2019 t/m 2022.</p> <p>Inzet van deze extra middelen heeft als doel om de te verwachten structurele verhoging van de kosten voor de brandweezorg te verminderen ten opzichte van het huidige financiële niveau, waarbij het huidige brandweezorg gehandhaafd blijft. In de begroting 2020 wordt deze inspanning nader geconcretiseerd.</p> <p>De VRD-begroting is gebaseerd op een gemiddeld aantal inzetten per jaar. De periode van droogte in 2018 liet zien dat bij een meer dan gemiddelde inzet de begroting niet toereikend is.</p> <p>De VRD houdt vast aan deze 'genormaliseerde inzet'. Daarbij wordt in beeld gebracht welke risico's tot extra kosten kunnen leiden en welke buffers/reserves wenselijk zijn.</p>

	Hoofdstuk	Naam en vestigingsplaats	Doel / openbaar belang	Bestuurlijk belang, wijze van deelneming en betrokkenen	Financiën	Stand eigen en vreemd vermogen	Ontwikkelingen	Risico's
2	Economie	Groningen Airport Eelde N.V (GAE), statutair gevestigd in Groningen.	De uitoefening van het luchthavenbedrijf, waaronder de aanleg, het onderhoud, de ontwikkeling en de exploitatie van het als zodanig aangewezen luchtvaartterrein.	De gemeente bezit 4% van de aandelen en heeft zitting in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, samen met de provincies Groningen en Drenthe en de gemeenten Groningen en Assen. Bestuurlijk belang /bevoegdheid. De wethouder heeft namens het college van B&W zitting in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Elk aandeel geeft recht op één stem (artikel 19 van de statuten van de NV).	Het resultaat over 2017 bedroeg € 372.000 voor belasting. De jaarrekening 2018 is nog niet gereed. Wij hebben een bestemmingsreserve van € 1.840.000 voor de jaren 2017-2026 gevormd voor het kunnen leveren van onze bijdrage aan de luchthaven. Hiervan is in 2018 € 422.241 ingezet. Een deel hiervan betrof de kosten voor routeontwikkeling in 2017. Naast de bestemmingsreserve is € 40.000 gereserveerd voor de omzetting van de governance structuur. GAE keert geen dividend uit.	Omvang eigen vermogen 31.12.2018: € n.n.b. 31.12.2017: € 13.221.175 Omvang vreemd vermogen: 31.12.2018: n.n.b. 31.12.2017: € 3.603.135	Aan de hand van diverse onderzoeken is het toekomstperspectief van de luchthaven in beeld gebracht. Dit heeft geleid tot een keuze voor investeren in de luchthaven. In 2018 zijn hub-verbindingen gestart overeenkomstig de uitkomsten van de onderzoeken. Eind 2018 heeft de partij die de hub-verbindingen uitvoerde zich teruggetrokken.	Voor de aandeelhouders vormt de instandhoudingsverplichting van een luchthaven in het gebied een risico. De risico's blijven in principe beperkt tot de omvang van de kapitaalbreng in geval van een faillissement en de jaarlijkse bij te dragen investeringsbijdrage. Er is een verplichting vanuit het DBFM contract van de start- en landingsbaan, vanuit de NV GAE jegens Pase. In geval van het beëindigen van de vennootschap komt dit mogelijk voor rekening van de aandeelhouders. Indien bij beëindiging van de vennootschap naar rato van aandelenbezit verplichtingen worden afgekocht dan zou het mogelijk gaan om een claim van 4% daarvan. Hiermee is binnen het huidige risicoprofiel geen rekening gehouden, omdat bij de bepaling daarvan vastgehouden is aan het bestaande en ingezette beleid. Met het financiële risico is daarom ook geen rekening gehouden in de risico-inventarisatie voor de paragraaf Weerstandsvermogen.
3	Volksgezondheid en milieu (hoofdstuk 7)	GR Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD), gevestigd in Assen.	Samenwerkingsverband tussen de colleges van de twaalf Drentse gemeenten om de gezondheid van de	Elk college van de deelnemende gemeenten vaardigt een lid af in het algemeen bestuur en heeft één stem. Besluitvorming vindt plaats bij gewone meerderheid	Het resultaat over 2018 bedraagt € 174.000. Aan het bestuur van de GGD is voorgesteld dit toe te voegen aan de	Omvang eigen vermogen: 31.12.2018: € 2.587.000 31.12.2017: € 2.267.000 Omvang vreemd	Vanuit gemeenten blijft meer sturing op de beleidsmatige en financiële ontwikkelingen bij de GGD een actueel thema.	De ontwikkelingen rondom Veilig Thuis Drenthe blijven financiële risico's met zich mee dragen. We houden vinger aan de pols maar de invloed van een

	Hoofdstuk	Naam en vestigingsplaats	Doel / openbaar belang	Bestuurlijk belang, wijze van deelneming en betrokkenen	Financiën	Stand eigen en vreemd vermogen	Ontwikkelingen	Risico's
			inwoners van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, beschermen en te bevorderen.	van stemmen. De raad is bevoegd een zienswijze te geven op de ontwerpbegroting van de GR.	algemene reserve. Aan de jeugd-gezondheidszorg hebben we in 2018 € 316.420 bijgedragen aan de GGD en aan het algemene deel € 301.183. Aan Veilig Thuis Drenthe is € 212.352 bijgedragen.	vermogen: 31.12.2018: € 2.386.000 31.12.2017: € 1.889.000	De Drentse gemeenten willen de taak voorlichting en training gericht op de meldcode handhaven. Over de vorm en de plaats van deze voorlichting (wel of niet binnen VTD/GGD) vindt nog nadere besluitvorming plaats. Dit wordt gekoppeld aan de actualisatie van de regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling. De verantwoordelijkheid voor het vaccinatieprogramma verschuift per 1-1-2019 van het Rijk naar Gemeenten. Met de GGD worden hier nadere afspraken over gemaakt. Deze worden vastgelegd in een juridisch document.	individuele gemeente blijft beperkt.
4	Sociaal domein (hoofdstuk 6)	GR Werkplein Drentsche Aa (WPDA), gevestigd in Assen.	Samenwerkingsverband tussen de colleges van Assen, Aa en Hunze en Tynaarlo. Doel is het behartigen en uitvoeren van de taken van de gemeenten op het terrein van werk en inkomen. Hierdoor is het mogelijk de inwoners die geen werk en/of inkomen hebben zo goed en snel mogelijk te helpen.	Het college neemt met twee leden deel in het algemeen bestuur en met één lid in het dagelijks bestuur. Elk lid heeft een stem. Het algemeen bestuur beslist met unanimiteit van stemmen.	Het resultaat over 2018 bedraagt € 0,00. De deelnemende gemeenten hebben € 10.143.000 bijgedragen aan de WPDA. De gemeente Tynaarlo heeft in 2018 € 1.500.000 bijgedragen aan uitvoeringskosten aan de WPDA.	Omvang eigen vermogen: 31.12.2018: € 0,00. 31.12.2017: € 0,00 Omvang vreemd vermogen: 31.12.2018: € 3.890.000 31.12.2017: € 6.644.000	Sinds 1 januari 2019 is het Noordelijk deel van de WSW Alescon ondergebracht in de GR WPDA.	Grootste risico bij de WPDA is een toename van het aantal bijstandsgerechtigden in combinatie met achterblijvende Rijksmiddelen. Daar komt bij dat de groep inwoners die in de bijstand zitten of komen te zitten een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt en het steeds moeilijker wordt om hiervoor werk te vinden. Daarnaast voert de WPDA een aantal opheffingsregelingen uit. De specifieke groepen die in de bijstand komen, zorgen er ook voor dat er een groter beroep wordt gedaan op de Bijzondere

	Hoofdstuk	Naam en vestigingsplaats	Doel / openbaar belang	Bestuurlijk belang, wijze van deelneming en betrokkenen	Financiën	Stand eigen en vreemd vermogen	Ontwikkelingen	Risico's
								Bijstand en de Meedoenregelingen Als er een groter beroep dan geraamd op deze regelingen wordt gedaan merken we dat meteen in onze cijfers.
5	Sociaal domein (hoofdstuk 6)	GR Werkvoorzieningschap Alescon, gevestigd in Hoozevee.	Samenwerkingsverband tussen de gemeenten Aa&Hunze, Assen, De Wolden, Hoozevee, Midden-Drenthe en Tynaarlo. Doel is het bevorderen en uitvoeren van activiteiten, welke gericht zijn op het creëren of in stand houden van werkgelegenheid voor natuurlijke personen, die een afstand hebben tot de reguliere arbeidsmarkt.	Deelnemende colleges vaardigen elk twee leden af in het Algemeen Bestuur. Besluitvorming vindt plaats bij gewone meerderheid van stemmen. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit zes leden.	Het resultaat over 2018 bedraagt na de gemeentelijke bijdragen van € 3.354.000, € 0,00. Tynaarlo heeft in 2018 € 127.346 bijgedragen aan Alescon.	Omvang eigen vermogen 31.12.2018: € 2.270.000 31.12.2017: € 2.270.000 Omvang vreemd vermogen: 31.12.2018: € 15.523.000 31.12.2017: € 17.841.000	Sinds 1 januari 2019 is het Noordelijk deel van de WSW Alescon ondergebracht in de GR WPDA. Het zuidelijk deel van Alescon is ondergebracht in een nieuwe organisatie, die het oude WSW- deel heeft overgenomen van de gemeenten Midden-Drenthe, De Wolden en Hoozevee. Hiermee is de GR Alescon per 1-1-2019 opgeheven Er is een GR Alescon in liquidatie opgesteld om de werkzaamheden, die nog vanuit de oude situatie komen, af te ronden (o.a. jaarrekening en jaarverslag 2018).	Er kan bij de liquidatie nog een onvoorziene situatie voordoen.
6	Sport, cultuur en recreatie (hoofdstuk 5)	GR Meerschop Paterswolde, gevestigd in Haren.	Samenwerkingsverband tussen de gemeenten Groningen, Haren en Tynaarlo. Het Meerschop heeft binnen de grenzen van het gebied tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het terrein van de openluchtrecreatie, zulks met de bescherming	Het algemeen bestuur bestaat uit 10 leden: a. één lid uit elk van de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Groningen, Haren en Tynaarlo; b. twee leden uit de raad van de gemeente Haren; c. drie leden uit de raad van de gemeente Groningen; d. twee leden uit de raad van de gemeente Tynaarlo; 2. De in het eerste lid bedoelde leden worden	Het resultaat over 2018 bedraagt € 15.408. De gemeente Tynaarlo heeft over 2018 € 90.866 bijgedragen aan het Meerschop.	Omvang eigen vermogen 31.12.2018: € 661.000 31.12.2017: € 694.000 Omvang vreemd vermogen: 31.12.2018: € 1.501.000 31.12.2017: € 1.501.000	De ontwikkelingen m.b.t. de herindelingen in de provincie Groningen kan gevolgen hebben voor de structuur van het Meerschop. Dit wordt in 2019 uitgewerkt. Aan de hand van verkennende gesprekken is een planning gemaakt.	Het weerstandsvermogen van het Meerschop Paterswolde is voldoende, met uitzondering van de voorziening groot onderhoud. Dit heeft te maken met objecten die veel onderhoud vragen. (molen, vuurtoren, kunstwerken.)

	Hoofdstuk	Naam en vestigingsplaats	Doel / openbaar belang	Bestuurlijk belang, wijze van deelneming en betrokkenen	Financiën	Stand eigen en vreemd vermogen	Ontwikkelingen	Risico's
			van de natuur en het landschap.	benoemd door de raden van de deelnemers.				
7	Economie (hoofdstuk 3)	GR Recreatieschap Drenthe, gevestigd in Assen.	Samenwerkingsverband tussen colleges en raden van de gemeenten in de provincie Drenthe en van de gemeente Ooststellingwerf in Friesland. Het doel van de gemeenschappelijke regeling is om de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten te behartigen op het gebied van recreatie en toerisme.	Colleges en raden vaardigen een lid en een plaatsvervangend lid af in het algemeen bestuur. Elk lid heeft één stem. Besluitvorming binnen het bestuur vindt plaats bij meerderheid van stemmen.	Het resultaat over 2018 bedraagt € 5.055. Tynaarlo heeft in 2018 € 64.642 bijgedragen aan het Recreatieschap Drenthe.	Omvang eigen vermogen: 31.12.2018: € 665.088 31.12.2017: € 670.225 Omvang vreemd vermogen: 31.12.2018: € 1.222.424 31.12.2017: € 684.622	Opdracht RD kent de volgende pijlers: beleidsontwikkeling en ondersteuning deelnemende gemeenten, projectontwikkeling en projectenfonds deelnemende gemeenten, routebureau (ontwikkeling en onderhoud). In 2018 is vooral geïnvesteerd in kwaliteit en onderhoud van toeristisch recreatieve voorzieningen en het digitaliseren van informatie.	Het Recreatieschap loopt geen risico's die van grote materiele betekenis zijn voor de continuïteit van de organisatie.
8	Volksgezondheid en milieu (hoofdstuk 7)	GR Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD), gevestigd in Assen.	Samenwerkingsverband tussen gemeenten en de provincie Drenthe ingesteld ter behartiging van de belangen van de deelnemers op het gebied van de uitvoering van taken van toezicht op en handhaving van de milieuvorschriften krachtens de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en van de milieuwet.	De colleges en van de gemeenten en de provincie vaardigen een lid af in het algemeen bestuur. Besluitvorming vindt plaats bij meerderheid van stemmen, bij majeure financiële of beleidsmatige belangen kan worden besloten tot een andere stemverhouding.	Het resultaat over 2018 bedraagt € 19.364 negatief. Tynaarlo heeft in 2018 € 456.702 bijgedragen aan de RUD.	Omvang eigen vermogen: 31.12.2018: € 797.316 31.12.2017: € 816.680 Omvang vreemd vermogen: 31.12.2018: € 5.687.315 31.12.2017: € 4.687.464	In 2018 is er veel gebeurd bij/in de RUD. Er is zichtbaar vooruitgang geboekt op de beschikbaarheid en actualiteit van de sturingsinformatie. Uit deze informatie blijkt echter ook dat er nog werk aan de winkel is. Met name op het gebied van toezicht wordt/is het jaarprogramma van 2018 niet gehaald. Dat heeft deels met personele problemen te maken. Ook is gesproken over de validiteit van de kengetallen. In 2019 wordt hierover met de deelnemers gesproken. Daarnaast wordt in 2019 een ontwikkelprogramma opgesteld. Daarin wordt ingegaan op de	De ontwikkelingen die gaande zijn (zie vorige kolom) zullen financiële gevolgen hebben voor de deelnemers. Dit kan een verhoging van de bijdrage met zich meebrengen, maar, in theorie, ook een verlaging. In ieder geval zal aan het ontwikkelprogramma een prijskaart hangen. Hiervoor is door de deelnemers in het verleden een budget "toegezegd" van ca. € 1,7 miljoen. Hiervan is in 2018 ruim € 300.000,- beschikbaar gesteld. Met name op het gebied van toezicht is de vraag of de RUD met de huidige middelen in staat zal zijn het jaarprogramma uit te voeren. Tussentijdse

	Hoofdstuk	Naam en vestigingsplaats	Doel / openbaar belang	Bestuurlijk belang, wijze van deelneming en betrokkenen	Financiën	Stand eigen en vreemd vermogen	Ontwikkelingen	Risico's
							verbeterpunten uit het onderzoek van het bureau Seinstra-Van de Laar.	monitoring hierop blijft plaatsvinden. Voor 2019 staat ook de actualisatie van het inrichtingenbestand gepland. Het is niet ondenkbaar dat hier financiële gevolgen uit voortvloeien. Omdat het ontwikkelprogramma nog niet beschikbaar is, blijft het onduidelijk wat de gevolgen voor Tynaarlo in 2019 zijn.
9	Bestuur en ondersteuning, Treasury (hoofdstuk 0)	Enexis Holding NV, gevestigd in 's-Hertogenbosch	Altijd en overal in het voorzienings-gebied van Enexis te kunnen beschikken over stroom en gas, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven. De netbeheerders-taak is een publiek belang, wettelijk geregeld met toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.	Belang van de gemeente Tynaarlo wordt vertegenwoordigd door de Vegann (Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders binnen Noord Nederland).	Het resultaat na belasting over 2018 bedraagt € 319.000.000 Over 2018 heeft Tynaarlo € 242.768 aan rente en dividend ontvangen.	Omvang eigen vermogen: 31.12.2017: € 3.808.000.000 31.12.2018: € 4.024.000.000 Omvang vreemd vermogen: 31.12.2017: € 3.860.000.000 31.12.2018: € 3.691.000.000	Enexis faciliteert de transitie naar duurzame energie. Steeds meer consumenten wekken zelf energie op en vragen (terug)lever-aansluitingen aan. Om aan deze vraag tegemoet te komen is het belangrijk om voldoende gekwalificeerd personeel te hebben.	Enexis is financieel gezond. De lange termijn credit rating van Enexis Holding N.V. en Enexis Netbeheer B.V. is in 2018 herbevestigd door rating agencies. De credit rating afgegeven door Standard & Poor's (S&P) voor Enexis Holding N.V. en Enexis Netbeheer B.V. bleef ongewijzigd op A+ stable outlook. Door Moody's wordt alleen een credit rating afgegeven voor Enexis Holding N.V. en deze bleef ongewijzigd op Aa3 stable outlook. De lange termijn credit ratings eind 2018 van Aa3/A+ met stable outlook, voldoen ruimschoots aan de interne eisen voor het behoud van een A credit rating-profiel. Door naleving van de financiële kengetallen en de handhaving van de credit rating-doelstelling wordt ruimschoots voldaan

	Hoofdstuk	Naam en vestigingsplaats	Doel / openbaar belang	Bestuurlijk belang, wijze van deelneming en betrokkenen	Financiën	Stand eigen en vreemd vermogen	Ontwikkelingen	Risico's
								aan wettelijke verplichtingen (Besluit financieel beheer netbeheerders) inzake vermogensverhoudingen en kredietwaardigheid, alsmede aan de financiële convenanten uit bestaande financieringsovereenkomsten.
10	Bestuur en ondersteuning, Treasury (hoofdstuk 0)	NV Waterleiding-maatschappij Drenthe (WMD), gevestigd in Assen.	Drinkwatervoorziening Drenthe Vitale sector	De gemeente is aandeelhouder (45 aandelen van de 1946 aandelen, 2,31%) van de naamloze vennootschap.	De vergadering van aandeelhouders over de jaarstukken 2018 wordt in juni 2019 gehouden. De stukken hiervoor worden eind mei aangeleverd. Om deze reden hebben we de gegevens over 2017 opgenomen. Het resultaat over 2017 bedroeg € 2.537.000. WMD keert geen dividend uit.	Omvang eigen vermogen: 31.12.2017: € 44.771.000 31.12.2018: n.n.b. Omvang vreemd vermogen: 31.12.2017: € 130.114.000 31.12.2018: n.n.b.	Continuïteit drinkwatervoorziening langjarig zekerstellen; op orde brengen van de governance overeenkomstig adviezen commissie De Boer; afbouw risicovolle deelnemingen op gebied van niet- drinkwater; herstel financiële stabiliteit onderneming (o.a. solvabiliteit).	WMD en haar dochtermaatschappijen lopen kredietrisico uit hoofde van transacties. Dit risico heeft betrekking op het verlies dat kan ontstaan wanneer een wederpartij in gebreke blijft. Dit risico is in Nederland beperkt door de veelheid en diversiteit van partijen waarop WMD en haar dochtermaatschappijen vorderingen hebben. WMD heeft in Indonesië financieringen verstrekt aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen. Tevens zijn leningen verstrekt aan mede aandeelhouders van Indonesische groepsmaatschappijen. Bijna alle vorderingen in dit kader zijn afgewaardeerd. WMD heeft geïnvesteerd in een waterzuiveringsinstallatie en een aangrenzende tentoonstellingsruimte ten behoeve van het toenmalige Noorder

	Hoofdstuk	Naam en vestigingsplaats	Doel / openbaar belang	Bestuurlijk belang, wijze van deelneming en betrokkenen	Financiën	Stand eigen en vreemd vermogen	Ontwikkelingen	Risico's
								Dierenpark (huidige Wildlands) in de gemeente Emmen. Er is door WMD in dit kader een dienstverlenings-overeenkomst voor de zuivering van water en een financiële lease overeenkomst voor het tentoonstellingsgebouw gesloten met Noorderdierenpark/Wildlands. De waardering van deze bedrijfsmiddelen is mede gebaseerd op de opbrengst uit deze contracten en daarmee afhankelijk van de continuïteit en financiële gegoedheid van Wildlands BV. Het risico voor de gemeente in de basis niet groter dan het ingelegde vermogen als aandeelhouder. Voor de gemeente Tynaarlo gaat het om € 2.250.
11	Sociaal domein (hoofdstuk 6)	GR Samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen-Drenthe.	De samenwerkingsorganisatie wil in Groningen en Drenthe een optimaal vervoersnetwerk creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is en waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle vervoersmiddelen. Met als doel dat alle inwoners naar hun werk of school kunnen gaan of deel kunnen nemen aan	De samenwerkingsorganisatie Publiek Vervoer Groningen-Drenthe is van alle gemeenten in de twee provincies.	De GR is per 1 maart 2018 opgericht. Het resultaat over 2018 bedraagt € 532.602 negatief. Tynaarlo heeft in 2018 € 18.489 bijgedragen aan Publiek Vervoer Groningen-Drenthe. Er volgt nog een nabetaling over 2018.	Omvang eigen vermogen: 01.03.2018: € 0,00 31.12.2018: € -478.000 Omvang vreemd vermogen: 01.03.2018: € 0,00 31.12.2018: € 787.000	Enkele jaren geleden is de samenwerking tussen de gemeentelijke- en provinciale overheden ten aanzien van publiek vervoer gestart. Eerst in de vorm van een projectorganisatie. Per 1 maart 2018 als gemeenschappelijke regeling. Het jaar 2018 is een overgangsjaar. In dit jaar zijn de kosten uit de projectfase naar voren gekomen. Deze lasten drukken zwaar op het resultaat over 2018. Het	Er moeten nog werkzaamheden uitgevoerd worden, die gepland stonden voor 2018. Het gaat om juridische vraagstukken, het inrichten van systemen en het op orde brengen van de planning- en controlcyclus. Voor het dekken van de kosten in 2019, voor deze werkzaamheden, wordt voorgesteld een bestemmingsreserve te vormen van € 50.000.

	Hoofdstuk	Naam en vestigingsplaats	Doel / openbaar belang	Bestuurlijk belang, wijze van deelneming en betrokkenen	Financiën	Stand eigen en vreemd vermogen	Ontwikkelingen	Risico's
			het sociale leven. Ook voor bezoekers van de gemeente is het netwerk beschikbaar.				ging om opstartkosten. Vanaf 2019 moet de GR haar activiteiten binnen de vastgestelde begroting uitvoeren.	

Overzicht vormen van samenwerking:

Publiekrechtelijke samenwerking:

Gemeenschappelijke regelingen:

GR Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Veiligheidshuis Drenthe

GR Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)

GR Meerschop Paterswolde

GR Recreatieschap Drenthe

GR Alescon

GR Werkplein Drentsche Aa (WPDA)

GR Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD Drenthe)

Eems-Dollard Regio (EDR)

GR Publiek Vervoer

Privaatrechtelijke samenwerking: stichtingen en verenigingen:

Vennootschappen en coöperaties:

NV Groningen Airport Eelde

NV Waterleidingmaatschappij Drenthe

NV Bank Nederlandse Gemeenten

NV Enexis

Stichtingen en verenigingen:

Vereniging Nederlandse Gemeenten

Vereniging Drentse Gemeenten

Vereniging van Gemeenten Aandeelhouders in Noord-Nederland VEGANN, belangenbehartiging aandeelhouders in Enexis Holding NV en Essent NV voortkomende vennootschappen

Overige verbonden partijen:

Vrijwillig samenwerkingsverband Regio Groningen Assen 2030

Grondbeleid

Beleidsuitgangspunten

De Nota Grondbeleid vormt het beleidskader voor deze paragraaf. In deze nota zijn o.a. beleidsregels opgenomen met betrekking tot risicomanagement, waarderingsgrondslagen, resultaatbepaling, het instellen dan wel liquideren van complexen, de wijze van verkopen, de bepaling van verkoopprijzen en de planning en control cyclus. De paragraaf grondbeleid vormt een vast onderdeel van de begroting en verantwoordingscyclus van de gemeente. In deze paragraaf wordt ingegaan op de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan haar grondbeleid.

Ontwikkelingen

Woningmarkt

De Nederlandse woningmarkt groeit nog steeds. De huizenprijzen zijn behoorlijk gestegen en de verwachting is dat deze trend voorlopig doorzet. Wel zal in 2019 de stijging van de huizenprijzen mogelijk afvlakken en de huizenmarkt waarschijnlijk iets “tot rust komen”. In stedelijke gebieden is met name een tekort aan huizen in de categorie tot 250.000 euro. Starters en jonge gezinnen moeten de vraagprijs, of zelfs meer, bieden om kans te maken op de woningmarkt. Met de huidige hypotheeknormen betekent dit dat er ook flink wat eigen geld moet worden ingelegd. Kopers moeten ook concurreren met vermogende beleggers. De verlaging van de overdrachtsbelasting loopt structureel door. Dat is positief. Negatief is de beperking van de hypotheekrenteaftrek. Ook een aantrekkelijke economie komt de woningmarkt te goede. In 2020 komen er nieuwe regels voor de hypotheekrenteaftrek. Voor nieuwbouw gaat wel een rol spelen dat levertijden van bouwmaterialen toenemen en het personeel schaarser wordt.

Door deze ontwikkelingen zien we dat locaties in eigendom van derden waarvan de ontwikkeling lange tijd heeft stilgelegen, nu initiatieven worden ontplooid. Het gaat om herontwikkeling en transformatie van delen van bestaande woon- en werkgebieden. Dit gebeurt ook in onze gemeente. Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van nieuwe grote uitleglocaties naar herontwikkeling en transformatie van delen van bestaande woon- en werkgebieden.

Wet- en regelgeving

Zoals bekend heeft de commissie BBV gesteld dat het verantwoorden van tussentijdse winsten een verplichting is die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Volgens het realisatiebeginsel moeten baten en lasten en het daar uit volgende resultaat worden toegerekend aan de periode waarin ze zijn gerealiseerd. Bij het vaststellen van de tussentijdse winst is het noodzakelijk de nodige voorzichtigheid in acht te nemen. Dit betekent dat bij de bepaling van de tussentijdse winst rekening moet worden gehouden met de risico's die specifiek samenhangen met de nog te realiseren kosten en opbrengsten van de individuele grondexploitaties. Kort gezegd betekent dit dat tussentijds winst moet worden genomen wanneer winsten met voldoende zekerheid vaststaan en dus zijn gerealiseerd.

De percentage of completion methode (PoC) dient hierbij te worden gevolgd waarbij tevens rekening moet worden gehouden met zowel het voorzichtigheidsbeginsel als het realisatiebeginsel.

Deze nieuwe werkwijze heeft tot gevolg gehad dat wij een andere methode hebben moeten hanteren voor het bepalen van de risico's. De risico's zijn nu bepaald aan de hand van de RISMAN-methode. Macro-economische risico's worden afgedekt binnen van het weerstandsvermogen. De projectgebonden risico's worden betrokken bij de bepaling van de tussentijdse winstnemingen.

Voor wat betreft de fiscale jaarwinstbepaling in verband met de Vennootschapsbelasting (VPB) zijn er nog geen uniforme regels of methodieken voor gemeentelijke grondexploitaties vastgesteld.

Wel is inmiddels een piloottraject met een gemeente afgerond welke heeft geleid tot een individuele vaststellingsovereenkomst (VSO). Deze VSO geeft handvatten en enkele uitgangspunten bij het berekenen van de openingsbalanswaarde en de berekening van de jaarwinst. Deze VSO-methode roept op onderdelen ook vragen op die wij nog samen met onze fiscaal adviseur zullen afstemmen met de belastingdienst. Daarna kan een duidelijk vergelijk worden gemaakt tussen de effecten van de VSO-methode en de door ons reeds gemaakte opstellingen. Na afstemming kan worden beoordeeld wat de effecten zijn van de toepassing van de VSO. Alsdan kan worden besloten of en in hoeverre een overeenkomst met de belastingdienst wenselijk is.

In de ogen van de commissie BBV is de tussentijdse winstbepaling aan de hand van de PoC methode een aanvaardbare methodiek om als basis te dienen voor het bepalen van de fiscale winst.

Omgevingswet

Wij bereiden ons voor op de komst van de Omgevingswet. Deze wet, die naar verwachting in 2021 in werking treedt, bundelt alle regels op het gebied van RO, bouwen, milieu, water, bodem en lucht, veiligheid, gezondheid en infrastructuur.

Door de komst van deze wet krijgen we als gemeente een grotere afwegingsruimte en hebben we meer vrijheid om zelf het beleid, de kaders en de regels te bepalen. Hoe we dit gaan doen, leggen we onder andere vast in de Omgevingsvisie die we gaan maken. De implementatie van de Omgevingswet is een majeur project waarvoor de raad ook al middelen beschikbaar heeft gesteld. De Omgevingswet zal eveneens effect hebben op de uitgangspunten van gemeentelijke grondexploitaties.

Samenvatting Grondbedrijf 2018 op hoofdlijnen

Inleiding

Conform de aangepaste regelgeving vanuit de Commissie BBV dienen we tussentijds winst te nemen uit de grondexploitaties wanneer winsten met voldoende zekerheid vaststaan en dus zijn gerealiseerd. De percentage of completion methode (PoC) wordt hierbij gevolgd waarbij tevens rekening wordt gehouden met zowel het voorzichtigheidsbeginsel als het realisatiebeginsel.

In verband met deze nieuwe regelgeving hebben wij onze methode voor het bepalen van de risico's hierop aangepast.

Waar we voorheen alle risico's van de grondexploitaties bepaalden, dienen wij nu de risico's te splitsen in projectgebonden risico's en macro- economische risico's.

Voor de overige niet projectgebonden risico's (macro-economische risico's) vindt een risicoanalyse plaats op de geconsolideerde grondexploitaties. Deze risico's worden binnen het weerstandsvermogen afgedekt.

Bij de bepaling van de tussentijdse winst dient rekening te worden gehouden met de risico's die specifiek samenhangen met de nog te realiseren kosten en opbrengsten van de individuele grondexploitaties (projectgebonden risico's). De te nemen winst mag niet worden gecorrigeerd met risico's ten aanzien van (macro) economische ontwikkelingen.

In het najaar van 2018 hebben we de projectgebonden risico's inzichtelijk gemaakt op basis van de RISMAN-methode. De uitkomst van deze analyse was in totaal een bedrag van ca. 6 miljoen aan projectgebonden risico's.

Deze uitkomst heeft geleid tot een winstcorrectie van ruim 2,4 miljoen op de winstnemingen in het boekjaar 2017.

De extra winstnemingen van het jaar 2017 zijn inmiddels verwerkt in de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2019.

Winstnemingen hebben tot gevolg dat de boekwaarde hoger wordt. Hierdoor worden ook de financieringslasten hoger. Vanzelfsprekend worden hiermee ook de toekomstige winstnemingen lager.

In de volgende paragrafen wordt een samenvatting op hoofdlijnen weergegeven van de belangrijkste onderdelen van het grondbedrijf, de per 1 januari 2019 geactualiseerde grondexploitaties en de initiatieven.

Prognose kaveluitgifte en -verkoop

In onderstaande tabel wordt de prognose weergegeven van de kavelverkoppen in de onderscheiden grondexploitaties, aangevuld met de daadwerkelijke realisatie over 2018.

PROJECT	prognose grex	Verkocht		opties per 31-12-2018	prognose kavelverkoop					totaal vanaf 2019
		gepasseerd	niet gepasseerd		2019	2020	2021	2022	>2023	
	2018	2018	2018	2018	2019	2020	2021	2022	>2023	2019
Zuidoevers Zuidlaardermeer	3	4	2	3	3	1	1	0	0	5
Donderen	1	0	0	2	1	1	0	0	0	2
Ter Borch	36	27	37	22	69	37	35	31	113	285
Groote Veen	17	24	0	1	15	14	2	0	0	31
Totaal kavels (excl. bedrijventerreinen)	57	55	39	28	88	53	38	31	113	323

PROJECT	prognose grex	Verkocht		opties per 31-12-2018	prognose kavelverkoop					totaal vanaf 2019
		gepasseerd	niet gepasseerd		2019	2020	2021	2022	>2023	
	2018	2018	2018	2018	2019	2020	2021	2022	>2023	2019
Bedrijventerr. Vriezerbrug in m ²	15.000	21.527	5.754	0	5.754	3.500	3.500	1.500	2.174	16.428
Business Park Ter Borch in m ²	1.078	4.740	0	0	1.970	10.639	10.639	10.639	64.078	97.965
Totaal kavels (excl. bedrijventerreinen)	16.078	26.267	5.754	0	7.724	14.139	14.139	12.139	66.252	114.393

In de gemeente Tynaarlo zijn afgelopen jaar 94 koopovereenkomsten gesloten voor een kavel. In 2018 zijn 55 kavels daadwerkelijk geleverd (gepasseerd). Hiermee is in totaal de prognose van 57 te verkopen nagenoeg gehaald. Een aantal kavels is begin 2019 geleverd.

De verkopen van gronden van het bedrijventerrein Vriezerbrug is uitzonderlijk gunstig verlopen. In 2018 is maar liefst 27.281 m² verkocht waarvan 21.527 daadwerkelijk is geleverd. Ook in het Business Park Ter Borch is meer verkocht dan geraamd, namelijk 4.740 m².

De uitgifteplanning voor 2019 is opnieuw beoordeeld. Ten opzichte van de ramingen van vorig jaar zijn deze nagenoeg gelijk gebleven. Op het bedrijventerrein Vriezerbrug is nu alleen nog de zichtlocatie van ca. 1 ha beschikbaar.

Het uitgiftetempo van resterende te verkopen gronden op Vriezerbrug is vanwege deze gunstige ontwikkelingen versneld waardoor de looptijd van dit project is ingekort met drie jaar.

Boekwaardeverloop

	boekwaarde per 1 januari 2019	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2020	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2021	Verwachte boekwaarde per 1 januari 2022
Overige materiele vaste activa				
Verspreide Gronden	324.074	291.667	262.500	236.250
Vriezerbrug Zuid	1.701.773	1.701.773	1.701.773	1.701.773
Loopstukken fase 2	142.789	142.789	142.789	142.789
Tienelswolde	325.092	86.800	86.800	86.800
Prins Bernhardhoeve vm erfpachtsgronden	375.048	375.048	375.048	375.048
Goudenregenlaan	38.363	38.363	38.363	38.363
Broekveldt	19.073	19.071	19.071	19.071
Dagmavo Paterswolde	-34.026	-34.026	-34.026	-34.026
OBS Paterswolde Noord	85.685	0	0	0
Percelen Brongebied	270.066	270.066	270.066	270.066
Gronden De Bronnen	1.059.487	1.059.495	1.059.495	1.059.495
Aankoop gronden Leyten	6.884.671	6.884.671	6.884.671	6.884.671
Gronden Asserstraat	77.913	77.913	77.913	77.913
Totaal	11.270.008	10.913.630	10.884.463	10.858.213
Projecten in exploitatie				
Oude Tolweg	0	0	0	0
Donderen	61.272	14.081	-2.337	0
Ter Borch	15.412.191	9.230.000	7.859.903	5.470.000
Business Park Ter Borch	2.825.828	3.890.000	3.520.000	4.029.903
Zuidoevers Zuidlaardermeer	225.076	-328.909	-41.854	-16.327
Vriezerbrug bedrijventerrein	1.132.006	781.587	486.988	187.499
Groote Veen	153.666	-606.000	-1.429.000	-1.347.000
Totaal	19.810.039	12.980.759	10.393.700	8.324.075
Generaal totaal	31.080.047	23.894.389	21.278.163	19.182.288

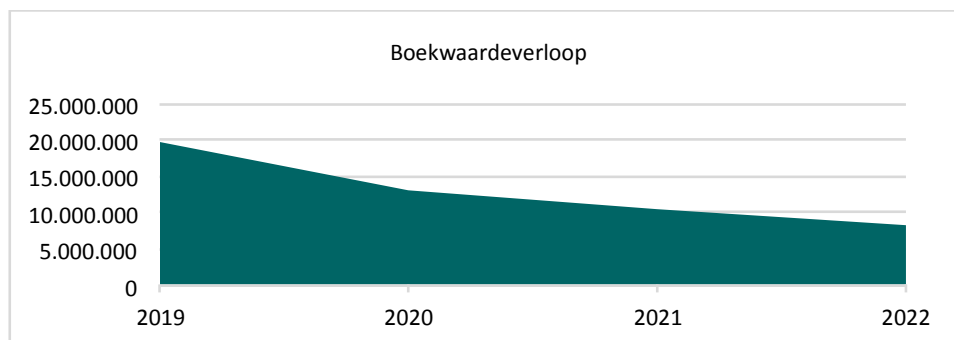
Bovenstaande tabel geeft het boekwaardeverloop weer vanaf het jaar 2019. Hierbij is geen rekening gehouden met mogelijke winstnemingen vanaf het jaar 2019. Wanneer winst wordt genomen wordt de boekwaarde weer hoger.

Het boekwaardeverloop van de projecten genoemd onder "overige materiele vaste activa" (voorheen "gronden niet in exploitatie") is gebaseerd op inschattingen, die van de projecten "in exploitatie" zijn gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2019.

Zoals ook blijkt uit het bovenste gedeelte van de tabel zijn de gronden in de categorie "overige materiële vaste activa" nagenoeg allemaal afgewaardeerd. Omdat hieraan geen rente en andere kosten meer (mogen) worden toegevoegd, blijven deze boekwaarden ongewijzigd.

Verderop in deze paragraaf wordt nog een nadere toelichting gegeven op de gronden in deze categorie.

Het verwachte meerjarig perspectief van de totale boekwaarde van de grondexploitaties laat een dalende lijn zien.

Resultaten grondbedrijf samengevat

Resultaten per project

Winstnemingen 2018

Project	Winst	Verlies
Ter Borch	859.903	
Zuidlaarderveen (Zwarte Lent)		4.125
Woningen Oranjepolder*	227.694	0
Groote Veen	432.994	
Zuidoevers Zuidlaardermeer	40.757	
Donderen	0	
Bedrijventerrein Vriezerbrug	22.760	
BP Ter Borch	0	
Oude Tolweg Zuid	109.936	
Totaal	1.694.044	4.125
positief saldo	1.689.919	

Zoals af valt te leiden uit bovenstaande tabel, is in 2018 met de projecten per saldo een positief resultaat behaald van € 1.689.919,-. Dit resultaat komt ten gunste van het exploitatieresultaat 2018.

De opbrengsten van de verkoop van een woning in de Oranjepolder is reeds verwerkt in de najaarsbrief en maakt geen onderdeel uit van de jaarrekening.

Verder is (een deel) van Bovendiepen woonrijp gemaakt. Hiervoor hebben we ruim € 131.000,- uitgegeven. Dit bedrag is onderdeel van het exploitatieresultaat voor bestemming. Na bestemming wordt dit bedrag onttrokken uit de daarvoor bestemde reserve waardoor het per saldo nihil is.

Uit het project Oude Tolweg Zuid kan in 2018 nog een winstneming plaatsvinden van € 100.000,-. Dit project kan en zal worden afgesloten. Er dienen nog wat afrondende werkzaamheden plaats te vinden. Hiervoor is nog een budget benodigd van ca. € 10.000. Bij de winstbestemming zullen wij u voorstellen dit bedrag hiervoor te reserveren.

Met uitzondering van Businesspark Ter Borch en Donderen kan er winst worden genomen uit de overige projecten.

Vanuit het eerder afgesloten project Zuidlaarderveen (Zwarte Lent) zijn in het jaar 2017 gronden verkocht. Dit is als incidenteel voordeel ten gunste gekomen van het exploitatieresultaat 2017. Dit jaar zijn hiervoor nog kosten gemaakt. Deze komen ten laste van het exploitatieresultaat 2018.

Omdat er zoals gezegd geen kosten en rente meer mogen worden toegerekend aan gronden in de categorie "overige materiele vaste activa", hoeft er in 2018 geen afwaardering plaats te vinden op deze gronden.

Voor de huidige waarden per m² van de overige gronden in de oude categorie "Niet in exploitatie genomen gronden" verwijzen wij u naar de paragraaf "strategische gronden".

Conform de nieuwe BBV-voorschriften hebben we in de jaarrekening van 2017 ruim 9,1 miljoen aan winsten genomen. Vanwege de onduidelijkheid op dat moment over de hoogte van de projectgebonden risico's hebben wij u daarom bij de vaststelling van de jaarrekening gevraagd dit bedrag te bestemmen in een daarvoor ingestelde bestemmingsreserve.

Nadat de projectgebonden risico's in het najaar van 2018 zijn geïnventariseerd hebben we op deze 9 miljoen een winstcorrectie moeten doorvoeren van ca. 3,7 miljoen.

Deze winstcorrectie wordt in onderstaande tabel weergegeven. Met uitzondering van het project Donderen heeft de risicoanalyse geresulteerd in een negatieve winstcorrectie op de overige projecten.

Winstcorrecties 2017 (verwerkt in 2018)

Project	Positief	Negatief
Ter Borch		3.135.598
Groote Veen		167.726
Zuidoevers Zuidlaardermeer		31.678
Donderen	58.600	
Bedrijventerrein Vriezerbrug		279.308
BP Ter Borch		202.741
Oude Tolweg Zuid	0	
Totaal	58.600	3.817.051
negatief saldo		-3.758.451

Rekening houdend met de nu inzichtelijk gemaakte projectgebonden risico's kan van de eerder uit de grondexploitatie genomen winsten van 9 miljoen uiteindelijk daadwerkelijk een bedrag van 5,4 miljoen worden gezien als verantwoorde winstneming over 2017. Bij de najaarsbrief 2018 was uitgegaan van een winstneming over 2017 van € 6,6 mln, deze winstneming wordt nu verlaagd met naar € 5,4 mln. Deze genomen winsten tot en met het jaar 2017 en de correctie hierop zijn nu verwerkt in de geactualiseerde grondexploitatie per 1 januari 2019.

Overzicht 2018

In onderstaande tabel wordt een totaal overzicht gegeven van de mutaties zoals hierboven weergegeven. De tabel heeft alleen betrekking op de grondexploitatie, hierin is de opbrengst voor Oranjepolder niet in verwerkt. De correctie op de winstneming in verband met de risico's is reeds verwerkt in de najaarsbrief 2018.

	Resultaat 2018	Correctie op extra winstneming 2017 ivm risico's	Correctie op extra winstneming 2017 ivm teveel genomen winst	Verrekend met reserve	Totaal resultaat
Woningbouw	€ 1.443.590	€ (1.928.785)	€ (1.347.620)	€ 1.928.515	€ 95.700
Bedrijventerreinen	€ 22.760	€ (481.779)	€ -	€ 482.049	€ 23.030
	€ 1.466.350	€ (2.410.564)	€ (1.347.620)	€ 2.410.564	€ 118.730

Ontwikkelingen hoofdkernen

Dorpskern Eelde

Bij de uitvoering van het plan voor inrichting van de openbare ruimte is de insteek het behalen van een maximale kwaliteit binnen de door de raad toegekende budgetten. De werkzaamheden voor de (her)inrichting van de openbare ruimte zijn nagenoeg afgerond. Het gebied is ingericht als 30 kilometer zone. Vanuit het dorp en de politiek hebben wij signalen gekregen dat de shared space inrichting nog even wennen is voor de diverse verkeersdeelnemers. Met name de haltering van de bus nabij de Kerk was niet voor eenieder duidelijk. Op verzoek van de raad is de middengeleider tussen de bushalte en de kruising vlak gemaakt. In het voorjaar van 2019 wordt het groen aangeplant en worden de verlichtingsarmaturen geplaatst.

De gemeente is door RVG, waarmee in het verleden helaas zonder succes is samengewerkt aan het Centrumplan Eelde, in gebreke gesteld.

De rechtbank heeft op 7 november 2018 een eindvonnis gewezen in deze zaak. De rechtbank heeft geoordeeld dat de samenwerkingsovereenkomsten zijn beëindigd door de opzegging door de gemeente in februari 2014. Wél is de rechtbank van mening dat de gemeente in gesprek had moeten gaan met RVG over een beperkte schadevergoeding voor die zaken waarvoor RVG het werk heeft verricht en de gemeente hiervan blijvend voordeel heeft. Een voorbeeld hiervan is het Beeldkwaliteitsplan. Wij zijn op basis van dit vonnis met RVG in gesprek over een minnelijke afhandeling.

Afhankelijk van de uitkomst van deze gesprekken hebben we is mogelijk extra budget nodig voor de dekking van de juridische kosten. Bij de voorjaarsnota komen we hierop terug.

De financiële verantwoording voor de ISV-subsidie is ingediend. De subsidie van de Regio is eind vorig jaar aangevraagd en inmiddels ook al toegekend.

Op de voorzijde van het perceel Hoofdweg 67 en het belendende perceel op de hoek van de Hoofdweg en Burg. Strubenweg zijn appartementen voorzien. De ontwikkelaar heeft in 2017 zijn plannen gepresenteerd aan de inwoners van Eelde. De tijdens de inloopbijeenkomst gemaakte opmerkingen zijn door hem geïnventariseerd. Daarna is het lang stil gebleven. Eind vorig jaar hebben wij hierover met de ontwikkelaar gesproken. Er zijn nieuwe afspraken gemaakt over de voortgang en realisatie. In het voorjaar van 2019 moet duidelijk zijn of de aangepaste plannen meer aanspreken dan het oorspronkelijke plan. De verkoopopbrengst van dit perceel is pas gegarandeerd na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan.

Centrumplan Vries

Het centrumplan Vries, waarin verbeteren van de openbare ruimte het speerpunt was, is succesvol uitgevoerd in 2017.

Daarnaast is als concrete opgave benoemd dat een beperkte nieuwbouw van sociale huurwoningen (10 à 20) wordt nagestreefd op de beoogde uitbreidingslocatie Vries Zuid.

In Vries wordt ruimte gezien voor een toevoeging van de woningvoorraad. Door uw raad is opdracht gegeven voor het opstellen van een startnotitie voor realisatie van Vries Zuid met ca. 75 woningen. Deze startnotitie wordt in het eerste kwartaal van 2019 opgeleverd.

Centrumontwikkeling Zuidlaren

Sinds begin 2018 is de gemeente eigenaar van de gehele PBH locatie. Begin 2018 zijn de uitkomsten van de inwonersenquête gepresenteerd aan de raad. Om een vervolg te geven aan de inwonersenquête is gewerkt aan een voorstel voor een participatieproces om tot een concreet plan te komen voor de centrumontwikkeling. Begin 2019 wordt de raad gevraagd hier een besluit over te nemen.

In exploitatie genomen gronden

Voorziene resultaten vanaf 2018

Project	Contante Waarde 2018	Contante Waarde 2019*	Eindwaarde 2019*
Zuidoevers Zuidlaardermeer	464.439	195.293	204.153
Bedrijventerr.Vriezerbrug	775.723	99.515	107.153
Groote Veen	2.492.082	1.288.656	1.367.194
Donderen	184.785	2.269	2.337
Businesspark Ter Borch	1.596.611	1.573.695	2.224.141
Ter Borch	9.923.619	7.211.276	8.117.048
Totaal	15.437.259	10.370.704	12.022.026

* vóór winstneming

Per 1 januari 2019 zijn alle lopende grondexploitaties geactualiseerd. Er is gerekend met onderstaande parameters. In een aantal (delen van) projecten is een uitzondering gemaakt op de toepassing van een inflatie over de opbrengsten. Zo is de inflatie op de opbrengsten niet toegepast op de nog te realiseren opbrengsten van o.a. de projecten bedrijventerrein Vriezerbrug, Donderen en ook niet over gronden welke al zijn uitgegeven of waarover reeds afspraken zijn gemaakt met ontwikkelaars c.q. wordt onderhandeld.

Parameter	Was 2018	Wordt 2019
Index kosten:	2,0%	2,0%
Index baten:	2,0%	2,0%
Rentekosten:	1,71%	1,49%
Rentebaten:	1,71%	1,49%

Niet algemeen toegepast

De gehanteerde parameters zijn beoordeeld en akkoord bevonden door de accountant.

De geactualiseerde grondexploitaties sluiten alle positief.

Op dit moment en na de winstnemingen van 2017 en de correcties hierop, voorzien wij een winstvoorraad in de lopende grondexploitaties van ruim € 11 miljoen op contante waarde. Ten opzichte van vorig jaar is dit bedrag lager. Dit komt met name door de tussentijdse winstnemingen.

Hierdoor stijgt de boekwaarde en daarmee ook de financieringslasten.

De genoemde winstvoorraad die wij voorzien is de winstvoorraad waarbij geen rekening is gehouden met mogelijke toekomstige extra winstnemingen en financieringslasten.

Verwachte winstnemingen per ultimo	Genomen winsten 2017	2018	2019	2020	2021	>2022
Zuidoevers Zuidlaardermeer	283.695	40.757	65.779	40.971	49.359	0
Bedrijventerr.Vriezerbrug	433.791	22.760	17.607	17.160	17.714	26.048
Oude Tolweg	267.659	100.000	0	0	0	0
Groote Veen	1.353.849	432.994	304.310	314.415	148.788	81.635
Donderen	191.159	0	0	2.000	0	0
Businesspark Ter Borch	0	0	0	0	8.670	1.746.477
Ter Borch	5.413.764	859.903	1.292.095	733.895	632.371	4.122.466
Totaal	7.943.917	1.456.414	1.679.791	1.108.441	856.902	5.976.626

De boekwaarden zijn gedaald door de voorspoedige verkopen waardoor er sprake is van lagere financieringslasten. Dit voordeel wordt deels weer tenietgedaan door de hogere boekwaarden als gevolg van extra winstnemingen.

De voorziene resultaten zijn gebaseerd op de geactualiseerde grondexploitaties (exclusief winstnemingen vanaf 2018).

Strategische gronden (MVA) voorheen (NIEGG)

Door de afschaffing van de niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) zijn alle niet in exploitatie genomen gronden zonder (verdere) afwaardering overgeheveld naar strategische gronden (MVA) tegen de boekwaarde per 1 januari 2016. Dit betreft alle gronden waarvoor geen (verkennde) grondexploitatie is opgesteld.

Het toerekenen van rente en andere kosten aan deze gronden is niet langer toegestaan.

Eventuele voorbereidingskosten en of aanloopkosten voor nieuwe ontwikkelingen mogen nog wel worden geactiveerd onder de immateriële vaste activa.

Dit gebeurt voor de gemaakte en nog te maken kosten voor de Centrumontwikkeling Zuidlaren. Tot 1 januari 2019 betreft dit een totaalbedrag van € 265.365,-.

	boekwaarde per 1 januari 2018	Mutatie 2018	Boekwaarde per 1 januari 2019
Immateriële vaste activa			
Prins Bernhardhoeve	175.007	90.358	265.365
Totaal	175.007	90.358	265.365

De waarderingsgrondslag voor strategische gronden is de verkrijgingsprijs of duurzaam lagere (markt)waarde. Omdat deze waarderingsgrondslag anders kan zijn dan de grondslag die in het huidige BBV geldt voor NIEGG, is een overgangsregeling in het leven geroepen van 4 jaar. Dit betekent dat uiterlijk 31 december 2019 een toets moet plaatsvinden op de marktwaarde van deze gronden tegen de geldende bestemming. Indien hierbij een duurzame waardevermindering wordt vastgesteld zal dit uiterlijk 31 december 2019 tot een afwaardering van deze gronden moeten leiden.

Het is aan de gemeente om af te wegen of en op welk moment deze gronden in aanmerking komen om te worden ontwikkeld en opgenomen kunnen worden in een actieve grondexploitatie.

In onderstaande tabel worden de boekwaarden per m² weergegeven van de strategische gronden (MVA). De boekwaarde per m² van de gronden van Tienelswolde en de Prins Bernhardhoeve is niet afgewaardeerd. Voor het project Prins Bernhardhoeve geldt dat de gemaakte kosten zijn geactiveerd onder immateriële vaste activa. Verder op in deze paragraaf onder "risico's en weerstandsvermogen" gaan wij nog nader in op de boekwaarde van de gronden van de PBH (aankoop Leyten).

Project	Boekwaarde per m2
Verspreide Gronden	1,81
Vriezerbrug Zuid	3,80
Loopstukken fase 2	2,60
Gronden De Bronnen	3,30
Tienelswolde	9,73
Prins Bernhardhoeve vm erfpachtsgronden	22,73
Aankoop gronden Leyten	39,09
Gronden Asserstraat	20,13
Broekveldt	2,60
Percelen Brongebied	2,30

Initiatieven

Vanaf juni 2008 geldt voor gemeenten de verplichting om bij bouwplannen de daarmee gemoeide gemeentelijke plankosten te verhalen. Wij hanteren 100% kostenverhaal. Dit wordt bij voorkeur vastgelegd in een anterieure overeenkomst. Dit omdat veelal een exploitatieplan (dit is een andere mogelijkheid voor het plegen van kostenverhaal) in combinatie met een bestemmingsplan een onnodig zwaar financieel en juridisch middel is.

Het faciliteren en begeleiden van bouwplaninitiatieven (ontwikkelplanologie) betreft een wettelijke taak op basis van de Wro. Bij ontwikkelplanologie vindt soms niet wettelijk verplichte inbreng plaats, bijvoorbeeld via een gemeentelijke eigen grond- of vastgoedinbreng. Dit om gemeentelijke beleidsdoelstellingen te realiseren.

Het budget initiatieven (€ 125.000,- per jaar) is in het leven geroepen voor het goed kunnen faciliteren van de intake van nieuwe particuliere bouwplaninitiatieven en het dekken van kosten die niet kunnen worden verhaald, omdat zij ofwel voor rekening van de gemeente komen, ofwel dat de initiatiefnemer zijn of haar initiatief stopzet voordat het kostenverhaal via een overeenkomst verzekerd is.

Ontwikkelplanologie waarbij geen grondexploitatie aan de orde is, maar waar de gemeente naast een faciliterende ook een mede ontwikkelende rol heeft of een grondpositie inbrengt voor realisatie van een bouwplan, heeft de afgelopen jaren een steeds groter beslag gelegd op de inzet van ambtelijke capaciteit.

De ervaring van de afgelopen jaren leert dat de raming van € 125.000 aan apparaatskosten e.d. voor particuliere initiatieven op dit moment toereikend is.

De gekozen werkwijze voor initiatieven die een grotere reikwijdte hebben dan slechts een bouwplaninitiatief op een individuele locatie zonder effect op andere locaties of de openbare ruimte zullen pas na de intake daadwerkelijk verder worden begeleid na het toekennen van krediet door uw raad.

Terugblik op 2018 (hoe is het gelopen?)

In 2018 had het team Ruimte en Ontwikkeling ca. 50 initiatieven in portefeuille, variërend van het bouwen van een woning in het kader van de ruimte-voor-ruimte-regeling, bouwen van woningen op open plekken tot herontwikkeling van locaties zoals het Noorder Sanatorium en de locatie vm. gereformeerde kerk in Vries. De boekwaarde van deze lopende initiatieven bedroeg op 31 december 2018 € 31.418,-. In 2018 is een bedrag van € 109.935,- afgeboekt ten laste van het budget initiatieven.

Saldo per 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Saldo per 31-12-2018
139.662	125.000	109.935	154.727
139.662	125.000	109.935	154.727

Het verschil tussen het saldo van de voorziening en de geactiveerde boekwaarde van de initiatieven is ca. € 123.000,-. Dit bedrag dient als buffer voor de al aangegane verplichtingen en mogelijke terugbetalingen m.b.t. nabetalingsclausules.

Waar staan we nu?

We merken veel belangstelling vanuit de markt voor woningbouwlocaties. Dit merkten we bijvoorbeeld na de presentatie aan de raad van de gemeentelijke accommodaties die de komende jaren hun functie verliezen en waarvoor in de toekomst een nieuwe invulling kan worden gezocht. Dit leidde al tot veel telefoontjes en e-mails van belangstellenden die voor deze locaties in aanmerking willen komen. Daarnaast hebben de ontwikkelingen in de zorg ertoe geleid dat zorginstellingen vastgoed afstoten. Wanneer deze locaties in de markt komen, dan leidt dit veelal tot de vraag welke mogelijkheden de gemeente ziet qua woningbouw op deze locaties. Voorbeelden daarvan zijn landgoed Oosterbroek in Eelde, het Dennenoord-terrein en de locatie Schoollaan 20-22 in Eelde. Daarnaast bevinden zich in elke grote kern wel (grote) panden die op dit moment leeg staan of waarvan de verwachting is dat ze op termijn vrijkomen. De gemeente is met diverse initiatiefnemers in gesprek om nieuwe invullingen voor deze panden mogelijk te maken. Voorbeelden hiervan zijn het oude gemeentehuis in Vries, de zogenaamde HUBO-locatie in Eelde en het Noorder Sanatorium in Zuidlaren.

Toekomst

Het adviesbureau Companen heeft de woningbouwbehoefte voor de gemeente Tynaarlo in kaart gebracht. Dit rapport geeft ons de mogelijkheid om de diverse initiatieven en plannen op een goede manier af te wegen en beleidsmatig te kunnen onderbouwen. De uitkomsten bepalen mede het programma voor transformatie, inbreiding en uitbreidingslocaties in onze gemeente. De gemeente houdt daarbij de ladder voor duurzame verstedelijking in het oog. De uitkomsten laten ook zien dat er voor Vries ruimte is voor een uitbreiding (Vries Zuid). Dit naast de inbreiding- en transformatielocaties aan de Oude Asserstraat (nabij rotonde) waar 10 woningen worden gerealiseerd en de Tynaarlosestraat waar Woonborg ca. 15 grondgebonden woningen wil realiseren. Voor alle kernen geldt dat de vele verschillende woningbouwinitiatieven vragen om een zorgvuldige afstemming. Bij elk initiatief moet worden afgewogen of het bouwplan past bij de omgeving, de behoefte voldoende is en of de locatie en het bouwplan voldoen aan de woonwensen van de doelgroep.

In toenemende mate vraagt de samenleving om inspraak en invloed bij de keuzes rond de invulling van de eigen leefomgeving. Burgerparticipatie kan bijdragen aan het verkrijgen van draagvlak voor ruimtelijke plannen en ingrepen. Het is hierbij de opgave en uitdaging om als gemeente de juiste balans te vinden tussen de verschillende belangen die spelen bij gebiedsontwikkeling. Bijvoorbeeld het belang van een initiatiefnemer versus de belangen bij omwonenden of het algemeen belang versus individueel belang.

Voorziening afwaardering gronden

De voorziening afwaardering gronden dient om het verschil op te vangen tussen de historische kostprijs van de grond en de huidige actuele marktwaarde van de grond (zie ook onder gronden niet in exploitatie).

Er vindt geen rentetoerekening meer plaats en eventuele andere kosten, met name inzet capaciteit, komen ten laste van de algemene dienst.

Het saldo van deze voorziening per 31 december 2018 is ca. € 10,9 miljoen.

Verloop voorziening afgewaardeerde gronden				
Project	Saldo per 1-1-2018	Toevoeging	Vrijval	Saldo per 31-12-2018
Vriezerbrug Zuid	2.153.977	0	0	2.153.977
Broekveldt	773.893	0	0	773.893
Loopstukken 2e fase	330.525	0	0	330.525
Percelen Brongebied	2.014.466	0	0	2.014.466
Kern Vries	200.000	0	0	200.000
Bedrijventerrein Vriezerbrug	0	0	0	0
Gronden De Bronnen	5.440.372	0	0	5.440.372
	10.913.233	0	0	10.913.233

Risico's en weerstandsvermogen

Beleidskader

De gewijzigde wetgeving m.b.t de tussentijdse winstnemingen waarbij de PoC-methode dient te worden gevolgd, heeft er ook voor gezorgd dat wij onze methode voor de bepaling van de omvang van de risico's hebben moeten aanpassen. Waar eerder een risicoanalyse van alle mogelijke risico's per project werd gedaan, dienen de risico's nu te worden gesplitst in projectgebonden risico's en macro-economische risico's.

Lopende het jaar 2018 hebben wij alle projectgebonden risico's geïnventariseerd op basis van de RISMAN-methode. Deze methode behelst kortweg het in kaart brengen van de aanwezige risico's vanuit verschillende invalshoeken (politiek, maatschappelijk, financieel, ruimtelijk, juridisch, organisatorisch, technisch enz.)

Aan de hand van deze inventarisatie worden de belangrijkste risico's vastgesteld en de kans van optreden. Het gevolg van het optreden van een bepaald risico worden apart beoordeeld met getallen.

De uitkomst van deze risicoanalyse is een totaalbedrag van ruim € 4,9 miljoen aan projectgebonden risico's. De te nemen winsten in het jaar 2018 zijn gecorrigeerd met dit bedrag.

In onderstaande tabel worden de geïnventariseerde projectgebonden risico's per project weergegeven.

Herziene grondexploitaties per 1 januari 2019

Projectgebonden risico's	2019
Zuidoevers Zuidlaardermeer	62.956
Bedrijventerr.Vriezerbrug	0
Groote Veen	248.925
Donderen	6.700
Businesspark Ter Borch	2.161.000
Ter Borch	2.487.100
Dorpskern Eelde	
totaal	4.966.681

Daarnaast dienen we nu de macro-economische risico's apart te analyseren. Hiervoor hebben we een risicoanalyse op de geconsolideerde grondexploitaties uitgevoerd.

Deze risicoanalyse is uitgevoerd in de vorm van een Monte-Carlo simulatie gelijk aan de analyses van de drie grotere projecten in voorgaande jaren (Ter Borch, Groote Veen en Business Park).

Deze analyse bevat geen projectgebonden risico's waardoor deze methode geschikt is voor de bepaling van de macro-economische risico's.

Uit de uitgevoerde risicoanalyse zijn allerlei gegevens af te leiden. Echter, wij hebben het bij de belangrijkste gehouden. Namelijk de kans dat het verwachte eindresultaat daadwerkelijk wordt behaald en het geconsolideerde risico ten opzichte van het resultaat op contante waarde (verschil tussen het redelijkerwijs laagste te verwachten eindresultaat en het berekende geconsolideerde eindresultaat).

De opgenomen projecten zijn:

- Donderen
- Ter Borch
- Zuidoevers
- Vriezerbrug
- Groote Veen
- Business Park

Het geconsolideerde resultaat op contante waarde (inclusief genomen winsten tot en met 2017 en de correcties hierop, maar zonder nog te nemen winsten) is ca. € 10,37. De kans dat dit resultaat wordt gehaald is berekend op 50,4%. De kans op een positief eindresultaat op 100%.

Het minimale berekende resultaat waarbij 90% van de risico combinaties is meegenomen (5% - 95%) is € 6,82 miljoen op contante waarde. Het verschil tussen het geconsolideerde resultaat en het minimaal berekende resultaat is € 3,55 miljoen. Dit is het berekende maximale risico. Conform ons beleid ten aanzien van het bepalen van de risico's (Nota Grondbeleid) dient de helft (€ 1,78 miljoen) van deze berekende risico's daadwerkelijk te worden afgedekt binnen het weerstandsvermogen.

In totaal hebben we in 2019 reeds ruim € 3,38 miljoen afgedekt binnen het weerstandsvermogen.

Gelet op het gestarte participatietraject voor de Centrumontwikkeling Zuidlaren is er momenteel geen volledig concreet beeld van het ontwikkelperspectief van de PBH gronden, al staat wel in voldoende mate vast dat hier een ontwikkeling op gaat plaatsvinden. Dit maakt dat wij willen teruggrijpen op het ook al eerder toegepaste voorzichtigheidsprincipe door de gronden van deze locatie voor het verschil tussen een bij het ontbreken van een concreet ontwikkelplan realistische boekwaarde (inbrengwaarde) van maximaal ca 23 euro per m2 en de daadwerkelijke boekwaarde per m2 (ca 39 euro per m2) onder het via het weerstandsvermogen af te dekken risico te brengen. Om die reden wordt het bedrag van 3,38 miljoen euro opgehoogd met een bedrag van 2,16 miljoen euro tot een totaalbedrag van 5,54 miljoen euro.

Zie ook de paragraaf weerstandsvermogen.

Kapitaalgoederen

In deze paragraaf geven wij u inzicht in het beheer en onderhoud van onze kapitaalgoederen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud daarvan is medebepalend voor het voorzieningenniveau en de uitstraling van de gemeente.

Algemene financiële kaders met betrekking tot kapitaalgoederen

Financiële verordening

Op 26 maart 2013 is de financiële verordening voor de gemeente Tynaarlo door de raad vastgesteld. In deze verordening gaan artikel 10 en 18 specifiek in op kapitaalgoederen. Artikel 10 gaat over de waardering en afschrijving van vaste activa en artikel 18 gaat over het onderhoud van de kapitaalgoederen. Artikel 18 draagt het college o.a. op om voor een actuele nota openbare ruimte, rioleringsplan en onderhoud gebouwen te zorgen.

Notitie verkrijging/vervaardiging/vervanging en onderhoud van kapitaalgoederen (investeringen)

De nota activeren, waarden en afschrijven 2015 (investeringen) is vastgesteld door de raad op 10 november 2015. In deze nota staat hoe we financieel omgaan met investeringen en met onderhoudslasten.

Beleid

Nr.	Onderhouds-activiteit	Beleidskader	Beheerplan	Beschikking over een voorziening (ja/nee)	Korte toelichting (o.a. jaar van herziening nota en/of plan, looptijd plan)
1.	Wegen	Beheer Openbare Ruimte (BOR)	Licht in de openbare ruimte. Gesplitst in een technisch beheerplan en een ambitie beheerplan	Nee	Technisch beheerplan het ambitie-document afhankelijk van het technisch beheerplan. Voor BOR als geheel, evaluatie beheer openbare ruimte in 2019
2.	Wegen	Wegen	Het in beeld brengen van de wegenstructuur (fietspaden en wegen), waarbij de toekomstige functie in beeld wordt gebracht	Nee	Met de perspectieven nota 2019 in beeld welke investeringen in fietspaden, op korte termijn, nodig zijn
3.	Kunstwerken en beschoeiing	Beheer Openbare Ruimte (BOR)	Uitvoeringsprogramma in ontwikkeling	Nee	Inspectie 2017/2018, vaststelling Uitvoeringsprogramma in 2019
4.	Riolering	Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	Verbreed gemeentelijk Rioleringsplan Gemeente Tynaarlo	Ja	Huidig GRP is in de raad van 22 januari 2019 met twee jaar verlengd en valt daarna samen met de besluitvorming rond de Omgevingswet
5.	Groen	Beheer Openbare Ruimte (BOR)	Bomenstructuurplan Monumentale en	Nee	Evaluatie en update BOR

Nr.	Onderhouds-activiteit	Beleidskader	Beheerplan	Beschikking over een voorziening (ja/nee)	Korte toelichting (o.a. jaar van herziening nota en/of plan, looptijd plan)
		Landschaps-ontwikkelingsplan	herdenkingsbomen, Groene Dorpenplan, Speelruimteplan, "Overhoeken"		systematiek
6.	Begraven		Hoe om te gaan met begraven	Ja	Voorjaar 2019
7.	Gebouwen	Sober en doelmatig	Ultimo	Ja	Wordt jaarlijks voor de komende 10 jaar vastgesteld

Beheer openbare ruimte (BOR)

Tynaarlo is al een aantal jaren de beste woongemeente van Drenthe. Een titel waar we trots op mogen zijn. Dit wordt ingegeven door een hoog aandeel groen per inwoner, de vele bomen en monumentale bomen, de hagen en de groenstructuur. Passend hierbij zijn de vele zand- en oude gebakken klinkerwegen, die onze gemeente rijk is.

De verankering van de kwaliteit vindt plaats in het Beheer Openbare Ruimte (BOR). Dit stuk is in februari 2002 door de raad vastgesteld. Met de keuze van de raad voor het scenario "sober en degelijk" zijn toen voor de verschillende gebieden in de openbare ruimte, kwaliteitsniveaus vastgelegd.

In 2016, 2017 en 2018 is de staat van onderhoud van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte (groen en wegen), door een externe partij, doorgelicht. De algemene conclusie is dat we de buitenruimte, wat betreft groen op een basis niveau onderhouden. Onze wegen liggen gemiddeld onder een basis niveau. Dit is niet conform de afspraken met de raad van 2002. Op 8 december 2015 heeft de raad besloten extra budget beschikbaar te stellen. In 2018 is er drie maal een verzorgende schouw en één maal een technische schouw gehouden. De uitkomsten worden in het voorjaar 2019 gedeeld met de raad en op basis van wat is gemeten (weginspectie) wordt een onderhoudsplan opgesteld.

Wegbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

De lengte van het gemeentelijk wegennet bedraagt ca. 591 km. Het aantal km fietspad bedraagt 103 km. Aan zandwegen is 44 km in onderhoud. De lengte van de te onderhouden voetpaden bedraagt 182 km. Daarnaast zijn er nog 54 vaste bruggen en een sluis. De enige tunnel die we hadden is in 2016 verwijderd, nl. bij de PBH.

	Km	M ²	Aantal
<i>Asfaltwegen binnen de bebouwde kom</i>	105	526.237	613
<i>Asfaltwegen buiten de bebouwde kom</i>	149	615.740	293
<i>Fietspaden</i>	103	221.405	549
<i>Voetpaden</i>	182	374.213	2611
<i>Zandwegen</i>	44	162.246	80
<i>Totaal asfalt</i>	319	1.297.504	1276
<i>Totaal elementenverharding</i>	362	1.172.210	6697
<i>Lichtmasten</i>			7953

* De wegen en voetpaden die onder groen vallen zijn niet in deze tabel opgenomen. Door conversie van GBI 4 naar GBI 6 zijn een aantal wegonderdelen van de module groen naar wegen gegaan. Hierdoor zitten er afwijkingen in t.o.v. de nota kapitaalgoederen begroting van voorgaande jaren.

Beleidskader

Voor het onderhoud wordt jaarlijks een onderhoudsprogramma opgesteld. De gemeenteraad heeft in februari 2002 besloten om voor het wegenbestand uit te gaan van een basis kwaliteitsniveau, inhoudende sober en doelmatig onderhoud.

Consequenties voortvloeiende uit het beleidskader

Met de beschikbare middelen voeren we op de meest efficiënte wijze het onderhoud aan de wegen uit. Hierbij kijken we naar functie van het wegvak, type verharding, intensiteiten, enz. De weginspectie wordt uitgevoerd door eigen personeel.

Wijziging op beleidskader

Binnen het taakveld 2.1 (Hoofdstuk Verkeer en vervoer) horen de volgende taken: verkeersbeleid, verkeersmaatregelen, verkeersveiligheid, aanleg en onderhoud wegen, civiel technische kunstwerken, verlichting wegen, gladheidbestrijding, schoonhouden openbare ruimte, vergunningen.

Binnen de huidige systematiek van de wijze waarop het wegbeheer wordt uitgevoerd, wordt in het gekozen niveau (Basis) rekening gehouden met verschillende onderdelen. Hierbinnen vallen o.a.: wettelijke kaders, verkeersveiligheid, duurzaamheid, milieu, materiaalkeuzes en financiën. Bekeken zal worden of de aspecten veiligheid, functionaliteit en levensbestendigheid een hogere prioriteit kunnen krijgen.

Toekomst

In het voorjaar van 2019 krijgt de raad een ambitie document over onze wegen en fietspaden. Hierin staat aangegeven wat we beheren, wat het gebruik is van de wegen en wat we in de toekomst zien gebeuren met onze wegen en fietspaden.

Zandwegen

Een bijzondere tak van sport betreft het onderhouden van 44 kilometer zandweg. Het weer heeft op een zandweg veel meer invloed dan op een asfaltweg of een klinkerweg. Intensief gebruik van zandwegen en slechte weersomstandigheden maken het rijden op de zandweg soms onmogelijk. Dit is vervelend voor de inwoners. De afgelopen jaren hebben we een aantal maatregelen doorgevoerd op onze zandwegen. De wegen zijn ronder gelegd dan voorheen. Dit heeft als voordeel dat het water er makkelijker afloopt, het zand niet verzadigd raakt en dus een betere berijdbaarheid garandeert. De nadelen, o.a. moeilijker belopen van de zandwegen, wegen niet op tegen de uiteindelijke betere berijdbaarheid. Verder hebben we op een groot aantal plaatsen de naast liggende grondwal gedeeltelijk verwijderd, zodat het water beter in de berm wegloopt. Op een aantal plaatsen hebben we ook zand aangebracht, zodat de weg wat hoger komt te liggen en dus droger. Al met al zijn we tevreden hoe we de afgelopen jaren onze zandwegen in de benen hebben kunnen houden. Hiermee is de vraag beantwoord vanuit de raad wat betreft evaluatie zandwegen. Deze evaluatie heeft drie jaar geduurd.

Budgetten wegen

Omschrijving	2018 Werkelijk	2018 Begroting Na wijziging	2019 Begroting	2020 Begroting	2021 Begroting	2022 Begroting
Onderhoud wegen	1.668.000	1.514.000	1.845.000	1.891.000	1.919.000	1.952.000
Kapitaallasten wegen	106.000	108.000	309.000	305.000	303.000	295.000
Onderhoud verlichting	155.000	173.000	177.000	180.000	183.000	187.000
Kapitaallasten verlichting	63.000	64.000	63.000	62.000	61.000	61.000
Totaal	1.992.000	1.859.000	2.394.000	2.438.000	2.466.000	2.495.000

Bedragen afgerond op € 1.000

Lichtmasten

Binnen het huidige onderhoudsbudget (taakveld 2.1) worden ook (gedeeltelijke) vervangingen van armaturen/lampen en lichtmasten uitgevoerd. Voor het terugdringen van het energieverbruik zal er echter meer grootschalige vervangingen moeten plaatsvinden, waarbij extra geïnvesteerd zal moeten worden.

Jaarlijks wordt naast het regulier onderhoud en het oplossen van stringen ook lichtmasten vervangen en (verouderde) armaturen met hogere vermogens. Als vervanging worden passende armaturen toegepast, dit hoeven niet altijd energiezuinige LED-armaturen te zijn. Daar waar mogelijk worden lichtmasten verwijderd om energie- en onderhoudskosten te besparen.

Voor de perspectievennota 2019 willen we een technisch beheersplan in de raad brengen waarin we de technische kant van de lichtmasten in beeld brengen. Hierna volgt een ambitedocument middels een beeldend beleidsplan 'Licht in de openbare ruimte', wat 2019 in de raad wordt gepresenteerd. Voor de komende jaren worden hiermee de nieuwe lijnen uitgezet, hoe om te gaan met verlichting in de openbare ruimte. Hierbij komt naast openbare verlichting overigens ook sportveldverlichting, reclameverlichting en agrarische verlichting aan de orde.

Vervangingen van zowel lichtmasten als van armaturen zullen de komende jaren blijven plaatsvinden. Enerzijds vanwege de technische levensduur en anderzijds om energie te besparen in het kader van de energiemonitoring en deelname aan het energie akkoord om in 2020 20% op energie te besparen.

Kunstwerken en beschoeiing

Basisgegevens/uitgangspunten

	Meter	Aantal
Beton bruggen		38*
Houten bruggen		16*
Sluizen		1
Stalen beschoeiing	1900	
Kunststof beschoeiing	500	
Houten beschoeiing	7700	
Betonnen beschoeiing	100	

*De komende jaren groeit het aantal bruggen naar 73 stuks (Ter Borch en Grootte Veen)

Beleidskader

Voor het onderhoud wordt jaarlijks een onderhoudsprogramma opgesteld. De gemeenteraad heeft in februari 2002 besloten om voor de kunstwerken en beschoeiing uit te gaan van een basis kwaliteitsniveau, inhoudende sober en doelmatig onderhoud.

Het reguliere onderhoud bestaat uit het schoonmaken en desgewenst schilderen van de bruggen, vervangen van enkele planken en het repareren van betonerosie.

Wijziging op beleidskader

Geen

Toekomst

Er heeft in 2016, 2017 en 2018 een externe inspectie plaatsgevonden van alle bruggen waarbij zowel het onderhoud op de korte als de middellange termijn inzichtelijk is gemaakt. Uit deze inspectie blijkt dat de huidige budgetten op de korte en middellange termijn (drie jaar) voldoende zijn voor het onderhouden van de bruggen en de beschoeiingen. Onderhoud bestaat uit schilderen, planken vervangen, coaten beton, betonreparatie en incidenteel vervangen van lichte houten beschoeiingen.

Door gewijzigde regelgeving is bij een deel van de bruggen onduidelijkheid of deze voldoen aan de huidige eisen met betrekking tot draagkracht. De komende jaren moet hier aanvullend onderzoek naar gedaan worden. Dit zijn kostbare onderzoeken, omdat er van de bestaande bruggen weinig aanleg gegevens bekend zijn.

Er vindt onderzoek plaats naar de bruggen in Waterwijk in Eelderwolde. Er zijn schades aangetroffen en naar aanleiding hiervan zijn er gewichtsbepalingen ingesteld.

Diverse houten voet/ fietsbruggen in de gemeente komen aan het einde van hun levensduur en moeten op (korte) termijn vervangen worden.

De duiker met uitstraling brug over de Zeegserloop in Zeegse is vervangen. Deze in twee fasen gemetselde duiker had scheurvorming in het metselwerk en er was een aslast-bepaling ingesteld. Er is gekozen om de duiker om te zetten in een brug, waarbij we op deze bijzondere historische plek ook recht doen aan de fauna.

Budgetten kunstwerken en beschoeiing

Omschrijving	2018 Werkelijk	2018 Begroting Na wijziging	2019 Begroting	2020 Begroting	2021 Begroting	2022 Begroting
Onderhoud	257.000	274.000	281.000	287.000	292.000	297.000
Kapitaallasten	5.000	31.000	130.000	130.000	130.000	130.000
Totaal	262.000	305.000	411.000	417.000	422.000	427.000

Bedragen afgerond op € 1.000

Rioolbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

In de gemeente ligt 330 km vrij vervalriolering, 126 km persleiding, 436 drukunits, 83 rioolgemalen, 7 randvoorzieningen en 7 IBA's (individuele behandeling afvalwater). In totaal zijn 15.012 percelen aangesloten op het gemeentelijk rioelstelsel. De vervangingswaarde bedraagt € 296.000.000 (gegevens GRP 2014 – 2018).

	Km	Aantal
<i>Rioolaansluitingen</i>		15.012
<i>Rioolgemalen</i>		83
<i>Randvoorzieningen</i>		7
<i>Lijngoten (km) Trottoir- en straatkolken (st)</i>		15.900
<i>Vrij vervalriolering</i>	330	
<i>Drukleiding</i>	126	
<i>IndividueleBehandelingAfvalwater</i>		7
<i>Drukunits</i>		436

Beleidskader

Het Gemeentelijk Riolerings Plan is de weerslag van de wettelijke verplichting, dat gemeenten een rioleringsnota moeten hebben. Deze nota bepaalt de normen voor de kwaliteit van het milieu en het onderhoud van het rioelstelsel. Het eerste GRP voor Tynaarlo is vastgesteld op 20 juli 1999. In dit GRP is het beleid omschreven dat in de periode 1999 - 2003 is uitgevoerd.

In januari 2004 is het tweede GRP, geldend voor de periode 2004 - 2007 vastgesteld. Op 25 november 2008 is het derde GRP (verbreed) vastgesteld door de raad. Dit GRP heeft een looptijd tot 31 december 2013. Op 1 juli 2014 is het vierde GRP (verbreed) vastgesteld door de Raad, dat geschreven is door de beleidsmedewerkers water, riolering en milieu. Looptijd is tot 31 december 2018. Op 22 januari 2019 is dit GRP verlengd met twee jaar. Het volgende GRP zal op onderdelen samengaan in de omgevingswet en -visie. Resultaten uit de klimaatstresstest worden verwerkt en geven een richting om de omgeving voor 2050 water robuust en klimaatbestendig in te richten.

We voldoen in de hele gemeente op rioleringsgebied aan het waterkwaliteitsspoor dan wel de basisinspanning, waarbij het project afkoppelen Beethovenweg en Brouwersteeg in Eelde het laatste project is.

Water

In 2018 hebben wij als Tynaarlo een aanbesteding georganiseerd voor de gemeenten Assen, Noordenveld en Aa en Hunze. Het gaat hierbij om het baggeren van vijvers en watergangen. De uitvoering is in volle gang en wordt ook begeleid door een projectleider van Tynaarlo.

Tevens is er in 2018 deel II, bestek gereed maken baggeren vijvers en watergangen, opgestart. Wederom voor de gemeenten Assen, Aa & Hunze, Noordenveld en Tynaarlo. Ook deze werkzaamheden worden begeleid door Tynaarlo.

Budgetten riolering

Omschrijving	2018 Werkelijk	2018 Begroting Na wijziging	2019 Begroting	2020 Begroting	2021 Begroting	2022 Begroting
Onderhoud	529.000	513.000	526.000	536.000	546.000	556.000
Kapitaallasten*	843.000	880.000	1.220.000	1.211.000	1.249.000	1.286.000
Totaal	1.372.000	1.393.000	1.746.000	1.747.000	1.795.000	1.842.000

* excl. nog geplande investeringen GRP

Bedragen afgerond op € 1.000

Groenbeheer

Het totaal te beheren areaal groen is 593 ha, waarbij de volgende onderverdeling van toepassing is:

	Ha	Aantal
<i>Groen in bebouwde kom</i>	278	
<i>Landschappelijk groen</i>	116	
<i>Bermen en singels langs wegen</i>	146	
<i>Begraafplaatsen</i>	20	
<i>Sportvelden</i>	33	
<i>Speelplaatsen</i>		98
<i>Speeltoestellen</i>		373
<i>Sporttoestellen</i>		96
<i>Zandbakken</i>		26

Beleidskader

In 2003 is begonnen het openbaar groen aan de hand van het kwaliteitsniveau 'sober en degelijk' te onderhouden. Het totale groenareaal van bijna 600 ha. (inclusief berm en sportvelden) zou in 4 jaar tijd (2007) op het afgesproken kwaliteitsniveau gebracht zijn. Belangrijk instrument hiervoor is het Beheerprogramma GBI Groen. Het beheerprogramma GBI Groen stelt ons in staat om de planning ten aanzien van groenonderhoud te optimaliseren en te differentiëren, zodat er efficiënter kan worden gewerkt. Hierbij valt te denken aan de uitvoeringsplannen, maar ook het schouwen met betrekking tot de kwaliteitsniveaus. Tevens kunnen voor andere beleidsvelden de kosten voor groenonderhoud worden berekend.

Wijzingen op het beleidskader

Tynaarlo ligt met 182 m2 groen per inwoner ruim boven het landelijk gemiddelde van 47 m2. Hierdoor zijn de kosten van onderhoud openbaar groen hoger, maar het vele groen geeft ook de meerwaarde als groene long aan. Tynaarlo kenmerkt zich door een landschap met veel bomen, gras en hagen. Als gemeente hebben we een aantal bossen in ons bezit. De beheerskosten van bossen zijn laag. Het aandeel bloeiende planten en heesters is vergeleken met de omliggende gemeenten wel laag.

BOR

We onderhouden onze buitenruimte op een BOR-basis niveau conform de afspraken met de raad. Door mechanisatie, samenwerken en omvormingen kunnen we met minder budget het BOR-basis niveau nog steeds halen. In 2015, 2016, 2017 en 2018 is er geschouwd door een externe partij. De uitkomsten en eventuele aanpassingen voor seizoen 2019 gaan we met het college en de raad in het voorjaar 2019 delen.

Een punt van zorg is de bejegening van de medewerkers in de buitenruimte. We proberen het voor elke inwoner goed te doen, waarbij de kaders die we meegekregen hebben het uitgangspunt zijn. Vakkennis en vakmanschap worden helaas soms in twijfel getrokken. Dat is jammer en helpt niet mee de buitenruimte te verbeteren. We proberen de werkzaamheden zo uit te voeren en af te stemmen met de buurt, dat de interactie met de buurt op termijn verder gaat verbeteren.

Alescon / WPDA

Op 3 april 2018 zijn 24 medewerkers voorzien van een nieuwe jas met het logo hierop van de gemeente Tynaarlo. Een stap waar deze collega's heel blij van worden en waar we als gemeente ook best trots op mogen zijn. De 24 mannen werken voornamelijk in het groen in de zes wijkploegen.

Speelvoorzieningen

Op 16 februari 2010 is het Speelruimteplan Gemeente Tynaarlo vastgesteld. Hieruit komt naar voren dat de oppervlakte van de speelplaatsen 357 are beslaat en dat de economische waarde van de speelvoorzieningen € 1.162.500 bedraagt. De eenvoudige speelvoorzieningen als trapveldjes, basketbalveldjes en skatevoorzieningen beslaan een oppervlakte van 208 are. De Speelvoorzieningen in de wijken vergen de nodige aandacht in controle, reparatie, en beheer, conform het Attractiebesluit.

Budgetten groen

Omschrijving	2018 Werkelijk	2018 Begroting Na wijziging	2019 Begroting	2020 Begroting	2021 Begroting	2022 Begroting
Onderhoud	980.000	996.000	1.019.000	1.038.000	1.056.000	1.076.000
Kapitaallasten	3.000	3.000	3.000	3.000	0	0
Totaal	983.000	999.000	1.022.000	1.041.000	1.056.000	1.076.000

Bedragen afgerond op € 1.000

Gebouwenbeheer

Basisgegevens/uitgangspunten

De vastgoedportefeuille van deze gemeente omvat in 2018:

Taakveld	Taakveld omschrijving	Gebouwsort	Aantal
0.3	Beheer overige gebouwen en grond	Woningen en woonwagens	9
0.4	Overhead	Gemeentehuis	1
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Brandweerposten	3
4.2	Onderwijs huisvesting	Multifunctionele accommodaties	3
5.2	Sport	Sportaccommodaties	7
5.5	Cultureel erfgoed	Kerktorens en molens	4
5.7	Openbaar groen en recreatie	Toiletgebouw	0
6.1	Samenkracht/burgerparticipatie	Welzijnsaccommodaties	2
7.3	Afval	Gemeentewerf	1
7.5	Begraafplaatsen	Bergingen en aula's	6

Beleidskader

Het doel is het in stand houden van de gebouwen zodat een veilige functievervulling in onze gebouwen kan plaatsvinden met zo min mogelijk verstoringen. De uitgangspunten voor het gebouwenonderhoud zijn eeuwigdurende instandhouding op het niveau "sober en doelmatig". Het vastgoed registratieprogramma Ultimo stelt ons in staat het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen op een doeltreffende wijze te plannen en in meerjaren onderhoudsplanning te zetten. Jaarlijks stellen wij vanuit deze meerjaren onderhoudsplanning een uitvoeringsprogramma op voor het uitvoeren van onderhoud aan de gebouwen. Al vanaf 2000 werken we met de voorziening "Onderhoud gebouwen" om te komen tot een zo gelijkmatig mogelijke budgettering voor het te plegen onderhoud. Gemiddeld is per jaar een bedrag ter grootte van € 1.062.000 (afgerond) benodigd voor instandhoudingsonderhoud van de gebouwen, bij gelijkblijvende vastgoedportefeuille. Op basis van de werkelijke uitgaven rekenen wij elk jaar deze voorziening door en maken een prognose van de benodigde structurele middelen op langere termijn.

Ontwikkelingen

De terugtrekkende beweging van de gemeente naar haar kerntaken zal van grote invloed zijn op de omvang van de vastgoedportefeuille. Het aantal gebouwen in bezit en beheer van de gemeente zal afnemen door onder andere uitvoering van het accommodatiebeleid. Verouderde gebouwen worden vervangen door nieuwbouw. Daarnaast zullen oude schoolgebouwen aan de gemeente terugvallen. Hoewel eerst zal worden gekeken of en in welke mate behoud van deze gebouwen in de gemeentelijke vastgoedportefeuille wenselijk is, is de verwachting dat veel van deze locaties zullen worden verkocht al dan niet via herontwikkeling. In het accommodatiebeleid zijn voor onderwijs- en binnensportaccommodaties al uitgangspunten vastgesteld. Naar verwachting zal door uitvoering van het accommodatiebeleid en verkoop van vrijkomende woningen de omvang van de vastgoedportefeuille verder afnemen. Hierdoor zullen de totale exploitatiekosten en onderhoudslasten in de begroting verlaagd worden.

Voorziening gebouwen onderhoud

Omschrijving	2018 Begroting	2018 Rekening	2019 Begroting	2020 Begroting	2021 Begroting	2022 Begroting
Starting in onderhoudsvoorziening	942.923	942.923	968.000	968.000	968.000	968.000

Bedragen afgerond op € 1.000

Op basis van de meest actuele doorrekening van de voorziening onderhoud gebouwen is gebleken dat in 2029 een overschot van € 213.034 ontstaat. Dat overschot zal in de jaarrekening 2018 in het begrotingsresultaat uit de voorziening vrijvallen, conform het BBV.

Stand voorziening gebouwenonderhoud 01-01-2018	1.944.898
Toevoegingen	942.923
Onttrekkingen onderhoud 2018	437.206
Vrijval jaarrekening 2018	213.034
Stand voorziening gebouwenonderhoud 31-12-2018	2.237.581

Samenvatting

Tynaarlo is al een aantal jaren de beste woongemeente van Drenthe. Een titel waar we trots op mogen zijn. Dit wordt ingegeven door een hoog aandeel groen per inwoner, de vele bomen en monumentale bomen, de hagen en de groenstructuur. Passend hierbij zijn de vele zand- en oude gebakken klinkerwegen, die onze gemeente rijk is.

Onze buitenruimte ligt er conform de afspraken met de raad bij. Dit betekent dat we een rapportcijfer scoren, dat valt binnen de norm van "Basis". Dagelijks werken veel collega's hard in de openbare ruimte om dit cijfer waar te maken.

Een punt van zorg is de bejegening van de medewerkers in de buitenruimte. We proberen het voor elke inwoner goed te doen, waarbij de kaders die we meegekregen hebben het uitgangspunt zijn. Vakkennis en vakmanschap worden helaas soms in twijfel getrokken. Dat is jammer en helpt niet mee de buitenruimte te verbeteren. We proberen de werkzaamheden zo uit te voeren en af te stemmen met de buurt, dat de interactie met de buurt op termijn verder gaat verbeteren.

De Speelvoorzieningen in de wijken vergen de nodige aandacht in controle, reparatie, en beheer, conform het Attractiebesluit.

In het voorjaar van 2019 krijgt de raad een ambitiesdocument over onze wegen en fietspaden. Hierin staat aangegeven wat we beheren, wat het gebruik is van de wegen en wat we in de toekomst zien gebeuren met onze wegen en fietspaden.

Naar verwachting zal door uitvoering van het accommodatiebeleid en verkoop van vrijkomende woningen de omvang van de vastgoedportefeuille verder afnemen. Hierdoor zullen de totale exploitatiekosten en onderhoudslasten in de begroting verlaagd worden.

Bedrijfsvoering

Koers!

De dienstverlening in de gemeente Tynaarlo maakt een ingrijpende ontwikkeling door. Niet langer vormt de organisatie het uitgangspunt voor de wijze van dienstverlening, maar de logica van de burgers en ondernemers. Inwoners gaan in toenemende mate bepalen hoe hun directe leefomgeving wordt beheerd. Wij doen hierin een stapje terug en gaan een adviserende en ondersteunende positie innemen. Loslaten en vertrouwen geven. Flexibel omgaan met beleid en regelgeving. Niet meer denken in regels, maar in doelen; van 'nee, tenzij' naar 'ja, mits'. Daarnaast hebben we in 2018 belangrijke stappen gezet als het gaat om de digitale ontwikkeling. Onze website is gebruiksvriendelijker geworden, inwoners kunnen vanuit huis steeds meer producten aanvragen, we werken met identiteitscanners om identiteitsfraude tegen te gaan en we hebben we app aangeschaft om de verkiezingen die in 2019 gehouden worden makkelijker, veiliger en beter te organiseren.

Visie HRM/Strategische personeelsplanning

In het uitvoeringsprogramma "Leef de ruimte die je krijgt" en in onze organisatievisie KOERS! geven we aan dat we een flexibele en transparante organisatie willen zijn die handelt vanuit het perspectief van onze inwoners. De huidige samenleving vraagt van ons deze manier van werken. Onze inwoners willen niet langer een gemeente die *over* hen beslist, maar een gemeente die *met* hen beslist. De samenleving bepaalt steeds meer zelf hoe hun leefomgeving eruit ziet.

Wij als organisatie doen een stapje terug en nemen een adviserende en ondersteunende rol op ons. We vertrouwen op de zelfredzaamheid van onze inwoners. Van ons wordt gevraagd te functioneren als 'eerste overheid' en dat zo efficiënt en digitaal mogelijk te doen, maar als het nodig is ook bij burgers, bedrijven en instellingen aan tafel te schuiven. Dat vraagt om een flexibele organisatie, een organisatie die niet vastzit aan een systeemwereld, maar in staat is om lenig vanuit haar kerntaken en opgaven te opereren.

We hebben in het voorjaar van 2018 de strategische personeelsplanning 2018 – 2022 opgesteld. De strategische personeelsplanning (SPP) vormt een belangrijke basis om de juiste personen, op het juiste moment, op de juiste plaats in de organisatie aanwezig te hebben om de werkzaamheden uit te voeren. Met behulp van een SPP ontstaat aldus inzage in het huidige personeelsbestand en wordt inzichtelijk wat de behoefte aan personeel is op de korte en middellange termijn. Dit geeft de mogelijkheid om maatregelen te nemen om de gewenste (interne) mobiliteit te ondersteunen. Op deze manier biedt een SPP een handvat om richting het huidige college aan te geven welke accenten en doelstellingen binnen de bestaande organisatie kunnen worden gerealiseerd en waarvoor extra middelen beschikbaar zullen moeten worden gesteld.

De strategische personeelsplanning 2018 – 2021 is opgesteld om een inzicht te krijgen in de huidige organisatie en organisatieontwikkeling die we voor de komende jaren voorzien. Concreet geeft het SPP inzicht in:

1. De vaste formatie die benodigd is voor wettelijke (niet-beïnvloedbare) taken in de periode 2018 – 2021 (regulier/cyclische taken). De basis op orde maakt hier onderdeel van uit;
2. De vaste formatie die flexibel inzetbaar is in de jaren 2018 – 2021 (expertisecentrum);
3. De benodigde externe tijdelijke inzet.

Tevens draagt deze SPP bij aan de realisatie van de organisatievisie Koers!. Oftewel de vorming van een kernbezetting met een flexibele schil; met generalisten in plaats van specialisten in een participatieve werkomgeving. Met het vaststellen van de begroting 2019 is een bedrag van € 500.000 beschikbaar gesteld om de kwaliteit van de organisatie op het gewenste niveau te brengen en te houden. Tevens is voor de uitvoering van het collegeprogramma € 291.000 beschikbaar gesteld om de benodigde capaciteit voor de uitvoering te kunnen organiseren.

Het opstellen van het SPP is niet een eenmalige actie geweest, maar deze wordt vanaf 2019 twee maal per jaar geactualiseerd, waarbij uiteindelijk niet alleen de kwantitatieve organisatie in beeld wordt gebracht, maar uiteindelijk ook de kwalitatieve organisatie wordt betrokken.

Informatieveiligheid & Privacy

Voor informatieveiligheid hebben we in 2018 het normenkader “de Tynaarloose maat” vastgesteld, op diverse wijzen aandacht besteed aan bewustwording en ons voor de eerste maal via ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) verantwoord over de kwaliteit van informatie en informatieveiligheid. ENSIA heeft tot doel het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten verder te professionaliseren door het toezicht te bundelen en aan te sluiten op de gemeentelijke planning & control-cyclus. Voor 2019 staat naast de ENSIA verantwoording ook de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten weer op het programma. Verder zal worden gekeken naar de consequenties van de aankomende implementatie van de ‘nieuwe BIG’: de Baseline Informatiebeveiliging Overheid in 2020.

Voor privacy was 2018 het jaar van de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Zo is er een start gemaakt met het verwerkingsregister en is de procedure voor het melden van datalekken geoptimaliseerd. Ook hebben we privacybeleid vastgesteld en noodzakelijke verwerkersovereenkomsten afgesloten met externe partijen. Daarnaast worden inwoners nu gefaciliteerd in het uitoefenen van hun nieuwe rechten onder de AVG. In 2019 gaan we werken aan de uitvoering van de Privacy Impact Assessments op onze processen. Ook zal het privacybeleid worden geëvalueerd en gaan we werken aan een privacy control framework.

Voor zowel informatieveiligheid als privacy staat bewustwording hoog op de agenda. In 2019 zal dit onder andere vorm krijgen in een week van de bewustwording in het tweede kwartaal.

Medewerker betrokkenheidsonderzoek (MBO)

In 2018 is een medewerker betrokkenheidsonderzoek uitgevoerd door InterSpiegel. Dit bureau heeft ook het onderzoek in 2015 uitgevoerd, waardoor de uitkomsten onderling te vergelijken waren. De uitkomsten van het onderzoek in 2018 zijn positief. De uitkomsten zijn gedeeld en besproken in de teams. Voor de toekomst wordt bekeken op welke manier een nieuw onderzoek vorm kan worden gegeven.

Samenwerking Drentse Aa (SDA)

Er is het afgelopen jaar een grote stap gezet ten aanzien van de verdere samenwerking op het gebied van belastingen, PSA en inkoop. De OR'en van de drie gemeenten hebben positief geadviseerd op de drie samenvoegingen en de bonden en hun leden zijn akkoord gegaan met het arbeidsvoorwaardelijke deel. Met ingang van 1 april 2018 zijn de formele samenvoegingen van belastingen, PSA en inkoop een feit. Medewerkers zijn vanaf dat moment in dienst getreden bij de uitvoerende gemeente.

Gemeente Tynaarlo voert nu de personeels- en salarisadministratie uit voor de drie SDA-gemeenten en de gemeenschappelijke Regelingen Werkplein Drentse Aa (WPDA), Gemeentelijke Kredietbank (GKB), Recreatieschap Drenthe en Veiligheidsregio Drenthe. Met de SDA-gemeenten zijn dienstverleningsovereenkomsten afgesloten. In 2019 willen we dit ook toepassen voor de overige organisaties.

In 2018 is een start gemaakt om de HR-processen verder te standaardiseren. Door een uniforme werkwijze toe te passen kan in de toekomst ook efficiënter worden gewerkt. De uitgangspunten van de samenwerking, Kwaliteit-Kwetsbaarheid-Kennis-Kosten-Klant worden door deze maatregelen ook verder gestalte gegeven.

Zaakgericht werken

In 2018 hebben we een groot aantal processen geïmplementeerd in het zaakstelsel Mozard. Ingevulde webformulieren van de nieuwe website van Tynaarlo komen op deze manier automatisch binnen bij het juiste team/behandelaar en worden bij het hiervoor bestemde dossier digitaal opgeborgen en zijn eenvoudig vindbaar. Meldingen openbare ruimte, snippergroen, verkoop bouwkvelds, bezwaar- en beroepsprocedures zijn enkele andere processen die nu volledig in het zaakstelsel worden verwerkt. In 2019 wordt onder andere het (interne) bestuurlijke besluitvormingsproces via Mozard ontsloten en kunnen zaken afgehandeld worden op iPad en Smartphone, zodat bijvoorbeeld medewerkers van de buitendienst direct na het oplossen van een melding dit via de digitale weg kunnen terugkoppelen aan de melder.

Tevens participeren wij op informatie- en automatisering gebied in diverse projecten, waarbij de aankomende omgevingswet een belangrijk onderdeel is. Wij zijn bezig met het scheppen van de voorwaarden, zodat Tynaarlo bij inwerkingtreding van de omgevingswet begin 2021 voldoet. Zo zal de

ICT basis op orde moeten zijn, waarvoor in 2019 nieuwe storage wordt aangeschaft en Citrix wordt geüpgraded, waardoor medewerkers kunnen vertrouwen op een stabiele IT-omgeving.

Digitalisering P&C cyclus

Eind 2018 is ons pakket Begroten & Verantwoorden uitgebreid met een module waardoor wij onze P&C producten digitaal kunnen verwerken. In een kort tijdsbestek is deze ontwikkeling uitgerold en is deze jaarrekening met de nieuwe digitale manier tot stand gekomen.

Nieuwe website

Er is in 2018 een nieuwe gemeentelijke website opgeleverd. Deze website is primair gericht op dienstverlening en na de laatste inzichten volledig gebouwd rondom de gebruiker. Vragen als: wat vinden gebruikers belangrijk, waarvoor wordt de website gebruikt, en welke weg legt men af naar de informatie of gewenste handeling stonden centraal.

Bij de totstandkoming is nauw samengewerkt met een heterogene werkgroep bestaande uit ouderen, jongeren, ondernemers, etc. Wet- en regelgeving is er op gericht om in een voortdurend ontwikkelende digitale omgeving de toegankelijkheid van online toepassingen zo goed mogelijk te borgen. Toegankelijkheid is daarom een vast onderwerp op de agenda van het ontwikkelteam (dit team bestaat uit betrokken medewerkers van de gemeente en de leverancier). De website wordt periodiek doorgelicht door een onafhankelijk specialist. Bovendien is onze website ontwikkeld met het VN-panel. De voortgang die wij als gemeente op het terrein van toegankelijkheid boeken en de ervaringen die de panelleden opdoen worden regelmatig met elkaar besproken.

Verder is er binnen bestaande middelen een ontwikkelbudget gereserveerd om de website voortdurend te blijven verbeteren op basis van kwantitatieve en kwalitatieve gebruikerservaringen.

Integriteitsbeleid; professioneel vakmanschap

Bevordering van het integriteitsbewustzijn vindt plaats door aandacht voor diverse thema's in het personeelsblad Inzicht, kennismaking met de vertrouwenspersonen in de organisatie en de Arbo coördinator. Nieuwe medewerkers leggen de eed of de belofte af ten overstaan van de directeur. Medewerkers bespreken bij deze bijeenkomsten integriteitsdilemma's uit de dagelijkse praktijk met elkaar en met de directeur. In 2018 zijn vier van deze bijeenkomsten georganiseerd.

Medewerkers kunnen terecht bij hun leidinggevende bij een vermoeden van integriteitsschending, bij de twee interne vertrouwenspersonen of bij de externe vertrouwenspersoon. In 2018 hebben de interne vertrouwenspersonen geen gesprekken gevoerd met medewerkers. Van buiten de organisatie is een melding van een vermoeden van een integriteitsschending gedaan. Deze melding is onderzocht en wegens onvoldoende onderbouwing niet in behandeling genomen.

Interbestuurlijk toezicht

Interbestuurlijk toezicht door de gemeenteraad

Interbestuurlijk toezicht is het toezicht van de ene overheid op de andere. Als gemeente stellen wij verantwoordingsrapportages op die naar provincie of ministeries / rijk worden gestuurd, omdat zij een toezichthoudende rol hebben. Ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat het toezicht door andere overheden soberder, selectiever en risicogerichter plaats moet vinden. Daarbij is ook de ontwikkeling dat vertegenwoordigende organen zoals de gemeenteraad het toezicht uitoefenen op de medebewindstaken die door de colleges worden uitgevoerd. Per 1 oktober 2012 is de wet van kracht geworden die de herziening van het interbestuurlijk toezicht regelt.

Toezichtcriteria ontwikkeld in Drenthe voor zelfbeoordeling

Samen met gemeenten in Drenthe zijn op basis van de gewijzigde wetgeving toezichtscriteria ontwikkeld, op basis waarvan een zelfbeoordeling plaats kan vinden over de mate waarin de medebewindstaken voldoende zijn uitgevoerd. Ook is in Drenthe afgesproken dat deze zelfbeoordeling een plek heeft in de P&C cyclus van de gemeente en op die manier deel uit kan maken van de jaarrekening, waarbij in de jaarrekening 2014 voor het eerst deze nieuwe verantwoording wordt opgenomen. De werkwijze en de criteria zijn opgenomen in een brief van de provincie Drenthe van 6 juni 2014.

Medebewindstaken

De volgende taken die door de gemeente in medebewind worden uitgevoerd worden verantwoord, en ook is aangegeven wat het belang is van het toezicht:

Monumentenwet

Monumenten	Groen/Oranje/Rood	Toelichting
Gemeente heeft bij de vaststelling van nieuwe bestemmingsplannen, of bij vrijstelling op bestaande plannen, aangegeven op welke wijze wordt omgegaan met in geding zijnde cultuurhistorische en archeologische waarden; deze bestemmingsplannen zijn bestuurlijk vastgesteld.		Bijna alle bestemmingsplannen zijn sinds de vaststelling van CWK en AWK geactualiseerd. In deze nieuwe bestemmingsplannen is de bescherming van cultuurhistorische en archeologische waarden geregeld via dubbelbestemmingen of extra bepalingen binnen de hoofdbestemming. Daar waar nog een ouder bestemmingsplan geldt kan via de Monumentenverordening alsnog een vergelijkbaar beschermingsregime worden afgedwongen.
Gemeente heeft een commissie ingesteld die adviseert over omgevingsvergunningen voor het aanpassen van een beschermd monument en vraagt deskundig advies bij vergunningverlening waarbij cultuurhistorische en/of archeologische waarden aan de orde zijn.		Ja, de commissie is in 2017 versterkt met een specialist op het gebied van gebouwde Monumenten en komt op regelmatige basis bijeen om over bouwplannen te adviseren.
Binnen de gemeente vindt adequaat toezicht en handhaving plaats op het gebied van monumenten en archeologie; dit is tevens vastgelegd in documenten.		Handhaving is organisatorisch geregeld, maar de personele inzet is beperkt ten opzichte van het gemeentelijke grondoppervlak. Er wordt echter adequaat gereageerd op meldingen.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		De personele inzet voor Monumentenzorg is beperkt. Naar behoefte betreft de gemeente benodigde kennis bij het Steunpunt Monumentenzorg, de Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed of een andere externe specialist..

Huisvesting statushouders

Huisvesting statushouders	Groen/Oranje/Rood	Toelichting
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (eerste helft van het jaar) op het gebied van huisvesting van statushouders en heeft geen achterstand of loopt hierop in.		De taakstelling in het eerst half jaar van 2018 is gehaald.
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (tweede helft van het jaar) op het gebied van huisvesting van statushouders en heeft geen achterstand of loopt hierop in.		De taakstelling in het 2 ^e half jaar is gehaald.

Huisvesting statushouders	Groen/Oranje/Rood	Toelichting
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Nee

Ruimtelijke ordening

Ruimtelijke ordening	Groen/Oranje/Rood	Toelichting
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde structuurvisie(s) conform de wettelijke vereisten.		<p>In hoofdzaak zijn de bestaande structuurvisies actueel. De belangrijkste structuurvisies in het kader van ruimtelijke ordening (en volkshuisvesting) zijn:</p> <p>Structuurplan gemeente Tynaarlo (2006) Wonen (2013) Structuurvisie Archeologie (2013) Structuurvisie Cultuurhistorie 2014-2024 (2014)</p> <p>Met de wetenschap dat de Omgevingswet in 2021 in werking zal treden is de gemeente op dit moment gestart met het proces voor het opstellen van een nieuwe Omgevingsvisie ter vervanging van Structuurplan 2006.</p> <p>Op dit moment is het startdocument hiervoor afgerond. De aanbesteding voor het adviesbureau, waarmee de gemeente de Omgevingsvisie zal opstellen, is in de afrondende fase.</p> <p>De verwachting is dat de gemeente Tynaarlo over een nieuwe Omgevingsvisie beschikt op het moment dat de Omgevingswet in werking treedt.</p>
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde bestemmingsplannen conform de wettelijke vereisten.		<p>In 2018 is de beheersverordening Eelde-Paterswolde vastgesteld, waardoor op dat moment overal een actuele planologische regeling bestond.</p> <p>Met het oog op met de nieuwe Omgevingswet is onlangs een wetsvoorstel aangenomen waardoor de 10-jaarlijkse actualiseringsplicht is vervallen. Voorwaarde is wel dat de bestemmingsplannen digitaal raadpleegbaar zijn (via www.ruimtelijkeplannen.nl). Met deze laatste voorwaarde is de gemeente Tynaarlo op dit moment bezig, door het digitaal maken van enkele bestemmingsplannen.</p>
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Nee

Archief

Archief	Groen/Oranje/Rood	Toelichting
Het beheer van zowel analoge als digitale overheidsinformatie voldoet aan toetsbare eisen van een toe te passen kwaliteitssysteem.		Op basis van artikel 16 van de Archiefwet is een werkend kwaliteitssysteem verplicht. Dit systeem is niet formeel ingericht. In de praktijk worden er steekproefsgewijze controles op o.a. authenticiteit, herkomst, adressering en compleetheid van zaken uitgevoerd.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt in goede, geordende en toegankelijke staat gebracht.		De analoge archieven zijn toegankelijk via de applicatie Maisflexis. De digitale documenten zijn via Maisflexis tot 2017 en vanaf 2017 via het zaakstelsel Mozard toegankelijk. Het zaakgericht werken verdient in de organisatie nog meer aandacht. Informatie buiten het zaakstelsel is minder toegankelijk, zodat we nog niet kunnen spreken van een goede geordende staat van de digitale informatie.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt tijdig vernietigd dan wel overgebracht, openbaar gemaakt en beschikbaar gesteld.		De vernietiging van analoge en digitale archiefbescheiden heeft t/m het jaar 2018 plaatsgehad. De overbrenging van archieven dient nog te geschieden.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt duurzaam beheerd en is geplaatst in daartoe geëigende beheeromgevingen.		Voor de analoge archieven is er een goed geoutilleerde archiefbewaarplaats. De opslag van digitale bestanden in Tynaarlo en de uitwijk in Assen wordt op adequate wijze beheerd. De digitale informatie in Mozard en Maisflexis staan beide in de cloud opgeslagen in Eindhoven en Groningen. Voor beide omgevingen zijn bewerkersovereenkomsten afgesloten.
Er is een passend verbeterplan voor het archiefbeheer; dit is alleen aan de orde als er niet (volledig) wordt voldaan aan alle bovengenoemde punten.		Een verbeterplan is in ontwikkeling. Verbeterpunten zijn opgenomen in het jaarverslag informatievoorziening.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		Extra aandacht is noodzakelijk voor de kwaliteit van het archiefbeheer, zowel beleidsmatig als in de uitvoering. Verbeteringen van het archiefbeheer worden inmiddels i.s.m. Drents Archief doorgevoerd.

Omgevingswet

Omgeving	Groen/Oranje/Rood	Toelichting
Gemeente heeft een actueel beleid op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), inclusief veiligheid, bouwplantoetsing, bodembeleid en een probleem- en risicoanalyse.		Het VTH beleid is in december 2016 vastgesteld.
Gemeente heeft een consistent en duidelijk, bestuurlijk vastgesteld Jaarprogramma op het gebied van VTH, met voldoende operationele doelen.		Jaarprogramma 2019 is in december 2018 vastgesteld.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgesteld Jaarverslag op het gebied van VTH.		Jaarverslag 2018 is op tijd vastgesteld.
Uit het Jaarverslag blijkt dat doelen en normen op het gebied van VTH zijn behaald volgens de wettelijke vereisten.		Provincie heeft Jaarverslag als goed beoordeeld. Er miste enkel een passage over controles op "eigen vergunningen".
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsverordening op het gebied van VTH.		Verordening is vastgesteld door Raad.
Totaalbeeld <i>Is er reden voor extra aandacht?</i>		De cyclus van programma en verslag is op orde.

Jaarrekening 2018

Jaarrekening 2018

De jaarrekening is opgesteld volgens de richtlijnen van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) Met de jaarrekening wordt via de balans met toelichting en de hoofdstukrekening met toelichting, de financiële verantwoording afgelegd over het jaar 2018.

De jaarrekening 2018 bestaat uit:

- Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- Balans per 31 december 2018
- Hoofdstukrekening over het begrotingsjaar 2018
- Toelichting op de balans
- Toelichting op de Hoofdstukrekening
- SiSa 2018 Bijlage verantwoordingsinformatie
- Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Grondslagen

Grondslagen voor waardering resultaatbepaling

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten 2004 (BBV), welke op een aantal uitzonderingen na, is gebaseerd op de verslaggeving voorschriften volgens het Burgerlijk Wetboek, boek 2, titel 9. Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de september circulaire van het boekjaar.

Waarderingsgrondslagen.

De waarderingsgrondslagen van de jaarrekening van de Gemeente Tynaarlo zijn in lijn met de BBV en de financiële verordening. Voor waardering wordt uitgegaan van de historische kostprijs tenzij anders vermeld. Activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarde. Kosten en opbrengsten worden verantwoord op basis van het baten en lasten stelsel. Winsten worden alleen in aanmerking genomen als ze gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong hebben voor het einde van het boekjaar, worden opgenomen als zij bekend zijn geworden voor de opstelling van de jaarcijfers.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Materiële vaste activa

Deze investeringen zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De afschrijving vindt plaats volgens zowel de lineaire als de annuïteitenmethode, naar algemeen aanvaarde grondslagen en is gebaseerd op de verwachte gebruiks- of levensduur.

Financiële vaste activa

De onder de Financiële vaste activa opgenomen leningen verstrekt aan derden worden gewaardeerd tegen nominale waarden. De belangen in deelnemingen tegen verkrijgingprijs of marktwaarde als deze lager is als de verkrijgingprijs.

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, moet een verliesvoorziening worden getroffen voor het verschil tussen de boekwaarde en de lagere marktwaarde of dient te worden afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde. Indien de noodzakelijke waardecorrectie via het treffen van een voorziening is gedaan dan wordt de voorziening verhoogd of verlaagd wanneer de marktwaarde in een later stadium verder afneemt dan wel weer afloopt.

Winstneming uit complexen.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen winstneming en liquidatie. In principe wordt de winst uit een complex gehaald als deze is gerealiseerd. Bij liquidatie later, zal dan nog een klein resultaat over blijven.

Winst is gerealiseerd als in een (deel-)plan de winst met voldoende zekerheid vaststaat. Hierbij dient de percentage of completion methode (PoC) worden gevolgd waarbij tevens rekening moet worden gehouden met zowel het voorzichtigheidsbeginsel als het realisatiebeginsel. Bij de bepaling van de tussentijdse winst dient rekening te worden gehouden met de risico's die specifiek samenhangen met de nog te realiseren kosten en opbrengsten van de individuele grondexploitaties (project gerelateerde risico's).

Vorderingen

Vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, indien noodzakelijk verminderd met een voorziening voor oninbare bedragen.

Reserves

Reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen en verliezen die zich hebben voorgedaan per balansdatum en waarvan de omvang redelijkerwijs kan worden geschat. De voorzieningen zijn

opgenomen tegen nominale of contante waarde. Daarnaast worden voorzieningen gevormd voor vooruitontvangen bedragen van derden met een specifiek bestedingsdoel (bijv. Riool, Reiniging en Begraven).

Langlopende schulden

Onder de langlopende schulden worden verstaan de schulden met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van één jaar of langer. De langlopende schulden worden gewaardeerd tegen de oorspronkelijke waarde vermindert met de aflossingen.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bepalingsgrondslagen resultaat

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Voor zover noodzakelijk zijn ten laste van de exploitatie voorzieningen getroffen voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang per balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten;
- risico's ter zake van verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs in te schatten.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen, respectievelijk schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie voor gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming namelijk vier jaar. Als er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) moet wel een verplichting worden gevormd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Indeling baten en lasten

De indeling van de baten en lasten wijkt af van voorgaande jaren omdat aansluiting is gezocht bij de indeling op basis van taakvelden.

Borg en garantiestellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Gelijkblijvende arbeidskostengerelateerde verplichtingen

Tynaarlo maakt gebruik van de vrijstelling voor het opnemen van voorzieningen indien sprake is van gelijkblijvende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume (voorbeeld wethouderspensioenen). Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Balans per 31 december 2018

(bedragen x € 1.000,-)

ACTIVA	31.12.2018		31.12.2017	
<u>Vaste activa</u>				
<i>Immateriële vaste activa</i>				
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	510		339	
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	274		0	
<i>Totaal immateriële vaste activa</i>		784		339
<i>Materiële vaste activa</i>				
Investeringen met een economisch nut	62.083		47.992	
Investeringen met een economisch nut , waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.	28.185		25.554	
Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	2.663		2.413	
<i>Totaal materiële vaste activa</i>		92.931		75.959
<i>Financiële vaste activa</i>				
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	412		412	
Leningen aan woningbouwcorporaties	6.840		7.225	
Leningen aan deelnemingen	766		766	
Overige langlopende leningen	1.670		756	
<i>Totaal Financiële vaste activa</i>		9.688		9.159
Totaal vaste activa		103.403		85.457
<u>Vlottende activa</u>				
<i>Voorraden</i>				
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	19.810		29.201	
<i>Totaal voorraden</i>		19.810		29.201
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>				
Vorderingen op openbare lichamen	3.978		2.911	
Overige vorderingen	1.259		1.487	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	192		16.825	
<i>Totaal uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar</i>		5.429		21.223
<i>Liquide middelen</i>				
Kassaldi	6		4	
Banksaldi	61		76	
<i>Totaal liquide middelen</i>		67		80
<i>Overlopende activa</i>				
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	196		140	
Overige overlopende activa	4.415		3.849	
<i>Totaal overlopende activa</i>		4.611		3.989
Totaal vlottende activa		29.917		54.493
TOTAAL ACTIVA		133.320		139.950

PASSIVA	31.12.2018		31.12.2017	
<u>Vaste passiva</u>				
<i>Eigen vermogen</i>				
Algemene reserve	16.404		13.856	
Bestemmingsreserves	39.662		39.541	
Resultaat na bestemming	1.505		10.206	
<i>Totaal eigen vermogen</i>		57.571		63.603
<i>Voorzieningen</i>				
Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's	787		682	
Voorziening ter egalisering van de kosten	2.238		1.945	
Voorziening voor middelen van derden met gebonden bestemming	6.962		4.724	
<i>Totaal voorzieningen</i>		9.987		7.351
<i>Vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer</i>				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	51.504		55.982	
<i>Totaal vaste schulden met een looptijd van één jaar of langer</i>		51.504		55.982
Totaal vaste passiva		119.062		126.936
<u>Vlottende passiva</u>				
<i>Netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar.</i>				
Banksaldi	3.294		3.136	
Overige schulden	5.980		3.995	
<i>Totaal netto-vlottende schulden korter dan één jaar.</i>		9.274		7.131
<i>Overlopende passiva</i>				
Vooruitontvangen bedragen betreffende uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	321		205	
Overige vooruitontvangen bedragen	151		0	
Overige overlopende passiva	4.512		5.678	
<i>Totaal overlopende passiva</i>		4.984		5.883
Totaal vlottende passiva		14.258		13.014
TOTAAL PASSIVA		133.320		139.950

Het risicodragend bedrag voor de Gemeente Tynaarlo met betrekking tot gegarandeerde geldleningen bedraagt ultimo 2018 € 34.075.945

Hoofdstukrekening

	Primitieve begroting 2018			Begroting na wijziging 2018			Werkelijk 2018			Verskil
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	
0: Bestuur en ondersteuning	1.031	3.127	-2.096	2.244	2.563	-319	2.874	3.010	-136	183
1: Veiligheid	28	2.011	-1.983	78	2.058	-1.979	94	2.058	-1.964	15
2: Verkeer, vervoer en waterstaat	84	3.793	-3.709	141	3.208	-3.066	203	3.253	-3.050	16
3: Economie	2.434	3.035	-601	2.434	3.657	-1.223	2.998	4.700	-1.703	-480
4: Onderwijs	71	3.655	-3.584	71	3.044	-2.973	102	2.888	-2.786	186
5: Sport, cultuur en recreatie	674	6.506	-5.832	659	6.761	-6.102	735	6.517	-5.782	320
6: Sociaal domein	7.036	24.592	-17.555	7.615	29.306	-21.690	8.112	28.945	-20.834	857
7: Volksgezondheid en milieu	6.063	6.363	-300	6.200	8.750	-2.550	6.586	9.243	-2.656	-106
8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	10.962	11.668	-706	11.207	12.017	-810	11.135	13.697	-2.562	-1.751
										0
Algemene dekkingsmiddelen	44.317	1.821	42.496	45.399	1.622	43.777	45.541	1.625	43.917	140
Overhead	161	8.306	-8.145	395	7.936	-7.540	1.125	9.615	-8.490	-950
Heffing VPB	0	86	-86		86	-86	0	-16	16	101
Bedrag onvoorzien	0	33	-33	0	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	72.861	74.996	-2.134	76.445	81.008	-4.563	79.505	85.536	-6.031	-1.469
Toevoegingen en onttrekkingen reserves	2.924	790	2.134	8.023	3.461	4.563	10.959	3.423	7.536	2.973
Resultaat			0			0			1.505	1.505

EMU- saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investerings tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investerings in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Werkelijk 2018
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
1 Exploitatie vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	11.239	-1.333	-6.031
+2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	2.426	2.959	2.368
+3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	1.579	1.112	3.711
-4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	9.211	3.869	21.520
+5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht.	0	0	0
+6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord.	0	0	0
-7 Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw -, w oonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	4.221	7.863	4.475
+8 Baten bouw grondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord.	18.166	10.908	11.573
-9 Lasten op de balanspost voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen.	724	652	1.090
+10 Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de exploitatie lopen maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten.	0	0	0
+11 Verkoop van effecten:			
- gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee
- zo ja w at is bij verkoop de verw achte boekw inst op de exploitatie?	--	--	--
Berekend EMU-saldo	19.254	1.262	-15.464

Toelichting op de balans

Toelichting op de balans per 31 december 2018

ACTIVA

Vaste activa

De vaste activa hebben ultimo 2018 een waarde van ongeveer € 103,4 miljoen en zijn onderverdeeld in immateriële, materiële en financiële vaste activa. De netto investeringen in de vaste activa bedroegen in 2018 ongeveer € 20,7 miljoen inclusief verminderingen en bijdragen van derden. Op de vaste activa werd in 2018 voor een bedrag van ongeveer € 2,8 miljoen afgeschreven en afgelost.

De vaste activa bestaat uit:

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Immateriële vaste activa	783.480	339.402
Materiële vaste activa	92.930.157	75.958.267
Financiële vaste activa	9.687.196	9.159.279
	<hr/>	<hr/>
	103.400.833	85.456.948

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende 2018:

	Boekwaarde 1-1-2018	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	Bijdragen derden	Afschrij- vingen	Boekwaarde 31-12-2018
	€	€	€	€	€	€
Bijdragen aan activa in eigendom van derden.	339.402	180.627	0	0	10.408	509.621
Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	0	273.859	0	0	0	273.859
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	339.402	454.486	0	0	10.408	783.480

Eventuele voorbereidings- en of aanloopkosten voor nieuwe en of toekomstige ontwikkelingen mogen worden geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Dit is het geval voor planvorming Vries Zuid ad € 8.494 en centrumontwikkeling Zuidlaren ad € 265.365. Ultimo 2017 was de boekwaarde voor centrumontwikkeling Zuidlaren ad € 175.007 opgenomen onder materiële vaste activa.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden onderscheiden in: investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Het onderstaande overzicht geeft dat onderscheid van de materiële vaste activa weer.

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Investeringen met economisch nut	62.082.712	47.991.448
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	28.184.725	25.553.612
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	2.662.720	2.413.207
	<hr/>	<hr/>
	92.930.157	75.958.267

Er zijn geen materiële vaste activa in erfpacht uitgegeven.

Investerings met economisch nut

Deze investeringen zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De afschrijving vindt plaats volgens zowel de lineaire als de annuïteitenmethode, naar algemeen aanvaarde grondslagen en is gebaseerd op de verwachte gebruiks- of levensduur. Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen met een economisch nut gedurende 2018.

	Boekwaarde 1-1-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Bijdragen derden	Afschrij- vingen	Boekwaarde 31-12-2018
	€	€	€	€	€	€
Gronden en terreinen	10.510.488	7.314.723	462.848	0	0	17.362.363
Woonruimten	49.915	0	0	0	0	49.915
Bedrijfsgebouwen	33.968.048	8.509.787	644.689	0	1.316.037	40.517.109
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	1.669.783	670.764	0	92.137	72.639	2.175.771
Vervoermiddelen	1.461.034	349.700	0	0	180.084	1.630.650
Machines, apparaten en installaties	30.868	92.755	0	0	14.370	109.253
Overige materiële vaste activa	301.312	0	0	0	63.661	237.651
	47.991.448	16.937.729	1.107.537	92.137	1.646.791	62.082.712

In bijlage 1 van deze jaarrekening is een tabel opgenomen met betrekking tot de voortgang en uitgaven van de lopende kredieten.

Gronden en terreinen

Per 1 januari 2016 zijn alle niet in exploitatie genomen gronden zonder (verdere) afwaardering overgeheveld naar strategische gronden (MVA). Deze wijziging heeft tevens tot gevolg dat het niet langer is toegestaan om rente en of andere kosten aan deze gronden toe te rekenen.

Het is aan de gemeente om af te wegen of en op welk moment deze gronden in aanmerking komen om te worden ontwikkeld en opgenomen worden in een actieve grondexploitatie.

In onderstaande tabel worden de boekwaarden aan het begin van het jaar, de mutaties, evenals de totale afwaardering weergegeven strategische gronden (voorheen NIEGG).

Gronden zonder kostprijsberekening	Saldo per 1-1-2018	Mutaties 2018	Saldo per 31-12-2018	Afwaardering totaal	Saldo per 31-12-2018 na afwaardering
Dagmavo Paterswolde	-34.026	0	-34.026	0	-34.026
Obs Paterswolde-Noord	79.995	5.689	85.685	0	85.685
Verspreide gronden	611.914	-287.841	324.073	0	324.073
Vriezerbrug-Zuid (v.h. Onlandweg)	3.855.758	0	3.855.758	2.153.985	1.701.773
Loopstukken, fase 2	473.314	0	473.314	330.525	142.789
De Bronnen	6.499.859	0	6.499.859	5.440.372	1.059.487
Tienelswolde	325.525	-434	325.092	0	325.092
Prins Bernhardhoeve vm erfpachtsgronden	375.048	0	375.048	0	375.048
Aankoop gronden Leyten	0	6.884.671	6.884.671	0	6.884.671
Gronden Asserstraat	0	77.913	77.913	0	77.913
Goudenregenlaan Zuidlaren	38.363	0	38.363	0	38.363
Broekveldt	792.966	0	792.966	773.893	19.073
Percelen Brongebied	2.284.532	0	2.284.532	2.014.466	270.066
Totaal	15.303.248	6.679.998	21.983.247	10.713.241	11.270.006

In 2018 zijn gronden aangekocht in Zuidlaren (PBH-terrein) en in Vries (Asserstraat) voor een totaalbedrag van ruim € 6,96 miljoen. Daarnaast zijn gronden verkocht vanuit het complex Verspreide gronden voor ca.€ 0,29 miljoen. Met uitzondering van de gronden in Tienelswolde en de Prins Bernhardhoeve, zijn alle gronden afgewaardeerd tot het niveau van de huidige marktwaarde van de grond.

In de volgende tabel is het verloop van de voorziening afgewaardeerde gronden weergegeven.

Verloop voorziening afgewaardeerde gronden				
Project	Saldo per 1-1-2018	Toevoeging	Vrijval	Saldo per 31-12-2018
Vriezerbrug Zuid	2.153.977	0	0	2.153.977
Broekveldt	773.893	0	0	773.893
Loopstukken 2e fase	330.525	0	0	330.525
Percelen Brongebied	2.014.466	0	0	2.014.466
Kern Vries	200.000	0	0	200.000
Bedrijventerrein Vriezerbrug	0	0	0	0
Gronden De Bronnen	5.440.372	0	0	5.440.372
	10.913.233	0	0	10.913.233

De voorziening afwaardering gronden dient om het verschil op te vangen tussen de historische kostprijs van de grond en de huidige actuele marktwaarde van de grond. Omdat er geen rente en andere kosten meer mogen worden toegerekend aan deze gronden, is de voorziening ongewijzigd gebleven.

Investerings met een economisch nut , waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Deze investeringen zijn gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De afschrijving vindt plaats volgens zowel de lineaire als de annuïteitenmethode, naar algemeen aanvaarde grondslagen en is gebaseerd op de verwachte gebruiks- of levensduur. Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen gedurende 2018.

	Boekwaarde 1-1-2018	Vermeerderingen	Verminderingen	Bijdragen derden	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2018
	€	€	€	€	€	€
Bedrijfsgebouwen	121.685	45.066	0	0	12.531	154.220
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	25.129.991	3.346.758	0	536.459	506.247	27.434.043
Overige materiële vaste activa	301.936	313.510	0	0	18.984	596.462
	25.553.612	3.705.334	0	536.459	537.762	28.184.725

In bijlage 1 van deze jaarrekening is een tabel opgenomen met betrekking tot de voortgang en uitgaven van de lopende kredieten.

Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

De investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut worden onder aftrek van bijdragen van derden en bestemmingsreserves ten laste van de exploitatie gebracht. Hiervan kan bij raadsbesluit worden afgeweken. In geval van activering bij raadsbesluit wordt het actief lineair afgeschreven over de verwachte levensduur van het actief of een kortere, door de raad aan te geven tijdsduur. Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut gedurende 2018.

	Boekwaarde 1-1-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Bijdragen derden	Afschrij- vingen	Boekwaarde 31-12-2018
	€	€	€	€	€	€
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	1.518.949	422.883	0	0	118.502	1.823.330
Machines, apparaten en installaties	894.258	0	0	0	54.868	839.390
	2.413.207	422.883	0	0	173.370	2.662.720

Financiële vaste activa

De kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Er is geen voorziening voor eventuele oninbaarheid in mindering gebracht. Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de mutaties in de financiële vaste activa die zich gedurende 2018 hebben voorgedaan.

	Boekwaarde 1-1-2018	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Aflossing	Voorziening	Boekwaarde 31-12-2018
	€	€	€	€	€	€
Kapitaalverstrekkingen aan:						
deelnemingen	412.066	0	0	0	0	412.066
Leningen aan:						
Woningbouwcorporaties	7.225.114	0	0	385.340		6.839.774
Deelnemingen	824.709	0	0	0	58.975	765.734
Overige langlopende leningen	756.365	924.500	0	11.243	0	1.669.622
	9.218.254	924.500	0	396.583	58.975	9.687.196

Bij de verkoop van de aandelen Essent in 2009 is overeengekomen een deel van de verkoopprijs niet direct uit te betalen aan de verkopende aandeelhouders, maar te reserveren voor mogelijke claims van de koper. De reservering van dit deel van de verkoopprijs heeft plaatsgevonden in een zogenaamde escrow (geblokkeerde rekening). Op 1 januari 2018 was de vordering van de Gemeente Tynaarlo op Verkoop B.V. € 58.975. Voor deze vordering is een voorziening gevormd voor mogelijke oninbaarheid ad € 58.975 die in mindering is gebracht op de leningen aan deelnemingen.

Vlottende activa

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, wordt een verliesvoorziening getroffen voor het verschil tussen de boekwaarde en de lagere marktwaarde of wordt afgewaardeerd naar deze lagere marktwaarde. Indien de noodzakelijke waardecorrectie via het treffen van een voorziening is gedaan dan wordt de voorziening verhoogd of verlaagd wanneer de marktwaarde in een later stadium verder afneemt dan wel weer oploopt. De initiatieven zijn vanaf 2018 opgenomen onder de overlopende activa als 'nog te verhalen kosten'

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	19.810.033	29.200.982
	19.810.033	29.200.982

In exploitatie genomen gronden

De gemaakte kosten voor de in exploitatie genomen gronden mogen worden geactiveerd omdat een grondexploitatie geen eenjarig proces is. Indien de verwachting is dat de geactiveerde kosten niet volledig kunnen worden terugverdiend, dient dit gedeelte onmiddellijk te worden afgewaardeerd en of als verlies te worden genomen.

In de volgende tabel wordt het boekwaardeverloop weergegeven van de projecten in exploitatie.

	Boekwaarde 1-1-2018	Uitgaven	Ontvangsten	Correctie winstneming 2017	Winstneming 2018	Boekwaarde 31-12-2018
Oude Tolweg	-245.524	135.589	0	0	109.935	0
Donderen	-4.026	7.317	620	58.600	0	61.271
Ter Borch	21.117.594	2.082.644	5.512.353	-3.135.598	859.903	15.412.189
Zuidoevers Zuidlaardermeer	971.182	47.087	802.273	-31.678	40.757	225.076
Vriezerbrug bedrijventerrein	2.707.972	79.641	1.399.060	-279.308	22.760	1.132.005
Business Park Ter Borch	2.683.168	1.395.401	1.050.000	-202.741	0	2.825.829
Groote Veen	1.970.615	726.885	2.809.103	-167.726	432.994	153.664
Totaal	29.200.982	4.474.563	11.573.409	-3.758.451	1.466.349	19.810.033

In de onderstaande tabel worden, naast de nog te maken kosten en opbrengsten, ook de voorziene resultaten op contante waarde vermeld. De verwachte winstvoorraad op contante waarde voor de toekomst is ruim € 10,37 mln. Dit is de winstvoorraad zonder rekening te hebben gehouden met winstnemingen vanaf 2018.

In het jaar 2018 worden in de geactualiseerde grondexploitaties per 1 januari 2019 geen verliezen voorzien.

Project	Nog te maken kosten	Nog te ontvangen opbrengsten	Voorzien resultaat op contante waarde	Voorzien resultaat op eindwaarde
Donderen	112.560	176.455	2.269	2.337
Ter Borch	12.105.225	34.675.038	7.211.276	8.117.048
Business Park Ter Borch	13.184.344	17.743.152	1.573.695	2.224.141
Zuidoevers Zuidlaardermeer	472.814	859.903	195.293	204.153
Vriezerbrug bedrijventerrein	170.170	1.386.220	99.515	107.153
Groote Veen	1.607.167	1.181.814	1.288.656	1.367.194
Totaal	27.652.280	56.022.582	10.370.704	12.022.026

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of korter kunnen als volgt worden gespecificeerd.

	Saldo Per 31-12-2018	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo	
	€	€	per 31-12-2018	per 31-12-2017
	€	€	€	€
Vorderingen op openbare lichamen	3.978.060	0	3.978.060	2.910.666
Overige vorderingen	1.340.154	81.403	1.258.751	1.487.571
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	191.855	0	191.855	16.824.906
	5.510.069	81.403	5.428.666	21.223.109

Het saldo van de vorderingen op openbare lichamen heeft voornamelijk betrekking op het BTW compensatiefonds.

Voor het schatkistbankieren wordt een drempel gehanteerd voor het geld dat buiten de schatkist gehouden mag worden. Voor de gemeente Tynaarlo geldt een drempel van € 557.250. Hieronder zijn de gemiddelde saldi voor de liquide middelen per kwartaal opgenomen:

1 ^e kwartaal 2018	€ - 1.611.779
2 ^e kwartaal 2018	€ - 1.040.363
3 ^e kwartaal 2018	€ - 1.579.822
4 ^e kwartaal 2018	€ - 1.395.802

Liquide middelen

	31-12-2018	31-12-2017
Kassaldi	6.248	3.800
Banksaldi	61.344	75.617
	67.592	79.417

Overlopende activa

De overlopende activa hebben een looptijd korter dan één jaar en worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Nog te ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel	196.494	140.388
Overige overlopende activa	4.414.364	3.848.896
	4.610.858	3.989.284

Nog te ontvangen bedragen inzake uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

	Saldo 1-1-2018	Toe- voeging	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2018
	€	€	€	€
Rijksbijdrage BBZ	106.505	42.777	92.685	56.597
BDU buitengebied Bunne	22.866	-4.573		18.293
BDU Halte en oversteekvoorziening Fysio de Brink	11.017	2.245	0	13.262
BDU Hoofdweg Eelde/Paterswolde	0	2.494	0	2.494
BDU Hoofdweg Zeegse Oudemolen	0	16.359	0	16.359
ISV subsidie Centrumplan Eelde	0	10.000	0	10.000
Regiobijdrage Centrumplan Eelde	0	79.489	0	79.489
	140.388	148.791	92.685	196.494

Overige overlopende activa

De overige overlopende activa zijn onder te verdelen in de volgende posten:

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Vooruitbetaalde bedragen	1.371.494	579.843
Afvalstoffenheffing	615.070	627.859
Beschermd wonen	480.897	708.000
Toeristenbelasting	445.000	366.978
Afrekening SDA	338.604	198.738
Wecycle/Afvalfonds	320.382	152.831
Bijdragen baggeren vijvers	284.182	0
Detacheringvergoedingen personeel	134.787	38.885
Nog te verhalen kosten	88.788	451.352
Overige overlopende activa	78.053	74.810
Afrekening Alescon	34.032	0
Forensenbelasting	62.284	62.175
Nog te ontvangen leges	82.735	149.930
Dividendbelasting	26.911	60.254
Afrekening ISD	24.902	0
Algemene uitkering	14.243	48.008
Afrekening PGB's WMO en jeugd	12.000	63.000
Nog te ontvangen huur	0	103.833
RMBA en GVA gelden	0	48.400
Afrekening bovenregionale zorg	0	114.000
	4.414.364	3.848.896

Nog te ontvangen bedragen inzake uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

	Saldo 1-1-2018	Toe- voeging	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2018
	€	€	€	€
Rijksbijdrage BBZ	106.505	42.777	92.685	56.597
BDU buitengebied Bunne	22.866	-4.573		18.293
BDU Halte en oversteekvoorziening Fysio de Brink	11.017	2.245	0	13.262
BDU Hoofdweg Eelde/Paterswolde	0	2.494	0	2.494
BDU Hoofdweg Zeegse Oudemolen	0	16.359	0	16.359
ISV subsidie Centrumplan Eelde	0	10.000	0	10.000
Regiobijdrage Centrumplan Eelde	0	79.489	0	79.489
	140.388	148.791	92.685	196.494

Vaste Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is te verdelen in de volgende posten:

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Algemene reserves	16.404.420	13.855.666
Bestemmingsreserves	39.662.237	39.541.260
Resultaat na bestemming	1.504.498	10.205.687
	<hr/>	<hr/>
	57.571.155	63.602.613

Algemene reserves

Het verloop van de algemene reserves in 2018 wordt in het onderstaande overzicht per reserve weergegeven.

	Saldo per 1-1-2018	Best. Resultaat 2017	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2018
	€	€	€	€	€
Algemene reserve calamiteiten	11.028.757	0	0	0	11.028.757
Algemene reserve grote investeringen	2.826.909	640.687	7.084.699	5.176.632	5.375.663
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	13.855.666	640.687	7.084.699	5.175.632	16.404.420

Een deel van deze Algemene reserves is vrij besteedbaar.

Voor 2019 liggen er al claims op deze reserve voor € 6 miljoen. Daar staan ook stortingen tegenover ten bedrage van bijna € 1,1 miljoen.

Bestemmingsreserves

Het verloop van de totale bestemmingsreserves in 2018 wordt in het onderstaande overzicht weergegeven. De mutaties van de verschillende bestemmingsreserve worden weergegeven in bijlage 2 van deze jaarrekening.

	Saldo per 1-1-2018	Best. Resultaat 2017	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2018
	€	€	€	€	€
Bestemmingsreserves	39.541.260	9.565.000	3.656.575	13.100.598	39.662.237
	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	39.541.260	9.565.000	3.656.575	13.100.598	39.662.237

Voorzieningen

Voorzieningen zijn in grote lijnen gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichtingen, c.q. het voorzienbare verlies. De voorzieningen dubieuze debiteuren € 81.403 (v.j. € 100.034), voorziening equalisatie initiatieven € 154.728 (v.j. € 139.663), voorziening afwaardering gronden € 10.913.241 (v.j. € 10.913.241) zijn verantwoord onder de vlottende activa. De voorziening vordering verkoop Essent € 58.974 (v.j. € 58.974) is in mindering gebracht op de financiële vaste activa. De overige voorzieningen zijn als volgt onder te verdelen:

	Saldo per 1-1-2018	Toe-voeging	Aanwending	Saldo per 31-12-2018
	€	€	€	€
Voorziening voor verplichtingen en risico's	682.102	544.000	439.033	787.069
Voorziening ter equalisatie van de kosten	1.944.898	942.923	650.240	2.237.581
Voorziening voor middelen van derden met gebonden bestemming	4.723.686	2.623.391	385.101	6.961.976
	7.350.686	4.110.314	1.474.374	9.986.626

De mutaties van de verschillende voorzieningen worden weergegeven in bijlage 2 van deze jaarrekening.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

In het onderstaande overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2018.

	Saldo 1-1-2018	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2018
	€	€	€	€
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	55.982.096	10.777.434	15.255.657	51.503.873
	55.982.096	10.777.434	15.255.657	51.503.873

De vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De totale rentelast voor het jaar 2018 met betrekking tot bovenstaande leningen bedraagt € 1.624.518

In 2019 wordt € 765.813 op deze leningen afgelost.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar.

De waardering van de netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar geschiedt tegen nominale waarde. Deze schulden kunnen als volgt onderverdeeld worden.

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Banksaldi	3.294.068	3.135.603
Overige schulden	5.980.260	3.995.195
	9.274.328	7.130.798

Overlopende passiva

De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Vooruitontvangen bedragen uitkeringen met specifiek bestedingsdoel	320.964	205.425
Overige overlopende passiva	4.512.037	5.677.908
Overige vooruitontvangen bedragen	150.607	0
	4.983.608	5.883.333

Vooruitontvangen bedragen inzake uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

	Saldo 31-12-2017	Toe- voeging	Vrij- gevallen	Saldo 31-12-2018
	€	€	€	€
Aanleg rolstoelvriendelijke bushaltes	63.926	0	5.565	58.361
Instandhouding monumenten (BRIM)	19.585	23.029	16.995	25.619
Beter benutten Drenthe	11.807	0	0	11.807
Fietspad Kerkweg	32.614	0	0	32.614
Dorpsinitiatieven	77.493	50.000	34.930	92.563
Spreading en toegankelijkheid bibliotheek	0	100.000	0	100.000
	205.425	173.029	57.490	320.964

Het betreft vooruitontvangen bedragen van Nederlandse overheidslichamen.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Langlopende financiële verplichtingen

In onderstaande tabel staan de contracten met de looptijd van 1 jaar of langer met een bedrag van € 40.000 of meer.

Organisatie	Omschrijving
Renewi Overheidsdiensten B.V.	Huishoudelijk afval
BAN Personeelsdiensten B.V.	Payrolling
ATTERO B.V.	GFT, Kunststof, Restafval
Eneco Zuid Nederland B.V.	Elektriciteit
PinkRocade Local Government	Civision, I-burgerzaken, Makelaarssuite
Stichting MEE Drenthe	Wijkteam, clientondersteuning en logeering
Dynniq Nederland B.V.	Openbare verlichting
Gemeenschappelijke Regeling Gemeent (= GKB)	Schuldhelpverlening
MAIN Energie B.V.	Gaslevering
SportDrenthe	Combinatiefunctionarissen, diverse subsidies
Holstein B.V.	Vijvers en watergangen, gazononderhoud
Aon Nederland Makelaars in Assurant	Glas en brandverzekering
CSN Groep B.V.	Microsoft licenties
Gemeentehuis gemeente Hogeveen	Jeugzorg
N.V. Area Reiniging	Plastic
Achmea Schadeverzekeringen N.V.	Diverse polissen (aansprakelijkheid, werkgeverschap, vrijwilligers etc.)
Estheticon	Planeconomie Ter Borch, Groote Veen
Enexis B.v.	Netwerk elektra en gas grootverbruik
BVNG Groningen B.V.	Medewerkers sociaal domein
Raet B.V.	Salarissysteem
Vodafone Libertel B.V.	Telefonie
Fier	Jeugdzorg (slachtoffers loverboys)
Stichting Libau Groningen Drenthe	Welstandscommissie
Enexis B.v.	Netwerk elektra en gas grootverbruik
Gemnet B.V.	secure internet diensten voor loket functies gemeenten
Renewi Nederland B.V.	Afval
Doxis	Archiefdiensten
Tolner U.	Beheer en exploitatie sporthal De Kamp
PlasBossinade Advocaten N.V.	Juridische advisering
Roxit B.V.	Gebbruiksrecht Squit
BDO Audit & Assurance B.V.	Accountant
Doorenbos Feestverlichting	Voorzieningen jaarmarkten
I. en P.M. Informatie en Procesmanagement	Inhuur tbv implementatie zaakstelsel
Waterbedrijf Groningen N.V.	
Mozard B.V.	Aanschaf en onderhoud zaakstelsel
OQ Value B.V.	Brandstoffen
CBP Het SamenHuis B.V.	Jeugdzorg
Connexion Taxi Services B.V.	Publiek vervoer
Eneco Zakelijk	Elektriciteit
Stichting Yorneo	Wmo / Jeugdzorg
Zorgaanb. Zorggroep Drenthe	Wmo / Jeugdzorg
Stichting Cosis (vh Stichting Promens Care)	Wmo / Jeugdzorg
Accare	Wmo / Jeugdzorg
Stichting Verslavingszorg Noord-Nederland	Wmo / Jeugdzorg
OCRN	Wmo / Jeugdzorg

Organisatie	Omschrijving
Stichting GGZ Drenthe	Wmo / Jeugdzorg
Lentis BV	Wmo / Jeugdzorg
Zorgaanb. Zorgkompas Leeuwarden	Wmo / Jeugdzorg
Stichting Leger des Heils Welzijns- en gezondheidszorg	Wmo / Jeugdzorg
Jeugdbescherming Noord en Veilig Thuis Groningen	Wmo / Jeugdzorg
Polyzoom, praktijk voor kind, jeugd en gezin	Wmo / Jeugdzorg
De Nieuwe Zorg Thuis	Wmo / Jeugdzorg
De Zorgzaak	Wmo / Jeugdzorg
HMC	Wmo hulpmiddelen
Molendrift BV	Wmo / Jeugdzorg
Dignis	Wmo / Jeugdzorg
Inter-Psy	Wmo / Jeugdzorg
Timpaan Support (dyslexie)	Wmo / Jeugdzorg
Horizon Begeleiding B.V.	Wmo / Jeugdzorg
Stichting Icare	Wmo / Jeugdzorg
Veni Etinam	Wmo / Jeugdzorg
Stichting Humanitas DMH	Wmo / Jeugdzorg
Hoeve Loevestein Zorg en recreatie BV	Wmo / Jeugdzorg
Zorgaanbieder BeterThuis Wonen Thuiszorg	Wmo / Jeugdzorg
Coöperatie Dichtbij U.A.	Wmo / Jeugdzorg
Elker	Wmo / Jeugdzorg
Zorg Anders	Wmo / Jeugdzorg
Stichting BEZINN	Wmo / Jeugdzorg
De Noorderbrug	Wmo / Jeugdzorg
Praktijk atelier Ilona Molenaar BV	Wmo / Jeugdzorg
Allerzorg (ZORGassist)	Wmo / Jeugdzorg
Stichting Amigo	Wmo / Jeugdzorg
Groenzorg Norg	Wmo / Jeugdzorg
Helping Hands	Wmo / Jeugdzorg
Leger des Heils Jeugdbescherming en reclassering	Wmo / Jeugdzorg
Cornerstones	Wmo / Jeugdzorg
Buurtdiensten	Wmo / Jeugdzorg
Carefield	Wmo / Jeugdzorg
Zorgboerderij Annen (vh Pura Vida)	Wmo / Jeugdzorg
In2psy	Wmo / Jeugdzorg
William Schrikker Groep	Wmo / Jeugdzorg
Embrace	Wmo / Jeugdzorg
Mindcare	Wmo / Jeugdzorg
Buurderij De Wilde Haan	Wmo / Jeugdzorg

Gegarandeerde geldleningen

	Hoofdsom	Dekking %	Saldo 1-1-2018	Saldo 31-12-2018	Risico-dragend
	€		€	€	€
Gegarandeerde geldleningen als achtervang	41.987.189	50%	37.595.796	40.307.464	20.153.732
Gegarandeerde geldleningen als garant	13.922.213	100%	14.699.647	13.922.213	13.922.213
	55.909.402		52.295.444	54.229.677	34.075.945

WNT

bedragen x € 1	J.T. van Nieukerken	J.L. de Jong	P. Koekoek
Funcatiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier	Griffier
Aanvang en einde functieervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 30/04	9/7 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	102.748	39.736	26.102
Beloningen betaalbaar op termijn	16.851	4.124	4.037
<i>Subtotaal</i>	119.599	43.860	30.139
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	62.137	91.134
-/- Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedragen	-	-	-
Totaal bezoldiging	119.599	43.860	30.139
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017			
Aanvang en einde functieervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	N.v.t.
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00	N.v.t.
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	N.v.t.
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	105.871	78.028	N.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	15.636	11.480	N.v.t.
<i>Subtotaal</i>	121.507	89.508	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000	181.000	N.v.t.
Totaal bezoldiging 2017	121.507	89.508	N.v.t.

Toelichting op de hoofdstukrekening

Hoofdstuk 0 || Bestuur en ondersteuning

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Vershil
0.1	Bestuur	1.454.908	629.125	2.084.033	2.085.873	-1.840
0.2	Burgerzaken	1.201.504	92.664	1.294.167	1.310.143	-15.975
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	275.239	339.608	614.847	893.066	-278.219
0.4	Overhead	8.305.996	-370.332	7.935.664	9.614.613	-1.678.949
0.5	Treasury	-223.819	-67.000	-290.819	-180.767	-110.052
0.61	OZB woningen	252.080	17.000	269.080	273.748	-4.668
0.62	OZB niet-woningen	16.653	0	16.653	16.586	67
0.64	Belastingen overig	5.462	0	5.462	5.442	20
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	500.000	-463.330	36.670	0	36.670
0.8	Overige baten en lasten	697.802	-542.500	155.302	230.299	-74.997
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	85.700	0	85.700	-15.652	101.352
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	800.588	-800.588	0	0	0
Totaal lasten		13.372.112	-1.165.353	12.206.759	14.233.352	-2.026.592

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Vershil
0.1	Bestuur	161.602	351.000	512.602	514.436	1.833
0.2	Burgerzaken	574.361	20.000	594.361	648.598	54.237
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	210.925	842.545	1.053.471	1.608.995	555.524
0.4	Overhead	160.786	234.672	395.458	1.124.776	729.318
0.5	Treasury	354.911	34.000	388.911	389.333	422
0.61	OZB woningen	4.042.385	50.000	4.092.385	4.099.321	6.936
0.62	OZB niet-woningen	1.272.372	-53.000	1.219.372	1.210.462	-8.909
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	37.915.872	1.052.205	38.968.077	39.026.356	58.280
0.8	Overige baten en lasten	27.560	0	27.560	29.820	2.260
Totaal baten		44.720.774	2.531.422	47.252.197	48.652.097	1.399.900

Resultaat voor bestemming	31.348.662	3.696.776	35.045.437	34.418.745	-626.692
----------------------------------	-------------------	------------------	-------------------	-------------------	-----------------

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Vershil
0.10	Toevoegingen aan reserves	790.109	2.670.889	3.460.998	3.422.778	38.219
0.10	Onttrekkingen aan reserves	2.923.863	5.099.636	8.023.499	10.958.734	2.935.234

Saldo Hoofdstuk	33.482.416	6.125.523	39.607.939	41.954.700	2.346.762
------------------------	-------------------	------------------	-------------------	-------------------	------------------

Hoofdstuk 0 heeft een negatief resultaat voor bestemming van € -627.000. Hoofdstuk 0 heeft een positief resultaat na bestemming van € 2.347.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart. We nemen na de tekstuele toelichtingen op de afwijkingen per taakveld een tabel op waarin het resultaat voor bestemming cijfermatig inzichtelijk is gemaakt.

Taakveld 0.1 Bestuur

Het taakveld bestuur kent per saldo een afwijking van nihil.

Taakveld 0.2 Burgerzaken

Het taakveld burgerzaken kent per saldo een voordeel van ruim € 38.000. Dit voordeel bestaat grotendeels uit extra baten.

Verstreckte documenten

We hebben in 2018 € 50.000 meer opbrengsten voor verstreckte documenten ontvangen dan verwacht. Dit komt met name voort uit het feit dat de ramingen conservatief zijn geweest, dit vertaalt zich vooral terug in een hogere opbrengst door het aantal verstreckte rijbewijzen, gezondheidsverklaringen en reisdocumenten. Hier staan direct gerelateerde lasten voor documenten door middel van afdrachten aan het Rijk tegenover.

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden

Het taakveld beheer overige gebouwen en gronden kent per saldo een voordeel van € 278.000, bestaande uit een nadeel op de lasten van € 278.000 en een voordeel op de baten van € 556.000.

Verspreide gronden Zuidlaren

De afwijkingen op verspreide gronden Zuidlaren hebben betrekking op het grondbedrijf. Dit wordt in de paragraaf grondbeleid toegelicht.

Vrijval voorziening gebouwenonderhoud

Bij de doorrekening van de onderhoudsvoorziening is gebleken dat € 213.000 vrij moet vallen. Dit levert in 2018 een incidenteel voordeel op.

Taakveld 0.4 Overhead en ondersteuning organisatie

Het taakveld overhead en ondersteuning organisatie kent per saldo een nadeel van € 950.000. Dat bestaat voor bedrag van € 1,68 mln uit een nadeel aan de lastenkant en voor een bedrag van € 729.000 uit een voordeel aan de batenkant.

Bedrijfsvoering

De uitgaven van de bedrijfsvoeringbudgetten fluctueren per jaar. In totaal over 2018 resteert er een tekort van € 600.000. Dit wordt verklaard door voordelen op de automatisering en huisvesting en een nadeel op de uitvoeringskosten. Dit tekort wordt onttrokken aan de reserve Bedrijfsvoering.

Zowel in de jaarrekening 2017 als in de voorjaarsbrief 2018 is een toelichting gegeven over de Strategische PersoneelsPlanning (SPP). Éen van de uitkomsten van het SPP is dat de formatie benodigd voor de vaste taken en het doorzetten van de ingezette organisatie Koers vraagt om een structurele verhoging van de bedrijfsvoeringsbudgetten. Om deze reden is bij de begroting 2019 € 500.000 aangevraagd en door de raad beschikbaar gesteld om de kwaliteit van de organisatie op het gewenste niveau te brengen en te houden.

Samenwerking SDA

In het samenwerkingsverband Drentsche AA (SDA) wordt gezamenlijk met de gemeente Aa en Hunze een Assen de Belasting, Salarisadministratie en Inkoop uitgevoerd. Tynaarlo voert in dit verband de salarisadministratie uit. Zowel de lasten als de baten voor de SDA samenwerking waren niet of niet volledig opgenomen in de begroting. Dit verklaart een voordeel aan de batenkant van € 570.000 en aan de lastenkant een nadeel van € 790.000. Het incidentele tekort wordt onttrokken aan de reserve Bedrijfsvoering.

Minder uren naar projecten

In 2018 zijn er minder uren toegeschreven aan projecten. Dit betekent dat meer loonkosten ten laste van de algemene dienst komen. Per saldo een nadeel van € 166.000 aan de lastenkant.

Taakveld 0.5 Treasury

Het taakveld Treasury kent een nadeel van per saldo € 110.000. Dit nadeel komt met name door hogere lasten.

Minder door te belasten rente

Op basis van het BBV hebben we de rekenrente op de investeringen moeten verlagen van 1,5 % naar 1,35 %. Dat komt doordat onze werkelijke rentelasten over 2018 meer dan 25% lager uitvielen. In dat geval moeten wij de rente aanpassen zodat we weer binnen de bandbreedte van 25% vallen. Op het taakveld treasury betekent dat dat we minder rente kunnen doorbelasten naar de andere taakvelden. Dat geeft hier een nadeel van € 110.000 maar op andere taakvelden lagere rentelasten.

Taakveld 0.6 OZB woningen, niet-woningen en belasting overig

Het taakveld OZB woningen, niet-woningen en belasting overig heeft een nadelig saldo van € 7.000. Op dit taakveld zijn geen noemenswaardige afwijkingen te zien.

Taakveld 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Het positieve saldo op het taakveld algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds van € 95.000 bestaat voor een bedrag van € 58.000 aan extra baten en een bedrag van € 37.000 aan lagere lasten.

Armoede en schuldenbeleid

Voor de periode 2018-2020 is aanvullend budget beschikbaar gesteld vanuit het rijk voor extra inzet op schulden en armoede. In 2018 is dit budget ad € 30.000 ingezet voor budgetcoaching vanuit de

GKB in de sociale teams. Het budget was in dit hoofdstuk begroot. De kosten zijn verantwoord in hoofdstuk 6: Sociaal Domein. Hierdoor ontstaat op dit hoofdstuk een voordeel van € 30.000.

Algemene uitkering

Er is in 2018 een voordeel aan de batenkant van € 58.000 ontstaan op de algemene uitkering, onder andere door een aantal nabetalingen over eerdere jaren.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten

Op dit taakveld is per saldo sprake van een nadeel van € 73.000. Dit nadeel bestaat nagenoeg volledig uit hogere lasten.

Verzekeringspremies

In 2018 was sprake van hogere verzekeringspremies door het afsluiten van nieuwe polissen en herwaardering van de verzekerde objecten. Dit geeft een nadeel van € 108.000. Het gaat hier om een structureel effect.

Minder schades

In 2018 hebben we minder schades kunnen claimen bij verzekeraars dan geraamd. Dat leidt ook tot minder reparaties. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 34.000.

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting

Op dit taakveld zijn lagere lasten te zien van € 101.000.

Vennootschapsbelasting

Op de vennootschapsbelasting hebben we een voordeel van € 101.000. In 2018 hebben we de aangifte over 2016 ingediend. Die valt € 37.000 lager uit dan eerder ingeschat. Daarnaast hebben we per abuis in 2017 een nog te betalen bedrag van € 60.000 in 2018 aan vennootschap vastgelegd naast de reeds betaalde voorlopige aanslag voor 2017 (dubbelop). In totaal geeft dat een voordeel van € 101.000.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves

In 2018 is € 38.000 minder gestort in de reserves dan begroot en € 2.935.000 meer onttrokken aan de reserves dan begroot. Meer informatie over de reserves is te vinden in bijlage 2.

Winstcorrectie Percentage of Completionmethode (PoC)

Vanwege gewijzigde BBV-voorschriften zijn in de jaarrekening 2017 aanvullende winsten genomen conform de PoC-methode. Gezien het korte tijdsbestek heeft op deze winstneming geen correctie plaatsgevonden voor de berekende risico's. In verband hiermee is een bedrag van € 9 mln. bestemd in een daartoe ingestelde tijdelijke bestemmingsreserve. Inmiddels zijn de projectgebonden risico's inzichtelijk gemaakt volgens de RISMAN-methode. Het resultaat van de risicoberekeningen op basis van deze methode is dat er rekening moet worden gehouden met een winstcorrectie van € 2,4 miljoen. Deze mutatie was niet begroot.

Taakveld 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten

Dit taakveld heeft geen afwijkingen.

Overzicht afwijkingen hoofdstuk 0					
Taakveld	Lasten	Baten	INC/ STR	V/N	Toelichting afwijking op de begroting
0.2		50.000	INC	V	Verstreckte documenten
0.3	-288.000	306.000	INC	N/V	Verspreide gronden
0.3		213.000	INC	V	Vrijval voorziening gebouwenonderhoud
0.4	-600.000		INC	N	Bedrijfsvoering
0.4	-790.000	570.000	INC	N/V	Samenwerking SDA
0.4	-166.000		INC	N	Minder uren naar projecten
0.5	-110.000		INC	N	Minder door te belasten rente
0.7	30.000		INC	V	Armoede en Schuldenbeleid
0.7		58.000	INC	V	Algemene Uitkering
0.8	-108.000		STR	N	Verzekeringspremies
0.8	34.000		INC	V	Minder schades
0.9	101.000		INC	V	Vennootschapsbelasting
0.10		2.400.000	INC	V	Mutaties reserves
	-91.000	738.000		N/V	Overige afwijkingen
	-1.988.000	4.335.000		N/V	Resultaat hoofdstuk 0

Afgerond op € 1.000

Hoofdstuk 1 || Veiligheid

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Vershil
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.489.258	31.656	1.520.914	1.492.241	28.673
1.2	Openbare orde en veiligheid	521.682	15.086	536.768	565.827	-29.059
Totaal lasten		2.010.940	46.742	2.057.682	2.058.068	-386

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Vershil
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	5.231	0	5.231	5.808	577
1.2	Openbare orde en veiligheid	23.045	50.000	73.045	87.859	14.814
Totaal baten		28.276	50.000	78.276	93.667	15.390

Saldo Hoofdstuk		-1.982.664	3.258	-1.979.406	-1.964.401	15.005
------------------------	--	-------------------	--------------	-------------------	-------------------	---------------

Hoofdstuk 1 heeft een positief resultaat voor bestemming van € 15.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart. We nemen na de tekstuele toelichtingen op de afwijkingen per taakveld een tabel op waarin het resultaat voor bestemming cijfermatig inzichtelijk is gemaakt.

Taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Het taakveld Crisisbeheersing en brandweer laat per saldo een voordeel zien van € 29.000. Dit taakveld bevat geen noemenswaardige afwijkingen

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid

Het taakveld laat per saldo een nadeel zien van € 14.000. Dit saldo is opgebouwd uit een nadeel op de lasten van € 29.000 en een voordeel op de baten van € 15.000.

Openbare orde en veiligheid

Er is € 36.000 meer aan openbare orde en veiligheid uitgegeven dan geraamd. Hier staan € 24.000 aan extra baten tegenover. Dit is grotendeels te verklaren door een handhavingszaak waar kosten zijn gemaakt voor de inzet van brandwachten. Dit geeft extra lasten, maar ook extra baten van € 24.000.

Overzicht afwijkingen hoofdstuk 1					
Taakveld	Lasten	Baten	INC/STR	V/N	Toelichting afwijking op de begroting
1.2	- 36.000	24.000	INC	N/V	Openbare orde en veiligheid
	36.000	- 9.000	INC	V/N	Overige afwijkingen
	0	15.000		0/V	Resultaat hoofdstuk 1

Afgerond op € 1.000

Hoofdstuk 2 || Verkeer en vervoer en waterstaat

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Vershil
2.1	Verkeer en Vervoer	3.791.240	-585.369	3.205.871	3.250.184	-44.313
2.5	Openbaar vervoer	2.104	0	2.104	2.920	-816
Totaal lasten		3.793.344	-585.369	3.207.975	3.253.104	-45.129

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Vershil
2.1	Verkeer en Vervoer	83.527	57.950	141.477	202.667	61.190
2.5	Openbaar vervoer	0	0	0	425	425
Totaal baten		83.527	57.950	141.477	203.092	61.615

Saldo Hoofdstuk		-3.709.817	643.319	-3.066.498	-3.050.012	16.486
------------------------	--	-------------------	----------------	-------------------	-------------------	---------------

Hoofdstuk 2 heeft een positief resultaat voor bestemming van € 16.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart. We nemen na de tekstuele toelichtingen op de afwijkingen per taakveld een tabel op waarin het resultaat voor bestemming cijfermatig inzichtelijk is gemaakt.

Taakveld 2.1 Verkeer, wegen en water

Het taakveld verkeer, wegen en water laat per saldo een voordeel van € 17.000 zien. Aan de lastenkant is een nadeel van € 44.000 te zien en aan de batenkant een voordeel van € 61.000.

Onderhoud wegen

Het onderhoudsbudget wegen van € 1.514.000 is met € 154.000 overschreden. We proberen de uitvoering van de onderhoudswerkzaamheden van onze wegen zo goed mogelijk te plannen aan de hand van een inspectie, die we aan het begin van ieder jaar houden. Bij het opstellen van de najaarsbrief was de verwachting dat werkzaamheden voor een bedrag van € 115.000 niet meer in 2018 uitgevoerd zouden kunnen worden. Met dit bedrag is het budget voor wegenonderhoud bij de najaarsbrief dan ook afgeraamd. Achteraf blijkt dat we toch alle werkzaamheden konden uitvoeren en dat er voor € 39.000 meer werk is uitgevoerd dan geraamd.

Openbare verlichting

Op het budget openbare verlichting hebben we een bedrag van € 44.000 overgehouden. Dit voordeel is grotendeels te verklaren door een tweetal effecten. Ten eerste zijn in 2018 in het kader van de openbare verlichting minder werkzaamheden uitgevoerd dan gepland. Dat komt doordat we in 2018 met 34 gemeenten en twee provincies met een nieuwe aannemer zijn gaan werken. Dat heeft tot wat aanloopproblemen geleid. Dat verklaart een incidenteel voordeel van € 18.000. Daarnaast vallen de energielasten voor openbare verlichting € 18.000 lager uit dan geraamd vanwege een lagere energieprijis. Dit betreft een incidenteel effect.

Taakveld 2.5

Op dit taakveld zijn geen noemenswaardige afwijkingen te zien.

Overzicht afwijkingen hoofdstuk 2					
Taakveld	Lasten	Baten	INC/STR	V/N	Toelichting afwijking op de begroting
2.1	-154.000		INC	N	Onderhoud wegen
2.1	44.000		INC	V	Openbare verlichting
	65.000	62.000	INC	V/V	Overige verschillen
	-45.000	62.000		N/V	Resultaat hoofdstuk 2

Afgerond op € 1.000

Hoofdstuk 3 || Economie

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Verschil
3.1	Economische ontwikkeling	382.452	402.495	784.947	774.014	10.933
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.219.358	-652	2.218.706	3.245.699	-1.026.993
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	171.387	223.091	394.478	422.935	-28.457
3.4	Economische promotie	262.248	-3.546	258.702	257.781	921
Totaal lasten		3.035.445	621.388	3.656.833	4.700.429	-1.043.596

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Verschil
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.205.812	0	2.205.812	2.769.298	563.486
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	227.689	0	227.689	228.204	515
3.4	Economische promotie	424.316	0	424.316	525.801	101.485
Totaal baten		2.857.818	0	2.857.818	3.523.304	665.486

Saldo Hoofdstuk	-177.627	-621.388	-799.015	-1.177.125	-378.110
------------------------	-----------------	-----------------	-----------------	-------------------	-----------------

Hoofdstuk 3 heeft een negatief resultaat voor bestemming van € -378.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart. We nemen na de tekstuele toelichtingen op de afwijkingen per taakveld een tabel op waarin het resultaat voor bestemming cijfermatig inzichtelijk is gemaakt.

Taakveld 3.1 Economische ontwikkeling

Het taakveld economische ontwikkeling kent een voordeel van € 11.000. Het taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het taakveld fysieke bedrijfsinfrastructuur laat per saldo een nadeel van € 464.000 zien. Dit taakveld maakt deel uit van de grondexploitatie. In de paragraaf grondbeleid worden de belangrijkste verschillen toegelicht.

Taakveld 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Het taakveld bedrijvenloket en bedrijfsregelingen laat per saldo een nadelig resultaat zien van € 28.000. Dit nadeel bestaat met name uit hogere lasten dan geraamd van € 28.000. Dit tekort is de optelsom van vele kleine afwijkingen.

Taakveld 3.4 Economische promotie

Het taakveld economische promotie kent een voordeel van € 102.000. Dit voordeel bestaat nagenoeg volledig uit hogere baten dan geraamd.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting valt € 103.000 hoger uit dan geraamd. De raming van de inkomsten toeristenbelasting voor 2018 is met name gebaseerd op de inkomsten zoals opgenomen in de jaarstukken van 2016. In 2018 is het aantal toeristische overnachtingen in de gemeente gestegen door nieuwe accommodaties (hotel) en door meer overnachtingen in bestaande accommodaties. Verder hebben we het advies van het Recreatieschap Drenthe overgenomen en het tarief per overnachting met € 0,05 verhoogd. Dit heeft geresulteerd in hogere inkomsten. De aanslagen toeristenbelasting over 2018 ontvangen we begin 2019 van de recreatieondernemers. Op dat moment wordt inzichtelijk hoeveel inkomsten we uit de toeristenbelasting ontvangen.

Overzicht afwijkingen hoofdstuk 3					
Taakveld	Lasten	Baten	INC/ STR	V/N	Toelichting afwijking op de begroting
3.2	-1.027.000	563.000	INC	N/V	Grondbedrijf (zie paragraaf grondbeleid)
3.4		103.000	INC	V	Economische promotie: toeristenbelasting
	-17.000	-1.000		N/N	Overige afwijkingen
	-1.044.000	665.000		N/V	Resultaat hoofdstuk 3

Afgerond op € 1.000

Hoofdstuk 4 || Onderwijs

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Vershil
4.1	Openbaar basisonderwijs	98.376	26.402	124.779	118.387	6.392
4.2	Onderwijshuisvesting	2.971.808	-683.829	2.287.979	2.244.105	43.874
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	584.710	46.673	631.382	525.848	105.534
Totaal lasten		3.654.894	-610.754	3.044.140	2.888.340	155.800

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Vershil
4.1	Openbaar basisonderwijs	4.103	0	4.103	-4.356	-8.459
4.2	Onderwijshuisvesting	-485	0	-485	66.676	67.162
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	67.773	0	67.773	39.643	-28.130
Totaal baten		71.391	0	71.391	101.963	30.572

Saldo Hoofdstuk	-3.583.503	610.754	-2.972.749	-2.786.377	186.372
------------------------	-------------------	----------------	-------------------	-------------------	----------------

Hoofdstuk 4 heeft een positief resultaat voor bestemming van € 186.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart. We nemen na de tekstuele toelichtingen op de afwijkingen per taakveld een tabel op waarin het resultaat voor bestemming cijfermatig inzichtelijk is gemaakt.

Taakveld 4.1 Openbaar basisonderwijs

Het taakveld openbaar basisonderwijs laat een nadeel zien van per saldo € 2.000. Het taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting

Het taakveld onderwijshuisvesting laat een voordeel zien van per saldo € 111.000. Dit bestaat uit een voordeel aan de lastenkant van € 44.000 en een voordeel aan de batenkant van € 67.000.

MFA Yders Hoes

In 2016 is tijdelijk het beheer voor de MFA Yde overgenomen door de gemeente van de beheerstichting. Hier was in de begroting van 2018 geen rekening mee gehouden. Het voordeel op de baten van € 68.000 bestaat uit materiële instandhoudingsvergoeding die de school ontvangt vanuit het Rijk en overdraagt aan de beheerder van het gebouw (gemeente), onze eigen bijdrage in de servicekosten en de vrijval van de onderhoudsvoorziening voor de binnenkant van het gebouw van de oude beheerstichting. Hier staan als nadelen de normale exploitatielasten voor de MFA tegenover.

Kapitaallasten accommodatiebeleid

Op basis van het BBV hebben we de rekenrente op de investeringen moeten verlagen van 1,5 % naar 1,35 %. Dat komt doordat onze werkelijke rentelasten lager uitvielen. Dat geeft hier lagere lasten van € 33.000.

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Het taakveld onderwijsbeleid en leerlingzaken laat een voordeel zien van € 77.000. Dit voordeel bestaat uit lagere lasten van € 105.000 en een nadeel aan de batenkant van € 28.000.

Leerlingenvervoer

Het budget voor leerlingenvervoer kent een voordeel van € 102.000 aan de lastenkant en een nadeel van € 12.000 aan de batenkant. Per saldo een voordeel van € 90.000. Het leerlingenvervoer is een openeinderegeling, waardoor de inzet en kosten jaarlijks fluctueren. Aangezien er ook in 2017 sprake was van een substantieel voordeel ten opzichte van het budget is hier mogelijk sprake van een structurele afwijking.

Overzicht afwijkingen hoofdstuk 4					
Taakveld	Lasten	Baten	INC/ STR	V/N	Toelichting afwijking op de begroting
4.2		68.000	INC	V	MFA Yders Hoes
4.2	33.000		INC	V	Kapitaallasten accommodatiebeleid
4.3	102.000	-12.000	STR	V/N	Leerlingenvervoer
	21.000	-25.000	INC	V/N	Overige afwijkingen
	156.000	31.000		V/V	Resultaat hoofdstuk 4

Afgerond op € 1.000

Hoofdstuk 5 || Sport, cultuur en recreatie

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Verschil
5.1	Sportbeleid en activering	553.267	-2.014	551.253	531.619	19.635
5.2	Sportaccommodaties	2.131.493	-17.532	2.113.962	2.021.589	92.372
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	213.264	214.428	427.693	400.250	27.443
5.4	Musea	28.394	12.492	40.886	30.000	10.886
5.5	Cultureel erfgoed	159.690	-31.755	127.935	103.167	24.768
5.6	Media	503.875	-25.039	478.836	425.215	53.621
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.915.786	104.909	3.020.695	3.005.558	15.137
Totaal lasten		6.505.769	255.490	6.761.260	6.517.398	243.862

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Verschil
5.1	Sportbeleid en activering	10.000	0	10.000	49.215	39.215
5.2	Sportaccommodaties	607.092	-34.251	572.841	557.596	-15.245
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	18.000	18.000	83.020	65.020
5.5	Cultureel erfgoed	15.216	0	15.216	8.635	-6.580
5.6	Media	30.000	0	30.000	0	-30.000
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	13.266	0	13.266	36.745	23.479
Totaal baten		675.573	-16.251	659.322	735.210	75.888

Saldo Hoofdstuk		-5.830.197	-271.741	-6.101.937	-5.782.187	319.750
------------------------	--	-------------------	-----------------	-------------------	-------------------	----------------

Hoofdstuk 5 heeft een positief resultaat voor bestemming van € 320.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart. We nemen na de tekstuele toelichtingen op de afwijkingen per taakveld een tabel op waarin het resultaat voor bestemming cijfermatig inzichtelijk is gemaakt.

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering

Het taakveld sportbeleid en activering heeft een voordelig resultaat van per saldo € 59.000.

Combinatiefunctionarissen

In 2018 hebben de buurtsportcoaches een deel van het vakonderwijs gymnastiek verzorgd voor stichting Baasis. De gemeente heeft hiervoor een vergoeding ontvangen. Deze vergoeding was € 39.000 hoger dan geraamd.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties

Het taakveld sportaccommodaties heeft een voordelig resultaat van per saldo € 77.000. Dit voordeel bestaat uit met name een voordeel aan de lastenkant van € 92.000.

Beheerskosten sporthal De Zwet

De beheerskosten van De Zwet van € 50.000 zijn ten laste gekomen van het door de raad beschikbaar gestelde budget voor het in eigen beheer nemen sporthallen en MFA's (hoofdstuk 4) en zijn niet op het reguliere budget voor sportaccommodaties (hoofdstuk 5) verantwoord. Daarom resteert hier per saldo een voordeel aan de lastenkant van € 34.000.

Taakveld 5.3 Cultuurpresentatie en cultuurproductie

Het taakveld cultuurpresentatie en cultuurproductie heeft een voordelig resultaat van per saldo € 92.000. Dit voordeel bestaat uit met name een voordeel aan de inkomstenkant van € 65.000.

Cultuureducatie

Er is aan de lastenkant een voordeel van € 39.000. In afwachting van de afwikkeling van de Culturele gemeente is terughoudendheid betracht bij uitgaven voor cultuureducatie, zodat eventuele tekorten binnen het taakveld opgevangen kunnen worden. Het project Culturele gemeente is zonder nadelig resultaat afgerond, waardoor deze reservering niet nodig is geweest.

Culturele gemeente

De culturele gemeente is een meerjarig project waarbij voor het gehele project de lasten door de baten budget neutraal gedekt zijn. Als je alleen kijkt naar 2018 is er sprake van een voordeel op de baten van € 47.000. Het betreft hier enerzijds een voordeel van € 22.000 in verband met ontvangen bijdragen vanuit Stichting Festyvals voor 2018, hier staan direct gerelateerde kosten van € 22.000 tegen over. Daarnaast is sprake van hogere baten van € 25.000 door een extra bijdrage voor marketing en communicatiekosten vanuit de provincie waarvan de kosten door de gemeente in 2018 en eerdere jaren verantwoord zijn.

Taakveld 5.4 Musea

Het taakveld musea heeft een voordelig resultaat van per saldo € 11.000. Op dit taakveld zijn geen noemenswaardige afwijkingen.

Taakveld 5.5 Cultuur erfgoed

Het taakveld Cultuur erfgoed kent per saldo een voordeel van € 18.000. Dit betreft kleine afwijkingen aan de lasten- en batenkant.

Update archeologische kaart

Bij de begroting 2018 is als incidenteel nieuw beleid € 20.000 beschikbaar gesteld voor het updaten van de archeologische kaart van de gemeente Tynaarlo. De planning is om de aanbesteding in 2019 uit te voeren. Per abuis is deze post niet meegenomen in de najaarsbrief als 'mee te nemen gelden'. Dit zorgt voor een incidenteel voordeel van €20.000 in de jaarrekening van 2018.

Taakveld 5.6 Media

Het taakveld media heeft een voordelig resultaat van per saldo € 24.000. Dit bestaat uit een voordeel van € 54.000 aan lasten en een nadeel van € 30.000 aan baten.

Bibliotheek

In de begroting is zowel aan de baten- als aan de lastenkant € 30.000 opgenomen. Dit betrof de doorbetaling van een provinciale subsidie aan de bibliotheken voor nieuwe activiteiten voor bestrijding laaggeletterdheid. Deze subsidie is in 2018 door de provincie direct aan de bibliotheek beschikbaar gesteld en niet via de gemeente. Dit verklaart de afwijking aan de baten- en de lastenkant van € 30.000.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Het taakveld openbaar groen en (openlucht)recreatie heeft een voordelig resultaat van per saldo € 37.000. Dit taakveld bevat geen noemenswaardige afwijkingen.

Overzicht afwijkingen hoofdstuk 5					
Taakveld	Lasten	Baten	INC/ STR	V/N	Toelichting afwijking op de begroting
5.1		39.000	INC	V	Combinatiefunctionarissen
5.2	34.000		INC	V	Beheerkosten sporthal De Zwet
5.3	39.000		INC	V	Cultuureducatie
5.3		47.000	INC	V	Culturele gemeente
5.5	20.000		INC	V	Update archeologische kaart
5.6	30.000	-30.000	INC	V/N	Bibliotheek
	121.000	20.000	INC	V/N	Overige afwijkingen
	244.000	76.000		V/V	Resultaat hoofdstuk 5

Afgerond op € 1.000

Hoofdstuk 6 || Sociaal domein

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Vershil
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.897.340	940.435	3.837.775	3.858.755	-20.980
6.2	Wijkteams	1.175.764	163.000	1.338.764	1.277.836	60.928
6.3	Inkomensregelingen	8.972.018	655.200	9.627.218	9.374.459	252.759
6.4	Begeleide participatie	175.000	9.000	184.000	155.672	28.328
6.5	Arbeidsparticipatie	478.962	21.920	500.882	504.500	-3.618
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	514.540	0	514.540	543.317	-28.777
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.886.949	362.555	5.249.504	5.060.469	189.034
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	4.859.626	3.031.037	7.890.663	7.349.813	540.850
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	265.770	-503.427	-237.657	-332.290	94.633
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	365.689	34.200	399.889	1.152.789	-752.900
Totaal lasten		24.591.657	4.713.920	29.305.577	28.945.320	360.257

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Vershil
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	322.492	0	322.492	499.436	176.944
6.3	Inkomensregelingen	6.425.000	520.000	6.945.000	6.977.297	32.297
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	16.364	16.364
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	288.917	50.000	338.917	368.841	29.924
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	242.207	242.207
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	9.000	9.000	7.626	-1.374
Totaal baten		7.036.409	579.000	7.615.409	8.111.771	496.362

Saldo Hoofdstuk	-17.555.249	-4.134.920	-21.690.169	-20.833.549	856.620
------------------------	--------------------	-------------------	--------------------	--------------------	----------------

Hoofdstuk 6 heeft een positief resultaat voor bestemming van € 857.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart. We nemen na de tekstuele toelichtingen op de afwijkingen per taakveld een tabel op waarin het resultaat voor bestemming cijfermatig inzichtelijk is gemaakt.

Toelichting Sociaal Domein

Op de totale jeugdzorg is sprake van een voordelig resultaat van per saldo € 29.000. Dit voordeel moet in samenhang worden gezien met de negatieve bijstelling van € 2,8 mln die bij de najaarsbrief 2018 gemeld en verwerkt is. Op de onderdelen Participatie en Wmo zien we op totaal niveau geen tekorten. In tegenstelling tot eerdere jaren waarbij op het onderdeel Wmo sprake was van forse overschotten zien we dat de begrote budgetten dichter bij de realisatie aansluiten.

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

Het taakveld samenkracht en burgerparticipatie heeft een voordelig resultaat van per saldo € 156.000. Dit voordeel bestaat uit een nadeel op de lasten van € 21.000 en een voordeel op de baten van € 177.000.

Tussenvoorziening en inburgering

Op de tussenvoorziening en inburgering hebben we incidenteel extra baten van € 176.000 en extra lasten van € 189.000. Dit komt hoofdzakelijk door de in 2018 ontvangen rijksmiddelen ter financiering van het meerjarig project tussenvoorziening statushouders in Eelde. Hier staan lasten van ongeveer een zelfde omvang tegenover. Onze gemeente was penvoerder van dit project.

Maatschappelijk Vastgoed

De (exploitatie)lasten voor het maatschappelijk vastgoed vallen € 35.000 lager uit dan begroot. Dit is een optelsom over diverse objecten. Het voordeel ontstaat hoofdzakelijk door lagere energielasten.

Diverse overige afwijkingen

We zien op dit taakveld een veelheid van kleinere voordelen. Die voldoen niet aan het criterium van de € 25.000 die we hanteren als toelichtingsgrens. We denken wel dat een deel van deze afwijkingen een structureel karakter heeft. Dit gaan wij nader bekijken.

Taakveld 6.2 Wijkteams

Het taakveld wijkteams laat een voordelig resultaat zien van per € 61.000. Dit bestaat alleen uit een voordeel op de lasten.

Indicaties WMO

De uitgaven voor indicaties WMO vielen € 39.000 lager uit, doordat in het budget rekening gehouden was met een onderzoek naar de tekorten in het sociaal domein. Dit onderzoek is echter doorgeschoven naar 2019, waardoor een voordeel op de lasten resteert.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

Het taakveld inkomensregelingen heeft een voordelig resultaat van per saldo € 285.000. Dit bestaat uit een voordeel van € 253.000 aan lasten en een voordeel van € 32.000 aan baten.

Bijzondere bijstand

De lasten voor de bijzondere bijstand vallen € 151.000 lager uit dan geraamd. Het betreft een open einde regeling.

Uitvoeringskosten WPDA

De uitvoeringskosten van de WPDA voor de uitvoering van de Participatiewet vielen € 115.000 lager uit dan geraamd. Dit is veroorzaakt doordat bij het bijstellen van de gemeentelijke begroting bij de najaarsbrief 2018 voorzichtigheid betracht is in het kader van de aanloop naar-, en bijbehorende onzekerheden in- de afronding van de samenvoeging van de WPDA met Alescon in 2019.

Taakveld 6.4 Begeleide participatie

Het taakveld begeleide participatie heeft een voordelig resultaat van € 28.000. Dit bestaat alleen uit een voordeel op de lasten.

Bijdrage Alescon

Door het kleiner negatief resultaat van Alescon over 2018, kan de gemeentelijke bijdrage in het tekort naar beneden bijgesteld worden.

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie

Het taakveld arbeidsparticipatie heeft een nadelig resultaat van € 4.000. Het taakveld heeft geen noemenswaardige afwijkingen.

Taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Het taakveld maatwerkvoorzieningen heeft een nadelig resultaat van € 12.000. Het taakveld heeft geen noemenswaardige afwijkingen.

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Het taakveld maatwerkdienstverlening 18+ heeft een voordelig resultaat van € 219.000. Dit voordeel bestaat uit een voordeel op de lasten van € 189.000 en een voordeel op de baten van € 30.000.

Eigen bijdragen WMO

Er is sprake van een voordeel van € 30.000 door hogere inkomsten uit eigen bijdragen WMO. Dit voordeel is ontstaan door het toegenomen aantallen cliënten dat gebruik maakt van huishoudelijke hulp.

Collectief WMO vervoer

De lasten voor collectief WMO-vervoer vielen € 59.000 lager uit. Hier is sprake van een open einde regeling.

Maatwerkverstrekkingen in natura WMO

Er is sprake van een voordeel op de geraamde lasten van €106.000 voor maatwerkverstrekkingen (zorg in natura) huishoudelijke hulp, huishoudelijke hulptoelage, begeleiding en dagbesteding. Hier is sprake van een open einde regeling.

Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Het taakveld maatwerkdienstverlening 18- laat een voordelig resultaat zien van € 783.000. De lasten hebben een voordeel van € 541.000 en de baten hebben een voordeel van € 242.000.

Verslavingszorg Noord Nederland (VNN)

Er is een niet geraamde bijdrage ontvangen van € 240.000 voor de afrekening over 2017 van Verslavingszorg Noord Nederland op basis van het solidariteitsbeginsel verslavingszorg in Drenthe.

Zorg in natura en PGB's jeugdhulp

Het betreft hier de overgedragen taken vanaf 2015 die de gemeente uitvoert in het kader van de Jeugdwet. De uitgaven op het budget jeugdhulp vallen € 456.000 lager uit dan geraamd. Op dit budget zijn echter ook de lasten voor geëscaleerde zorg voor jeugdigen opgenomen, die verantwoord zijn op taakveld 6.82. Beide taakvelden meten dan ook in samenhang gezien worden.

Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+

Het taakveld geëscaleerde zorg laat een voordelig resultaat zien van € 95.000. Dit bestaat uit een voordeel op de lasten.

Beschermd wonen

De afrekening van de centrumgemeente Assen viel over 2017 nadelig en 2018 voordelig uit, waardoor per saldo sprake is van € 30.000 aan lagere lasten.

Taakveld 6.82 Geëscaleerde zorg 18-

Het taakveld geëscaleerde zorg 18- laat een nadelig resultaat zien van € 754.000. Dit bestaat nagenoeg volledig uit extra lasten.

Jeugdhulp geëscaleerde zorg

De (materiële en personele) uitgaven voor de zogenaamde geëscaleerde zorg (Gezinshuis, intramurale behandeling en time-out) zijn op grond van de verantwoordingsvoorschriften afzonderlijk op taakveld 6.82 als uitgaven verantwoord. Doordat het budget voor verstrekkingen voor geëscaleerde zorg op taakveld 6.72 geraamd zijn, ontstaat op dit onderdeel een lastenoverschrijding van € 664.000.

Op de totale jeugdzorg -de taakvelden 6.72 en 6.82 tezamen- is sprake van een voordelig resultaat van per saldo € 29.000. Dit voordeel moet in samenhang worden gezien met de negatieve bijstelling van € 2,8 mln die bij de najaarsbrief 2018 gemeld en verwerkt is. Dit voordeel van € 29.000 is enerzijds ontstaan doordat het saldo van de lasten en de baten over het boekjaar 2017 € 162.000 lager uitvielen dan waarmee bij het opstellen van de jaarrekening 2017 rekening mee is gehouden door met name een incidentele solidariteitsuitkering. Daarnaast vielen de lasten over 2018 ten opzichte van de najaarsbrief € 191.000 hoger uit dan geraamd waardoor het tekort over 2018 op de jeugdhulp uitkomt op € 3 miljoen euro. Inclusief het incidentele voordeel van 2017 is het tekort over 2018 op de jeugdhulp € 2,8 miljoen.

Overzicht afwijkingen hoofdstuk 6					
Taakveld	Lasten	Baten	INC/ STR	V/N	Toelichting afwijking op de begroting
6.1	-189.000	176.000	INC	N/V	Tussenvoorziening en inburgering
6.1	35.000		INC	V	Maatschappelijk vastgoed
6.2	39.000		INC	V	Indicaties WMO
6.3	151.000		INC	V	Bijzondere bijstand
6.3	115.000		INC	V	Uitvoeringskosten WPDA
6.4	28.000		INC	V	Begeleide participatie Alescon
6.71		30.000	INC	V	Eigen bijdrage WMO
6.71	59.000		INC	V	Collectief vervoer WMO
6.71	106.000		INC	V	Maatwerkverstrekkingen in natura
6.72		240.000	INC	V	Verslavingszorg Noord Nederland
6.72	456.000		INC	V	Jeugdhulp
6.81	30.000		INC	V	Beschermd wonen
6.82	-664.000		INC	N	Jeugdhulp Geëscaleerde zorg 18-
	193.000	50.000		V/V	Overige verschillen
	360.000	496.000		V/V	Resultaat hoofdstuk 6

Afgerond op € 1.000

Hoofdstuk 7 || Volksgezondheid en milieu

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Verschil
7.1	Volksgezondheid	1.081.810	67.963	1.149.773	1.144.929	4.844
7.2	Riolering	2.021.397	85.000	2.106.397	2.457.991	-351.594
7.3	Afval	2.219.496	56.550	2.276.046	2.405.258	-129.212
7.4	Milieubeheer	686.768	42.820	729.588	710.951	18.636
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	353.300	2.135.014	2.488.314	2.523.847	-35.534
Totaal lasten		6.362.772	2.387.346	8.750.118	9.242.977	-492.859

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Verschil
7.2	Riolering	2.620.736	85.000	2.705.736	3.071.937	366.201
7.3	Afval	2.998.416	52.000	3.050.416	3.172.165	121.749
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	443.674	0	443.674	342.395	-101.280
Totaal baten		6.062.826	137.000	6.199.826	6.586.496	386.670

Saldo Hoofdstuk	-299.946	-2.250.346	-2.550.292	-2.656.481	-106.189
------------------------	-----------------	-------------------	-------------------	-------------------	-----------------

Hoofdstuk 7 heeft een negatief resultaat voor bestemming van € -106.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart. We nemen na de tekstuele toelichtingen op de afwijkingen per taakveld een tabel op waarin het resultaat voor bestemming cijfermatig inzichtelijk is gemaakt.

Taakveld 7.1 Volksgezondheid

Het taakveld volksgezondheid kent een voordelig resultaat van € 5.000. Dit taakveld bevat geen noemenswaardige afwijkingen.

Taakveld 7.2 Riolering

Het taakveld riolering laat een positief resultaat van per saldo € 14.000 zien. Dit bedrag is opgebouwd uit een nadeel van € 352.000 aan de lastenkant en voordeel van € 366.000 aan de batenkant.

Baggeren vijvers

De gemeenteraad heeft bij de najaarsbrief van 2017 een maatschappelijk krediet van € 600.000 voor diverse baggerwerkzaamheden ter beschikking gesteld. Deze baggerwerkzaamheden zijn samen met baggerwerkzaamheden voor de gemeenten Noordenveld, Assen en Aa en Hunze in een keer aanbesteed. Uit praktisch oogpunt is besloten dat wij alle facturen aan de uitvoerder voldoen en dat de andere gemeentes ons weer terugbetalen. Dat geeft hogere lasten en baten van € 361.000. Daarnaast hadden wij verwacht in 2018 ongeveer € 250.000 van de € 600.000 uit te geven (de zogenaamde jaarschijf). Dat is € 112.000 minder geworden omdat we één vijver minder diep gebaggerd hebben dan waar we eerst vanuit gingen in verband met instabiliteit van de oevers en daarnaast de aanbesteding tot nu toe lijkt mee te vallen. Per saldo hebben we dan een nadeel aan de lastenkant van € 249.000 en aan de batenkant een voordeel van € 361.000.

Kapitaallasten riolering

Op basis van het BBV hebben we de rekenrente op de investeringen moeten verlagen van 1,5 % naar 1,35 %. Dat komt doordat onze werkelijke rentelasten lager uitvielen. Dat geeft hier lagere lasten van € 37.000.

Voorziening riolering

Aan de voorziening riolering onttrekken we € 140.000, terwijl we een onttrekking van € 275.000 hadden begroot. De oorzaak van deze afwijking is grootste deel gelegen in de lagere uitgaven in 2018 voor het maatschappelijke krediet baggeren vijvers (zie toelichting hiervoor). Deze uitgaven vallen € 112.000 lager uit dan geraamd. De dekking voor dit maatschappelijke krediet komt uit de voorziening riolering. Derhalve is sprake van een lagere onttrekking uit de voorziening riolering.

Taakveld 7.3 Afval

Het taakveld afval kent een nadelig resultaat van € 7.000. Dit bedrag is opgebouwd uit een nadeel van € 129.000 aan de lastenkant en voordeel van € 122.000 aan de batenkant.

Plastic, metalen en drankkartons

We hebben € 54.000 minder lasten voor plastic, metaal en drankkartons (PMD) gehad in 2018 dan geraamd. Dat komt omdat we in 2018 geen afkeur van het opgehaalde PMD hebben gehad. Daardoor hebben we geen extra sorteringslasten gehad. We houden in de begroting wel rekening met afgekeurd PMD. Daarnaast hebben we ook € 82.000 meer baten gehad voor het opgehaalde PMD. Het opgehaalde PMD wordt tijdelijk opgeslagen en naar inzicht van de inzamelaar op een gunstig moment in de markt gezet. In 2018 zijn ook voorraden, opgebouwd in eerdere jaren, verkocht. Dat geeft nu hogere baten.

Aanpassingen gemeentewerf

De raad heeft op 26 september 2017 voor 2018 een bedrag van € 30.000 ter beschikking gesteld voor het doen van een aantal aanpassingen aan de gemeentewerf in verband met het 0-tarief voor het GFT-afval. Daar zijn we in 2018 nog niet aan toegekomen.

Afvalstoffenheffing

Voor het variabele deel van de afvalstoffenheffing (Diftar) is € 41.000 minder geheven dan voorzien. Dat komt doordat inwoners minder afval hebben aangeleverd, dan we bij de raming voorzagen.

Opbrengsten milieustraat

De opbrengsten bij de milieustraat vallen € 29.000 hoger uit dan verwacht. Dat is een gevolg van meer aangeboden afval aan de milieustraat door inwoners.

Voorziening reiniging (afvalstoffen)

Aan de voorziening reiniging is € 182.000 toegevoegd, terwijl we een onttrekking van € 53.000 hadden begroot. De oorzaak van deze afwijking is hoofdzakelijk gelegen in de lagere uitgaven in 2018 voor PMD en hogere opbrengsten voor PMD en de milieustraat. Daarnaast zijn er lagere opbrengsten gerealiseerd voor de afvalstofheffing. Zie ook de hiervoor beschreven toelichtingen. Omdat het taakveld afval maximaal 100% kostendekkend is, worden eventuele overschotten of tekorten verrekend met de voorziening afval.

Taakveld 7.4 Milieubeheer

Het taakveld milieubeheer kent een voordelig resultaat van € 19.000. Dit taakveld bevat geen noemenswaardige afwijkingen.

Taakveld 7.5 Begraafplaatsen

Het taakveld begraafplaatsen kent een nadelig resultaat van per saldo € 137.000. De lasten vallen € 36.000 hoger uit en de baten vallen € 101.000 lager uit.

Lijkbezorgingsrechten

De inkomsten begraven vallen € 27.000 lager uit dan geraamd. Dat betekent dat minder aan lijkbezorgingsrechten is ontvangen omdat minder gebruik gemaakt is van onze gemeentelijke begraafplaatsen. Deze inkomsten kennen over de jaren heen een grillig verloop.

Voorziening begraven

Bij de najaarsbrief hebben we geconstateerd dat we een voorziening voor begraven moeten vormen van € 2,1 mln met terugwerkende kracht voor de periode 1998-2017. Deze storting is verwerkt in de najaarsbrief. Nu zijn ook de cijfers over 2018 bekend. Deze waren nog niet meegenomen in de berekening van de najaarsbrief. De storting in de voorziening begraven over 2018 minus de vrijval uit over de periode 1998-2017 verklaart grotendeels het nadeel aan de batenkant van € 98.000. Zoals reeds aan de raad is medegedeeld, verwachten wij een structureel nadelig effect wat in deze orde van grote ligt als gevolg van het moeten werken met een voorziening begraven. Daarnaast heeft een verfijning van de berekening geleid tot een extra storting in de voorziening begraven. Dit geeft een nadeel aan de lastenkant van € 25.000.

Overzicht afwijkingen hoofdstuk 7					
Taakveld	Lasten	Baten	INC/ STR	V/N	Toelichting afwijking op de begroting
7.2	-249.000	361.000	INC	N/V	Baggeren vijvers
7.2	-97.000		INC	N	Voorziening riolering
7.2	37.000		INC	V	Kapitaallasten riolering
7.3	54.000	82.000	INC	V/V	Plastic, metalen en drankkartons
7.3	30.000		INC	V	Aanpassingen gemeentewerf
7.3		-41.000	INC	N	Afvalstoffenheffing
7.3		29.000	INC	V	Opbrengsten milieustraat
7.3	-181.000		INC	V	Voorziening reiniging
7.5		-27.000	INC	N	Lijkbezorgingsrechten
7.5	-98.000		STR	N	Voorziening begraven
	-62.000	56.000			Overige afwijkingen
	-566.000	460.000		N/N	Resultaat hoofdstuk 7

Afgerond op € 1.000

Hoofdstuk 8 || Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Lasten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Verschil
8.1	Ruimtelijke ordening	482.269	159.437	641.706	991.068	-349.362
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	9.837.972	-31.444	9.806.528	11.129.974	-1.323.446
8.3	Wonen en bouwen	1.347.737	221.466	1.569.203	1.576.127	-6.925
Totaal lasten		11.667.978	349.459	12.017.437	13.697.170	-1.679.733

Baten

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Verschil
8.1	Ruimtelijke ordening	2.814	23.000	25.814	345.368	319.554
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	9.795.293	0	9.795.293	9.158.698	-636.595
8.3	Wonen en bouwen	1.526.457	222.000	1.748.457	1.993.035	244.578
Totaal baten		11.324.565	245.000	11.569.565	11.497.101	-72.464

Saldo Hoofdstuk		-343.414	-104.459	-447.872	-2.200.069	-1.752.197
------------------------	--	-----------------	-----------------	-----------------	-------------------	-------------------

Hoofdstuk 8 heeft een negatief resultaat voor bestemming van € -1.752.000. Als de lasten en/of baten van een taakveld meer dan € 25.000 afwijken, lichten we afwijkingen groter dan € 25.000 toe. Kleinere afwijkingen beschrijven we niet apart. We nemen na de tekstuele toelichtingen op de afwijkingen per taakveld een tabel op waarin het resultaat voor bestemming cijfermatig inzichtelijk is gemaakt.

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening

Per saldo kent dit taakveld een nadeel van € 30.000. Dit saldo bestaat uit een nadeel aan de lastenkant van € 349.000 en een voordeel aan de batenkant van € 319.000.

Doorbelasting loonkosten initiatieven

In de begroting is rekening gehouden dat een deel van de loonkosten doorbelast kunnen worden aan de initiatieven. Per saldo blijkt dat minder uren zijn besteed aan de initiatieven ten opzichte van de begroting. Hierdoor kunnen minder loonkosten doorbelast worden. Dit resulteert in een incidenteel nadelig resultaat van € 67.000

Gebiedsgericht werken

In de begroting 2018 is € 50.000 beschikbaar gesteld als incidenteel nieuw beleid ten behoeve van het gebiedsgericht werken. Per abuis is dit budget in taakveld 8.1 begroot. De kosten zijn in taakveld 6.1, Samenkracht en burgerparticipatie verantwoord. Per saldo resulteert dit in een beperkt overschot, vanuit het taakveld 8.1 valt € 50.000 vrij.

Omgevingswet/-visie

Voor de Omgevingswet-visie is een maatschappelijk krediet beschikbaar gesteld van € 890.000. Bij de najaarsbrief was voorzien dat € 50.000 ten laste van het maatschappelijk krediet zou worden uitgegeven in 2018. Bij het opmaken van de jaarrekening blijkt dat € 26.000 meer is uitgegeven. Dit wordt verrekend met de bijbehorende reserve via taakveld 0.10 mutaties reserves. Daar is de onttrekking uit de reserve hoger dan geraamd. Per saldo is het effect na bestemming dan budgetneutraal.

Initiatieven

De afwijkingen op de initiatieven maken deel uit van de paragraaf grondbeleid.

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Taakveld Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) heeft per saldo een nadeel van € 1.960.000. Dit taakveld maakt onderdeel uit van de grondexploitaties. In de paragraaf grondbeleid worden de belangrijkste verschillen toegelicht.

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Het taakveld Wonen en bouwen kent een voordeel van per saldo € 238.000. Dit saldo bestaat voornamelijk uit hogere baten.

Bouwleges

In 2018 was een stijging zichtbaar van het aantal uitgegeven bouwvergunningen. Dit is te verklaren door een aantrekkelijke markt waardoor meer vergunningaanvragen zijn gedaan en verstrekt. Daarnaast hebben stijgende bouwkosten een positief effect op de leges. De hoogte van de bouwleges is afhankelijk van de bouwsom. In de najaarsbrief 2018 was dit deels voorzien en was reeds € 100.000 extra aan baten opgenomen. Daarbovenop hebben we nu nog een voordeel van € 244.000. Bouwleges zijn conjunctuurgevoelig. We verwachten niet dat de hogere inkomsten aan bouwleges structureel zijn.

Overzicht afwijkingen hoofdstuk 8					
Taakveld	Lasten	Baten	INC/ STR	V/N	Toelichting afwijking op de begroting
8.1	- 67.000		INC	N	Doorbelasting loonkosten initiatieven
8.1	50.000		INC	V	Gebiedsgericht werken
8.1	- 26.000		INC	N	Omgevingswet/-visie
8.1	- 317.000	321.000	INC	N/V	Initiatieven (zie paragraaf grondbeleid)
8.2	- 1.323.000	- 637.000	INC	N/N	Onderdeel rapportage grondbeleid
8.3		244.000	INC	V	Bouwleges
	3.000		INC	V	Overige afwijkingen
	- 1.680.000	- 72.000		N	Resultaat hoofdstuk 8

Afgerond op € 1.000

SiSa 2018

Bijlage verantwoordingsinformatie

DRE		DREZC		Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstreking sisa - d.d. 10 januari 2019		Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T		Toelichting	
Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer (Drenthe)		Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer		Welke regeling betreft het		Totale besteding in jaar T		Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoordende totale besteding	
Sisa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe		Sisa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe		Aard controle n.v.t.		De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen		Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	
Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer		Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer		Aard controle n.v.t.		Aard controle R		Aard controle n.v.t.	
Aard controle n.v.t.		Aard controle n.v.t.		Aard controle n.v.t.		Aard controle R		Aard controle n.v.t.	
Indicatornummer: DREZC / 01		Indicatornummer: DREZC / 02		Indicatornummer: DREZC / 03		Indicatornummer: DREZC / 04		Indicatornummer: DREZC / 05	
1	201503143-00607653	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	BDU subsidie is ingetrokken en vervangen door 201702434-00731423 (Zie hiernaar brief 201503146-00732143).
2	201503146-00608539	2.5 Openbaar vervoer	€ 0	€ 0	€ 0	€ 22.034	€ 0	€ 0	Uitgaven uit voorgaande jaren en boekjaar 2018 zijn daarop verantwoord.
3	201602431-00668994	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 32.718	€ 0	€ 32.718	€ 0	€ 0	€ 32.718	BDU-subsidie is de vervanger van 201503146-00608539.
4	201602433-00668714	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0	€ 0	€ 0	€ 22.034	€ 0	€ 0	Conform overleg met ministerie/provincie zijn de bestedingen op deze vervangende subsidie verantwoord.
5	201702434-00731423	2.5 Openbaar vervoer	€ 4.490	€ 0	€ 4.490	€ 0	€ 0	€ 26.524	
6	201702462-00732127	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 4.988	€ 0	€ 4.988	€ 0	€ 0	€ 4.988	
Kopie beschikingsnummer		De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen		Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen		Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen		Eindverantwoording Jar/Nee	
Aard controle n.v.t.		Aard controle R		Aard controle R		Aard controle n.v.t.		Aard controle n.v.t.	
Indicatornummer: DREZC / 07		Indicatornummer: DREZC / 08		Indicatornummer: DREZC / 09		Indicatornummer: DREZC / 10		Indicatornummer: DREZC / 11	
1	201503143-00607653	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
2	201503146-00608539	€ 0	€ 11.017	€ 0	€ 0	€ 16.359	€ 0	€ 0	Ja
3	201602431-00668994	€ 16.359	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
4	201602433-00668714	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
5	201702434-00731423	€ 2.245	€ 11.017	€ 0	€ 0	€ 13.262	€ 0	€ 0	Nee
6	201702462-00732127	€ 2.494	€ 0	€ 0	€ 0	€ 2.494	€ 0	€ 0	Nee

lenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden) Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01</i>	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02</i>	Overige bestedingen (jaar T) <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03</i>	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04</i>	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen <i>Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05</i>
			1 11/RO/2010004201	€ 5.565	€ 1.458	€ 0	€ 0
			2 201401413-00447376	€ 0	€ 0	-€ 4.573	€ 4.573
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06</i>	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08</i>	Toelichting <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09</i>	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10</i>
			1 11/RO/2010004201	€ 251.639	€ 65.933	Geld is beschikbaar voor het doen van fysiek maatregelen bij bushaltes. In de komende jaren wordt in overleg met OV bureau de toegankelijkheid verder verbeterd	Nee
			2 201401413-00447376	€ 18.293	€ 27.439	Subsidieverhouding is 40/60. In voorgaande SISA is in de verhouding 50/50 verantwoord. Bij deze wordt dit gecorrigeerd.	Ja

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2018	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
		Alle gemeenten verantwoordelijk voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeenten in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2/01	Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2/02	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2/03	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2/05	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2/06	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2/12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2/07	Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2/08	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2/09	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2/10	Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2/11	
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			Hieronder per regel één gemeente (code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor de gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAZ
				inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
				I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet totaal Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordelijk voor het totaal (jaar T-1). (Dus deel Openbaar lichaam uit Si Sa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)						

			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 06
			1 061730 Gemeente Tynaarlo	€ 5.760.684	€ 79.525	€ 580.324	€ 6.652	€ 50.756
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 11	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 12
			1 061730 Gemeente Tynaarlo	€ 0	€ 254.322	€ 133.291	€ 0	€ 48.253
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)				
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 13	Aard controle R Indicatornummer: G2A / 14				
			1 061730 Gemeente Tynaarlo	€ 0				
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Nee			

SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2017	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06</i>
		1	061730 Gemeente Tynaarlo	€ 171.069	€ 43.664	€ 52.778	€ 64.102	€ 55.896
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01	Besteding (jaar T-1) Bob	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004		
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10</i>		
		1	061730 Gemeente Tynaarlo	€ 0	€ 0	€ 0		

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Bijlagen

Bijlage 1: Totaaloverzicht kredieten

Omschrijving	Beschikbaar gesteld krediet (incl bijdragen derden)	Werkelijk 2018 (incl bijdragen derden)	cumulatief t/m 2018 (incl bijdragen derden)	Restant krediet ultimo 2018	Toelichting	Afsluiten ja/nee
Machineberging Gemeentewerf	80.000	79.900	79.900	100	De machineberging is opgeleverd.	Ja
Maats. Kr Omgevingswet / omgevingsvisie	890.000	75.972	96.179	793.821	Implementatie van omgevingswet en -visie loopt.	Nee
Vitaal platteland	402.588	91.721	301.153	101.436	Dit is een langlopend krediet dat loopt tot en met 2020. We bekostigen hier diverse (meerjarige) projecten en initiatieven van derden uit totdat de middelen op zijn.	Nee
Transferium de Punt	650.000	-	-	650.000	Werkzaamheden zijn in voorbereiding. Uitvoering wordt gedaan door de provincie Drenthe.	Nee
Planvorming Vries Zuid	25.000	8.494	8.494	16.506	Oplevering startnotitie in maart 2019. Vandaaruit wordt het vervoltraject vormgegeven.	Nee
Sanering loc. Wijk & Boerma	1.000.000	-	950.000	50.000	In afrondende fase. Uitvoering door de provincie Drenthe. Het restant van de bijdrage wordt verstrekt na afronding van het monitoringstraject n.a.v. de sanering.	Nee
Maatschappelijk krediet Asserstraat 21	17.000	1.698	3.800	13.200	De woning is verkocht.	Ja
Infrakosten OBS de Vijverstee Perm.	83.252	30.177	30.177	53.075	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. Eind 2018 is na de oplevering van de school gestart met de infrastructuur.	Nee
(Ver)nieuwbouw OBS de Vijverstee	1.276.677	1.163.506	1.233.506	43.171	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. De school is opgeleverd, de eindafrekening moet nog opgesteld worden.	Nee
Sloop, Asbest, Boekw. OBS de Vijverstee	343.640	86.489	104.704	238.936	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. De school is opgeleverd, de sloopwerkzaamheden zijn afgerond en de eindafrekening moet nog opgesteld worden.	Nee
(ver)nieuwbouw CBS de Holtenhoek	1.433.114	-46.327	1.405.462	27.652	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. De school is opgeleverd en de eindafrekening heeft plaatsgevonden.	Ja
Sloop, Asbest, Boekw. CBS de Holtenhoek	367.455	46.327	272.805	94.650	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. De school is opgeleverd, de sloopwerkzaamheden zijn afgerond en de eindafrekening heeft plaatsgevonden.	Ja
(ver)nieuwbouw OBS Oelebred	1.392.777	727.384	797.384	595.393	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. In 2018 is gestart met de bouw. De school zal naar verwachting in 2019 opgeleverd worden.	Nee
Sloop, Asbest, Boekwaarde OBS Oelebred	312.275	-	113.348	198.927	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. Een deel van de oude school is inmiddels gesloopt. Medio 2019 zal gestart worden met de resterende sloopwerkzaamheden. Na afronding kan het plein aangelegd worden.	Nee
(ver)nieuwbouw OBS de Westerburcht	1.919.849	984.425	1.225.962	693.887	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. In 2018 is gestart met de bouw, oplevering zal in 2019 plaatsvinden	Nee
Flexibele schil OBS de Westerburcht	360.158	220.814	220.814	139.344	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. In 2018 is gestart met de bouw, oplevering zal in 2019 plaatsvinden	Nee
Sloop,Asbest,Boekw.OBS de Westerburcht	398.285	43.286	43.286	354.999	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. In 2018 is gestart met de bouw, oplevering zal in 2019 plaatsvinden	Nee
Nieuwbouw OBS Centrum/OBS Eelde	2.379.546	1.665.672	1.665.672	713.874	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. In 2018 is gestart met de bouw. Oplevering heeft plaatsgevonden, in 2019 zal begonnen worden met de werkzaamheden aan het plein. Naar verwachting zal de school medio 2019 in gebruik genomen worden.	Nee
Flexibele schil OBS Centrum/OBS Eelde	360.158	252.109	252.109	108.049	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. In 2018 is gestart met de bouw. Oplevering heeft plaatsgevonden, in 2019 zal begonnen worden met de werkzaamheden aan het plein. Naar verwachting zal de school medio 2019 in gebruik genomen worden.	Nee
Nieuwbouw RKBS Mariaschool	1.053.385	737.369	737.369	316.016	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. In 2018 is gestart met de bouw. Oplevering heeft plaatsgevonden, in 2019 zal begonnen worden met de werkzaamheden aan het plein. Naar verwachting zal de school medio 2019 in gebruik genomen worden.	Nee
Tijdelijk lokaal Mariaschool	133.103	93.172	93.172	39.931	Onderdeel van het Accommodatiebeleid en de nieuwbouw in Grootte Veen. In 2018 is gestart met de bouw. Oplevering heeft plaatsgevonden, in 2019 zal begonnen worden met de werkzaamheden aan het plein. Naar verwachting zal de school medio 2019 in gebruik genomen worden.	Nee
Speellokaal Mariaschool	102.905	72.034	72.034	30.871	Onderdeel van het Accommodatiebeleid en de nieuwbouw in Grootte Veen. In 2018 is gestart met de bouw. Oplevering heeft plaatsgevonden, in 2019 zal begonnen worden met de werkzaamheden aan het plein. Naar verwachting zal de school medio 2019 in gebruik genomen worden.	Nee
Infrakosten CBS de Holtenhoek	90.033	-	-	90.033	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. De school is inmiddels opgeleverd. Er zal onderzocht worden of er nog aanvullende investeringen in de infrastructuur rondom de school noodzakelijk zijn.	Nee
2efase tijdelijke huisvesting Ter Borch	503.000	-	463.350	39.650	Het restant van dit krediet wordt ingezet voor infrastructuur rondom de scholen in Ter Borch.	Nee
Infrakosten OBS de Vijverstee flex	16.996	0	-	16.996	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. Eind 2018 is de school opgeleverd en kan gestart worden met de werkzaamheden aan de infrastructuur.	Nee

Omschrijving	Beschikbaar gesteld krediet (incl bijdragen derden)	Werkelijk 2018 (incl bijdragen derden)	cumulatief t/m 2018 (incl bijdragen derden)	Restant krediet ultimo 2018	Toelichting	Afsluiten ja/nee
Flexibele schil de Vijverstee	133.103	124.585	124.585	8.518	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. De school is opgeleverd, de eindafrekening moet nog opgesteld worden.	Nee
Infra (Ver)nieuwbouw OBS Oelebred	180.570	8.448	8.448	172.123	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. De school zal naar verwachting in 2019 opgeleverd worden.	Nee
Infra(ver)nieuwbouw OBS de Westerburch	130.241	-	-	130.241	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. Na oplevering van de school in 2019 zal gestart worden met de infrastructuur.	Nee
Infra Flex OBS de Westerburcht	72.977	-	-	72.977	Onderdeel van het Accommodatiebeleid. Na oplevering van de school in 2019 zal gestart worden met de infrastructuur.	Nee
Aanleg openbare Ruimte Kavel Grootte Veen	750.000	79.731	231.914	518.086	In 2018 is gestart met de uitvoering van dit project. De verwachting is dat het project in 2019 afgerond wordt.	Nee
Mtsch.kr tijdelijke huisv. tijdens bouw	1.000.000	19.056	274.127	725.873	Dit budget is beschikbaar voor tijdelijke huisvesting tijdens de uitvoering van het Accommodatiebeleid. Het Accommodatiebeleid loopt tot medio 2025.	Nee
Maatschappelijk krediet Mariaschool	58.104	-	-3.993	62.097	Wanneer de nieuwbouwscholen in Grootte Veen opgeleverd worden, kan de Mariaschool gesloopt worden. Het restantkrediet is bedoeld om de mariaschool weg te halen en de kavel bouwrijp te maken.	Nee
Mtsch.kr Sloop, Asbest, boekw. De Kooi	146.324	-	-	146.324	Na oplevering van het sportcomplex Grootte Veen kan de OBS De Kooi samen met de gymzaal gesloopt worden. De sloopwerkzaamheden zullen naar verwachting medio 2020 starten.	Nee
BS Jong Laren (ver)nieuwbouw	1.209.684	-	-	1.209.684	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
BS Jong Laren flexibele schil	121.507	-	-	121.507	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
BS Jong Laren Sloop, Asbest, Boekwaarde	187.104	-	-	187.104	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
De lichtkring (Ver)nieuwbouw	911.802	-	-	911.802	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
De lichtkring flexibele schil	79.393	-	-	79.393	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
De Lichtkring Sloop, Asbest, Boekwaarde	356.815	-	-	356.815	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
De Schuthoek (Ver)nieuwbouw	811.325	-	-	811.325	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
De Schuthoek Sloop, Asbest, Boekwaarde	233.531	-	-	233.531	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
De Tol (Ver)nieuwbouw	1.453.192	-	-	1.453.192	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
De Tol flexibele schil	219.144	-	-	219.144	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
De Tol Sloop, Asbest, Boekwaarde	520.287	-	-	520.287	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
Schuilingsoord (Ver)nieuwbouw	1.839.731	-	-	1.839.731	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
Schuilingsoord flexibele schil	296.481	-	-	296.481	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
Schuilingsoord Sloop, Asbest, Boekwaarde	621.783	-	-	621.783	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
De Zuidwester (Ver)nieuwbouw	1.019.371	-	-	1.019.371	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
De Zuidwester flexibele schil	93.894	-	-	93.894	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
De Zuidwester Sloop, Asbest, Boekwaarde	99.536	-	-	99.536	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
Het Stroomdal (Ver)nieuwbouw	970.905	-	-	970.905	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
Het Stroomdal flexibele schil	99.694	-	-	99.694	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
Het Stroomdal Sloop, Asbest, Boekwaarde	96.286	-	-	96.286	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
Harens Lyceum (Ver)nieuwbouw	3.314.367	-	-	3.314.367	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
Harens Lyceum Sloop, Asbest, Boekwaarde	660.651	-	-	660.651	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee

Omschrijving	Beschikbaar gesteld krediet (incl bijdragen derden)	Werkelijk 2018 (incl bijdragen derden)	cumulatief t/m 2018 (incl bijdragen derden)	Restant krediet ultimo 2018	Toelichting	Afsluiten ja/nee
Permanente uitbreiding MensoAltingschool	376.500	376.527	376.527	-27	Uitvoering loopt. Afronding naar verwachting in 2019.	Nee
Tijdelijke uitbreiding MensoAltingschool	213.600	213.642	213.642	-42	Uitvoering loopt. Afronding naar verwachting in 2019.	Nee
Mtsch.kr. Gym de Zwet Sloop, Asbest, BW	230.799	-	-	230.799	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
Mtsch.kr. Gym de Ludinge Sloop, Asb., BW	75.000	-	-	75.000	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
Mtsch.kr. Goudenregnl Sloop, Asbest, BW	75.000	-	-	75.000	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
Sporthal Wenakker + Metahal	4.537.711	-	-	4.537.711	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
Gymzaal Centrum Zuidlaren	809.858	-	-	809.858	Dit is onderdeel van het Accommodatiebeleid. Verwacht wordt dat in of na 2020 gestart wordt met de projecten in Zuidlaren.	Nee
Maatsch.Kr Bedrijvenregeling Drenthe	200.000	200.000	200.000	-	Betreft cofinanciering in de bedrijvenregeling Drenthe. De gemeente heeft haar bijdrage in 2018 overgemaakt aa de provincie. De uitvoering van de regeling loopt via SNN en zal naar verwachting in 2019 afgerond worden.	Nee
Mtsch.kr Sloop, Asbest, boekw. Marsch	561.241	-	-	561.241	Na oplevering van de sporthal Grote Veen kan de Marsch gesloopt worden, mede afhankelijk van het project Maatschappelijk vastgoed.	Nee
Mtsch.kr Sloop, Asbest boekw. De Kooi	55.586	-	-	55.586	Na oplevering van het sportcomplex Grote Veen kan de gymzaal samen met de OBS De Kooi gesloopt worden. De sloopwerkzaamheden zullen naar verwachting medio 2020 starten.	Nee
Kleed- en Kantineaccommodatie Vako	790.000	2.092	787.262	2.738	De kleed- en kantineaccommodatie is opgeleverd.	Ja
Vervanging lichtmasten Vako en SVT	85.000	32.993	78.576	6.424	In 2018 zijn de masten met duurzame LED-verlichting bij Vako geplaatst.	Ja
Vervanging tennisbanen Eelde en Vries	136.208	132.335	132.335	3.873	De vier respectievelijk drie tennisbanen voor Are You Ready en TV de Marsch zijn gerenoveerd en opgeleverd.	Ja
Kunstgras Hockeyveld HCE	153.000	15.300	153.000	-	De werkzaamheden voor het nieuwe Hockeyveld zijn afgerond.	Ja
Nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	921.220	399.461	451.421	469.799	De oplevering van de nieuwbouw zal naar verwachting in 2019 plaatsvinden.	Nee
Nieuwbouw Sporthal Grote Veen	6.345.625	603.798	655.145	5.690.480	De oplevering van de nieuwbouw zal naar verwachting in 2019 plaatsvinden.	Nee
Raadsinformatiesysteem	75.000	75.000	75.000	-	Het raadsinformatiesysteem is opgeleverd.	Ja
Aanschaf Ipads raad 2018	10.000	9.954	9.954	46	De iPads zijn aangeschaft.	Ja
Mts.krediet Baggeren vijvers	600.000	147.221	147.221	452.779	Werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
Maatsch.kr. voorber. Inv.pr. 2015-2016	173.124	43.138	172.712	412	De voorbereidingswerkzaamheden waarvoor het krediet was ingestemd zijn afgerond. Het krediet kan worden afgesloten.	Ja
Vervanging hoofdgemalen 2015 pompen	161.309	6.135	110.867	50.442	Werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
Riolering Borgwallinge Bovendiepen 15 jr	46.000	293	2.260	43.740	Het project loopt door in 2019.	Nee
Optimaliseren stelsel Diepsloot	55.000	5.192	24.292	30.708	De werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
Inv. Progr. Voorber.kred.riolering 2012	426.500	4.661	418.134	8.366	De voorbereidingswerkzaamheden waarvoor het krediet was ingestemd zijn afgerond. Het krediet kan worden afgesloten.	Ja
Randvoorziening Eelde Oost	2.527.000	47.859	1.970.836	556.164	De werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
Riolering wijkvernieuwing Nieuwe Akker	1.312.673	-0	1.195.762	116.911	De werkzaamheden zijn afgerond. Het krediet kan worden afgesloten.	Ja
Rioolmaatregelen Westlaren deelgebied A	652.110	-536.459	652.112	-2	De verantwoording van de subsidie is afgerond. Het krediet kan worden afgesloten.	Ja
Vervanging knijpriool Lageweg Zuidlaren	150.000	21.579	103.294	46.706	De afrekening heeft plaatsgevonden. Het krediet kan worden afgesloten.	Ja
Vervanging Riolering Zonnehorst	287.000	58.629	242.164	44.836	De werkzaamheden zijn afgerond. Het krediet kan worden afgesloten.	Ja
Riolering Borgwallinge Bovendiepen 50 jr	3.449.000	1.487.133	3.508.154	-59.154	Het project loopt door in 2019. Op dit moment laat het krediet een overschrijding zien, doordat een wegecomponent is opgenomen. Bij de afrekening wordt dit op basis van werkelijke lasten hersteld en verrekend met het krediet Openbare ruimte Borgwallinge/Bovendiepen	Nee
Riolering Schipborgerweg	728.000	330.631	568.663	159.337	De werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
Riool Centrumplan Eelde	1.350.000	933.501	1.300.546	49.454	De afrekening vndt plaats in 2019.	Nee
Verv. Riool Westlaren Fase 2	786.500	39.422	39.422	747.078	De voorbereidingen zijn gestart.	Nee
Verv. Riool Oranjelaan	655.000	23.468	23.468	631.532	De voorbereidingen zijn gestart.	Nee
Verv. Gemalen pompgemalen	277.300	26.778	26.778	250.522	De werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
Verv. Gemalen hoofdgemalen	81.000	-	-	81.000	De werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
Verv. Hoofdgemalen Put	217.000	925	925	216.075	De werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee

Omschrijving	Beschikbaar gesteld krediet (incl bijdragen derden)	Werkelijk 2018 (incl bijdragen derden)	cumulatief t/m 2018 (incl bijdragen derden)	Restant krediet ultimo 2018	Toelichting	Afsluiten ja/nee
Vervanging hoofdgemalen 2015 Put	51.800	-	34.684	17.116	De werkzaamheden zijn afgerond. Het krediet kan worden afgesloten.	Ja
Optimaliseren stelsel spierven	75.000	1.750	1.750	73.250	De voorbereidingen zijn gestart.	Nee
Domineeskamp-riolering	285.690	-	-	285.690	De voorbereidingen zijn gestart.	Nee
Leenakkersweg-riolering	1.016.500	-	-	1.016.500	De voorbereidingen zijn gestart.	Nee
Westlaren fase 3 riolering	2.942.500	20.174	20.174	2.922.326	De voorbereidingen zijn gestart.	Nee
Waterb. Brouwersteeg riolering	923.000	72.429	72.429	850.571	De werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
RWA Kazemeterrein Zuidl. riolering	142.000	-	-	142.000	De werkzaamheden hangen samen met de herinrichting van Zuidlaren. Hierdoor ontstaat vertraging.	Nee
Aanleg RWA overstort Veenplasweg zuidlaren	98.000	-	-	98.000	Er is toestemming nodig van Waterleidingmaatschappij Drenthe. Deze is er nog niet.	Nee
Afkoppelen tolhuisweg Midlaren riolering	335.000	260.130	297.525	37.475	De werkzaamheden zijn afgerond. Het krediet kan worden afgesloten.	Ja
Vervanging hoofdgemalen mechanisatie ele	90.000	1.200	2.766	87.234	De werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
Vervanging hoofdgemalen put	30.000	-	-	30.000	De werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
Afkoppelen centrumplan Vries	42.000	-0	42.000	-	De werkzaamheden zijn afgerond. Het krediet kan worden afgesloten.	Ja
Vervanging netwerk en server	40.000	-	-	40.000	Naar verwachting wordt in 2019 begonnen met het vervangen	Nee
Fietsenstalling gemeentehuis	35.000	8.805	8.805	26.196	Aanschaf is gedaan, levering in 2019. Verwachting is dat het krediet in 2019 kan worden afgesloten.	Nee
Nieuwbouw KCA depot	100.000	45.066	45.066	54.934	De werkzaamheden zijn afgerond. De facturen zijn nog niet afhandeld. Verwachte afronding in 2019.	Nee
Ondergrondse verzamelcontainers	300.000	32.035	177.194	122.806	De werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
Aanschaf PMD containers	560.000	281.475	281.475	278.525	De werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
Krediet Dorpsagenda Vries	400.000	-57.014	328.608	71.392	De werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
Fiets en voetgangersbr. De Dijk	100.000	-	-	100.000	Waterschap Hunze en Aa's coördineert het project. De werkzaamheden zijn uitgevoerd, maar de afrekening van het Waterschap volgt nog.	Nee
Aansluiting Dorpsstraat-Berkenlaan	300.000	-	5.268	294.732	Project wordt uitgevoerd door de provincie Drenthe. Zij zijn gestart met de werkzaamheden. Verwacht wordt dat het krediet in 2019 afgesloten kan worden.	Nee
Openbare ruimte Schipborgerweg	290.000	75.945	273.333	16.667	De werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
Openbare ruimte Borgwallinge/Bovendiep	736.000	41.022	62.952	673.048	De werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
Centrumplan Eelde Openbare werken	238.000	30.174	57.227	180.773	De subsidieafhandeling loopt. Verwachting is dat het krediet in 2019 afgesloten kan worden.	Nee
Verbreding kruising Burg Legroweg	70.000	112.296	112.296	-42.296	De subsidieafhandeling loopt. Verwachting is dat het krediet in 2019 afgesloten kan worden.	Nee
Krediet Nieuwe Akkers	556.000	305.917	305.917	250.083	De werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
Verv. Riool Westlaren Fase 2 wegen	261.579	-	-	261.579	De voorbereidingen zijn gestart.	Nee
Verv. Riool Oranjelaan wegen	146.204	-	-	146.204	De voorbereidingen zijn gestart.	Nee
Domineeskamp-wegen	158.574	-	-	158.574	De voorbereidingen zijn gestart.	Nee
Leenakkersweg-wegen	176.841	-	-	176.841	De voorbereidingen zijn gestart.	Nee
Westlaren fase 3 wegen	863.959	-	-	863.959	De voorbereidingen zijn gestart.	Nee
Afkoppelen tolhuisweg Midlaren wegen	72.800	45.873	57.460	15.340	De werkzaamheden zijn afgerond. Het krediet kan worden afgesloten.	Ja
Vervanging brug Zeegserloop	199.000	211.986	211.766	-12.766	De subsidieafhandeling loopt. Verwachting is dat het krediet in 2019 afgesloten kan worden.	Nee
Vervanging VRI station Zuidlaren	94.000	42.273	42.273	51.727	De werkzaamheden zijn afgerond. De facturen zijn nog niet afhandeld. Verwachte afronding in 2019.	Nee
Waterb. Brouwersteeg wegen	373.800	20.439	20.439	353.361	De werkzaamheden lopen door in 2019.	Nee
RWA Kazemeterrein Zuidl. wegen	10.000	-	-	10.000	De werkzaamheden hangen samen met de herinrichting van Zuidlaren. Hierdoor ontstaat vertraging.	Nee
Scanner ID burgers	20.000	7.801	16.111	3.889	Scanners zijn aangekocht en facturen zijn voldaan.	Ja
Hoogwerker	210.000	-	-	210.000	Hoogwerker is besteld, wordt naar verwachting in Q3 2019 geleverd.	Nee
Extra tractor	100.000	105.500	105.500	-5.500	De tractor is geleverd. Het krediet kan worden afgesloten.	Ja
Vervanging bestelauto's	138.000	57.000	57.000	81.000	Er is nog één auto in bestelling.	Nee
Aanschaf mobiele kraan en mini rupskraan	190.000	179.350	179.350	10.650	De rupskraan moet nog besteld worden.	Nee
Aanhangwagens	4.500	-	-	4.500	Aanhangwagens zijn in bestelling	Nee
Aanschaf dieplader t.b.v. mini laadschop	9.000	7.850	7.850	1.150	De dieplader is aangeschaft.	Ja
Kr. Herinr. gebied Surfstrand Meerzicht	530.000	-	-	530.000	Project loopt nog. Er is nog geen zicht op het moment van afronding.	Nee
Uitbreiding begraafplaats de Duinen	496.490	54.245	408.110	88.380	De werkzaamheden zijn afgerond. Het krediet kan worden afgesloten.	Ja
Centrumplan Paterswolde	1.942.500	4.870	1.543.195	399.305	De werkzaamheden zijn afgerond. Het krediet kan worden afgesloten.	Ja

Bijlage 2: Totaaloverzicht reserves en voorzieningen

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2018	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2018	Toelichting mutaties																																																
Algemene reserves																																																						
Algemene reserve calamiteiten (Arca)	Deze reserve is ingesteld om tegenvallers als gevolg van calamiteiten te kunnen opvangen en maakt onderdeel uit van het weerstandsvermogen.	11.028.760	0	0	11.028.760	Geen mutaties in 2018																																																
Algemene reserve grote investeringen (Argi)	Deze reserve is ingesteld om algemene middelen beschikbaar te hebben voor nieuw beleid, waarbij het accent kwam te liggen op grote investeringen en maakt onderdeel uit van het weerstandsvermogen.	2.826.909	7.725.386	5.176.632	5.375.663	<p>In 2018 zijn de volgende bedragen aan de Argi toegevoegd:</p> <table border="0"> <tr><td>€ 44.964</td><td>Niet ingezette middelen beheer en onderhoud wegen</td></tr> <tr><td>€ 100.735</td><td>Vrijval kapitaallasten</td></tr> <tr><td>€ 640.687</td><td>Resultaatbestemming jaarrekening 2017</td></tr> <tr><td>€ 275.000</td><td>Verkoop Gronden i.v.m. verbinding Tusschenwater en Zuidlaardermeer</td></tr> <tr><td>€ 6.500.000</td><td>Vrijval BR Grondexploitatie</td></tr> <tr><td>€ 164.000</td><td>Opheffen BR. Nieuwe Akkers</td></tr> <tr><td>€ 7.725.386</td><td></td></tr> </table> <p>In 2018 zijn de volgende bedragen aan de Argi onttrokken:</p> <table border="0"> <tr><td>€ 1.775.000</td><td>Incidenteel nieuw beleid 2018</td></tr> <tr><td>€ 10.000</td><td>Amendement beweegplein</td></tr> <tr><td>€ 2.100.000</td><td>Vormen voorziening begraven</td></tr> <tr><td>€ 66.777</td><td>Dekking resultaat voorjaarsbrief</td></tr> <tr><td>€ 572.461</td><td>Dekking resultaat najaarsbrief</td></tr> <tr><td>€ 120.138</td><td>Dotatie BR. Nieuwbouw gymzaal Tynaarlo</td></tr> <tr><td>€ 8.156</td><td>Dotatie BR. Stroomdal flexibele schil</td></tr> <tr><td>€ 7.737</td><td>Dotatie BR. Zuidwester flexibele schil</td></tr> <tr><td>€ 24.605</td><td>Dotatie BR. Schuilingsoord flexibele schil</td></tr> <tr><td>€ 18.576</td><td>Dotatie BR. De Tol flexibele schil</td></tr> <tr><td>€ 6.495</td><td>Dotatie BR. De Lichtkring flexibele schil</td></tr> <tr><td>€ 9.940</td><td>Dotatie BR. Jonglaren flexibele schil</td></tr> <tr><td>€ 47.070</td><td>Dotatie BR. Nieuwbouw OBS Oelebred</td></tr> <tr><td>€ 36.610</td><td>Dotatie BR. Nieuwbouw gymzaal Tynaarlo</td></tr> <tr><td>€ 138.595</td><td>Dotatie BR. Nieuwbouw OBS Oelebred</td></tr> <tr><td>€ 234.472</td><td>Vormen BR. Tijdelijk lokaal Menso Alting school</td></tr> <tr><td>€ 5.176.632</td><td></td></tr> </table>	€ 44.964	Niet ingezette middelen beheer en onderhoud wegen	€ 100.735	Vrijval kapitaallasten	€ 640.687	Resultaatbestemming jaarrekening 2017	€ 275.000	Verkoop Gronden i.v.m. verbinding Tusschenwater en Zuidlaardermeer	€ 6.500.000	Vrijval BR Grondexploitatie	€ 164.000	Opheffen BR. Nieuwe Akkers	€ 7.725.386		€ 1.775.000	Incidenteel nieuw beleid 2018	€ 10.000	Amendement beweegplein	€ 2.100.000	Vormen voorziening begraven	€ 66.777	Dekking resultaat voorjaarsbrief	€ 572.461	Dekking resultaat najaarsbrief	€ 120.138	Dotatie BR. Nieuwbouw gymzaal Tynaarlo	€ 8.156	Dotatie BR. Stroomdal flexibele schil	€ 7.737	Dotatie BR. Zuidwester flexibele schil	€ 24.605	Dotatie BR. Schuilingsoord flexibele schil	€ 18.576	Dotatie BR. De Tol flexibele schil	€ 6.495	Dotatie BR. De Lichtkring flexibele schil	€ 9.940	Dotatie BR. Jonglaren flexibele schil	€ 47.070	Dotatie BR. Nieuwbouw OBS Oelebred	€ 36.610	Dotatie BR. Nieuwbouw gymzaal Tynaarlo	€ 138.595	Dotatie BR. Nieuwbouw OBS Oelebred	€ 234.472	Vormen BR. Tijdelijk lokaal Menso Alting school	€ 5.176.632	
€ 44.964	Niet ingezette middelen beheer en onderhoud wegen																																																					
€ 100.735	Vrijval kapitaallasten																																																					
€ 640.687	Resultaatbestemming jaarrekening 2017																																																					
€ 275.000	Verkoop Gronden i.v.m. verbinding Tusschenwater en Zuidlaardermeer																																																					
€ 6.500.000	Vrijval BR Grondexploitatie																																																					
€ 164.000	Opheffen BR. Nieuwe Akkers																																																					
€ 7.725.386																																																						
€ 1.775.000	Incidenteel nieuw beleid 2018																																																					
€ 10.000	Amendement beweegplein																																																					
€ 2.100.000	Vormen voorziening begraven																																																					
€ 66.777	Dekking resultaat voorjaarsbrief																																																					
€ 572.461	Dekking resultaat najaarsbrief																																																					
€ 120.138	Dotatie BR. Nieuwbouw gymzaal Tynaarlo																																																					
€ 8.156	Dotatie BR. Stroomdal flexibele schil																																																					
€ 7.737	Dotatie BR. Zuidwester flexibele schil																																																					
€ 24.605	Dotatie BR. Schuilingsoord flexibele schil																																																					
€ 18.576	Dotatie BR. De Tol flexibele schil																																																					
€ 6.495	Dotatie BR. De Lichtkring flexibele schil																																																					
€ 9.940	Dotatie BR. Jonglaren flexibele schil																																																					
€ 47.070	Dotatie BR. Nieuwbouw OBS Oelebred																																																					
€ 36.610	Dotatie BR. Nieuwbouw gymzaal Tynaarlo																																																					
€ 138.595	Dotatie BR. Nieuwbouw OBS Oelebred																																																					
€ 234.472	Vormen BR. Tijdelijk lokaal Menso Alting school																																																					
€ 5.176.632																																																						
Totaal algemene reserves		13.855.669	7.725.386	5.176.632	16.404.423																																																	

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2018	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2018	Toelichting mutaties
Bestemmingsreserves met dekkingsfunctie						
Reserve nieuwbouw gemeentehuis	Deze reserve is ingesteld ter dekking van het overgrote deel van de kapitaallasten van de bouw van het nieuwe gemeentehuis in Vries.	9.900.155	0	416.970	9.483.185	De onttrekking betreft de kapitaallasten voor het gemeentehuis in 2018.
Reserve mechanisatie buitendienst	Deze reserve is ingesteld om vervangingen binnen het wagenpark van gemeentewerken mogelijk te maken. De kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringen worden gedekt uit deze reserve. Jaarlijks wordt € 100.000 toegevoegd aan deze reserve.	1.246.992	0	162.942	1.084.050	De kapitaallasten tractie 2018 bedroegen € 162.942 en zijn conform afspraken gedekt door middel van een onttrekking aan deze reserve.
Reserve gebouwenbeheer elektraveiligheid	Deze reserve is ingesteld om de kapitaallasten als gevolg van investeringen in elektraveiligheid in de gemeentelijke gebouwen af te dekken.	29.875	0	8.429	21.446	De onttrekking betreft de kapitaallasten in 2018.
Reserve vitaal platteland	Deze reserve is ingesteld ter dekking van het maatschappelijke krediet vitaal platteland.	193.156	0	91.721	101.435	In 2018 is er voor € 91.721 aan kosten Vitaal Platteland gedekt uit deze reserve.
Reserve decentralisaties sociaal domein	Deze reserve is ingesteld voor de dekking van het maatschappelijke krediet decentralisaties sociaal domein.	101.333		0	101.333	Geen mutaties in 2018.
Reserve Krediet SV Tynaarlo	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de realisatie van het kleed- en kantinegebouw voor SV Tynaarlo.	438.013	0	13.200	424.813	Deze reserve is ter dekking van de kapitaallasten van het krediet SV Tynaarlo. De kapitaallasten voor 2018 bedragen € 13.200
Reserve MFA Zeijen	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de MFA Zeijen	3.022.852	0	95.335	2.927.517	De onttrekking van € 95,335 betreffen de kapitaallasten van 2018.
Reserve MFA Yde	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van de MFA Yde.	3.594.271	0	115.993	3.478.278	De onttrekking van € 115.993 betreffen de kapitaallasten van 2018.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2018	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2018	Toelichting mutaties
Reserve bedrijfsvoering	Deze reserve is gevormd om investeringen te dekken die een bijdrage leveren aan het (versneld) realiseren van de doelen uit de organisatievisie Koers en die passen binnen het opgestelde collegemanifest. Daarnaast biedt deze reserve dan ook flexibele ruimte om knelpunten qua benodigde productie op te lossen door bijvoorbeeld tijdelijke inzet. De investeringen richten zich op de digitale dienstverlening, vraaggericht werken, flexibilisering en het op orde krijgen van de fysieke leefomgeving buiten.	992.136	250.000	818.855	423.281	Aan deze reserve is middels de resultaatbestemming bij de jaarrekening van 2018 € 250.000 toegevoegd. Ter dekking van de bedrijfsvoering is € 818.855 aan de reserve onttrokken.
BR. 2e fase huisvesting Ter Borch	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet 2e fase huisvesting Ter Borch	563.360	0	6.950	556.410	De onttrekking van € 6.950 betreffen de kapitaallasten van 2018.
BR. Jonglaren flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil Jonglaren	116.123	9.940		126.063	Betreft toevoeging t.l.v. de Argi in verband met het ophogen van het krediet.
BR Jonglaren Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Jonglaren	244.638			244.638	Geen mutaties in 2018.
BR. De Lichtkring flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil de lichtkring	75.876	6.495		82.371	Betreft toevoeging t.l.v. de Argi in verband met het ophogen van het krediet.
BR De Lichtkring Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De lichtkring	466.535			466.535	Geen mutaties in 2018.
BR De Schuthoek Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Schuthoek	305.342			305.342	Geen mutaties in 2018.
BR. De Tol flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil De Tol	217.004	18.576		235.580	Betreft toevoeging t.l.v. de Argi in verband met het ophogen van het krediet.
BR De Tol Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Tol	680.276			680.276	Geen mutaties in 2018.
BR. Schuilingsoord flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Schuilingsoord	287.441	24.605		312.046	Betreft toevoeging t.l.v. de Argi in verband met het ophogen van het krediet.
BR Schuilingsoord Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Schuilingsoord	812.981			812.981	Geen mutaties in 2018.
BR. De Zuidwester flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil De Zuidwester	90.383	7.737		98.120	Betreft toevoeging t.l.v. de Argi in verband met het ophogen van het krediet.
BR De Zuidwester Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde De Zuidwester	130.143			130.143	Geen mutaties in 2018.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2018	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2018	Toelichting mutaties
BR. Het Stroomdal flexibele schil	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Het Stroomdal	95.277	8.156		103.433	Betreft toevoeging t.l.v. de Argi in verband met het ophogen van het krediet.
BR. Het Stroomdal Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Het Stroomdal	125.893			125.893	Geen mutaties in 2018.
BR. Harens Lyceum Sloop, Asbest, Boekw.	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde Het Harens Lyceum	863.801			863.801	Geen mutaties in 2018.
BR. Flexibele Schil OBS de Vijverstee	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Flexibele schil OBS De Vijverstee	168.111			168.111	Geen mutaties in 2018.
BR. (ver)nieuwbouw OBS Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet OBS Oelebred	1.507.112	185.665	1.050	1.691.727	De toevoeging aan deze reserve ten laste van de Argi bestaat uit een toevoeging ad € 138.595 voor de infrastructuur van OBS Oelebred en € 47.070 voor de nieuwbouw van OBS Oelebred. De onttrekking betreft de dekking van kapitaallasten van 2018.
BR. (ver)nieuwbouw De Westerburcht flex	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil (ver)nieuwbouw OBS De Westerburcht	468.869			468.869	Geen mutaties in 2018.
BR. Flexibele Schil OBS centrum/ Eelde	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil OBS Centrum/Eelde	389.871			389.871	Geen mutaties in 2018.
BR. Flexibele Schil Menso Altingschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet flexibele schil Menso Altingschool	161.357		16.564	144.793	De mutatie betreft de dekking van de kapitaallasten
BR. Tijdelijk lokaal Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet tijdelijk lokaal Mariaschool	143.086			143.086	Geen mutaties in 2018.
BR. Speellokaal Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet speellokaal Mariaschool	110.623			110.623	Geen mutaties in 2018.
BR. Gym de Zwet Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Zwet	230.799			230.799	Geen mutaties in 2018.
BR. Gym de Ludinge Sloop, Asb., BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Fledders	75.000			75.000	Geen mutaties in 2018.
BR. Goudenregenl Sloop, Asbest, BW	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal Goudenregenlaan	75.000			75.000	Geen mutaties in 2018.
BR. Sloop, Asb., Boekw. gymlok. Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal Oelebred	40.974			40.974	Geen mutaties in 2018.
BR. Sloop, Asb., Boekw. Sporthal de Marsch	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Sporthal de Marsch	561.241			561.241	Geen mutaties in 2018.

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2018	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2018	Toelichting mutaties
BR. Sloop, Asb., Boekw. Gymlok. de Kooi	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor Asbest, de oude boekwaarde en sloop van Gymlokaal de Kooi	55.586			55.586	Geen mutaties in 2018.
BR. Sloop, Asb., Boekw. De Vijverstee	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS De Vijverstee	449.309		273	449.036	Er wordt € 273 onttrokken aan de reserve. Dit betreft de dekking van kapitaallasten voor het krediet van sloop, asbest en boekwaarde
BR. Sloop, Asb., Boekw. De Holtenhoek	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde CBS de Holtenhoek	480.447		176	480.271	Er wordt € 176 onttrokken aan de reserve. Dit betreft de dekking van kapitaallasten voor het krediet van sloop, asbest en boekwaarde
BR. Sloop, Asb., Boekw. OBS Oelebred	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS Oelebred	408.300		1.700	406.600	Er wordt € 1.700 onttrokken aan de reserve. Dit betreft de kosten in 2018 voor de sloop en de oude boekwaarde van gymlokaal Oelebred.
BR. Sloop, Asb., Boekw. OBS Westerburcht	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Sloop, asbest, boekwaarde OBS de Westerburcht	520.758			520.758	Geen mutaties in 2018.
BR. Nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet nieuwbouw Gymzaal Tynaarlo	950.810	156.748	779	1.106.779	De toevoeging aan deze reserve ten laste van de Argi bestaat uit een toevoeging ad € 36.610 voor de Gymzaal Tynaarlo i.v.m. Paalfundering en € 120.138 voor toegankelijkheidsmaatregelen. De onttrekking betreft de dekking van kapitaallasten van 2018.
Reserve Krediet Transferium De Punt	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van Transferium de Punt.	898.625	0		898.625	Deze reserve is ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Transferium de Punt. In 2018 waren er geen kapitaallasten.
BR. Tijdelijk lokaal Menso Altingschool	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kapitaallasten van het krediet Tijdelijk lokaal Menso Alting school		234.472		234.472	Betreft dotatie ten laste van de Argi.
Reserve tijdelijke huisvesting Mariaschool	Deze reserve is gevormd ter afdekking van het maatschappelijke krediet de tijdelijke huisvesting de Mariaschool.	62.097			62.097	In 2018 zijn er geen kosten gemaakt voor de tijdelijke huisvesting Mariaschool. Het bedrag dat nog binnen deze reserve beschikbaar is, wordt bij het opheffen van de tijdelijke huisvesting ingezet ter dekking van de dan te maken sloopkosten.
Totaal reserves met dekkingsfunctie		32.351.831	902.394	1.750.937	31.503.288	

Omschrijving reserve	Nut & noodzaak van de reserve	Stand 1-1-2018	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2018	Toelichting mutaties				
Bestemmingsreserves met bestedingsfunctie										
Reserve pensioenverplichting wethouders	Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor de opbouw van pensioenen van de wethouders. Voor een aantal wethouders gaat de gemeente zelf geld reserveren voor het opbouwen van de pensioenen, in plaats van dit uit te besteden aan een verzekeraar.	822.801	668.918		1.491.719	Conform de begroting is een bedrag van € 107.493 aan deze reserve toegevoegd. Daarnaast is € 561.425 toegevoegd als gevolg van de uitkering van pensioenverzekeringen van oud wethouders. € 210.000 hiervan was onderdeel van de resultaatbestemming van de jaarrekening 2017. In verband met het mogelijk verplicht onderbrengen van de pensioenverplichtingen bij het ABP in de toekomst is deze reserve gevormd. Wanneer de pensioenverplichtingen worden ondergebracht bij het ABP zal waardeoverdracht plaats moeten vinden.				
Reserve mee te nemen gelden	Jaarlijks wordt aan de raad in de najaarsbrief een voorstel gedaan middelen van het lopende jaar mee te nemen naar het aankomende jaar. Vaak gaat het dan om incidentele middelen die niet (volledig) meer worden uitgegeven worden in het lopende jaar, maar wel noodzakelijk zijn om uitvoering te geven aan de opdracht van de raad.	666.114	1.236.805	771.114	1.131.805	In 2018 zijn de volgende bedragen aan deze reserve toegevoegd: <table border="1"> <tr> <td>€ 1.131.805</td> <td>Mee te nemen gelden naar 2018.</td> </tr> <tr> <td>€ 105.000</td> <td>Resultaatbestemming 2017</td> </tr> </table> Ontrokken aan deze reserve zijn de meegenomen gelden vanuit 2017 naar 2018. En gelden uit de resultaatbestemming van de jaarrekening 2017	€ 1.131.805	Mee te nemen gelden naar 2018.	€ 105.000	Resultaatbestemming 2017
€ 1.131.805	Mee te nemen gelden naar 2018.									
€ 105.000	Resultaatbestemming 2017									
Reserve actualisering/digitalisering bestemmingsplannen	Deze reserve is ingesteld om kosten van het project actualisering en digitalisering bestemmingsplannen.	81.257			81.257	Geen mutaties in 2018.				
Reserve openbare orde en veiligheid	Deze reserve is ingesteld om toekomstige kosten voor openbare orde en veiligheid uit te dekken.	47.040		0	47.040	Geen mutaties in 2018.				
Reserve MFA Tynaarlo sportvelden c.q. ontwikkeling locatie van Wijk&Boerma	Deze reserve is gevormd ter afdekking van de saneringskosten van de locatie van Wijk&Boerma. Hiervoor is een maatschappelijk krediet beschikbaar gesteld.	109.440			109.440	Geen mutaties in 2018.				
Reserve combinatiefunctionarissen	Deze reserve is gevormd met niet bestede, beschikbare middelen voor de combinatiefunctionarissen en is bedoeld om de kosten van de combinatiefunctionarissen te dekken voor de periode 2016-2020	505.305		63.560	441.745	Het saldo van deze reserve wordt gebruikt ter dekking van de kosten van de combinatiefunctionarissen voor de periode 2016-2020. De onttrekking ad € 63.560 betreft de begrote dekking van de combinatiefunctionarissen in 2018.				
Reserve participatiebudget	Deze reserve is bestemd voor de maatschappelijke begeleiding van nieuwkomers en daarnaast voor een extra inspanning om de participatie en integratie van nieuwkomers en andere inwoners te bevorderen.	805.393	0	14.661	790.732	De onttrekking ad € 14.661 betreft de dekking van de gemaakte kosten voor de tussenvoorziening in 2018 die niet gedekt worden uit andere inkomsten.				
Reserve Nieuwe Akkers	Deze reserve is bestemd voor de definitieve afwerking van de wegen na twee of drie jaar.	164.000		164.000	0	Deze reserve is vrijgevallen naar de Argi.				
Reserve Complex de inloop	Deze reserve is gevormd voor nog te maken kosten woonrijpmaken en ambtelijke inzet.	248.509		1.447	247.062	De onttrekking betreft dekking van de kosten voor de Inloop.				
Reserve tijdelijke huisvesting tijdens de bouw	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten voor tijdelijke huisvesting van het Accommodatiebeleid.	744.929	0	19.056	725.873	Deze reserve is gevormd ten laste van de Argi voor een bedrag van € 1.000.000. De onttrekking van € 19.056 betreft de gemaakte kosten voor tijdelijke huisvesting in 2018.				

Totaal reserves met dekkingsfunctie		32.351.831	902.394	1.750.937	31.503.288	
BR VN panel	Deze reserve is gevormd om uitvoering te geven aan de aangenomen motie van 12 juli 2016. De reserve is ter dekking van de kosten voor het VN panel van € 15.000 per jaar voor 2017 t/m 2019.	37.500		22.500	15.000	Betreeft de dekking van de kosten van het VN panel. Voor 2019 is conform besluit nog € 15.000 beschikbaar.
BR Minimabeleid	Deze reserve is gevormd om uitvoering te geven aan de aangenomen motie van 12 juli 2016. De reserve is ter dekking van de extra kosten van € 15.000 per jaar voor 2017 t/m 2019 voor onder andere de meedoen premie voor schoolgaande kinderen en de witgoedregeling.	30.000	0	15.000	15.000	Er is € 15.000 onttrokken ter dekking van de kosten van 2018. Voor 2019 is conform besluit nog € 15.000 beschikbaar.
BR jeugdsoos Donderen	Deze reserve is gevormd om uitvoering te geven aan de aangenomen motie van 12 juli 2016. De reserve is ter dekking van de incidentele bijdragen aan de jeugdsoos in Donderen zodat de jeugdsoos de komende drie jaren open kan blijven.	14.500	0	6.500	8.000	Er is € 6.500 onttrokken ter dekking van de kosten van 2018
BR Regenboog gemeente	Deze reserve is gevormd om uitvoering te geven aan de aangenomen motie van 12 juli 2016. De reserve is ter dekking van de kosten om invulling te geven aan de regenbooggemeente.		7.500	7.500	0	De toevoeging aan deze reserve betreft een correctie van 2017 waar € 7.500 uit deze reserve is onttrokken die uit de reserve VN panel onttrokken had moeten worden. De onttrekking betreft de kosten voor 2018.
BR gebruikersonderhoud Yders Hoes	Deze reserve is gevormd ten behoeve van het bekostigen van het gebruikersonderhoud Yders Hoes	38.600	0	0	38.600	Geen mutaties in 2018.
BR Meedoenbanen	Deze reserve is gevormd ter bekostiging van meedoenbanen. De reserve is noodzakelijk om uitvoering te kunnen geven aan het initiatiefvoorstel van de raad.	55.000	0	0	55.000	Geen mutaties in 2018.
BR investeringsbijdrage GAE	Deze reserve is gevormd ter dekking van de investeringsbijdrage aan Groningen Airport Eelde in de periode van 2017-2026.	1.840.000	0	422.241	1.417.759	De onttrekking betreft de dekking van investeringsbijdrage GAE 2018.
BR Bedrijvenregeling Drenthe	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet bedrijvenregeling Drenthe.	197.897	2.103	200.000	0	In 2017 is € 2.103 ten onrechte aan deze reserve onttrokken. Dat is in 2018 weer toegevoegd. De onttrekking van de kosten betreft de dekking van de uitgaven voor de bedrijvenregeling Drenthe 2018.
BR Omgevingswet	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet voor de implementatie van de omgevingswet en het opstellen van de omgevingsvisie.	69.792	800.000	75.971	793.821	Vanuit de Argi is € 800.000 toegevoegd aan deze reserve ter dekking van het maatschappelijk krediet. Dit betreft incidenteel nieuw beleid 2018. De uitgaven op het krediet zijn voor 2018 € 75.971.
BR Asserstraat 21	Deze reserve is gevormd ter dekking van de kosten van het maatschappelijk krediet voor de rente en de tijdelijke kosten m.b.t. de aankoop van het perceel Asserstraat 21 te Vries	17.000	0	3.800	13.200	In 2017 waren de kosten voor het krediet € 2.103. Per abuis zijn deze kosten in 2017 onttrokken aan de reserve bedrijvenregeling. In 2018 is dat gecorrigeerd. De uitgaven voor 2018 die uit deze reserve worden gedekt bedragen € 1.697.

Totaal reserves met dekkingsfunctie		32.351.831	902.394	1.750.937	31.503.288	
BR Stichting Bibliotheek	Deze reserve is gevormd om de laatste tranches (€ 135.000) van de bezuinigingen op het bibliotheekwerk met maximaal drie jaar uit te stellen (2019 t/m 2021)	405.000	0		405.000	De reserve is gevormd vanuit de Argi naar aanleiding van een aangenomen motie van 8 november 2016. De onttrekking vanuit deze reserve begint vanaf 2019.
BR grondexploitatie	Deze reserve is gevormd naar aanleiding van gewijzigde BBV voorschriften. In de jaarrekening zijn aanvullende winsten genomen naar aanleiding van de PoC-methode. Op de winstberekening heeft geen correctie plaatsgevonden voor risico's. Derhalve is bij de resultaatbestemming van 2017 het volledige bedrag eerst in deze bestemmingsreserve gestort.		9.000.000	8.910.564	89.436	De toevoeging ad € 9.000.000 betreft de aanvullende winstneming op de grondexploitatie naar aanleiding van het toepassen van de PoC-methode. De dotatie heeft middels de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2017 plaatsgevonden. In 2018 zijn de projectgebonden risico's inzichtelijk gemaakt volgens de RISMAN-methode. Op basis van deze berekening moest rekening worden gehouden met een correctie op de winstneming van € 2.500.000. Derhalve is het restant van € 6.500.000 toegevoegd aan de Argi. De € 2.500.000 is uiteindelijk bijgesteld naar € 2.410.564.
Totaal reserves met bestedingsfunctie		6.900.077	11.715.326	10.697.915	7.917.488	
Bestemmingsreserve met egalisatiefunctie						
Egalisatiereserve BTW compensatie	Deze reserve is in 2003 ingesteld om de effecten voortvloeiende uit de invoering van het BTW compensatiefonds op te vangen. In 2013 is de laatste tranche vrijgevallen ten behoeve van de exploitatie. Vanaf 2012 worden de jaarlijkse toevoegingen ten laste van reiniging en riolering teruggesluisd naar de exploitatie.	0	611.356	611.356	0	Overeenkomstig besluitvorming wordt de jaarlijkse toevoeging t.l.v. reiniging en riolering toegevoegd aan de exploitatie.
Reserve informatiebeleid	Deze reserve is ingesteld om niet uitgegeven middelen binnen de automatiseringsbudgetten in enig jaar beschikbaar te houden voor grotere uitgaven in enig ander jaar.	289.356		47.890	241.466	De kosten die in 2018 gemaakt zijn voor de uitvoering van het informatiebeleidsplan worden onttrokken aan deze reserve.
Totaal reserves met egalisatiefunctie		289.356	611.356	659.246	241.466	
Totaal reserves		53.396.933	20.954.462	18.284.730	56.066.665	

Omschrijving voorziening	Waarvoor is de voorziening bedoeld?	Stand 1-1-2018	Toevoegingen	Onttrekkingen	Stand 31-12-2018	Toelichting mutaties
Voorziening pensioenaanspraken	Deze voorziening is gevormd om aan de mogelijke waardeoverdracht van pensioenaanspraken van een voormalig wethouder te kunnen voldoen.	100.000			100.000	Geen mutaties in 2018
Voorziening wachtgelden	Deze voorziening is gevormd ter afdekking van toekomstige wachtgeldverplichtingen van voormalig bestuurders van de gemeente.	582.102	544.000	439.033	687.069	Aan de burgemeester en wethouders die afscheid hebben genomen, wordt wachtgeld uitgekeerd in de komende jaren. In 2018 is voor € 382.959 aan wachtgeld gedekt uit deze voorziening. Daarnaast is € 544.000 aan de voorziening toegevoegd als gevolg van de gemeenteraadsverkiezingen in 2018. Van deze toevoeging is ook weer een bedrag vrijgevallen van € 56.074 omdat één van de oud wethouders een nieuwe baan heeft gevonden.
Voorziening afwaardering gronden *	Deze voorziening is gevormd ter afdekking van toekomstige verliezen van grondexploitaties.	10.913.233	0	0	10.913.233	Geen mutaties in 2018
Voorziening gebouwenonderhoud	Deze voorziening is gevormd om fluctuaties in het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen over meerdere jaren te kunnen opvangen.	1.944.898	942.923	650.240	2.237.581	In 2018 is op basis van het onderhoudsplan € 942.923 toegevoegd aan de voorziening. De onderhoudskosten 2018 bedroegen € 437.206 en zijn onttrokken aan deze voorziening. Daarnaast is € 213.034 onttrokken omdat de voorziening over een onderhoudsperiode van 10 jaar een positief saldo liet zien.
Voorziening egalisatie initiatieven *	Deze voorziening is gevormd om niet door te belasten kosten inzake initiatieven, betreffende medewerking aan bestemmingsplanwijzigingen, op te vangen.	139.663	125.000	109.935	154.728	Voor een toelichting wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.
Voorziening riolering	Deze voorziening is gevormd om schommelingen op te vangen binnen het programma riolering. Tot 2014 was er sprake van een reserve. In verband met nieuwe uitspraken van de commissie BBV is deze reserve omgezet in een voorziening. Het doel van de voorziening is gelijk aan die zoals deze was bij de reserve. Van derden verkregen middelen (rioolheffingen) worden op deze wijze behouden voor het doel waarvoor ze ontvangen zijn.	3.257.983	0	140.422	3.117.561	Het resultaat op taakveld Riolering, wordt conform de afspraken gemuteerd op deze reserve. In 2018 betekent dit een onttrekking aan de voorziening riolering.
Voorziening reiniging	Deze voorziening is gevormd om schommelingen op te vangen binnen het programma reiniging.	1.411.310	182.168		1.593.478	Het saldo van taakveld Afval is toegevoegd aan de voorziening.
Voorziening begraven	Deze voorziening is in het leven geroepen om het legaat van mevrouw Weites-Kammer voor het langdurig onderhouden van de in het legaat genoemde graven van de familie Weites en Kammer.	54.392		1.093	53.299	De onderhoudskosten van 2018 zijn ten laste van de voorziening gebracht.
Voorziening dubieuze debiteuren *	Het voorkomen dat de gemeente in enig jaar wordt geconfronteerd met forse tegenvallers omdat te ontvangen bedragen niet worden geïnd. Deze voorziening bestaat ter afdekking van dat risico.	100.034	30.000	48.631	81.403	Er vindt een jaarlijkse dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren plaats ten laste van de exploitatie. De afboeking van oninbare debiteuren vindt plaats ten laste van deze voorziening.
Voorziening verkoop Essent **	Onder de financiële vaste activa is een uitstaande vordering op Verkoop BV opgenomen voor een bedrag van € 58.975. Deze vordering is ontstaan uit de verkoop van aandelen van Essent. In verband met mogelijke oninbaarheid is een voorziening gevormd.	58.975		0	58.975	Geen mutaties in 2018
Voorziening Begraven	Deze voorziening is gevormd ten behoeve van het toekomstige onderhoud van de begraafplaatsen. De voorziening wordt gevoed met de ontvangen grafrechten/onderhoudsrechten die zijn voor het toekomstige beheer en onderhoud van de graven en de begraafplaatsen. De jaarlijkse kosten voor dit beheer en onderhoud worden dan gedekt uit deze voorziening.	0	2.403.426	205.789	2.197.637	Op basis van de berekening over de periode 1998 - 2017 is € 2.100.000 aan deze voorziening toegevoegd t.l.v. de Argi. Op basis van de legesinkomsten is voor 2018 € 303.426 toegevoegd aan de voorziening. Voor het beheer en onderhoud in 2018 is een bedrag onttrokken ad € 205.789.
Totaal voorzieningen		18.562.590	4.227.517	1.595.144	21.194.964	
* Deze voorzieningen zijn verantwoord onder de vlottende activa						
** Deze voorziening is verantwoord onder de financiële vaste activa						

Bijlage 3: Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten per hoofdstuk en taakveld	2018	
Hoofdstuk 0: Bestuur en ondersteuning		
0.1 Bestuur		
Lasten		
Wachtgeld gem. Bestuur	161.602	
Dotatie aan de voorziening wachtgeld	487.925	
		649.527
Baten		
Inkomsten reclamedisplays	-19.500	
Onttrekking voorziening wachtgelden gemeentebestuur	-161.602	
Uitkering pensioenverzekering oud wethouder	-351.000	
		-532.102
0.2 Burgerzaken		
Lasten		
Verkiezingen	11.000	
		11.000
Baten		
Hogere opbrengsten rijbewijzen / gezondheidsverklaringen	-50.000	
		-50.000
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		
Lasten		
Boekwaarde verkochte woning	343.000	
		343.000
Baten		
Vrijval voorziening onderhoud gebouwen	-213.034	
Opbrengst verkoop Woningen	-574.400	
Verkoop gronden i.v.m. verbinding Tusschenwater en Zuidlaardermeer	-275.000	
		-1.062.434
0.4 Overhead		
Lasten		
Uitgaven kosten informatiebeleidsplan	47.890	
Juridische kosten RVG	36.000	
Investeringsplan bedrijfsvoering, Friciekosten en zaakgericht werken	818.855	
		902.745
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		
Baten		
DU) Combinatiefunctionarissen	-125.957	
DU) Pilot opvang asielzoekers	-11.682	
DU) Verhoogde asielinstroom	-48.734	
		-186.373
0.10 Mutaties in reserves		
Lasten		
Reserve pensioenverplichtingen wethouders	351.425	
Niet ingezette middelen beheer en onderhoud wegen	44.964	
Toevoeging Argi i.v.m. vrijval kapitaallasten	100.735	
Toevoeging BR. Omgevingswet/omgevingsvisie i.v.m. maatschappelijk krediet	800.000	
Dotatie reserve mee te nemen gelden	1.131.805	
Dotatie Argi verkoop gronden i.v.m. verbinding Tusschenwater en Zuidlaardermeer	275.000	
		2.703.929

Incidentele baten en lasten per hoofdstuk en taakveld	2018	
Baten		
Onttrekking reserve investeringsplan bedrijfsvoering	-818.855	
Onttrekking Argi incidenteel nieuw beleid	-1.775.000	
Dekking combinatiefunctionarissen	-63.560	
Onttrekking Argi i.v.m. amendement beweegplein	-10.000	
Onttrekking Argi i.v.m. resultaat voorjaarsbrief	-66.777	
Onttrekking Argi i.v.m. resultaat najaarsbrief	-572.461	
Onttrekking reserve mee te nemen gelden	-771.114	
Onttrekking BR. Vitaal platteland	-91.721	
Onttrekking BR. Asserstraat 21	-1.697	
Onttrekking BR bedrijvenregeling	-200.000	
Onttrekking BR. Omgevingswet / omgevingsvisie	-24.907	
Onttrekking BR. Tijdelijke huisvesting tijdens de bouw	-19.056	
Onttrekking BR. Minimabeleid	-15.000	
Onttrekking BR. regenboog gemeente	-7.500	
Onttrekking BR. VN panel	-15.000	
Onttrekking BR. jeugdsoos Donderen	-6.500	
Onttrekking BR. Investeringsbijdrage GAE 2018	-422.241	
Onttrekking Br. Participatie i.v.m. dekking tussenvoorziening e.d.	-14.661	
Onttrekking BR. Grondexploitaties i.v.m. bijstelling risico's PoC-methode 2017	-2.410.564	
Onttrekking reserve informatiebeleidsplan	-47.890	
		-7.354.504
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 0		-4.575.212
Hoofdstuk 1: Veiligheid		
1.1 Crisisbeheersing en brandweer		
lasten		
incidentele bijdrage VRD	29.000	
WAS-paal	9.100	
		38.100
1.2. Openbare orde en veiligheid		
Lasten		
Brandwachten	74.000	
Dossier mijnbouw	18.142	
		92.142
Baten		
Doorbelaste kosten brandwachten	-74.000	
		-74.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 1		56.242
Hoofdstuk 2 Verkeer en vervoer en waterstaat		
2.1 Verkeer en vervoer		
Baten		
Leges voor kabels en leidingen	-66.000	
		-66.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 2		-66.000

Incidentele baten en lasten per hoofdstuk en taakveld	2018	
Hoofdstuk 3: Economie		
3.1 Economische ontwikkeling		
Lasten		
Investeringsbijdrage GAE 2018	422.000	
Incidenteel nieuw beleid economische zaken	26.500	
		448.500
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		
Baten		
Correctie winstneming 2017 bedrijventerrein Vriezerbrug	279.308	
Correctie winstneming 2017 Business Park Ter Borch	202.741	
Winstneming bedrijventerrein Vriezerbrug	-22.760	
		459.289
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen		
Lasten		
Bedrijvenregeling Drenthe	200.000	
		200.000
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 3		1.107.789
Hoofdstuk 4: Onderwijs		
4.1 Openbaar basisonderwijs		
Lasten		
Onderzoek passend onderwijs	21.560	
		21.560
4.2 Onderwijshuisvesting		
Lasten		
Kosten tijdelijke huisvesting tijdens de bouw	19.056	
		19.056
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 4		40.616
Hoofdstuk 5: Sport, cultuur en recreatie		
5.1 Sportbeleid en activering		
Lasten		
Kosten combinatiefunctionarissen	351.875	
		351.875
Baten		
Opbrengsten combinatiefunctionarissen	-49.215	
		-49.215
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie		
Lasten		
Projectsubsidie en activiteitensubsidie	44.565	
Kosten culturele alliantie	4.375	
Culturele gemeente	81.687	
		130.627
Baten		
Subsidie culturele alliantie	-18.125	
Culturele gemeente	-64.931	
		-83.056
5.4 Musea		
Lasten		
Subsidie museum de Buitenplaats	30.000	
		30.000

Incidentele baten en lasten per hoofdstuk en taakveld	2018	
5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie		
Lasten		
Beweegtuin zorgcentrum Mozaïek	10.000	
Skatebaan Zuidlaren	26.941	
		36.941
Baten		
Eigen bijdrage skatebaan Zuidlaren	-7.150	
		-7.150
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 5		410.022
Hoofdstuk 6: Sociaal domein		
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		
Lasten		
Dorpsinitiatieven	36.159	
Jeugdsoos donderen	5.000	
Minimabeleid	15.000	
Transformatieplan	40.641	
Kosten inburgering / tussenvoorziening /asielzoekers	1.031.363	
VN panel	15.227	
		1.143.390
Baten		
Dorpsinitiatieven	-35.927	
Bijdragen inburgering / tussenvoorziening /asielzoekers	-436.441	
		-472.368
Saldo incidentele baten en lasten hoofdstuk 6		671.022
Hoofdstuk 7 Volksgezondheid en milieu		
7.2 Riolering		
Lasten		
Baggeren vijvers	504.670	
Ottrekking voorziening riolering voor baggeren vijvers	-147.221	
		357.449
Baten		
Doorbelaste kosten baggeren vijvers	-357.449	
		-357.449
7.4 Milieubeheer		
Lasten		
E-label maatschappelijk vastgoed	34.074	
Extra bijdrage RUD	50.000	
		84.074
7.5 Begraven		
Lasten		
Vormen voorziening begraven	2.197.637	
Ruimen van graven	14.000	
		2.211.637
Saldo incidentele baten en lasten Hoofdstuk 7		2.295.711

Incidentele baten en lasten per hoofdstuk en taakveld	2018	
Hoofdstuk 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		
8.1 Ruimtelijke ordening		
Laten		
Omgevingswet/omgevingsvisie	24.907	
Planschade claims	22.948	
		47.855
Baten		
Planschade claims	-22.948	
		-22.948
8.2 Grondexploitaties		
Lasten		
Bovendiepen	131.362	
		131.362
Baten		
Correctie winstneming Donderen 2017	-58.600	
Correctie winstneming Ter Borch 2017	3.135.598	
Correctie winstneming Groote Veen	167.726	
Correctie winstneming Zuidoevers	31.678	
Winstneming oude Tolweg Zuid	-109.935	
Winstneming Groote Veen	-432.994	
Winstneming Zuidoevers	-40.757	
Winstneming Ter Borch	-859.903	
		1.832.813
8.3 Wonen en bouwen		
Lasten		
Vitaal platteland	91.721	
		91.721
Baten		
Bouwvergunningen	-340.000	
		-340.000
Saldo incidentele baten en lasten Hoofdstuk 8		1.740.803
Totale incidentele lasten	10.046.490	
Totale incidentele baten	-8.365.497	
Totaal incidentele baten en lasten		1.680.993

Bijlage 4: Overzicht van baten en lasten per taakveld

Lasten per taakveld

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Vershil
Hoofdstuk 0: Bestuur en ondersteuning						
0.1	Bestuur	1.454.908	629.125	2.084.033	2.085.873	-1.840
0.2	Burgerzaken	1.201.504	92.664	1.294.167	1.310.143	-15.975
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	275.239	339.608	614.847	893.066	-278.219
0.4	Overhead	8.305.996	-370.332	7.935.664	9.614.613	-1.678.949
0.5	Treasury	-223.819	-67.000	-290.819	-180.767	-110.052
0.61	OZB woningen	252.080	17.000	269.080	273.748	-4.668
0.62	OZB niet-woningen	16.653	0	16.653	16.586	67
0.64	Belastingen overig	5.462	0	5.462	5.442	20
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	500.000	-463.330	36.670	0	36.670
0.8	Overige baten en lasten	697.802	-542.500	155.302	230.299	-74.997
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	85.700	0	85.700	-15.652	101.352
0.10	Mutaties reserves	790.109	2.670.889	3.460.998	3.422.778	38.219
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	800.588	-800.588	0	0	0
Hoofdstuk 1: Veiligheid						
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.489.258	31.656	1.520.914	1.492.241	28.673
1.2	Openbare orde en veiligheid	521.682	15.086	536.768	565.827	-29.059
Hoofdstuk 2: Verkeer, vervoer en waterstaat						
2.1	Verkeer en Vervoer	3.791.240	-585.369	3.205.871	3.250.184	-44.313
2.5	Openbaar vervoer	2.104	0	2.104	2.920	-816
Hoofdstuk 3: Economie						
3.1	Economische ontwikkeling	382.452	402.495	784.947	774.014	10.933
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.219.358	-652	2.218.706	3.245.699	-1.026.993
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	171.387	223.091	394.478	422.935	-28.457
3.4	Economische promotie	262.248	-3.546	258.702	257.781	921
Hoofdstuk 4: Onderwijs						
4.1	Openbaar basisonderwijs	98.376	26.402	124.779	118.387	6.392
4.2	Onderwijshuisvesting	2.971.808	-683.829	2.287.979	2.244.105	43.874
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	584.710	46.673	631.382	525.848	105.534
Hoofdstuk 5: Sport, cultuur en recreatie						
5.1	Sportbeleid en activering	553.267	-2.014	551.253	531.619	19.635
5.2	Sportaccommodaties	2.131.493	-17.532	2.113.962	2.021.589	92.372
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	213.264	214.428	427.693	400.250	27.443
5.4	Musea	28.394	12.492	40.886	30.000	10.886
5.5	Cultureel erfgoed	159.690	-31.755	127.935	103.167	24.768
5.6	Media	503.875	-25.039	478.836	425.215	53.621
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.915.786	104.909	3.020.695	3.005.558	15.137
Hoofdstuk 6: Sociaal domein						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	2.897.340	940.435	3.837.775	3.858.755	-20.980
6.2	Wijkteams	1.175.764	163.000	1.338.764	1.277.836	60.928
6.3	Inkomensregelingen	8.972.018	655.200	9.627.218	9.374.459	252.759
6.4	Begeleide participatie	175.000	9.000	184.000	155.672	28.328
6.5	Arbeidsparticipatie	478.962	21.920	500.882	504.500	-3.618
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	514.540	0	514.540	543.317	-28.777
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	4.886.949	362.555	5.249.504	5.060.469	189.034
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	4.859.626	3.031.037	7.890.663	7.349.813	540.850
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	265.770	-503.427	-237.657	-332.290	94.633
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	365.689	34.200	399.889	1.152.789	-752.900
Hoofdstuk 7: Volksgezondheid en milieu						
7.1	Volksgezondheid	1.081.810	67.963	1.149.773	1.144.929	4.844
7.2	Riolering	2.021.397	85.000	2.106.397	2.457.991	-351.594
7.3	Afval	2.219.496	56.550	2.276.046	2.405.258	-129.212
7.4	Milieubeheer	686.768	42.820	729.588	710.951	18.636
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	353.300	2.135.014	2.488.314	2.523.847	-35.534
Hoofdstuk 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
8.1	Ruimtelijke ordening	482.269	159.437	641.706	991.068	-349.362
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	9.837.972	-31.444	9.806.528	11.129.974	-1.323.446
8.3	Wonen en bouwen	1.347.737	221.466	1.569.203	1.576.127	-6.925
Totale lasten taakvelden		75.785.021	8.683.758	84.468.779	88.958.935	-4.490.157

Baten per taakveld

Taakveld	Omschrijving	Primitieve begroting	Begrotingswijzigingen	Begroting Totaal	Werkelijk 2018	Vershil
Hoofdstuk 0: Bestuur en ondersteuning						
0.1	Bestuur	161.602	351.000	512.602	514.436	1.833
0.2	Burgerzaken	574.361	20.000	594.361	648.598	54.237
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	210.925	842.545	1.053.471	1.608.995	555.524
0.4	Overhead	160.786	234.672	395.458	1.124.776	729.318
0.5	Treasury	354.911	34.000	388.911	389.333	422
0.61	OZB woningen	4.042.385	50.000	4.092.385	4.099.321	6.936
0.62	OZB niet-woningen	1.272.372	-53.000	1.219.372	1.210.462	-8.909
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	37.915.872	1.052.205	38.968.077	39.026.356	58.280
0.8	Overige baten en lasten	27.560	0	27.560	29.820	2.260
0.10	Mutaties reserves	2.923.863	5.099.636	8.023.499	10.958.734	2.935.234
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0
Hoofdstuk 1: Veiligheid						
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	5.231	0	5.231	5.808	577
1.2	Openbare orde en veiligheid	23.045	50.000	73.045	87.859	14.814
Hoofdstuk 2: Verkeer, vervoer en waterstaat						
2.1	Verkeer en Vervoer	83.527	57.950	141.477	202.667	61.190
2.5	Openbaar vervoer	0	0	0	425	425
Hoofdstuk 3: Economie						
3.1	Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2.205.812	0	2.205.812	2.769.298	563.486
3.3	Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	227.689	0	227.689	228.204	515
3.4	Economische promotie	424.316	0	424.316	525.801	101.485
Hoofdstuk 4: Onderwijs						
4.1	Openbaar basisonderwijs	4.103	0	4.103	-4.356	-8.459
4.2	Onderwijshuisvesting	-485	0	-485	66.676	67.162
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	67.773	0	67.773	39.643	-28.130
Hoofdstuk 5: Sport, cultuur en recreatie						
5.1	Sportbeleid en activering	10.000	0	10.000	49.215	39.215
5.2	Sportaccommodaties	607.092	-34.251	572.841	557.596	-15.245
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	18.000	18.000	83.020	65.020
5.5	Cultureel erfgoed	15.216	0	15.216	8.635	-6.580
5.6	Media	30.000	0	30.000	0	-30.000
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	13.266	0	13.266	36.745	23.479
Hoofdstuk 6: Sociaal domein						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	322.492	0	322.492	499.436	176.944
6.3	Inkomensregelingen	6.425.000	520.000	6.945.000	6.977.297	32.297
6.4	Begeleide participatie	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	16.364	16.364
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	288.917	50.000	338.917	368.841	29.924
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	242.207	242.207
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	9.000	9.000	7.626	-1.374
Hoofdstuk 7: Volksgezondheid en milieu						
7.2	Riolering	2.620.736	85.000	2.705.736	3.071.937	366.201
7.3	Afval	2.998.416	52.000	3.050.416	3.172.165	121.749
7.4	Milieubeheer	0	0	0	0	0
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	443.674	0	443.674	342.395	-101.280
Hoofdstuk 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing						
8.1	Ruimtelijke ordening	2.814	23.000	25.814	345.368	319.554
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijfsterreinen)	9.795.293	0	9.795.293	9.158.698	-636.595
8.3	Wonen en bouwen	1.526.457	222.000	1.748.457	1.993.035	244.578
Totale baten taakvelden		75.785.021	8.683.758	84.468.779	90.463.434	5.994.655